

Hoito-oikeudet

29.01.2019

Sisällysluettelo

1 Etuusohje	1
1.1 Hyvä hallinto	1
1.2 Oikeus ja edellytykset	1
1.2.1 Kansainvälistä sairaanhoitoa koskeva lainsäädäntö	1
1.2.1.1 Sosiaaliturvan yhteensovittaminen EU:n koordinaatioasetuksilla	2
1.2.1.2 Potilasdirektiivi ja laki rajat ylittävästä terveydenhuollosta	4
1.2.1.3 Muu kansallinen lainsäädäntö	6
1.2.1.4 Maahanmuuttodirektiivit	7
1.2.1.5 Kansainväliset sopimukset	8
1.2.2 Tilapäinen oleskelu ja oikeus sairaanhoitoon	10
1.2.2.1 Suomessa vakuutetun tilapäinen oleskelu ulkomailla	12
1.2.2.2 Ulkomailla vakuutetun tilapäinen oleskelu Suomessa	17
1.2.2.3 Hoito-oikeustodistus	20
1.2.3 Asuminen ja oikeus sairaanhoitoon	21
1.2.3.1 Suomessa vakuutetun tai Suomen sairaanhoidon kustannusvastuulle kuuluvan asiakkaan asuminen ulkomailla	23
1.2.3.2 Muualla vakuutetun tai muun maan sairaanhoidon kustannusvastuulle kuuluvan asuminen Suomessa	25
1.2.4 Eri asiakasryhmien oikeus sairaanhoitoon	27
1.2.4.1 Suomessa asuvana vakuutettu	27
1.2.4.2 Lähetetty työntekijä	29
1.2.4.3 Rajatyöntekijä	30
1.2.4.4 Merityöntekijä	30
1.2.4.5 Diplomaatti	30
1.2.4.6 Muutto rahaetuuden maksukaudella	31
1.2.4.7 Kolmansista maista Suomeen tulevat kolmansien maiden kansalaiset	31
1.2.4.7.1 Erityisosaajadirektiivin mukaiset työntekijät	32
1.2.4.7.2 Yhdistelmäladirektiivin mukaiset työntekijät	34
1.2.4.7.3 ICT-direktiivin mukaiset työntekijät	38
1.2.4.7.4 Kausityöntekijät	42
1.2.4.7.5 Tutkijadirektiivin mukaiset tutkijat, työskentelevät opiskelijat, vapaaehtoistyöntekijät ja työharjoittelijat	45
1.2.4.8 Kansainvälisessä järjestössä työskentelevä	50
1.2.4.9 Opiskelija ja tutkija	53
1.2.4.9.1 Ulkomailta Suomeen tuleva opiskelija tai tutkija	53
1.2.4.10 Au pairit	54
1.2.4.11 Eläkkeensaaja	56
1.2.4.11.1 Eläkkeellä oleva rajatyöntekijä	56
1.2.4.11.2 Espanjan ja Saksan virkamiesjärjestelmään kuuluva	58
1.2.4.12 Eläkkeenhakija	59
1.2.4.13 Perheenjäsen	59
1.2.4.13.1 Kansainvälisessä järjestössä työskentelevän perheenjäsen	60
1.2.4.13.2 Sveitsissä vakuutetun Suomeen muuttava perheenjäsen	61
1.2.5 Oikeus apuvälineisiin	62
1.2.5.1 Oikeus apuvälineisiin tilapäisen oleskelun aikana	62

1.2.5.2 Oikeus apuvälineisiin asumisen aikana	63
1.2.5.2.1 Suomen kustannusvastuulle kuuluvan asiakkaan asuminen ulkomailla	64
1.2.5.2.2 Muun maan kustannusvastuulle kuuluvan asiakkaan asuminen Suomessa	65
1.2.6 Työtaturmat ja ammattitaudit	66
1.2.7 Käytössä olevat hoito-oikeustodistukset	67
1.2.7.1 Eurooppalainen sairaanhoitokortti	68
1.2.7.2 Eurooppalaisen sairaanhoitokortin väliaikaisesti korvaava todistus (EHIC Repl.)	72
1.2.7.3 Kansainvälisen sairaanhoidon tiedonvaihdoissa käytettävät asiakirjat	75
1.2.7.3.1 E106	75
1.2.7.3.2 E107	76
1.2.7.3.3 E108	76
1.2.7.3.4 E109	76
1.2.7.3.5 E120	77
1.2.7.3.6 E121	77
1.2.7.3.7 E123	78
1.2.7.3.8 E125	78
1.2.7.3.9 E126	78
1.2.7.3.10 E127	79
1.2.7.4 Esitettävät asiakirjat	79
1.2.7.5 Paperiset SEDit	80
1.2.7.6 Sähköiset asiakirjat	87
1.2.7.7 SF/Q4 ja Q/SF4	88
1.2.7.8 Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa	89
1.2.7.8.1 Todistuksen antaminen	90
1.2.7.8.2 Saatekirjeet, ilmoitukset ja Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa	93
1.2.8 Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu	98
1.3 Suhde muihin etuuksiin	99
1.4 Hakeminen	99
1.4.1 Vireilletulo	102
1.4.1.1 Lähettäjän vastuu	103
1.4.1.2 Asiakirjan siirto	103
1.4.2 Kuka voi hakea etuutta?	103
1.4.2.1 Henkilö itse	103
1.4.2.2 Edunvalvoja	104
1.4.2.3 Edunvalvontavaltuutettu	105
1.4.2.4 Asiamies eli valtuutettu	105
1.4.2.5 Lähiomainen tai muu henkilö	105
1.4.2.6 Kunta	106
1.4.2.7 Lisäselvitysten pyytäminen	106
1.5 Ratkaiseminen	108
1.5.1 Onnin ulkopuolella ratkaistavat	108
1.5.2 Milloin ei ratkaista	109
1.5.3 Käsittelypaikka	110
1.5.3.1 Käsittelypaikka	112
1.5.4 Esteellisyydestä	112
1.5.4.1 Käsittely- ja ratkaisukielto	112

1.5.4.2 Esteellisyyden toteaminen	112
1.5.5 Kuuleminen	112
1.5.5.1 Milloin asiakasta on kuultava?	112
1.5.5.2 Miten kuullaan?	112
1.5.6 Päätöksen antaminen	113
1.5.6.1 Hoito-oikeuden päätökset	113
1.6 Päätöksen oikaisu ja poistaminen	122
1.7 Muutoksenhaku	122

1. Etuusohje

Etuusohje on toimintaohje, jota käytetään apuna etuuksien ratkaisutyössä. Ohje on ensisijaisesti tarkoitettu Kelan sisäiseen käyttöön. Ohjeen pdf-tiedosto muodostuu automaattisesti Kelan intranetissä olevan etuusohjeen verkkosivuista.

Pdf-muotoisesta etuusohjeesta puuttuvat kaikille ohjeille sisällöltään samanlaiset ohjeet

- päätöksen oikaisu ja poistaminen
- takaisinperintä
- muutoksenhaku.

Näistä on tehty omat pdf-ohjeet.

1.1. Hyvä hallinto

Hallintolaissa säännellään hyvän hallinnon perusteet. Hallintolakia sovelletaan kaikkiin hallintoasioihin Kelassa. Näihin kuuluvat **etuusasiat**, sisäisen hallinnon asiat ja sidosryhmäyhteistyö.

Hallintolaki on yleislaki. **Jos erityislaissa**, esimerkiksi **etuuslaissa**, **jostain asiasta säädetään toisin, sovelletaan erityislakia**.

Hyvän hallinnon perusteista tarkemmin

- hallintolain soveltaminen ja asiointi toisen puolesta Kelassa
- etuusohjeen kohdissa hakeminen ja ratkaiseminen

1.2. Oikeus ja edellytykset

Asiakkaan hoito-oikeus voi perustua EU-lainsäädäntöön, Suomea sitovaan kansainväliseen sosiaaliturva- tai sairaanhoitosopimukseen, muuhun kansainväliseen tai kansalliseen lainsäädäntöön. Näiden perusteella määräytyvät tapauskohtaisesti oikeus hoitoetuksiin Suomessa ja ulkomailla.

Asiakasta koskevat vakuuttamisratkaisut tehdään sovitun työnjaon mukaisesti Kelan KV-keskuksessa.

Lue lisää

Kansainvälinen lainsäädäntö ja vakuuttaminen

1.2.1. Kansainvälistä sairaanhoitoa koskeva lainsäädäntö

Kansainvälisen sairaanhoidon etuuksiin liittyy sekä kansallista että kansainvälistä lainsäädäntöä. Kansainvälisen lain säännökset ja velvoitteet on huomioitava kansallisia lakeja säädettäessä. EU-lainsäädännön osalta asetukset ovat jäsenmaissa sinällään suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä. Direktiivit taas vaativat kansallisia lainsäädäntötoimenpiteitä. Oman lisänsä kansainvälisen sairaanhoitoon tuovat Suomen muiden maiden kanssa solmimat sairaanhoito- ja sosiaaliturvasopimukset.

Lue lisää

[Sosiaaliturvan yhteensovittaminen EU:n koordinaatioasetuksilla](#)

[Potilasdirektiivi ja laki rajat ylittävästä terveydenhuollosta](#)

[Muu kansallinen lainsäädäntö](#)

[Maahanmuuttodirektiivit](#)

[Kansainväliset sopimukset](#)

1.2.1.1. Sosiaaliturvan yhteensovittaminen EU:n koordinaatioasetuksilla

Euroopan unionin jäsenmaiden välillä liikkuvien henkilöiden etuuksien koordinoitua koskevat säännökset sisältyvät Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta eli perusasetukseen [883/2004](#) sekä [Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisesta annetun asetuksen täytäntöönpanomenettelystä eli täytäntöönpanoasetukseen 987/2009](#). Näitä asetuksia on sovellettu 1.5.2010 lukien EU:n jäsenvaltioiden välillä liikkuviin henkilöihin. Kolmansien valtioiden kansalaiset otettiin mukaan asetusten henkilöpiiriin asetuksella [1231/2010](#). Sveitsin ja EU-maiden välillä liikkuvat henkilöt tulivat asetusten soveltamisalaan 1.4.2012 alkaen ja Euroopan talousalueen (Eta) osalta asetuksia on sovellettu 1.6.2012 lukien. Asetukseen [492/2011](#) sisältyy lisäksi säännöksiä työntekijän ja hänen mukanaan liikkuvien perheenjäsenten yhdenvertaisesta kohtelusta mm. sosiaalisten etuuksien osalta.

Nykyisiä asetuksia edelsivät EU-asetukset [1408/71](#) ja [574/72](#), joiden soveltamisalaan eivät vielä kuuluneet ns. ei-aktiivit henkilöt. Heidät otettiin koordinaation piiriin asetuksella 883/2004, jonka mukaan ei-aktiiveihin henkilöihin sovelletaan asuinmaan lainsäädäntöä. Kolmansien valtioiden kansalaiset tulivat näiden asetusten henkilöpiiriin asetuksella 859/2003. Yhdistyneet kuningaskunnat soveltavat edelleen asetuksia 1408/71 ja 574/72 suhteessa kolmansien maiden kansalaisiin. Sveitsi ei sovelta asetusta 1408/71 eikä myöskään asetusta 883/2004 Sveitsin ja EU-maiden välillä liikkuviin kolmansien valtioiden kansalaisiin.

Sairaanhoidon kustannusvastuu

EU:n sosiaaliturva-asetusten tarkoituksena ei ole harmonisoida jäsenmaiden kansallisia sosiaaliturvajärjestelmiä, ml. terveystalvvelu- tai sairausvakuutusjärjestelmiä. Asetusten tarkoitus on sen sijaan varmistaa, että EU:ssa liikkuvat henkilöt kuuluvat vain yhden maan sosiaaliturvaan kerrallaan. Sitä kutsutaan sosiaaliturvan yhteensovittamiseksi. Asetuksilla pyritään myös takaamaan, etteivät EU-alueella liikkuvat henkilöt menetä ansaitsemaansa sosiaaliturvaa, jos muuttavat EU-sosiaaliturvalainsäädäntöä soveltavasta maasta toiseen.

Kukin EU-sosiaaliturvalainsäädäntöä soveltavaa maa sääntelee kansallisesti mm. sairaanhoidon järjestämisvelvoitteesta, terveydenhuollon palvelujärjestelmistä ja hoitoetuuksien korvaamisen perusteista. Näin ollen maiden sairausvakuutusjärjestelmät poikkeavat toisistaan. Toisissa EU-sosiaaliturvalainsäädäntöä soveltavissa maissa sairausvakuutuksen piiriin kuulumisen ja oikeus hoitoon perustuu maassa asumiseen, kun taas toisissa maissa sairausvakuutus on työskentelyyn perustuvaa.

Asetuksen 883/2004 III osaston 1 luvussa (artiklat 17 - 33) on lainvalintasäännökset sairaanhoidon kustannusvastuun osalta henkilöryhmittäin heidän liikkueessaan asetusta soveltavien maiden välillä:

1. vakuutetut ja heidän perheenjäsenensä,
2. eläkkeensaajat ja heidän perheenjäsenensä ja
3. eläkkeenhakijat ja heidän perheenjäsenensä.

Edellytyksenä lainvalintasäännösten soveltamiselle on, että henkilö kuuluu asetuksen soveltamispiiriin. Kohdan 1. vakuutettua ja hänen perheenjäseniään koskevat säännökset tuleva sovellettavaksi riippumatta siitä, perustuuko vakuutus asumiseen vai työskentelyyn.

Asetuksen 883/2004 artiklassa 35 säädetään kustannusvastuussa olevalle maalle velvollisuus korvata sairaanhoidon kustannukset hoitoetuudet myöntäneelle maalle. Hoitoetuuksien kustannusten laskutusta ja maksamista koskevat toimeenpanosäännökset sisältyvät asetukseen 987/2009 (artiklat 62 - 69).

Täytäntöönpanoasetukseen 987/2009 sisältyy lisäksi määräyksiä mm. hoito-oikeustodistusten rekisteröinnistä sekä ennakkoluvallisesta hoitoon hakeutumisesta (III osaston 1 luku).

Asetuksen 883/2004 mukaiset luontoisetuudet ja hoito-oikeustodistukset

Suomessa EU-lainsäädännön mukaisiin sairauden perusteella luontoisetuuksina eli hoitoetuuksina korvattaviin etuuksiin kuuluvat :

- (a) sairausvakuutuslain ([1224/2004](#)) mukaiset sairaanhoidon korvaukset,
- (b) Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain ([566/2005](#)) mukaiset kuntoutusetuudet sekä
- (c) julkisen terveydenhuollon palvelut.

Hoitoetuudet myönnetään ja annetaan henkilön oleskelu- tai asuinmaan lainsäädännön mukaisesti. Tämä saattaa olla henkilölle edullisempaa tai epäedullisempaa riippuen siitä, ovatko myönnettävät etuudet paremmat vai huonommat verrattuna sairaanhoidon kustannusvastuussa olevan maan lainsäädäntöön. Myönnettävien hoitoetuuksien laajuus riippuu siitä, oleskeleeko henkilö tilapäisesti toisessa jäsenmaassa vai muuttaako hän sinne asumaan. Asumaan muuttavalla on oikeus tarpeelliseen hoitoon asuinmaassaan (laaja hoito-oikeus), kun taas tilapäisesti toisen jäsenmaan alueella oleskelevalla on oikeus lääketieteellisesti välttämättömään hoitoon.

Henkilön hoito-oikeus ja sairaanhoidon kustannusvastuu selvitetään tapauskohtaisesti. Kela selvittää hoito-oikeuden aina, kun henkilö ilmoittaa tilapäisestä tai pysyvästä muutosta ulkomaille tai Suomeen. Hoito-oikeus selvitetään myös, kun henkilön asuinmaa ei muutu, mutta häneen ryhdytään työskentelyyn aloittamisen perusteella soveltamaan toisen maan lainsäädäntöä (esim merityöntekijä).

Hoito-oikeutta koskevat tiedot välitetään jäsenmaiden välillä erilaisilla lomakkeilla eli hoito-oikeustodistuksilla. Asetuksen 987/2009 mukaan tiedot jäsenmaiden kesken välitetään rakenteisilla sähköisillä asiakirjoilla (Structured Electronic Documents). Puhekielessä näistä käytetään nimitystä sähköiset sanomat eli eSEDit. Sähköisen tietojenvaihdon EESSI-ympäristö (Electronic Exchange of Social Security Information) on parhaillaan rakenteilla. Ennen EESSI:n käyttöönottoa eSEDeistä käytetään paperisia versioita, joista käytetään lyhennettä pSED. Ennen EESSI:n käyttöönottoa ja sen käyttöönoton jälkeen käytetään myös esitettäviä asiakirjoja eli PD-asiakirjoja (PD = Portable Document)

Edellisten sosiaaliturva-asetusten mukaiset E100-sarjan lomakkeet ovat käytettävissä vielä koko siirtymäkauden ajan eli ennen EESSI:n käyttöönottoa. Hoito-oikeudessa Suomi on käyttänyt joulukuusta 2016 alkaen esitettävää asiakirjaa S1 E-lomakkeiden E106, E109, E120 ja E121 sijasta. Hoito-oikeusjärjestelmän käyttöönoton myötä maaliskuussa 2017 Kela siirtyi hoito-oikeudessa käyttämään myös paperisia SED:ejä eli pSED:ejä.

Myös [eurooppalainen sairaanhoitokortti](#), nk. EHIC ([European Health Insurance Card](#)) ja kortin väliaikaisesti korvaava todistus, nk. EHIC repl. (EHIC replacement certificate) ovat hoito-oikeustodistuksia.

Hallintotoimikunnan päätökset

Euroopan komission yhteydessä toimii sosiaaliturvan yhteensovittamista käsittelevä hallintotoimikunta. Hallintotoimikunta antaa [päätöksiä ja suosituksia](#), joista S-sarjan päätökset koskevat sairausetuuksien yhteensovittamista.

1.2.1.2. Potilasdirektiivi ja laki rajat ylittävästä terveydenhuollosta

Direktiiviä potilaiden oikeuksien soveltamisesta rajat ylittävässä terveydenhuollossa 2011/24/EU ([nk. potilasdirektiivi](#)) sovelletaan EU-maissa. Myös Eta-mailla (Islanti, Liechtenstein ja Norja) on EU:n kanssa sopimus potilasdirektiivin toimeenpanosta. Norja on kansallisen lainsäädäntönsä nojalla alkanut soveltaa direktiiviä vuonna 2015 ja Islanti vuonna 2017. Sveitsi, joka ei ole EU- eikä Eta-maa, ei toistaiseksi sovelta direktiiviä.

Potilasdirektiivi määrittää henkilön oikeuksia hänen hakeutuessaan hoitoon toiseen EU-maahan. Lähtökohtaisesti henkilö voi vapaasti hakea terveydenhoitopalveluita toisesta EU-maasta. Sairaanhoidon kustannuksista vastuussa oleva maa on jälkikäteen velvollinen korvaamaan kustannukset, kuten hoito olisi annettu ko. maassa. Korvauksen saaminen edellyttää, että hoito on korvattavaa kustannusvastuussa olevassa maassa.

Direktiivillä pyritään myös varmistamaan, että kunkin EU-maan terveydenhuoltojärjestelmään sisältyy hoidon laatuun ja potilasturvallisuuteen liittyvät vähimmäissäännökset. Direktiivillä säännellään myös jäsenmaiden yhteistyötä rajat ylittävään terveydenhuoltoon liittyen.

Hoidon kustannusten korvaaminen ei direktiivin mukaan lähtökohtaisesti edellytä ennakkolupaa hakeutua hoitoon toiseen jäsenmaahan. Tällaisen ennakkoluvan edellyttäminen on kuitenkin potilasdirektiivin mukaan mahdollista. Direktiivin mukainen ennakkolupajärjestelmä on tarkoitettu vakuutusmaan tarkoin rajatuksi mahdollisuudeksi rajoittaa kustannusten korvaamista.

Potilasdirektiivin mukaista ennakkolupaa ei implementoitu lakiin rajat ylittävästä terveydenhuollosta (1201/2013). Jos joku toinen EU-maa on ottanut ennakkolupamenettelyn käyttöön, ei tällä kuitenkaan ole merkitystä Suomessa saatavan hoidon kannalta. Direktiivin mukainen ennakkolupa ei myöskään rajoita henkilön oikeutta hakeutua omatoimisesti hoitoon Suomen julkiseen terveydenhuoltoon. Potilasdirektiivin mukainen ennakkolupa on henkilölle vahvistus, että hän tulee jälkikäteen saamaan kotimaastaan korvauksia.

Potilasdirektiivi suhteessa EU-asetuksiin

Asetukset 883/2004 ja 987/2009 ja potilasdirektiivi muodostavat hoitoetuksia koskevat rinnakkaiset säännöt rajat ylittävissä tilanteissa. Niiden säännökset poikkeavat sekä asiallisen soveltamisalan että kustannusten korvausperiaatteiden osalta. Osittain säännökset tulevat sovellettaviksi samoissa rajat ylittävissä tilanteissa.

Toisin kuin EU-asetukset, jotka ovat jäsenmaissa suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä, direktiivit tulee saattaa kansallisesti osaksi lainsäädäntöä. Potilasdirektiivi on pantu Suomessa täytäntöön lailla rajat ylittävästä terveydenhuollosta (nk. rajalaki) (1201/2013), joka astui voimaan 1.1.2014. Potilasdirektiivin täytäntöönpanon lisäksi lakiin koottiin rajat ylittävään terveydenhuoltoon liittyviä eri kansallisiin lakeihin sisältyneitä menettelyjä ja kustannusten korvaamista koskevia säännöksiä.

Lain myötä muutoksia tehtiin myös terveydenhuoltolakiin, sairausvakuutuslakiin, ns. EESSI- ja toimivaltuuslakiin sekä Kansaneläkelaitosta koskevaan lakiin.

Laki rajat ylittävästä terveydenhuollosta

Laissa rajat ylittävästä terveydenhuollosta ([1201/2013](#)) säännellään oikeudesta rajat ylittävän terveydenhuollon palveluihin, kustannusten korvaamisesta sekä hoito-oikeustietojen ja hoito-oikeustodistusten antamisesta. Lisäksi rajalakiin sisältyy säännöksiä sairaanhoidon kustannusten hallinnoinnista, rajat ylittävän terveydenhuollon yhteyspisteestä sekä muutoksenhausta. Laki tulee sovellettavaksi silloin, kun rajat ylittävän terveydenhuollon tilanne liittyy toiseen EU- tai Eta-maahan tai Sveitsiin. Lakia ei sovelleta pitkäaikaishoitoetuksiin, elinsiirtoa varten tapahtuvaan elinten luovutukseen ja saatavuuteen, kansallisen rokotusohjelman mukaisiin rokotuksiin, työterveyshuoltoon tai koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon.

Lain henkilölliseen soveltamisalaan kuuluvat henkilöt,

1. joilla on Suomessa kotikunta tai ovat Suomessa sairausvakuutettuja,
2. jotka EU-lainsäädännön lainvalintasäädösten nojalla kuuluvat Suomen lainsäädännön piiriin sekä heidän perheenjäseniinsä
3. jotka saavat Suomelta EU-asetuksen 883/2004 mukaisen ennakkoluvan hakeutua hoitoon ulkomaille.

Mainituilla henkilöillä on oikeus hakeutua ulkomaille terveydenhuollon palveluja saadakseen ja saada korvauksia Suomen lainsäädännön mukaisesti. Omatoimisesti hoitoon toiseen EU-lainsäädäntöä soveltavaan maahan hakeutuva saa hoitoa sen maan lainsäädännön mukaisesti. Hän maksaa itse hoidon todelliset kustannukset, mutta on oikeutettu hakemaan niihin jälkikäteen Kelasta sairausvakuutuslain mukaisia korvauksia. Kustannukset korvataan sairausvakuutuslain 2 - 5 luvun mukaisesti. Henkilö voi siis hakea ja saada korvauksia mm. lääkärin- ja hammaslääkärinpalkkioista, lääkärin määräämästä hoidosta ja tutkimuksesta sekä lääkekustannuksista. Matkakustannukset korvataan kuten lähimpään hoitopaikkaan Suomessa tehtynä.

Jos taas henkilö sairastuu äkillisesti toisessa EU-lainsäädäntöä soveltavassa maassa ja maksaa kustannukset itse, hän voi jälkikäteen Kelasta korvausta hakiessaan valita joko hoidonantajamaan tai Suomen kansallisen lainsäädännön mukaisen korvauksen. Kansallisen lainsäädännön mukainen korvaus maksetaan henkilön kotikunnan mukaisen korvaustason ja asiakasmaksun mukaisesti. Matkat korvataan lähimpään hoitopaikkaan ulkomaille tehtynä.

Julkisen terveydenhuollon on järjestettävä EU-maassa vakuutetulle henkilölle palvelut samoin perustein kuin kunnassa asuville henkilöille. Toisesta EU-maasta tulleella henkilöllä ei kuitenkaan ole parempaa oikeutta hoitoon kuin kunnassa asuvilla. Näin ollen esimerkiksi kansalliset hoitojonot soveltuvat myös häneen. Toisessa EU-maassa vakuutetulta henkilöltä peritään hoidon todelliset kustannukset ja hän voi hakea jälkikäteen korvauksia siitä maasta, missähän on vakuutettu. Suomen julkisen terveydenhuollon vastaanottovelvoite ei koske Sveitsissä vakuutettuja henkilöitä koska Sveitsi ei sovelle EU:n potilasdirektiiviä. Myös yksityisen terveydenhuollon on järjestettävä palvelut toisessa EU-maassa vakuutetulle ilman syrjintää samojen perusteiden mukaisesti kuin Suomessa asuvalle.

Laki rajat ylittävästä terveydenhuollosta sisältää säännökset myös mm. EU-asetuksen 883/2004 mukaiseen hoitoon hakeutumiseen liittyvistä menettelyistä sekä Kelan toimivallasta myöntää tarvittavia hoito-oikeustodistuksia. Myös julkiselle terveydenhuollolle maksettavaa valtion korvausta koskeva säännös on rajalaissa.

1.2.1.3. Muu kansallinen lainsäädäntö

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta

Laissa sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta eli ns. EESSI- ja toimivaltuuslaissa ([352/2010](#)) säädetään laitosten ja viranomaisten toimivallasta sekä tehtävistä liittyen asetusten 883/2004 ja 987/2009 soveltamiseen. Lisäksi laissa on säännöksiä jäsenmaiden väliseen sähköiseen tiedonvaihtoon liittyen.

Laki asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta

Laissa asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta ([1573/1993](#)) nk. soveltamisalalaisissa, säädetään sairausvakuuttamisen edellytyksistä, joihin sairausvakuutuslain soveltamisalaa koskevassa 2 §:ssä viitataan.

Sairausvakuutuslaki

Sairausvakuutuslain ([1224/2004](#)) II ja V osaston säännöksiä sovelletaan maksettaessa korvauksia ulkomailla vakuutetuille Suomessa syntyneistä hoitoetuksien kustannuksista. Samoin sairausvakuutuslain säännökset tulevat sovellettavaksi, kun Suomessa vakuutettu hakee korvausta omatoimisen hoitoon hakeutumisen johdosta ulkomailla annetun hoidon kustannuksista. Lisäksi VI osassa säädetään sairausvakuutuksen rahoituksesta sekä vakuutetun maksuvelvollisuudesta.

Kotikuntalaki

Kotikuntalain ([201/1994](#)) säännösten mukaan määräytyy henkilön kotikunta Suomeen tai Suomesta muutettaessa. Oikeus julkiseen terveydenhuoltoon taas määräytyy pääsääntöisesti kotikunnan perusteella.

Kansanterveyslaki

Kansanterveyslain ([66/1972](#)) 14 §:ssä määritellään, mitä kunnan asukkaalla tarkoitetaan kansanterveyslakia sovellettaessa. Kunnan asukkaaseen rinnastetaan myös henkilö,

- jolle on myönnetty työnteko-oikeus oleskeluluvan nojalla ulkomaalaislain 78 §:n 1 tai 2 momentin tai 3 momentin 1, 2, 4, 5 tai 7 kohdan nojalla tai
- jolla on työnteko-oikeus ilman oleskelulupaa ulkomaalaislain 79 §:n 1 momentin 1, 2 tai 6 kohdan perusteella

ja

- jolla on Suomessa voimassa oleva työ-, virka- tai muu palvelussuhde tai
- joka on vähintään kuusi kuukautta kestäneen työ-, virka- tai muun palvelussuhteen päätyttyä rekisteröity työttömäksi työnhakijaksi.

Lisäksi kunnan asukkaaseen rinnastetaan myös kunnan alueella oleskeleva henkilö,

- jolle on myönnetty ulkomaalaislain 81 §:n nojalla mainitun lain 3 §:n 26 kohdassa tarkoitettu Euroopan unionin sininen kortti sekä
- tällaisen henkilön ulkomaalaislain 37 §:ssä tarkoitettut perheenjäsenet.

Erikoissairaanhoitolaki

Erikoissairaanhoitolain ([1062/1989](#)) 3 §: n mukaan kunta on velvollinen järjestämään erikoissairaanhoidon kuntalaisilleen. Erikoissairaanhoitolain 3 §:n mukainen lain henkilöpiirin laajennus vastaa kansanterveyslain 14 §:ssä säädettyä. Kunnan asukkaaseen rinnastetaan siis myös henkilö,

- jolle on myönnetty työnteko-oikeus oleskeluluvan nojalla ulkomaalaislain 78 §:n 1 tai 2 momentin tai 3 momentin 1, 2, 4, 5 tai 7 kohdan nojalla tai
- jolla on työnteko-oikeus ilman oleskelulupaa ulkomaalaislain 79 §:n 1 momentin 1, 2 tai 6 kohdan perusteella

ja

- jolla on Suomessa voimassa oleva työ-, virka- tai muu palvelussuhde tai
- joka on vähintään kuusi kuukautta kestäneen työ-, virka- tai muun palvelussuhteen päätyttyä rekisteröity työttömäksi työnhakijaksi.

Lisäksi kunnan asukkaaseen rinnastetaan myös kunnan alueella oleskeleva henkilö,

- jolle on myönnetty ulkomaalaislain 81 §:n nojalla mainitun lain 3 §:n 26 kohdassa tarkoitettu Euroopan unionin sininen kortti sekä
- tällaisen henkilön ulkomaalaislain 37 §:ssä tarkoitettut perheenjäsenet.

Terveydenhuoltolaki

Terveydenhuoltolain ([2010/1326](#)) 50§:ssä säädetään potilaan oikeudesta kiireellisen hoitoon julkisessa terveydenhuollossa. Kiireellinen sairaanhoito, mukaan lukien kiireellinen suun terveydenhuolto, mielenterveyshoito, päihdehoito ja psykososiaalinen tuki on annettava sitä tarvitsevalle potilaalle hänen asuinpaikastaan riippumatta. Kiireellisellä hoidolla tarkoitetaan äkillisen sairastumisen, vamman, pitkäaikaissairauden vaikeutumisen tai toimintakyvyn alenemisen edellyttämää välitöntä arviota ja hoitoa, jota ei voida siirtää ilman sairauden pahenemista tai vamman vaikeutumista.

Valtioneuvoston asetus rajat ylittävän terveydenhuollon kustannusten hallinnoinnista

Valtioneuvoston asetukseen rajat ylittävän terveydenhuollon kustannusten hallinnoinnista ([65/2014](#)) sisältyvät säännökset valtion varojen siirtämisestä Kelalle valtioiden välistä laskutusta sekä valtion korvausta varten. Lisäksi asetuksessa säädetään valtion korvauksen hakuajasta sekä julkisen terveydenhuollon velvollisuudesta esittää Kelalle selvitys ambulanssilennon tarkoituksenmukaisuudesta liittyen Pohjoismaisen paluumatkan lisäkustannusten korvaamiseen.

Valtioneuvoston asetus rajat ylittävän terveydenhuollon neuvottelukunnasta

Asetuksella (64/2014) on Sosiaali- ja terveysministeriön yhteyteen perustettu rajat ylittävän terveydenhuollon neuvottelukunta. Neuvottelukunnan tehtävänä on seurata rajat ylittävää terveydenhuoltoa koskevan lainsäädännön soveltamista, tehdä esityksiä ja aloitteita lainsäädännön kehittämiseksi sekä käsitellä muita rajalain täytäntöönpanoon ja rajat ylittävään terveydenhuoltoon liittyviä asioita

1.2.1.4. Maahanmuuttodirektiivit

Muusta maasta kuin EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä tai sairaanhoitomääräyksiä sisältävistä sosiaaliturvasopimusmaista tulevien työntekijöiden oikeuksiin vaikuttavat EU:n maahanmuuttodirektiivit. Näiden direktiivien henkilöpiiriin kuuluvilla työntekijöillä on oikeus yhdenvertaiseen kohteluun oleskelumaan omien kansalaisten kanssa mm. sosiaaliturvan alalla. Näin ollen direktiiveillä on vaikutusta muista maista tulevien työntekijöiden hoito-oikeuteen Suomessa.

Maahanmuuttodirektiivejä ovat

1. ns. erityisosaajadirektiivi eli neuvoston direktiivi ([2009/50/EY](#)) kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa pätevyyttä vaativaa työtä varten,

2. [ns. yhdistelmälapadirektiivi](#) eli Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ([2011/98/EU](#)) kolmansien maiden kansalaisille jäsenmaan alueella oleskelua ja työskentelyä varten myönnettävää yhdistelmälapadirektiiviä koskevasta yhden hakemuksen menettelystä sekä jäsenmaassa laillisesti oleskelevien kolmansista maista tulleiden työntekijöiden yhtäläisistä oikeuksista,
3. [ns. kausityöntekijädirektiivi](#) eli Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ([2014/36/EU](#)) kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä kausityöntekijänä työskentelyä varten ja
4. [ns. ICT-direktiivi](#) eli Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi ([2014/66/EU](#)) kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä.

Erityisosaajadirektiivi on saatettu kansallisesti voimaan 1.1.2012 lukien ja yhdistelmälapadirektiivi 1.1.2014 lukien. Kausityöntekijä- ja ICT-direktiivi ovat saatettu kansallisesti voimaan 1.1.2018 lukien.

1.2.1.5. Kansainväliset sopimukset

Suomella on sosiaaliturvasopimus Australian, Chilen, Intian, Israelin, Kanadan, Pohjoismaiden, Saksan, USA:n ja Viron kanssa. Lisäksi Suomella on sosiaaliturvasopimusjärjestely Kanadan Quebecin osavaltion kanssa sekä sairaanhoitosopimus Australian kanssa.

Edellä mainituista Australian sairaanhoitosopimuksella, Kanadan Quebecin osavaltion sosiaaliturvasopimusjärjestelyllä, Israelin sosiaaliturvasopimuksella ja Pohjoismaisella sosiaaliturvasopimuksella on merkitystä hoitoetuuksien kannalta. Sopimuksen henkilöpiiriin kuuluvalla on oikeus sairaanhoidon etuuksiin sopimuksissa sovituin edellytyksin ja laajuudessa.

Australian sairaanhoitosopimus

Australian sopimuksen ([SopS 61/1993](#)) perusteella toisen sopimuspuolen alueella asuvilla on oikeus välttämättömään sairaanhoitoon oleskellessaan tilapäisesti toisen sopimuspuolen alueella. Sopimuksen henkilöpiiriin kuulumisen ei edellytä sopimusvaltion kansalaisuutta. Sopimusta ei sovelleta henkilöihin, jotka hakeutuvat hoitoon toisen sopimuspuolen alueelle. Kumpikin sopimusvaltio vastaa sille sopimuksesta aiheutuneista kustannuksista.

Australiassa asuva asiakas osoittaa oikeutensa hoitoon Suomessa Australian passilla. Hän voi osoittaa oikeutensa hoitoon Suomessa myös muun maan passilla, jos siitä ilmenee passin haltijan rajoittamaton asumisoikeus Australiassa. Tällöin passin haltijan vakituisen asuinosoitteen tulee olla Australiassa. Jos asiakkaalla on muun maan kuin Australian passi eikä siitä käy ilmi rajoittamatonta asumisoikeutta Australiassa, mutta asiakkaalla on osoite Australiaan hän voi osoittaa oikeutensa hoitoon Suomessa myös Australian myöntämällä [Medicare-kortilla](#).

Suomessa asuva asiakas osoittaa oikeutensa hoitoon Australiassa Suomen passilla ja Kela-kortilla.

Australiassa tilapäisesti oleskelevat suomalaiset opiskelijat eivät kuulu sopimuksen henkilöpiiriin. Suomessa samaa rajoitusta ei sovelleta. Diplomaattisen edustuston tai konsulaatin päälliköllä tai henkilökunnan jäsenellä sekä tällaisten perheenjäsenillä on oikeus tarvitsemiinsa hoitoetuuksiin eli heidän osaltaan ei edellytetä hoidon välttämättömyyttä.

Hoitoetuudet myönnetään oleskeluvaltion lainsäädännön mukaisina. Suomessa annettavan hoidon osalta sopimus koskee avohoitoa ja sairaalahoitoa, jota annetaan tai josta suoritetaan korvausta kansanterveystalain, erikoissairaanhoitolain ja sairausvakuutuslain perusteella. Julkisessa terveydenhuollossa peritään sama maksu kuin kunnassa asuivilta. Kela maksaa korvaukset sairausvakuutuslain mukaan. Australian osalta sopimus koskee avohoitoa ja sairaalahoitoa, jota

asiakas voi saada julkisessa terveydenhuollossa julkisena potilaana ja josta maksetaan korvausta sairausvakuutuslain tai kansallisen terveyslain perusteella.

Chilen sosiaaliturvasopimus

Chilen sopimuksessa ([SopS 98/2007](#)) on eläkeläisten hoito-oikeutta koskeva määräys. Sen mukaan henkilö, joka saa eläkettä sopimuspuolen lainsäädännön mukaisesti asuessaan toisen sopimuspuolen alueella, on oikeutettu hoitoetuksiin samoin edellytyksin kuin eläkettä asuinmaan lainsäädännön mukaisesti saava.

Suomen osalta tämä tarkoittaa oikeutta julkisen terveydenhuollon palveluihin sekä sairausvakuutuslain perusteella maksettavia sairaanhoitokorvauksia. Suomessa asuvilla eläkeläisillä on kuitenkin oikeus näihin etuuksiin myös kansallisen lainsäädännön perusteella, joten sopimus ei muuta heidän asemaansa. Chilessä asuvan eläkkeensaajan terveydenhuoltomaksuun vaikuttavat myös ulkomailta maksettavat eläkkeet. Terveydenhuoltomaksun määräämistä varten Kelan kv-keskus antaa eläkkeensaajalle todistuksen.

Sopimus ei tuo oikeutta sairaanhoitoon muille henkilöryhmille, kuten turisteille.

Israelin sosiaaliturvasopimus

Israelin sopimuksessa ([SopS 90/1999](#)) on määräyksiä lähetettyjen työntekijöiden hoito-oikeudesta. Sopimusvaltion kansalaisuus ei ole edellytys sopimuksen soveltamiselle. Sopimusta sovelletaan sopimuksessa tarkoitettun lainsäädännön piiriin kuuluviin tai kuuluneisiin henkilöihin ja näiden perheenjäseniin ja edunsaajiin.

Suomen sairausvakuutusta sekä julkisia terveydenhuoltopalveluita koskevaa lainsäädäntöä sovelletaan ainoastaan silloin, kun on kyse sopimuksen 6 artiklan 2 kohdan sekä 7–10 artikloiden soveltamisesta. Näissä sopimuksen kohdissa mainitut henkilöryhmät ovat Suomen lainsäädännön piiriin kuuluessaan oikeutettuja kaikkiin Suomen sairausvakuutuksen etuuksiin sekä julkisen terveydenhuollon palveluihin.

Esimerkki

Suomesta Israeliin lähetetty työntekijä ja hänen mukana seuraavat perheenjäsenensä kuuluvat edelleen Suomen lainsäädännön piiriin ja ovat oikeutettuja kaikkiin Suomen sairausvakuutuksen etuuksiin sekä Suomessa käydessään julkisen terveydenhuollon palveluihin vaikka heillä ei olisi Suomessa kotikuntaa. Vastaavasti Israelista Suomeen lähetetty työntekijä ja tämän mukana seuraavat perheenjäsenet jäävät Israelin lainsäädännön piiriin, eivätkä saa Suomesta sopimuksen perusteella mitään etuuksia.

Sopimus ei sisällä määräyksiä sairaanhoidon antamisesta oleskeltaessa tilapäisesti toisessa sopimusmaassa.

Kanadan Quebecin sosiaaliturvajärjestely

Kanadan sosiaaliturvasopimukseen ([SopS 6/1988](#)) sisältyy sosiaaliturvajärjestely Kanadan Québecin kanssa. Sosiaaliturvajärjestely koskee terveydenhuoltoa ja sairausvakuutusta. Sosiaaliturvajärjestelyä sovelletaan sopimusvaltioiden kansalaisten lisäksi myös muihin henkilöihin, jotka kuuluvat tai ovat kuuluneet sopimuspuolen lainsäädännön piiriin.

Suomen osalta sopimusta sovelletaan julkiseen terveydenhuoltoon, sairausvakuutuksen mukaisiin hoitoetuksiin sekä tapaturmavakuutuslainsäädäntöön. Sairausvakuutuksen piiriin kuulumisen määräytyy soveltamisalain mukaisesti muiden kuin lähetettyjen työntekijöiden ja

heidän perheenjäsentensä osalta. Sairausvakuutuslain mukaiset päivärahaetuudet eivät kuulu sopimuksen soveltamisalaan. Oikeus julkiseen terveydenhuoltoon määräytyy kotikuntalain mukaan.

Seuraavilla henkilöryhmillä on oikeus sairaanhoitoon samoin edellytyksin kuin sopimusvaltiossa asuvilla ja siellä sairaanhoitoon oikeutetuilla eikä oikeutta ole rajoitettu välttämättömiin hoitoetuuksiin:

1. lähetetyt työntekijät,
2. tilapäisesti toisen sopimuspuolen alueella työskentelevät,
3. oleskelupaikkakunnan oppilaitoksessa kirjoilla olevat opiskelijat,
4. tohtoriksi väittelemisen jälkeen tutkimustyötä tekevät,
5. collegen tai yliopiston koulutusohjelmaan kuuluvaa harjoittelua suorittavat opiskelijat tai tutkijat sekä
6. edellä mainittuihin henkilöryhmiin kuuluvien perheenjäsenet.

Lähetetty työntekijä osoittaa oikeutensa sairaanhoitoon toimivaltaisen laitoksen myöntämällä Q/SF 1 - tai SF/Q 1 -lomakkeella muuttosuunnasta riippuen. Kohtien 2. - 5. mukaiset henkilöt osoittavat oikeutensa lomakkeella Q/SF 4 tai SF/Q 4. Hoitoetuuksien saaminen edellyttää lomakkeen rekisteröintiä oleskelumaan sairausvakuutuslaitoksessa. Lomakkeen rekisteröinnin lisäksi henkilöllä tulee olla Quebecissä sen lainsäädännön mukainen oleskelulupa. Se minkälaisista oleskelulupaa Quebec edellyttää eri henkilöryhmiltä em. lomakkeen hyväksymiseksi ja rekisteröimiseksi, henkilön tulee selvittää etukäteen Quebecin sairausvakuutuslaitokselta. Lisäksi opiskelijalta vaaditaan todistus kirjoittautumisesta opiskelijaksi, esimerkiksi oppilaitoksen läsnäolotodistus, tai hyväksymisestä harjoittelijaksi.

Pohjoismainen sosiaaliturvasopimus

Nykyinen Pohjoismainen sosiaaliturvasopimus ja täytäntöönpanosopimus astuivat voimaan 1.5.2014. Sopimus täydentää EU:n sosiaaliturva-asetuksia 883/2004 ja 987/2009, joiden määräyksiä Pohjoismaiden välillä liikkuviin henkilöihin pääsääntöisesti sovelletaan. Sopimusta sovelletaan kaikkeen EU-asetuksen asialliseen soveltamisalaan kuluvaan lainsäädäntöön. Sopimuksen henkilöpiirissä ovat kaikki, jotka kuuluvat tai ovat kuuluneet jonkin Pohjoismaan lainsäädännön piiriin sekä näiden henkilöiden perheenjäsenet tai edunsaajat.

Sopimus koskee 1.5.2015 alkaen myös Grönlantia ja Färsaaria, jotka eivät ole EU:n jäseniä eivätkä kuulu ETA-sopimuksen piiriin.

Pohjoismaiden välillä ei yleensä käytetä eurooppalaista sairaanhoitokorttia tai muitakaan hoito-oikeustodistuksia eli E-lomakkeita tai SED- ja PD-asiakirjoja pl. ennakkoluvallisen hoitoon hakeutumisen todistusta S2/E112. Myös hoitoetuuksien kustannusten korvaamisesta on Pohjoismaiden välillä pääsääntöisesti luovuttu. Hoitoon hakeutumisen kustannukset kuitenkin korvataan.

1.2.2. Tilapäinen oleskelu ja oikeus sairaanhoitoon

EU- ja Eta-maat ja Sveitsi

Hoito-oikeudessa tilapäisenä oleskeluna pidetään pääsääntöisesti enintään 12 kuukauden oleskelua. Tilapäistä oleskelua on siis esimerkiksi

- lomamatka tai
- osan ajan vuodesta oleskelu toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä, esim. 12kk kestävä opiskeluvaihto

Tilapäisen ulkomailla oleskelun aikana hoidon saamiseen vaikuttaa oleskelumaa ja sen lainsäädäntö ja mahdolliset sosiaaliturvasopimukset. Lisäksi hoidon saamiseen vaikuttavat ulkomailla oleskelun kesto sekä millaisesta hoidon tarpeesta on kyse. EU-lainsäädäntöä sovellettaessa, tilapäisen oleskelun aikana asiakkaalla on oleskelumaassaan oikeus lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon.

Tulkinnan oleskelun tilapäisyydestä tai vakinaisuudesta tekee henkilön oleskelu-/asuinmaa. Pääsääntöisesti EU:n sosiaaliturvalainsäädäntöä soveltavat maat katsovat enintään vuoden mittaisen maassa oleskelun tilapäiseksi. Hoito-oikeudessa olennaista on siis henkilön oleskelumaan eikä kustannusvastuussa olevan maan tulkinta asumisesta.

EU- ja Eta-maiden ja Sveitsin tulkinta asumisesta voi kuitenkin vaihdella jonkin verran. Jos oleskelumaa katsoo asiakkaan asuvan kohdemaassa, vaikka Suomi katsoo asiakkaan oleskelevan siellä tilapäisesti, asiakkaalle voidaan tarvittaessa myöntää kohdemaahan laaja hoito-oikeus.

Kansallisesti tilapäinen oleskelu ulkomailla määräytyy eri tavalla hoito-oikeudessa kuin vakuuttamisessa.

Vakuuttamisessa pääsääntö on, että alle vuoden ulkomailla oleskelu katsotaan tilapäiseksi oleskeluksi ja yli vuoden oleskelu asumiseksi. Vakuuttamisen kannalta ei ole merkitystä, vaihtuuko oleskelun kohdemaata ulkomailla oleskelun aikana.

Hoito-oikeuden osalta:

- Yli vuoden yhtäjaksoinen oleskelu yhdessä maassa katsotaan asumiseksi.
- Useat ajallisesti peräkkäiset alle vuoden oleskelut samassa maassa muuttavat tilapäisen oleskelun asumiseksi sen jakson alusta, jonka aikana yli vuoden oleskelu ylittyy.

Esimerkki

Mikko opiskelee Ranskassa 7 kuukautta 1.1.2016 – 31.7.2016 välisenä aikana. Koska kyseessä on alle 12 kuukautta kestävä oleskelu, Mikon oleskelun katsotaan olevan tilapäistä ja hän säilyy Suomessa vakuutettuna. Tilapäisen oleskelun aikana Mikolla on oikeus Ranskassa lääketieteellisesti välttämättömään hoitoon Kelan hänelle myöntämällä EHIC-kortilla.

Mikko ei aiemmista suunnitelmista poiketen palaakaan Suomeen 31.7.2016 jälkeen, vaan jatkaa Ranskassa opiskelua vielä 9 kuukautta ajalla 1.8.2016 – 1.4.2017. Opiskelijana Mikko vakuutetaan myös jälkimmäisen 9 kk:n jakson ajalle. Koska Mikko jatkaa opiskeluaan Ranskassa 7 kuukauden ajanjakson jälkeen vielä 9 kuukauden ajan, hoito-oikeuden osalta Mikon oleskelun Ranskassa katsotaan muuttuvan vakinaiseksi eli hänen katsotaan asuvan Ranskassa 1.8.2017 alkaen. Koska Mikko katsotaan Ranskassa asuvaksi, hänellä on oikeus tarvitsemaansa hoitoon Ranskassa Kelan hänelle myöntämällä hoito-oikeustodistuksella S1.

- Jos asiakas oleskelee ulkomailla yli vuoden, mutta oleskelu koostuu useista jaksoista eri maissa, tilapäisyyttä tarkastellaan maakohtaisesti.

Esimerkki

Mikko oleskelee Ranskassa 7 kuukautta 1.1.2016 - 31.7.2016 välisenä aikana. Koska kyseessä on alle 12 kuukautta kestävä oleskelu, Mikon oleskelun katsotaan olevan tilapäistä ja hän säilyy Suomessa vakuutettuna. Tilapäisen oleskelun aikana Mikolla on oikeus Ranskassa lääketieteellisesti välttämättömään hoitoon Kelan hänelle myöntämällä EHIC-kortilla.

Ranskassa opiskelun jälkeen Mikko päättää jatkaa ulkomailla oleskeluaan ja muuttaa 1.8.2017 alkaen Saksaan opiskelemaan. Saksassa Mikko opiskelee 8 kuukautta ajalla

1.8.2016 - 1.3.2017. Opiskelijana Mikko vakuutetaan myös jälkimmäisen 8 kk:n jakson ajalle. Koska Mikko jatkaa oleskelua ulkomailla eri maassa (Saksa) kuin siinä, missä hän ensiksi oleskeli (Ranska), Mikon katsotaan hoito-oikeuden osalta oleskelevan Saksassa tilapäisesti, jolloin hänellä on oikeus Saksassa lääketieteellisesti välttämättömään hoitoon Kelan hänelle myöntämällä EHIC-kortilla.

Esimerkki

Emilia asuu Saksassa lähetetyn työntekijän perheenjäsenenä 1,5 vuotta 1.1.2016 - 30.6.2017 välisenä aikana. Emilia ei itse työskentele tänä aikana. Lähetetyn työntekijän ei-aktiivina perheenjäsenenä Emilia säilyy vakuutettuna ja Suomen kustannusvastuulla. Koska Emilia oleskelee Saksassa yli vuoden, hänen katsotaan asuvan siellä. Emilialla on Saksassa oikeus tarvitsemaansa hoitoon Kelan myöntämällä hoito-oikeustodistuksella S1. Emilian tulee rekisteröidä todistus Saksan sairausvakuutuslaitoksessa

Saksasta Emilia ei kuitenkaan palaa Suomeen vaan jatkaa oleskeluaan vielä 6 kuukautta Belgiassa ajalla 1.7.2017 - 31.12.2017 koska perheen päähenkilön työkomennus jatkuu siellä ko. ajan. Lähetetyn työntekijän ei-aktiivina perheenjäsenenä Emilia säilyy vakuutettuna ja Suomen kustannusvastuulla myös Belgiassa oleskelun ajan. Koska Emilia oleskelee ulkomailla yhtäjaksoisesti yli vuoden, mutta hänen oleskelunsa koostuu kahdesta eri ajanjaksosta eri maissa, eli Saksassa ja Belgiassa, hoito-oikeuden osalta Emilian oleskelun tilapäisyyttä tarkastellaan maakohtaisesti. Emilian Belgiassa oleskelun katsotaan siten olevan tilapäistä, jolloin hänellä on siellä oikeus lääketieteellisesti välttämättömään hoitoon Kelan hänelle myöntämällä EHIC-kortilla.

Muut maat

Suomen ja muiden maiden välillä liikkuvien osalta asuminen määritetään soveltamisalain mukaisesti.

1.2.2.1. Suomessa vakuutetun tilapäinen oleskelu ulkomailla

EU- tai Eta-maa tai Sveitsi

Tilapäisen oleskelun aikana toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon on oikeus asiakkailta, jotka ovat Suomessa sairausvakuutettuja tai joiden sairaanhoitokustannukset kuuluvat Suomen vastuulle. Myös edellä mainittujen asiakasryhmien mukana oleskelevilla työelämän ulkopuolella olevilla ns. ei-aktiiveilla perheenjäsenillä on oikeus saada tilapäisen oleskelun aikana lääketieteellisesti välttämätön hoito.

Lääketieteellisesti välttämätön hoito on sellaista hoitoa, jota ei voi siirtää annettavaksi suunnitellun paluumatkan jälkeen (Asetus 987/09: 25 artikla 3 kohta). Toisin sanoen asiakas tulee hoitaa matkustuskuntoon. Hoidon tarkoituksena on, että asiakas voi jatkaa ulkomailla oleskelua niin kuin hän oli alun perin suunnitellut ja että hän kykenee palaamaan turvallisesti kotiin.

Asiakkaalla on oikeus lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon eurooppalaisella sairaanhoitokortilla, jonka hänelle myöntää se maa, joka vastaa asiakkaan sairaanhoidon kustannuksista.

Hoidon laajuus tilapäisen oleskelun aikana voi vaihdella, sillä kukin maa määrittelee sen oman kansallisen lainsäädäntönsä perusteella. Lisäksi oleskelun ennakoitu kesto vaikuttaa hoidon saamiseen. Esimerkiksi viikon lomamatkalla olevan asiakkaan sairaanhoito voi olla suppeampaa kuin kolmen kuukauden työkomennuksen aikana saatu sairaanhoito. Arvion hoidon tarpeellisuudesta tekee asiakasta hoitava terveydenhuollon ammattihenkilö, yleensä lääkäri.

Suomalaiset viranomaiset tai asiakas itse eivät voi velvoittaa ulkomaista terveydenhuoltoa antamaan asiakkaalle tiettyä hoitoa tai hoitotoimenpidettä, vaikka asiakkaalla olisi siihen Suomessa oikeus.

Suomalaiset viranomaiset eivät yksittäistapauksissa voi vaikuttaa siihen, minkälaista sairaanhoitoa ja millä kustannuksilla asiakas hoitoa saa eurooppalaisella sairaanhoitokortilla.

Asiakkaan velvollisuutena on itse selvittää, kuuluuko hänen tarvitsemansa hoito kohdemaan palveluvalikoimaan ja voiko hän saada hoidon eurooppalaisella sairaanhoitokortilla tilapäisen ulkomailla oleskelunsa aikana. Kelalla on kuitenkin velvollisuus neuvoa, mistä asiakas voi hakea tarvitsemaansa tietoa.

Jos asiakas ei saa lääketieteellisesti välttämätöntä hoitoa oleskelumaassa eurooppalaisella sairaanhoitokortilla, hänelle voi tarvittaessa toimittaa EHC:n käytöstä kertovan infokirjeen (IBI09 tai IBI10), jonka hän voi esittää hoidonantajalle. Ohje löytyy asiakaskirjejärjestelmästä suomen-, ruotsin-, englannin-, saksan-, ranskan- ja espanjankielisenä.

Suomessa sairausvakuutetulle, tilapäisesti ulkomailla oleskelevalle lähetetylle työntekijälle ja hänen perheenjäsenelleen voidaan joissakin tapauksissa myöntää kohdemaata varten myös laaja hoito-oikeus. Laaja hoito-oikeus voidaan myöntää, jos kohdemaata katsoo oleskelun vakinaiseksi ja pyytää Suomelta hoito-oikeustodistusta. Hoito-oikeustodistus S1 voidaan myös myöntää lähetetyn työntekijän pyynnöstä, jos työskentelymaahan laitos on pyytänyt häneltä hoito-oikeustodistusta tai jos asiakkaalla on vaikeuksia saada työskentelymaassaan hoitoa, joka voidaan katsoa oleskelun aikana lääketieteellisesti välttämättömäksi. Voit tarvittaessa pyytää Kelan asiantuntijalääkäriltä arviota hoidon välttämättömyydestä tilapäisen oleskelun aikana. Jos asiakas haluaa saada opiskelumaassaan hoitoa, jota ei voida katsoa oleskelun aikana välttämättömäksi, asiakkaan tulee hakea hoitoa varten ennakkolupaa asuinmaastaan Suomesta.

Huomautus

Laajaa hoito-oikeutta ei voida myöntää tilapäisesti ulkomailla oleskelevalle, Suomessa sairausvakuutetulle eläkkeensaajalle tai opiskelijalle tai heidän perheenjäsenilleen.

Jos oleskelumaa katsoo eläkkeensaajan tai hänen perheenjäsenensä asuvan maassa, heidän tulee siirtyä asuinmaan vakuutukseen.

Koska opiskelijan katsotaan asuvan Suomessa, kohdemaahan ei voida myöntää laajaa hoito-oikeutta. Jos oleskelumaa katsoo opiskelijan tai hänen perheenjäsenensä asuvan maassa, heidän tulee siirtyä asuinmaan vakuutukseen. Opiskelijan kohdalla sairaanhoidon kustannusvastuu ei voi kuulua Suomelle, jos asiakas ei ole Suomessa vakuutettu.

Äkillinen sairastuminen

Hoidon tarpeen tulee pääsääntöisesti ilmetä tilapäisen oleskelun aikana. Hoidon tarve voi syntyä äkillisen sairastumisen tilanteessa, esim. sydän- tai astmakohtaus, vatsatauti tai tapaturma.

Se, millaista kiireellistä hoitoa asiakas saa, määräytyy aina oleskelumaan lainsäädännön mukaan. Paikallinen terveydenhuollon ammattihenkilö tekee asiakkaan hoitoa koskevat päätökset.

Eurooppalainen sairaanhoitokortti ei tarkoita asiakkaalle ilmaisia palveluita.

- Jokaisen maan terveydenhuoltojärjestelmä on erilainen.
- Terveyspalvelut, jotka asiakas saisi Suomessa ilmaiseksi, saattavat jossakin toisessa maassa olla maksullisia.
- Myös asiakasmaksujen määrät ovat erilaisia eri maissa.
- Jos on mahdollista, asiakkaan kannattaa selvittää etukäteen, että hoidonantajalla on sopimus paikallisen lakisääteisen sairausvakuutusjärjestelmän kanssa. Silloin asiakkaalla on oikeus saada eurooppalaisella sairaanhoitokortilla hoitoa kuten oleskelumaan paikallisilla asukkailla.
 - Jos hoidonantajalla ei ole sopimusta paikallisen lakisääteisen sairausvakuutusjärjestelmän kanssa, on mahdollista, että asiakasta hoidetaan yksityispotilaana. Hoidon kustannukset voivat tällöin olla suuret ja ne tulevat asiakkaan maksettaviksi. (Lue lisää: [Ulkomailla aiheutuneiden hoitokustannusten korvaaminen](#))
- Asiakkaan on hyvä ottaa myös matkavakuutus ulkomaan matkaa varten.

Pitkäaikaissairaus, raskaus tai synnytys, äity- ja neuvolapalvelut sekä apuvälineet

Äkillisen sairastumisen lisäksi lääketieteellisesti välttämätön hoito kattaa myös pitkäaikaissairauden ja/tai aiemmin todetun sairauden (esim. diabeteksen tai astman seuranta tai niihin liittyvä hoito), raskauden ja synnytyksen vuoksi annettavan hoidon. Hoidon tarpeen tulee pääsääntöisesti ilmetä tilapäisen oleskelun aikana.

Asiakkaalla on tilapäisen ulkomailla oleskelun aikana oikeus säännöllistä hoitoa vaativan sairauden hoitoon. Tällaisia ovat esimerkiksi diabeteksen ja astman hoito. Myös dialyysihoito, happiterapia, kemoterapia ja autoimmunisairauksiin liittyvä sydämen ultraäänitutkimus ovat tällaista hoitoa (EU:n sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamisen hallintotoimikunnan [päätos N:o S3](#)).

Jos asiakas tarvitsee ulkomailla oleskellessaan hoitoa pitkäaikaissairauteensa, täytyy hänen yleensä tehdä tarvittavat ennakkojärjestelyt itse ennen ulkomaille lähtöä varmistaakseen hoidon saatavuus (Asetus 883/04: 19 artikla 2 kohta).

- Asiakkaan täytyy esim. ottaa yhteyttä siihen terveydenhuollon yksikköön, jossa toivoo saavansa hoitoa
 - Hoitopaikanvalinta.fi sivustolta löytyy maakohtaisesti tietoa eri maiden terveyspalveluista <https://www.hoitopaikanvalinta.fi/terveyspalvelut-ulkomailla/maakohtaista-tietoa-terveyspalveluista>
- Asiakas voi myös tiedustella mahdollisuutta saada hoitoa pitkäaikaissairauteensa oleskelumaan rajat ylittävän terveydenhuollon yhteyspisteen kautta

Asiakkaan täytyy myös itse selvittää, kuinka hänen lääkehoidon jatkuvuus turvataan kohdemaassa esimerkiksi tilanteessa, jossa hän on saanut lääkkeitä maksutta Suomen julkisen terveydenhuollon kautta.

- Hoitopaikanvalinta.fi sivustolta löytyy myös eri maiden rajat ylittävien yhteyspisteiden yhteystiedot <https://www.hoitopaikanvalinta.fi/yhteystiedot/yhteyspisteet-eu-ja-eta-maissa>. Sveitsissä ei ole rajat ylittävän terveydenhuollon yhteyspistettä koska Sveitsi ei sovelle EU:n potilasdirektiiviä. Sveitsin osalta asiakkaan tulee tarvittaessa olla yhteydessä maan sairausvakuutuslaitokseen.

Julkisessa terveydenhuollossa annetaan myös lääkkeitä, joista osa ei ole lainkaan saatavilla avohuollossa, joten asiakas ei voi ostaa niitä Suomen apteekista. Jos ne ovat saatavilla Suomen apteekissa, niillä ei välttämättä ole korvattavuutta.

- Asiakkaalle on hyvä kertoa, että lääkekorvausjärjestelmät ovat erilaisia eri maissa eli vaikka hoito on Suomessa julkisessa terveydenhuollossa maksutonta, se ei sitä välttämättä ulkomailla ole. Asiakkaalle voi myös kertoa, että lääkevalikoima ja -saatavuus voivat vaihdella eri maissa.

Lääketieteellisesti välttämätön hoito kattaa myös raskauteen ja synnytykseen liittyvän hoidon, jos asiakas tarvitsee sitä tilapäisen ulkomailla oleskelun aikana eikä hoidon antamista voi lykätä asuinmaassa annettavaksi. Jos asiakas matkustaa toiseen EU- tai Eta-maahan tai Sveitsiin nimenomaisena tarkoituksenaan synnyttää tai saada siellä raskauteen liittyvää hoitoa (esim. ultraäänitutkimus), kyseessä ei ole lääketieteellisesti välttämätön sairaanhoito vaan hoitoon hakeutuminen, jolloin hoitoa ei voi saada eurooppalaisella sairaanhoitokortilla. (Lue lisää: hoitoon hakeutumisesta koskevasta ratkaisutyön etuusohjeesta)

Myös äitiys- ja lastenneuvolapalvelut voivat olla lääketieteellisesti välttämätöntä sairaanhoitoa. Edellytyksenä on, että neuvolapalvelut ovat välttämättömiä kun huomioidaan henkilön ulkomailla oleskelun kesto ja että ne kuuluvat oleskelumaan julkisen terveydenhuollon palveluvalikoimaan. Tässä yhteydessä on hyvä huomioida, että kukin maa antaa neuvolapalvelut omien hoitokäytäntöjensä mukaisesti.

Lääketieteellisesti välttämätön sairaanhoito voi koskeva myös apuvälineitä. Esim. kyynärsauvat, jos asiakkaan jalka murtuu tilapäisen ulkomailla oleskelun aikana.

Oikeus hoitoon eurooppalaisella sairaanhoitokortilla

Oikeus sairaanhoitoon tilapäisen oleskelun aikana EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä todistetaan Suomen myöntämällä eurooppalaisella sairaanhoitokortilla tai sen tilapäisesti korvaavalla todistuksella. Kortin on oltava voimassa hoidon antamishetkellä.

Asiakkaan pitäisi saada eurooppalaista sairaanhoitokorttia esittämällä lääketieteellisesti välttämätön sairaanhoito samaan hintaan ja saman käytännön mukaan kuten siinä maassa vakituisesti asuvat. Käytännössä asiakas maksaa hoidosta saman asiakasmaksun kuin paikallisetkin asukkaat maksavat. Kun asiakas saa hoidon asiakasmaksulla, hän ei voi saada Suomesta jälkikäteen korvausta ulkomailla saamastaan hoidosta.

Pohjoismaissa sekä Iso-Britanniassa ja Pohjois-Irlannissa tilapäisesti oleskellessa hoito-oikeuden voi osoittaa myös Suomen passilla. Tällöin asiakkaan täytyy myös ilmoittaa hoidon antajalle vakituinen osoitteensa Suomessa.

Oikeus hoitoon ilman eurooppalaista sairaanhoitokorttia

Jos Suomessa sairausvakuutettu asiakas tai asiakas, jonka sairaanhoitokustannukset kuuluvat Suomen vastuulle, on maksanut tilapäisen ulkomailla oleskelunsa aikana saamansa hoidon todelliset kustannukset, hän voi

1. hakea kustannuksiin korvausta oleskelumaan sairausvakuutuslaitokselta, jolloin kustannukset maksetaan oleskelumaan lainsäädännön mukaisesti tai
2. hakea kustannuksiin korvausta jälkikäteen Kelasta. Kustannukset voidaan korvata joko Suomen lainsäädännön mukaisesti tai oleskelumaan lainsäädännön mukaisesti eli avuksitulomenettelynä

Jos asiakas valitsee oleskelumaan lainsäädännön mukaisen korvauksen, Kela tiedustelee oleskelumaasta korvauksen määrän (avuksitulomenettely). Jos asiakas valitsee Suomen lainsäädännön mukaisen korvauksen, hänelle maksetaan korvausta enintään siihen määrään saakka, mitä hoidon antaminen olisi maksanut vastaavassa tilanteessa hänen kotikuntansa mukaisessa julkisessa terveydenhuollossa.

Korvausta voi hakea jälkikäteen Kelasta lomakkeella SV128. Korvauksen haku-aika on 6 kuukautta kustannusten maksamisesta

Jos hoito ei kuulu oleskelumaan lakisääteiseen sairausvakuutusjärjestelmään tai hoidon antajalla ei ole sopimusta oleskelumaan sairausvakuutuslaitoksen kanssa, asiakkaalta peritään hoidosta kaikki kustannukset. Näin voi myös käydä, jos hoidon antaja ei hyväksy asiakkaan eurooppalaista sairaanhoitokorttia.

Sosiaaliturvasopimusmaa

Suomella on sairaanhoitoa koskevia määräyksiä sisältävä sosiaaliturvasopimus Kanadan Quebecin ja Pohjoismaiden kanssa sekä sairaanhoitosopimus Australian kanssa.

Myös Chilen ja Israelin sopimuksissa on hoito-oikeutta koskevia määräyksiä, mutta ne eivät koske tilapäistä oleskelua.

Muiden maiden kanssa tehdyissä sosiaaliturvasopimuksissa ei ole erityisiä sairaanhoitoa koskevia säännöksiä.

Sopimuksissa määritellään mitkä asiakasryhmät ovat oikeutettuja sairaanhoitoon tilapäisen oleskelun aikana kussakin sopimusmaassa. Sopimuksia sovelletaan Suomessa sairausvakuutettuihin asiakkaisiin, jotka kuuluvat kyseisen sopimuksen henkilölliseen soveltamisalaan.

Sopimuksen piiriin kuuluvien asiakkaiden tulisi saada sairaanhoito sopimusmaiden alueella sopimuksessa säädetyllä tavalla. Käytännössä tämä tarkoittaa, että sairaanhoito tulisi saada pääsääntöisesti samansuuruisilla kustannuksilla kuin sopimusmaassa vakuutetut sairaanhoidon vastaavassa tilanteessa saavat.

Sopimusmaassa syntyneistä sairaanhoitokustannuksista Suomessa sairausvakuutetun asiakkaan on ensisijaisesti haettava korvausta oleskelumaan sairausvakuutuslaitokselta.

Asiakas voi hakea jälkikäteen sairaanhoitokorvausta lomakkeella SV128 myös Kelasta.

Muu maa

Jos Suomessa sairausvakuutettu sairastuu muualla kuin EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä, hänellä on oikeus hakea Suomen sairausvakuutuslain mukaisia korvauksia jälkikäteen. Suomen sairausvakuutukseen kuulumisen lisäksi edellytetään, ettei asiakas ole kuulunut samaan aikaan oleskelumaan sairausvakuutukseen, tai saanut korvausta sairaanhoidon kustannuksista oleskelumaan lainsäädännön nojalla.

Sairausvakuutuslain mukaista korvausta maksetaan myös silloin, kun hoidon tarve on syntynyt pitkäaikaissairauden perusteella. Kustannuksia ei kuitenkaan korvata, jos asiakas on matkustanut ulkomaille nimenomaisena tarkoituksenaan saada siellä sairaanhoitoa.

Asiakas voi hakea sairausvakuutuslain mukaista korvausta lomakkeella SV128 jälkikäteen Kelasta.

Lue lisää

[Eurooppalainen sairaanhoitokortti](#)

[Eurooppalaisen sairaanhoitokortin väliaikaisesti korvaava todistus](#)

Kustannusten korvaus

[Eri henkilöryhmät](#)

[Sosiaaliturvan yhteensovittaminen EU:n koordinaatioasetuksilla](#)

[Kansainväliset sopimukset](#)

[Asetus 987/09](#) 25 artikla 3 kohta

1.2.2.2. Ulkomailta vakuutetun tilapäinen oleskelu Suomessa

EU- tai Eta-maa tai Sveitsi

Toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä vakuutetulla asiakkaalla on oikeus saada Suomessa tilapäisen oleskelunsa aikana lääketieteellisesti välttämätöntä sairaanhoitoa. Asiakas osoittaa oikeutensa sairaanhoitoon ensisijaisesti eurooppalaisella sairaanhoitokortilla tai muulla todistuksella, jonka asiakkaan sairaanhoitokustannuksista vastuussa oleva maa on hänelle myöntänyt. Kortin on oltava voimassa hoidon antamishetkellä. Jos asiakkaalla ei ole asianmukaista hoito-oikeustodistusta tai kotikuntaa Suomessa, hänellä voi olla oikeus kiireelliseen hoitoon terveydenhuoltolain 50§:n nojalla.

Lääketieteellisesti välttämätön hoito on sellaista välttämätöntä hoitoa, jota ei voi siirtää annettavaksi suunnitellun paluumatkan jälkeen (Asetus 987/09: 25 artikla 3 kohta). Toisin sanoen asiakas tulee hoitaa matkustuskuntoon. Hoidon tarpeeseen vaikuttavat asiakkaan

- arvioitu oleskelun kesto, sekä
- hoidon luonne

Terveydenhuollon ammattihenkilö arvioi, millainen hoidontarve asiakkaalla on. Kela ei ota kantaa siihen, onko kyse lääketieteellisesti välttämättömästä sairaanhoidosta.

Esittämällä eurooppalaisen sairaanhoitokortin tai kortin väliaikaisesti korvaavan todistuksen ja henkilöllisyystodistuksen Suomen julkisessa terveydenhuollossa asiakas saa lääketieteellisesti välttämättömän sairaanhoidon kuntalaisten asiakasmaksulla.

Jos asiakas on maksanut Suomessa yksityisessä terveydenhuollossa saamastaan lääketieteellisesti välttämättömästä hoidosta todelliset kustannukset, hänellä on oikeus sairaanhoitokorvauksiin. Korvausta voi saada myös lääkkeiden ja sairauden hoidon vuoksi tehtyjen matkojen kustannuksista. Asiakas voi hakea korvausta jälkikäteen Kelasta tai asuinmaastaan.

Toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä vakuutetulle asiakkaalle ei yleensä myönnetä sairausvakuutuslain mukaista korvausta suorakorvausmenettelynä, vaan asiakkaan on aina erikseen haettava korvausta jälkikäteen Kelasta.

Asiakas voi kuitenkin saada ambulanssimatkan kustannuksista suorakorvauksen, jos hän esittää voimassa olevan eurooppalaisen sairaanhoitokortin.

Jos asiakkaan toimivaltainen maa katsoo asiakkaan asuvan Suomessa, vaikka Suomen näkemyksen mukaan asiakas oleskelee täällä tilapäisesti, ja on myöntänyt asiakkaalle laajan hoito-oikeuden ja hoito-oikeustodistuksen S1 tai S072 tai hänen statustaan vastaavan E-lomakkeen, hoito-oikeustodistus voidaan rekisteröidä Kelassa. Tässä yhteydessä on syytä huomioda, että jos kyseessä on eläkkeensaajasta ja hänen perheenjäsenestään tai muusta ei-aktiivista asiakkaasta kuin opiskelijasta asumisella voi olla vaikutusta myös asiakkaan vakuuttamiseen. Tällaisessa tilanteessa tulee tarvittaessa tehdä toimeksianto vakuuttamiseen asiakkaan vakuuttamisen selvittämiseksi.

Krooninen sairaus, raskaus tai synnytys

Hoidon tarpeen tulee pääsääntöisesti ilmetä tilapäisen oleskelun aikana. Hoidon tarve voi syntyä myös kroonisen ja/tai aiemmin todetun sairauden tai raskauden tai synnytyksen johdosta. Terveydenhuollon ammattihenkilö arvioi, millainen hoidontarve asiakkaalla on.

Asiakkaalla on tilapäisen Suomessa oleskelun aikana oikeus säännöllistä hoitoa vaativan sairauden hoitoon. Tällaisia ovat esimerkiksi diabeteksen ja astman hoito, dialyysihoito, happiterapia, kemoterapia ja autoimmuunisairauksiin liittyvä sydämen ultraäänitutkimus.

Jos asiakas tarvitsee Suomessa oleskellessaan hoitoa krooniseen sairauteensa, täytyy hänen yleensä tehdä tarvittavat ennakkojärjestelyt itse ennen Suomeen tuloa varmistaakseen hoidon saatavuus (Asetus 883/04: 19 artikla 2 kohta). Hallintotoimikunta on linjannut ([päättös N:o S3](#)), että tällaisia sairauksia ovat esimerkiksi

- munuaisdialyysi
- happiterapia
- astman erityishoito
- sydämen kaikukuvaus, kun kyse on kroonisista autoimmuunisairauksista
- kemoterapia

Raskauteen ja synnytykseen liittyvä hoito katsotaan pääsääntöisesti lääketieteellisesti välttämättömäksi hoidoksi tilapäisen oleskelun aikana. Erityisesti pidemmän tilapäisen oleskelun aikana asiakkaan tulisi saada raskauteen ja synnytykseen liittyvää hoitoa. Huomioi tämä esimerkiksi tilanteissa, joissa asiakas

- a) oleskelee Suomessa lähetettynä työntekijänä tai itsenäisenä ammatinharjoittajana
- b) työskentelee Suomessa toisen maan virkamiehenä tai tähän rinnastettavana
- c) opiskelee Suomessa
- d) on kohdassa a) – c) mainitun asiakkaan mukana Suomeen seurannut perheenjäsen

Myös äitiys- ja lastenneuvolapalvelut voivat olla lääketieteellisesti välttämätöntä sairaanhoitoa. Edellytyksenä kuitenkin on, että ne ovat aiheellisia kun huomioidaan asiakkaan Suomessa oleskelun kesto.

Jos asiakas tulee Suomeen varta vasten synnyttämään, hän ei voi saada synnytystä eurooppalaisella sairaanhoitokortilla, vaan hän tarvitsee sitä varten asuinmaastaan hoitoon hakautumisen ennakkoluvan (S2/E112). Muutoin asiakas maksaa kaikki hoidosta aiheutuneet todelliset kustannukset itse. Jos asiakkaalla kuitenkin on kotikunta, hän saa synnytykseen liittyvän hoidon kuten muutkin kuntalaiset. Kotikunnasta päättää maistraatti.

Jos et saa selville toisessa EU-lainsäädäntöä soveltavassa maassa vakuutetun asiakkaan tilapäisen Suomessa oleskelun kesto tai työskentelyä tai opiskelua, pyydä asiakkaan toimivaltaisesta maasta hoito-oikeutta koskeva asiakirja SED:illä S071. Kysy tällöin asiakkaalta ennen lomakkeen lähettämistä ainakin seuraavia tietoja:

- asiakkaan sosiaaliturva- ja/tai sairausvakuutusnumero tai muu mahdollinen tunnistetieto toimivaltaisessa maassa
- toimivaltaisen sairausvakuutuslaitoksen nimi ja mahdolliset yhteystiedot
- mahdollisen muualla asuvan päävakuutetun nimi ja sosiaaliturva- ja/tai sairausvakuutusnumero tai muu mahdollinen tunnistetieto toisessa maassa

Tiedottaminen asiakkaalle

Tarvittaessa voit kertoa muualla vakuutetulle asiakkaalle yleisesti Suomen julkisen terveydenhuollon toiminnasta, sen asiakasmaksuista ja mahdollisten hoitoetuksia koskevien korvausten hakemisesta. Englanninkielistä lisätietoa aiheesta löytyy [Kelan Internet-sivuilta](#). Lisäksi, voit ohjata asiakasta etsimään tietoa myös [Hoitopaikanvalinta.fi- sivuilta](#), josta löytyy myös julkisen terveydenhuollon yksiköiden yhteystietoja.

Sosiaaliturvasopimusmaa

Suomella on sairaanhoitoa koskevia määräyksiä sisältävä sosiaaliturvasopimus Kanadan Quebecin ja Pohjoismaiden kanssa sekä sairaanhoitosopimus Australian kanssa.

Sopimuksissa määritellään millä henkilöryhmillä on oikeus sairaanhoitoon tilapäisen oleskelun aikana kussakin sopimusmaassa.

Sopimuksen piiriin kuuluville asiakkaille ei kuitenkaan myönnetä sairausvakuutuslain mukaisia sairaanhoitokorvauksia suoraan korvausmenettelyä vaan näiden asiakkaiden tulee aina hakea korvausta jälkikäteen Kelasta.

Suomella on sosiaaliturvasopimuksia muidenkin maiden kanssa, mutta niissä ei ole sairaanhoitoa koskevia määräyksiä.

Muu maa

Asiakkaalla, joka ei ole sairausvakuutettu toisessa EU-lainsäädäntöä soveltavassa maassa tai sopimusmaassa (Australia, Kanadan Quebec, Pohjoismaat), on pääsääntöisesti oikeus saada vain kiireellinen sairaanhoito tilapäisen Suomessa oleskelun aikana.

Esimerkiksi, jos asiakas tulee Venäjältä tai Kiinasta, hänellä on oikeus saada vain kiireellinen sairaanhoito Suomen julkisessa terveydenhuollossa Suomen kansallisen lainsäädännön nojalla (Terveystieteidenlaki 50 §). Muuta hoito-oikeutta asiakkaalla ei ole. Hoidon antajalla on oikeus periä tällaiselta asiakkaalta hoidon todelliset kustannukset.

Muualta kuin EU-lainsäädäntöä soveltavasta maasta tai sopimusmaasta Suomeen työskentelemään tulevilla kolmannen maan kansalaisilla saattaa kuitenkin olla ns. maahanmuuttodirektiivien (erityisosaaja-, yhdistelmä lupa-, ICT tai kausityödirektiivi) nojalla oikeus hoitoetuuksiin Suomessa.

Lue lisää

[Terveystieteidenlaki THL 1326/2010 50 §](#)

[Kansanterveyslaki ent. KTL 66/1972 14 §](#)

[Erityissairaanhoitolaki ent. ESHL 1062/1989 31 §](#)

[Eurooppalainen sairaanhoitokortti](#)

Oikeus hakeutua hoitoon

[Sosiaaliturvan yhteensovittaminen EU:n koordinaatioasetuksilla](#)

[Maahanmuuttodirektiivit](#)

[Kansainväliset sopimukset](#)

[Muu kansallinen lainsäädäntö](#)

1.2.2.3. Hoito-oikeustodistus

Hoito-oikeustodistus, kun Suomessa sairausvakuutettu oleskelee ulkomailla tilapäisesti

Suomessa sairausvakuutettu tai Suomen sairaanhoidon kustannusvastuulle kuuluva asiakas osoittaa oikeutensa hoitoon tilapäisen ulkomailla oleskelun aikana erillisellä hoito-oikeustodistuksella.

Tilapäisen ulkomailla oleskelun aikana Suomessa sairausvakuutettu asiakas osoittaa oikeutensa hoitoetuksiin:

- Eurooppalaisella sairaanhoitokortilla tai sen väliaikaisesti korvaavalla todistuksella (EHIC repl)
- Virallisella henkilötodistuksella tai passilla ja ilmoittamalla vakituisen osoitteensa Suomessa (Pohjoismaat)
- Suomen passilla ja ilmoittamalla vakituisen osoitteensa Suomessa (Yhdistynyt Kuningaskunta)
- Suomen passilla ja Kela-kortilla (Australia)
- Erillisellä asiakirjalla FI/Q 1 tai SF/Q4, joka pitää rekisteröidä oleskelumaan sairausvakuutuslaitoksessa (Kanadan Quebec)

Tulkinnan oleskelun tilapäisyydestä tai vakinaisuudesta tekee henkilön oleskelu-/asuinmaa. Pääsääntöisesti EU:n sosiaaliturva-asetusta soveltavat maat katsovat enintään vuoden mittaisen maassa oleskelun tilapäiseksi. EU- ja Eta-maiden ja Sveitsin tulkinta asumisesta voi kuitenkin vaihdella jonkin verran.

Suomessa sairausvakuutetulle, tilapäisesti ulkomailla oleskelevalle lähetetylle työntekijälle ja hänen perheenjäsenelleen voidaan joissakin tapauksissa myöntää kohdemaata varten myös laaja hoito-oikeus. Laaja hoito-oikeus voidaan myöntää, jos kohdemaata katsoo oleskelun vakinaiseksi ja pyytää Suomelta hoito-oikeustodistusta. Hoito-oikeustodistus S1 voidaan myös myöntää lähetetyn työntekijän pyynnöstä, jos työskentelymaahan laitos on pyytänyt häneltä hoito-oikeustodistusta tai jos asiakkaalla on vaikeuksia saada työskentelymaassaan hoitoa, joka voidaan katsoa oleskelun aikana lääketieteellisesti välttämättömäksi. Voit tarvittaessa pyytää Kelan asiantuntijalääkäriltä arviota hoidon välttämättömyydestä tilapäisen oleskelun aikana. Jos asiakas haluaa saada opiskelumaassaan hoitoa, jota ei voida katsoa oleskelun aikana välttämättömäksi, asiakkaan tulee hakea hoitoa varten ennakkolupaa asuinmaastaan Suomesta.

Huomautus

Laajaa hoito-oikeutta ei voida myöntää tilapäisesti ulkomailla oleskelevalle, Suomessa sairausvakuutetulle eläkkeensaajalle tai opiskelijalle tai heidän perheenjäsenilleen.

Jos oleskelumaa katsoo eläkkeensaajan tai hänen perheenjäsenensä asuvan maassa, heidän tulee siirtyä asuinmaan vakuutukseen.

Koska opiskelijan katsotaan asuvan Suomessa, kohdemaahan ei voida myöntää laajaa hoito-oikeutta. Jos oleskelumaa katsoo opiskelijan tai hänen perheenjäsenensä asuvan maassa, heidän tulee siirtyä asuinmaan vakuutukseen. Opiskelijan kohdalla sairaanhoidon kustannusvastuu ei voi kuulua Suomelle, jos asiakas ei ole Suomessa vakuutettu.

Hoito-oikeustodistus, kun muualla sairausvakuutettu oleskelee Suomessa tilapäisesti

Muualla vakuutettu asiakas osoittaa oikeutensa hoitoetuksiin Suomessa tilapäisen oleskelunsa aikana erillisellä asiakirjalla. Tilapäisen Suomessa oleskelun aikana muualta tuleva asiakas osoittaa oikeutensa hoitoetuksiin:

- Eurooppalaisella sairaanhoitokortilla tai sen väliaikaisesti korvaavalla todistuksella (EHIC repl.), joka on muun maan kuin Suomen myöntämä
- Kelan myöntämällä eläkkeensaajan eurooppalaisella sairaanhoitokortilla
- Kelan myöntämällä Todistuksella oikeudesta hoitoetuksiin Suomessa
- Toisen Pohjoismaan virallisella henkilötodistuksella (esimerkiksi verottajan myöntämä kortti tai kuvallinen pankkikortti) tai passilla ja ilmoittamalla vakituisen osoitteen toisessa Pohjoismaassa
- Yhdistyneen Kuningaskunnan passilla ja ilmoittamalla vakituisen osoitteensa Yhdistyneessä Kuningaskunnassa.
- Australian passilla, tai muun maan passilla, jossa on rajoittamaton asumisoikeus Australiassa ja ilmoittamalla vakituisen osoitteensa Australiassa
- Hoito-oikeustodistuksella S2/E112, kun kyseessä on hoitoon hakeutuminen Suomeen toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä

Lue lisää

[Eurooppalainen sairaanhoitokortti](#)

[Eurooppalaisen sairaanhoitokortin väliaikaisesti korvaava todistus](#)

[Todistus oikeudesta hoitoetuksiin Suomessa](#)

Oikeus hakeutua hoitoon

1.2.3. Asuminen ja oikeus sairaanhoitoon

EU- ja Eta-maat ja Sveitsi

EU-sosiaaliturvalainsäädäntöä sovellettaessa asumisella tarkoitetaan vakinaista oleskelua (Asetus 987/2009 11 artikla, 883/2004 1 artikla alakohta j). Asetuksia soveltavien maiden välillä asumista voidaan kansallisesta lainsäädännöstä johtuen tulkita eri tavalla. Suomi tulkitsee yli vuoden oleskelun vakinaiseksi asumiseksi. Hoito-oikeuden kannalta ulkomailla oleskelu voidaan katsoa tilapäiseksi, vaikka asiakas yhtäjaksoisesti oleskeleekin ulkomailla yli vuoden, jos hän vaihtaa oleskelumaata eikä vuoden oleskeluaika ylity minkään oleskeluvaltion osalta. Tällä on merkitystä tilanteessa, jossa asiakas joko säilyy vakuutettuna koko ulkomailla oleskelun ajan tai hänen sairaanhoitonsa kustannukset kuuluvat Suomen vastuulle. Käytännössä oleskelun tulkitsemisella tilapäiseksi tai vakinaiseksi asumiseksi on merkitystä hoito-oikeuden laajuutta määriteltäessä. Asumisen aikana oikeus hoitoetuksiin osoitetaan eri asiakirjoilla kuin tilapäisen oleskelun aikana. Lue lisää asumisen ja tilapäisen oleskelun määräytymisestä hoito-oikeudessa [täältä](#).

EU-asetuksen 883/2004 sairauslupuvuussa säädetään, mikä jäsenmaa vastaa vakuutetun, eläkkeensaajan, eläkkeenhakijan tai edellä mainittujen asiakasryhmien perheenjäsenten sairaanhoidon kustannuksista. Vakuuttamista koskevat lainvalintasäännökset voivat sen sijaan olla joiltain osin eriäviä hoitoetuksiin nähden. Tämä tarkoittaa sitä, että asiakkaan sairaanhoidon kustannuksista ei välttämättä vastaa se maa jossa asiakas on vakuutettu.

Jos asiakas asuu eri maassa kuin siinä, joka vastaa hänen sairaanhoitonsa kustannuksista, toimivaltaisen maan tulee pyynnöstä myöntää hoito-oikeustodistus, joita ovat E100-sarjan

lomakkeet sekä SED- ja PD-asiakirjat. Asiakkaan tulee rekisteröidä hoito-oikeustodistus asuinmaansa sairausvakuutuslaitoksessa saadakseen tarvitsemansa sairaanhoidon asuinmaassaan. Asuinmaa myöntää hoitoetuudet kansallisen lainsäädäntönsä ja käytäntönsä mukaisesti. Näin ollen tarpeellisen hoidon sisältö ja laajuus voi olla eri asuinmaassa kuin mikä se on toimivaltaisessa maassa.

Kela on siirtynyt käyttämään hoito-oikeudessa E-lomakkeiden sijasta S1:stä ja pSEDejä. Kelaan voi kuitenkin edelleen tulla EESSI-siirtymäajalla E-lomakkeita muista maista.

Lue lisää lainsäädännöstä

- [Asetus 883/2004](#)
- [Asetus 987/2009](#) 11 artikla

Seuraavat asiakasryhmät asuvat:

- muussa EU-lainsäädäntöä soveltavassa maassa kuin toimivaltaisessa maassa tai maassa, joka on vastuussa hoitoetuuksista, ja
 - ovat oikeutettuja saamaan hoitoetuksia samoin säännöin kuin siinä maassa vakinaisesti asuvat
1. Työntekijä, itsenäinen ammatinharjoittaja, rajatyöntekijä sekä edellä mainittuun ryhmään kuuluvan kanssa asuva ei-aktiivi perheenjäsen, joiden asuinmaa on muu kuin hoitoetuksien kustannusvastuussa oleva maa
 - Oikeus osoitetaanhoito-oikeustodistuksella S1, S072 tai E106
 2. Ei-aktiivi perheenjäsen, joka asuu eri maassa kuin siinä, joka vastaa työntekijän tai itsenäisen ammatinharjoittajan hoitoetuksien kustannuksista
 - Oikeus osoitetaanhoito-oikeustodistuksella S1, S072 tai E109
 3. Edeltävään työskentelyyn perustuvan rahaetuuden maksukaudella muuttava asiakas ja hänen ei-aktiivi perheenjäsenensä
 - Oikeus osoitetaanhoito-oikeustodistuksella S1, S072 tai E106
 4. Eläkkeenhakija ja hänen ei-aktiivi perheenjäsen, jotka asuvat muussa kuin eläkkeenhakijan etuuksista vastuussa olevassa maassa
 - Oikeus osoitetaanhoito-oikeustodistuksella S1, S072 tai E120
 5. Eläkkeensaaja, ja hänen ei-aktiivi perheenjäsen, jonka asuinmaa on muu kuin hoitoetuksien kustannusvastuussa oleva maa
 - Oikeus osoitetaan hoito-oikeustodistuksella S1, S072, E121

Kela seuraa myönnettyjen ja rekisteröityjen hoito-oikeustodistusten voimassaoloa säännöllisin väliajoin olosuhdeseurantakirjeellä.

Pohjoismaiden välillä ei pääsääntöisesti käytetä E-lomakkeita E106, E109, E120 ja E121, SED:ejä S701, S072 ja S073 eikä PD S1:stä. Myöskään Suomen ja Yhdistyneen Kuningaskunnan välillä liikkuvien henkilöiden kohdalla ei pääsääntöisesti käytetä em. hoito-oikeustodistuksia.

Huomaa, että asetuksen 1408/71 ajalle eli ajalle ennen 1.5.2010 ei myönnetä takautuen hoito-oikeustodistuksia, koska tätä aikaisemmalta ajalta syntyneet saatavat ovat vanhentuneita.

Muut maat

Suomen ja muiden maiden välillä liikkuvien osalta asuminen määritetään soveltamisalalain mukaisesti.

Lue lisää

[Tilapäinen oleskelu](#)

Tiedonvaihto hoitoetuuksista valtioiden välillä

[Apuvälineistä](#)

Hoitoetuuksien kustannusten hallinnointi valtioiden välillä

Maasta- ja maahanmuutto

[Käytössä olevat hoito-oikeustodistukset](#)

1.2.3.1. Suomessa vakuutetun tai Suomen sairaanhoidon kustannusvastuulle kuuluvan asiakkaan asuminen ulkomailla

EU- tai Eta-maa tai Sveitsi

EU- ja Eta-maiden sekä Sveitsin välillä muuttavien sosiaaliturvaa sääntelee EU-lainsäädäntö sekä EU:n solmimat sopimukset Eta-maiden ja Sveitsin kanssa. Tämän perusteella ratkaistaan, kuuluuko maasta toiseen muuttava asiakas lähtömaansa vai uuden asuinmaansa sosiaaliturvan piiriin.

Huomaa, että kolmansien maiden kansalaisiin, jotka liikkuvat EU- tai Eta-maan tai Sveitsin alueella, ei tietyissä poikkeustilanteissa sovelleta asetusta. Tällaisia maita ovat Tanska, Sveitsi, Yhdistynyt Kuningaskunta sekä Eta-maat.

Lue lisää EU-asetuksista:

- [883/2004](#)
- [987/09](#)
- [492/2011](#)

Kun Suomessa sairausvakuutettu asiakas muuttaa Suomesta toiseen EU- tai Eta-maahan tai Sveitsiin, Kela tekee päätöksen siitä, kuuluuko asiakas Suomen sosiaaliturvan piiriin. Päätöksellä vahvistetaan, onko asiakkaalla oikeus Kelan myöntämiin sosiaaliturvaetuuksiin, kuten sairaanhoitokorvauksiin. Muun muassa lähetetyille työntekijöille ja useassa maassa työskenteleville päätöksen sosiaaliturvaan kuulumisesta antaa Eläketurvakeskus silloin kun työntekijä muuttaa toiseen EU- tai Eta-maahan tai Sveitsiin.

Päätöksellä on merkitystä asiakkaan oikeudelle julkisen terveydenhuollon palveluihin, kun hänen tilanteessaan sovelletaan EU-asetuksia 883/2004 ja 987/09. Tällöin ulkomailla asuva, mutta Suomessa vakuutettu tai Suomen sairaanhoidon kustannusvastuulle kuuluva asiakas saa Suomessa käydessään tarvitsemansa julkisen terveydenhuollon palvelut, vaikkei hänellä olisi Suomessa kotikuntaa.

Kun asiakkaalla on kotikunta Suomessa, hänellä on oikeus käyttää kaikkia julkisen terveydenhuollon palveluita kuntalaisen asiakasmaksulla riippumatta siitä, kuuluuko hän Suomen sosiaaliturvaan vai ei. Jos asiakkaalla ei ole kotikuntaa, hänelle voi edellytysten täytyttyä myöntää Todistuksen oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa.

Kun asiakas on Kelan päätöksellä sairausvakuutettu Suomessa, hänellä on oikeus ainakin sairausvakuutuslain mukaisiin sairaanhoitokorvauksiin ja Kelan kuntoutusetuuksiin.

Sosiaaliturvasopimusmaa

Pohjoismaiden, Israelin ja Kanadan Quebecin kanssa solmituilla sosiaaliturvasopimuksilla on merkitystä asumisen aikana annettavien hoitoetuuksien kannalta

Israelin kanssa solmittu sopimus koskee Suomessa sairausvakuutetun, ja Israeliin lähetetyn työntekijän oikeutta saada sairaanhoitoa Suomen julkisessa terveydenhuollossa. Israeliin lähetetyllä työntekijällä on oikeus saada Suomessa julkisen terveydenhuollon palvelut, kuten Suomessa vakinaisesti asuvat, vaikka hänellä ei olisikaan kotikuntaa Suomessa.

Suomen ja Kanadan Quebecin välisen sopimuksen nojalla lähetetyt työntekijät ja heidän perheenjäsenensä voivat säilyä Suomen sairausvakuutuksen piirissä toisessa sopimusmaassa asumisensa ajan. Kanadan Quebecissa asuvalla, mutta Suomessa sairausvakuutetulla asiakkaalla on oikeus Kelan maksamiin sairaanhoitokorvauksiin. Asiakkaalla on oikeus julkiseen terveydenhuoltoon vain, jos hänellä on edelleen kotikunta Suomessa.

Jos asiakkaalla ei ole Suomessa kotikuntaa ja hänet kuitenkin hoidetaan Suomen julkisessa terveydenhuollossa, julkinen terveydenhuolto voi periä hoidon todelliset kustannukset asiakkaalta.

Muu maa

Muualle kuin EU- tai Eta-maahan, Sveitsiin tai sopimusmaahan muuttavan asiakkaan sosiaaliturva määräytyy pääsääntöisesti ulkomailla tai Suomessa oleskelun keston perusteella.

Jos asiakkaan tarkoituksena on asua ulkomailla yli vuosi, hän menettää useimmissa tapauksissa oikeutensa Suomen asumisperusteiseen sosiaaliturvaan. Oikeus Suomen sosiaaliturvaan ja sairausvakuutukseen päättyy pääsääntöisesti muuttohetkeen, ellei asiakas ole esimerkiksi lähetetty työntekijä. Tämän johdosta asiakkaalla ei ole käytössään Kela-korttia, eikä hän ole oikeutettu sairausvakuutuksiin Suomesta.

Jos asiakas asuu muualla, esimerkiksi lähetettynä työntekijänä, mutta on Suomessa sairausvakuutettu, hänellä on oikeus Kelan maksamiin sairaanhoitokorvauksiin normaalitapaan.

Kun asiakkaalla on kotikunta Suomessa, hänellä on oikeus käyttää kaikkia julkisen terveydenhuollon palveluita kuntalaisen asiakasmaksulla, riippumatta siitä kuuluuko hän Suomen sosiaaliturvan ja sairausvakuutuksen piiriin vai ei.

Muussa kuin EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä asuvalla asiakkaalla on oikeus Suomessa julkisen terveydenhuollon palveluihin kuntalaisen asiakasmaksulla vain, jos hänellä on Suomessa kotikunta. Tällöin sairausvakuuttaminen Suomessa ei anna oikeutta julkisen terveydenhuollon palveluihin.

Jos asiakkaalla ei ole Suomessa kotikuntaa ja hänet kuitenkin hoidetaan Suomen julkisessa terveydenhuollossa, voi julkinen terveydenhuolto periä hoidon todelliset kustannukset asiakkaalta.

Lue lisää

Tiedonvaihto hoitoetuuksista valtioiden välillä

[Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa](#)

[Apuvälineet](#)

Maasta- ja maahanmuutto

[Eri asiakasryhmät](#)

1.2.3.2. Muualla vakuutetun tai muun maan sairaanhoidon kustannusvastuulle kuuluvan asuminen Suomessa

EU- tai Eta-maa tai Sveitsi

Asiakas, joka asuu Suomessa, mutta jonka sairaanhoidon kustannuksista on vastuussa toinen EU-lainsäädäntöä soveltava maa, voi olla Suomessa vakuutettu, esimerkiksi Suomeen muuttava eläkkeensaaja. Eläkkeensaaja on Suomessa sairausvakuutettu ja saa hoitoetudet Suomessa, kuten muutkin saavat. Hänen sairaanhoidon kustannuksistaan on kuitenkin vastuussa se maa, josta hänelle on myönnetty EU-asetuksen mukainen eläke, asetuksen [883/2004](#) perusteella. Toisaalta Suomessa voi asua ei-vakuutettuja asiakkaita, joiden sairaanhoidon kustannuksista on vastuussa toinen EU-lainsäädäntöä soveltava maa asetuksen 883/2004 perusteella, kuten Suomessa asuva, mutta toisessa maassa vakuutettu työntekijä.

Huomaa, että kolmansien maiden kansalaisiin, jotka liikkuvat EU- tai Eta-maan tai Sveitsin alueella, ei tietyissä poikkeustilanteissa sovelleta asetusta. Tällaisia maita ovat Tanska, Sveitsi, Yhdistynyt kuningaskunta ja Eta-maat.

Oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin Suomessa kuntalaisen asiakasmaksulla perustuu ensisijaisesti kotikuntalakiin. Asiakkaan kotikunnasta päättää maistraatti. Jos asiakkaalla on Suomessa kotikunta, hänellä on oikeus saada julkisen terveydenhuollon palveluita kuntalaisen asiakasmaksulla, vaikka hän ei olisi esimerkiksi sairausvakuutettu Suomessa.

Kun Suomi ei EU-lainsäädännön mukaan ole hoitoetuuksien kustannuksista vastuussa oleva maa, sillä on oikeus laskuttaa asiakkaalle annettujen hoitoetuuksien kustannukset sairaanhoitokustannuksista vastuussa olevalta EU-lainsäädäntöä soveltavalta maalta. Laskutus tehdään todellisina kustannuksina kaikkien henkilöryhmien osalta 1.1.2018 jälkeisistä kustannuksista.

Asumiseen liittyvät näkemyserot

On tapauksia, joissa Kela on pyytänyt Suomessa asuvasta, toisen EU- tai Eta-maan tai Sveitsin sairaanhoidon kustannusvastuulle kuuluvasta asiakkaasta hoito-oikeustodistuksen kustannuksista vastaavalta maalta, mutta se ei myönnä todistusta, koska katsoo asiakkaan asuvan siellä eikä Suomessa. Nämä tapaukset koskevat suurimmaksi osaksi eläkkeensaajia. Näissä tilanteissa Suomen ja toimivaltaisen maan näkemykset asumisesta eroavat, mikä aiheuttaa ristiriitatilanteita hoito-oikeudessa.

Suomi tekee ratkaisun asiakkaan asumisesta kokonaisvaltaiseen harkintaan perustuen kun taas joissakin muissa maissa asuminen ratkaistaan pitkälti kansallisten väestökisteritietojen perusteella.

EU:n siirtotyöläisten hallintotoimikunnassa ja tilintarkastuslautakunnassa on useaan otteeseen keskusteltu asumisen määrittämisestä ja siitä, miten se vaikuttaa henkilön hoito-oikeuteen ja sairaanhoidon kustannusvastuuseen. Keskusteluissa on todettu, että rekisteröinti kansallisessa väestökisterissä ei voi olla este henkilön asumisen määrittämiseksi EU-asetusten mukaan ja, että EU-jäsenmaan ei tulisi kieltäytyä myöntämästä hoito-oikeustodistusta pelkästään sillä perusteella, ettei henkilö ole tehnyt virallista muuttilmoitusta kansalliseen väestökisteriin.

Myös EU-tuomioistuin on todennut, että jäsenmaiden välillä liikkuvilla henkilöillä voi olla yksi asuinmaa kerrallaan ja että virallisen muuttoilmoituksen ei tulisi olla ainoa määräävä tekijä kun määritetään sitä, missä henkilö asuu vaan, että henkilön asumista määritettäessä tulee ottaa huomioon henkilön kokonaistilanne.

Kun hoito-oikeudessa Suomen ja asiakkaan sairaanhoidon kustannuksista vastaavan maan välillä ilmenee näkemysero asiakkaan asumisesta - esim. sairaanhoidon kustannuksista vastaava maa ilmoittaa, ettei se myönnä Suomessa asuvalle eläkkeensaajalle hoito-oikeustodistusta S1/E121 koska se katsoo asiakkaana asuvan siellä, vaikka asiakas on Suomessa asuvana vakuutettu - hoito-oikeuden käsittelijä tekee vakuuttamiseen toimeksiantotyön, jossa pyydetään avaamaan toimivaltaisen maan kanssa asetuksen 987/2009 art. 11 mukainen menettely henkilön etuuksien keskuksen määrittelemiseksi eli asiakkaan asumisen selvittämiseksi.

Jos asiakkaan sairaanhoidon kustannuksista vastaava maa myöntää hoito-oikeustodistuksen eri ajankohdasta kuin mistä alkaen Kela on sitä pyytänyt:

- jos näkemyseroa on alle kuukausi, ei selvitetä asiakkaan asumista vaan suostutaan kustannuksista vastaavan maan näkemykseen asumisesta.
 - Asiakkaan vakuuttamista ei tarvitse korjata.
- jos näkemyseroa on yli kuukausi, vakuuttamiseen tehdään toimeksianto asumisen selvittämiseksi kustannuksista vastaavan maan kanssa
 - Vakuuttamisen kanssa selvitetään mahdollinen asiakkaan vakuuttamisen korjaaminen.

Sosiaaliturvasopimusmaa

Toisesta sopimusmaasta Suomeen muuttavien sosiaaliturvaan vaikuttavat Suomen solmimat sairaanhoito- ja sosiaaliturvasopimukset. Kaikki sopimukset ovat kuitenkin sisällöltään erilaisia, joten niiden henkilöpiiristä ja soveltamisalasta ei ole mahdollista tehdä kattavaa yleiskuvausta.

Pohjoismaiden ja Kanadan Quebecin sopimusten nojalla sopimuksen piiriin kuuluvilla asiakkailla on Suomessa asuessaan oikeuksia sairaanhoitoon ja sairaanhoitokustannusten korvauksiin, vaikka asiakas ei tulisi Suomessa sairausvakuutetuiksi tai hänellä ei olisi Suomessa kotikuntaa.

Kun asiakas muuttaa Suomeen muualta kuin EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä eikä häneen sovelleta EU-asetuksia 883/04 tai Pohjoismaista tai Kanadan Quebecin sosiaaliturvasopimusta, hänen oikeutensa Suomen julkisen terveydenhuollon palveluihin perustuu ainoastaan kotikuntaan. Jos asiakkaalla on Suomessa kotikunta, hänellä on oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin kuntalaisen asiakasmaksulla. Jos asiakkaalla ei ole Suomessa kotikuntaa, häneltä voidaan periä julkisessa terveydenhuollossa asiakasmaksuna hoidon todelliset kustannukset.

Muu maa

EU- ja Eta-maiden ja Sveitsin sekä sosiaaliturvasopimusmaiden ulkopuolelta Suomeen muuttavan asiakkaan oikeus Suomen sosiaaliturvaan ratkaistaan sen perusteella, kuinka pitkältä oleskelusta on kysymys.

Jos asiakkaan tarkoituksena on muuttaa Suomeen vakinaisesti, hän pääsee pääsääntöisesti Kelan hallinnoiman sosiaaliturvan piiriin muuttohetkestä lukien ja voi saada Kelan etuuksia. Päätöksen perustana on yleensä nk. soveltamisalalaki (SovAL 1573/1993). Jos asiakas on Suomessa sairausvakuutettu, on hänellä oikeus Kelan maksamiin sairaanhoitokorvauksiin ja Kela-korttiin.

Kun asiakas muuttaa Suomeen muualta kuin EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä eikä häneen sovelleta EU-asetuksia 883/04 tai 1408/71 tai sosiaaliturvasopimuksia, hänen oikeutensa Suomen julkisen terveydenhuollon palveluihin perustuu ainoastaan kotikuntaan, ellei kyseessä ole [ns. maahanmuuttodirektiivien mukainen työntekijä](#). Jos asiakkaalla on Suomessa kotikunta, on hänellä oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin kuntalaisen asiakasmaksulla. Jos asiakkaalla ei ole Suomessa kotikuntaa, voidaan häneltä periä julkisessa terveydenhuollossa hoidon todelliset kustannukset.

Lue lisää

[Eri asiakasryhmät](#)

Tiedonvaihto hoitoetuuksista valtioiden välillä

[Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa](#)

[Sosiaaliturvan yhteensovittaminen EU:n koordinaatioasetuksilla](#)

[Maahanmuuttodirektiivit](#)

[Kansainväliset sopimukset](#)

1.2.4. Eri asiakasryhmien oikeus sairaanhoitoon

Asiakkaan oikeus hoitoetuuksiin määräytyy kansallisen ja kansainvälisen lainsäädännön nojalla. Suomen ja EU- tai Eta-maiden ja Sveitsin välillä liikkuvien henkilöiden hoito-oikeus ja sen laajuus sekä sairaanhoidon kustannusvastuussa oleva valtio määräytyvät EU-asetuksen 883/2004 nojalla. Myös sosiaaliturvasopimuksilla voi olla merkitystä Suomen ja sopimusvaltion välillä liikkuvien henkilöiden hoito-oikeuteen.

Eri asiakasryhmiä ovat

- työntekijä ja itsenäinen ammatinharjoittaja
- rajatyöntekijä
- merityöntekijä
- lähetetty työntekijä
- diplomaatti
- opiskelija ja tutkija
- eläkkeensaaja
 - eläkkeellä oleva rajatyöntekijä
 - Espanjan ja Saksan virkamiesjärjestelmään kuuluva
- eläkkeenhakija
- kansainvälisessä järjestössä työskentelevä
- kolmansista maista Suomeen työskentelemään tuleva
 - erityisosaaajadirektiivin tarkoittama työntekijä
 - yhdistelmälapadirektiivin tarkoittama työntekijä
 - ICT-direktiivin tarkoittama työntekijä
 - kausityöntekijä
- yllä oleviin asiakasryhmiin kuuluvien perheenjäsenet

Lue lisää

[EU- aetus 883/2004](#)

[Sosiaaliturvan yhteensovittaminen EU:n koordinaatioasetuksilla](#)

[Maahanmuuttodirektiivit](#)

[Kansainväliset sopimukset](#)

Hoito-oikeuden prosessit

Sairaanhoitokustannusten hallinnointi valtioiden välillä

1.2.4.1. Suomessa asuvana vakuutettu

EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä tuleva

Kun Suomessa asuvana vakuutetun, toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä tulleen asiakkaan sairaanhoidon kustannukset eivät kuulu toisen EU- tai Eta-maan tai Sveitsin vastuulle, asiakkaan hoito-oikeus perustuu Suomessa vakuuttamiseen.

EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä Suomeen vakinaisesti muuttaneella ja Suomessa asumisen perusteella vakuutetulla asiakkaalla on Suomessa oikeus

- tarvitsemiinsa julkisen terveydenhuollon palveluihin asiakasmaksun hinnalla
- sairausvakuutuslain mukaisiin korvauksiin yksityisen terveydenhuollon palveluiden, reseptilääkkeiden ja sairauden hoidon vuoksi tehtyjen matkojen kustannuksista

Jos asiakas on Suomessa asuvana vakuutettu, mutta hänellä ei ole Suomessa kotikuntaa, asiakasta tulee kehottaa hakemaan sitä Maistraatista. Jos asiakas ei halua hakea kotikuntaa tai ei sitä saa, voit myöntää asiakkaalle Todistuksen oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa.

Asiakkaalle voidaan myöntää Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa, vaikka hän ei olisi vielä hakenut kotikuntaa, jos hänelle on syntynyt kustannuksia julkisessa terveydenhuollossa ajalla, jolla hänellä ei ole kotikuntaa. Todistus voidaan myöntää myös siinä tapauksessa jos käy ilmi, että asiakkaalle tulee käynti julkisessa terveydenhuollossa ajalla, jolla hänellä ei ole kotikuntaa. Myönnä näissä tilanteissa asiakkaalle todistus, jonka voimassaolo on enintään 6 kuukautta tulevaa aikaa. Kehota asiakasta kuitenkin hakemaan kotikuntaa. Jos asiakas tässä yhteydessä toteaa, ettei halua hakea kotikuntaa voit myöntää todistuksen normaalisti. Jos asiakkaalle on syntynyt kustannuksia julkisessa terveydenhuollossa takautuvalta ajalta, voit myöntää todistuksen kuluvan kuukauden alusta lukien enintään vuosi takautuen sillä edellytyksellä, että asiakas on ollut vakuutettu.

Asiakkaalla on muissa EU- tai Eta-maissa tai Sveitsissä oleskellessaan oikeus lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon Suomen kustannuksella. Asiakas osoittaa oikeutensa Kelan myöntämällä eurooppalaisella sairaanhoitokortilla tai sen väliaikaisesti korvaavalla todistuksella (EHIC repl.)

Kolmannelta maasta tuleva EU-kansalainen

Kun kolmannelta maasta Suomeen tullut EU- tai Eta-maan tai Sveitsin kansalainen sairausvakuutetaan Suomessa asumisen perusteella, hän saa hoito-oikeuden vakuuttamisen perusteella, kuten EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä Suomeen tuleva. Asiakkaalla on oikeus Kelan maksamiin sairaanhoitokorvauksiin ja tarvitsemiinsa julkisen terveydenhuollon palveluihin kuntalaisen asiakasmaksun hinnalla.

Jos asiakas on Suomessa asuvana vakuutettu, mutta hänellä ei ole Suomessa kotikuntaa, asiakasta tule kehottaa hakemaan sitä Maistraatista. Jos asiakkaalla ei ole kotikuntaa, voit toimia yllä olevan EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä tulevaa koskevan ohjeistuksen mukaisesti.

Hoito-oikeuden ratkaiseminen Onnissa

Suomessa asuvana vakuutetun asiakkaan hoito-oikeutta ei pääsääntöisesti ole tarvetta ratkaista lainkaan, koska hoito-oikeus perustuu vakuuttamiseen.

Jos Suomessa asuvana vakuutetun, toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä tulevan asiakkaan hoito-oikeus tulee selvitettyksi, koska hänellä ei ole Suomessa kotikuntaa, ja edellytykset TOHE:n myöntämiselle täyttyvät ratkaise asiakkaan hoito-oikeus Onnissa statuksella Suomessa asuva

- myönnä TOHE IBT10
- anna päätös IBP74

Jos Suomessa asuvana vakuutettu, kolmannesta maasta tuleva EU- tai Eta-maan tai Sveitsin kansalaisen hoito-oikeus tulee selvitettäväksi, koska hänellä ei ole Suomessa kotikuntaa, asiakkaan hoito-oikeutta **ei ratkaista Onnissa**. Jos edellytykset TOHE:n myöntämiselle täyttyvät

- myönnä TOHE IBT10
- anna päätös IBP74

Kolmannesta maasta tuleva

Kolmannesta maasta Suomeen vakinaisesti muuttaneella ja Suomessa asumisen perusteella vakuutetulla asiakkaalla on Suomessa oikeus sairausvakuutuslain mukaisiin korvauksiin yksityisen terveydenhuollon palveluiden, reseptilääkkeiden ja sairauden hoidon vuoksi tehtyjen matkojen kustannuksista. Asiakkaan oikeus julkiseen terveydenhuoltoon perustuu kotikuntaan, ellei kyseessä ole [ns. maahanmuuttodirektiivien mukainen työntekijä](#). Jos asiakkaalla ei ole kotikuntaa, hänellä on oikeus julkisessa terveydenhuollossa vain kiireelliseen hoitoon ja hänen tulee maksaa kaikki hoidon kustannukset itse. Jos asiakas on Suomessa asuvana vakuutettu, mutta hänellä ei ole Suomessa kotikuntaa, asiakasta tule kehottaa hakemaan sitä Maistraatista.

Huomautus

Kotikuntamerkinnän tekemisestä säädetään kotikuntalaissa. Jos asiakas tekee muuttoilmoituksen Maistraatille yli kuukausi muuton jälkeen, Maistraatti merkitsee lain mukaan muuttopäiväksi muuttoilmoituksen saapumispäivän. Lain mukaan maistraatti ei voi jälkikäteen korjata osoitetietoja, jos väärä osoitetieto johtuu siitä, ettei asiakas ole tehnyt muuttoilmoitusta ajallaan.

Asiakasta ei tule kehottaa korjauttamaan kotikuntatietoja takautuvalta ajalta, jos Maistraatti ei pysty tekemään sitä kotikuntalain puitteissa.

Esimerkki

Fidel on muuttanut vakinaisesti Suomeen 1.1.2018, mutta hän on ilmoittanut muutosta Maistraatille vasta 15.4.2018. Näin ollen Fidel on saanut kotikunnan Suomesta vasta 15.4.2018 alkaen. Fideliä ei tule kehottaa hakemaan kotikuntaa todellisesta muuttopäivästä lukien, koska Maistraatti ei pysty enää jälkikäteen korjaamaan tietoa.

1.2.4.2. Lähetetty työntekijä

Lähetetyllä työntekijällä tarkoitetaan työntekijää, jonka työnantaja lähettää määräajaksi työskentelemään toiseen maahan. Lähetetty työntekijä säilyy edellytysten täytyessä lähettäjämaan lainsäädännön ja sairausvakuutuksen piirissä. Lähetetty työntekijä ja hänen työnantajansa maksavat lakisääteiset sosiaaliturvamaksut siihen maahan, josta työntekijä on lähetetty ja jonka sosiaaliturvaa häneen sovelletaan.

Lue lisää

[Asetus 883/2004](#)

[Lähetettynä työntekijänä sopimusmaahan – Eläketurvakeskuksen lisätietoja](#) (www.etk.fi > Työkomennus ulkomaille)

[Asuminen ja oikeus sairaanhoitoon](#)

[Sosiaaliturvan yhteensovittaminen EU:n koordinaatioasetuksilla](#)

[Kansainväliset sopimukset](#)

1.2.4.3. Rajatyöntekijä

Rajatyöntekijä on työntekijä, joka palaa työskentelymaasta asuinmaahansa säännöllisesti päivittäin tai vähintään kerran viikossa. EU-asetuksen 883/2004 mukaan työntekijään sovelletaan työskentelymaan lainsäädäntöä.

Rajatyöntekijällä on oikeus saada sairaanhoitoa sekä työskentely- että asuinmaassaan.

Toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveisissä työskentelevät rajatyöntekijät ovat asuinmaassaan oikeutettuja hoitoetuuksiin työskentelymaan kustannuksella. Työskentelymaa myöntää rajatyöntekijälle hoito-oikeustodistuksen E106, S1 tai S072, joka asiakkaan tulee toimittaa asuinmaansa sairausvakuutuslaitokselle rekisteröitäväksi. Asuinmaa laskuttaa asiakkaalle antamiensa hoitoetuuksien kustannukset todistuksen myöntäneeltä maalta.

Lue lisää

Rajatyössä Suomessa, asuinmaa ulkomailla

Rajatyössä ulkomailla, asuinmaa Suomessa

Rajatyöntekijän perheenjäsen

1.2.4.4. Merityöntekijä

Merityöntekijällä tarkoitetaan työntekijää, joka työskentelee yhden EU-lainsäädäntöä soveltavan maan lippua käyttävällä aluksella ja asuu toisen maan alueella.

Merityöntekijään sovelletaan ns. lippusäännön perusteella sen maan lainsäädäntöä, jonka lippua käyttävällä aluksella hän työskentelee. Merityöntekijällä on oikeus kaikkeen sairaanhoitoon sekä asuin- että työskentelymaassaan.

Lue lisää

Ulkomailla asuvan työskentely Suomen lippua käyttävällä aluksella

Suomessa asuvan työskentely ulkomaan lippua käyttävällä aluksella

Merityöntekijän perheenjäsen

1.2.4.5. Diplomaatti

Ulkomaan edustustoissa työskentelevät ovat joko lähetettyä tai paikalta palkattua henkilöstöä.

Diplomaatit ovat lähetettyä henkilöstöä. EU-asetuksen 883/2004 mukaan toisessa EU- tai Eta-valtiossa tai Sveitsissä työskentelevä virkamies säilyy työnantajamaansa (maa, jonka edustustossa diplomaatti työskentelee) sosiaaliturvan piirissä.

Paikalta palkatut voivat olla esimerkiksi edustuston hallinnollista henkilökuntaa. EU-asetusta 883/2004 sovellettaessa edustustojen paikalta palkattuun henkilökuntaan sovelletaan työskentelyvaltion eli asemamaan (maa, jossa edustusto sijaitsee) sosiaaliturvalainsäädäntöä.

Lue lisää

Diplomaattina ulkomailta Suomeen

Diplomaattina Suomesta ulkomaille

Diplomaatin perheenjäsen

1.2.4.6. Muutto rahaetuuden maksukaudella

Asiakas, joka muuttaa työskentelyyn perustuvan rahaetuuden maksukaudella yhdestä EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä toiseen, säilyy rahaetuutta maksavan maan sosiaaliturvassa maksukauden loppuun asti. Rahaetuutta maksava maa vastaa myös asiakkaan sairaanhoidon kustannuksista rahaetuuden maksukauden päättymiseen asti.

Lue lisää

Suomesta ulkomaille rahaetuuden maksukaudella

Ulkomailta Suomeen rahaetuuden maksukaudella

1.2.4.7. Kolmansista maista Suomeen tulevat kolmansien maiden kansalaiset

EU:ssa on hyväksytty maahanmuuttodirektiivejä, joiden tarkoituksena on helpottaa kolmansista maista EU:n alueelle työskentelemään tuloa. Näiden direktiivien tarkoittamilla työntekijöillä on oikeus yhdenvertaiseen kohteluun työntekomaan omien kansalaisten kanssa mm. sosiaaliturvan alalla. Siten maahanmuuttodirektiiveillä on vaikutusta muista maista Suomeen työskentelemään tulevien kolmansien maiden kansalaisten hoito-oikeuteen Suomessa.

Direktiivit eivät ole suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä, vaan ne on saatettava voimaan kansallisella lainsäädännöllä.

Ns. erityisosaajadirektiivi eli direktiivi 2009/50/EY kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa pätevyyttä vaativaa työtä varten on saatettu kansallisesti voimaan 1.1.2012 lukien. Ns. yhdistelmälapadirektiivi eli direktiivi 2011/98/EU kolmansien maiden kansalaisille jäsenmaan alueella oleskelua ja työskentelyä varten myönnettävää yhdistelmälapadirektiiviä koskevasta yhden hakemuksen menettelystä sekä jäsenmaassa laillisesti oleskelevien kolmansista maista tulleiden työntekijöiden yhtäläisistä oikeuksista on saatettu voimaan kansallisessa lainsäädännössä 1.1.2014 lukien.

Edellä mainittuja direktiivejä ei ole saatettu voimaan omina lakeinaan. Niiden edellyttämät muutokset oleskelulupamenettelyyn on toteutettu ulkomaalaislain muutoksilla. Hoito-oikeuteen vaikuttavia muutoksia tehtiin sairausvakuutuslain soveltamisalaa koskevaan 2 §:ään sekä siinä viitattuihin soveltamisalain säännöksiin. Julkisen terveydenhuollon osalta lisättiin kansanterveyslain 14 §:ään ja erikoissairaanhoidon 3:ään säännökset, joissa näiden direktiivien mukaiset työntekijät rinnastetaan kunnassa asuviin.

ICT-direktiivi eli direktiivi 2014/66/EU kolmansien maiden kansalaisten maahantulosta ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä on saatettu voimaan kansallisella yritysten sisäistä siirtoa koskevalla lailla. Ns. kausityödirektiivi eli direktiivi 2014/36/EU kolmansien maiden kansalaisten maahantulosta ja oleskelun edellytyksistä kausityön tekemistä varten on saatettu voimaan kausityölailla 1.1.2018. Hoito-oikeuteen vaikuttavia muutoksia tehtiin sairausvakuutuslain

soveltamisalaa koskevaan 2 §:ään sekä siinä viitattuihin soveltamisalain säännöksiin. Julkisen terveydenhuollon osalta lisättiin kansanterveyslain 14 §:ään ja erikoissairaanhoidon lain 3:ään säännökset, joissa näiden direktiivien mukaiset työntekijät rinnastetaan kunnan asukkaaseen.

Tutkijadirektiivi eli direktiivi 2016/801/EU tutkimusta, opiskelua, harjoittelua, vapaaehtoistyötä, oppilasvaihto-ohjelmaa tai koulutushanketta ja au pairina työskentelyä varten tapahtuvan kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä on saatettu voimaan kansallisella lailla kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkijoina, opiskelijoina, työharjoittelijoina ja vapaaehtoistyöntekijöinä ja eräillä siihen liittyvillä laeilla. Hoito-oikeuteen vaikuttavia muutoksia tehtiin sairausvakuutuslain soveltamisalaa koskevaan 2 §:ään sekä siinä viitattuihin soveltamisalain säännöksiin. Julkisen terveydenhuollon osalta lisättiin kansanterveyslain 14 §:ään ja erikoissairaanhoidon lain 3:ään säännökset, joissa näiden direktiivien mukaiset työntekijät rinnastetaan kunnan asukkaaseen.

Maahanmuuttodirektiivin mukaisten työntekijöiden hoito-oikeutta ei käsitellä Onnissa, mutta heille annetaan päätös hoito-oikeudesta ja tarvittaessa Todistus oikeudesta hoitettuksiin Suomessa.

Lue lisää

[Yhdistelmälapadirektiivin mukaiset työntekijät](#)

[Erityisosaajadirektiivin mukaiset työntekijät](#)

[ICT-direktiivin mukaiset työntekijät](#)

[Kausityödirektiivin mukaiset työntekijät](#)

[Tutkijadirektiivin mukaiset tutkijat, työskentelevät opiskelijat, vapaaehtoistyöntekijät ja työharjoittelijat](#)

[Maahanmuuttodirektiivien mukaiset työntekijät -taulukko](#)

1.2.4.7.1. Erityisosaajadirektiivin mukaiset työntekijät

Kolmannen maan kansalaisilla, jotka ovat korkeasti koulutettuja erityisosaajia tai asiantuntijoita, ja jotka tulevat muualta kuin EU-lainsäädäntöä soveltavasta maasta Suomeen työskentelemään voi seuraavien edellytysten täytyessä olla oikeus hoitoetuuksiin Suomessa:

- Maahanmuuttovirasto on myöntänyt työntekijälle ja hänen perheenjäsenelleen Suomessa oleskeluun ja työskentelyyn oikeuttavan oleskeluluvan, johon on merkitty ”EU:n sininen kortti” (blue card).

EU:n sinisen kortin haltija perheenjäsenineen tulee Suomessa sairausvakuutetuiksi ja heillä on oikeus

- Julkisen terveydenhuollon palveluihin vaikka heillä ei ole kotikuntaa
 - Asiakas todistaa oikeuden Kelan myöntämällä Todistuksella oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa.
- sairausvakuutuslain mukaisesti korvauksiin yksityisen terveydenhuollon palveluiden ja lääketojen sekä sairaanhoitoon liittyvien matkojen kustannuksista.
- lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon Suomen myöntämällä eurooppalaisella sairaanhoitokortilla muissa EU- tai Eta-maissa tai Sveitsissä

Jos sairausvakuutetulla EU:n sinisen kortin haltijalla ja hänen perheenjäsenillään ei ole kotikuntaa, myönnä TOHE (IBT44) ja anna päätös hoito-oikeudesta (IBP80) asiakaskirjejärjestelmästä.

Työntekijän oleskelulupatiedot siirtyvät Kelaan sähköisesti Maahanmuuttoviraston UMA-järjestelmästä. Oleskelulupa myönnetään Migristä yleensä asiakkaan työsopimuksen voimassaolon ajalle.

Työntekijä tulee kuitenkin hakea Kelasta Suomen sosiaaliturvaan kuulumista, jotta hänen vakuuttamisensa voidaan käsitellä.

Kun vakuuttamisen käsittelijä ratkaisee kolmannesta maasta Suomeen työskentelemään tulevan asiakkaan vakuuttamisen, hän tarkistaa asiakkaan yleistiedoilta CICS:Itä tai UMA-järjestelmästä onko asiakkaalla oikeanlainen oleskelulupa työskentelyoikeudella ja, että asiakkaan työsopimus täyttää vakuuttamisen edellytykset.

Riippumatta siitä tuleeko työntekijä Suomessa sairausvakuutetuksi vai ei, vakuuttamisen käsittelijä tekee toimeksiantotyön hoito-oikeuteen asiakkaan hoito-oikeuden selvittämiseksi ja mahdollisen TOHE:n myöntämiseksi.

Jos julkinen terveydenhuolto tai asiakas itse pyytää hoito-oikeuden selvittämistä/hakee TOHE:a, hoito-oikeuden käsittelijän tulee, ennen TOHE:n myöntämistä, selvittää asiakkaan yleistiedoista CICS:iltä, onko asiakkaalla oikeanlainen oleskelulupa työskentelyoikeudella (Henkilön ylesitiedot > Oleskelulupatiedot). Tieto työnteko-oikeuden perusteesta siirtyy Kelaan sähköisesti oleskeluluvan myöntötiedon yhteydessä Migrin UMA-järjestelmästä.

Jos Heky:llä ei näy oleskelulupatietoja, tarkista UMA:sta, onko siellä tietoja oleskeluluvasta. Hoito-oikeuden käsittelijöillä on pääsy UMA:aan.

Esimerkki

Kunal muuttaa Intiasta Suomeen työskentelemään kahdeksi vuodeksi. Hän on korkeasti koulutettu asiantuntija, jolla on Maahanmuuttoviraston myöntämä ”EU:n sininen kortti”. Hän ja hänen mukanaan tuleva perhe tulevat Suomessa sairausvakuutetuiksi ja he saavat Kela-kortit. Heillä on oikeus saada julkisen terveydenhuollon palveluita kuntalaisen asiakasmaksulla, riippumatta siitä, onko heillä kotikuntaa vai ei.

Milloin Todistusta oikeudesta hoitoetuuksiin ei voida myöntää?

Erityisosaajalle ja hänen perheenjäsenilleen ei voi myöntää Todistusta oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa silloin, kun päähenkilöllä ei ole työskentelyyn oikeuttavaa oleskelulupaa, johon on merkitty ”EU:n sininen kortti” (blue card). Tällöin asiakkaalle tulee antaa asiakaskirjejärjestelmästä päätös IBP81.

Asiakkaalle ei myöskään myönnetä TOHE:a jos hänellä on kotikunta Suomessa. Tässä yhteydessä on hyvä huomata, että asiakkaalla on oikeus hoitoon mutta TOHE ei ole tarpeellinen, koska asiakkaalla on kotikunta. Asiakkaalle annetaan tässä tilanteessa kuitenkin päätös hoito-oikeudesta IBP80.

Jos Todistusta oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa on hakenut julkinen terveydenhuolto, asiakkaalle annetaan päätös vain hänen pyynnöstään. Päätöstä todistuksen antamatta jättämisestä ei anneta julkiselle terveydenhuollolle. Julkiselle terveydenhuollolle lähetetään tieto siitä, ettei asiakkaalla ole hoitoajankohtana ollut erikoissairaanhoidollain 3 §:n 1 momenttiin ja kansanterveystilain 14 §:ään perustuvaa hoito-oikeutta Suomessa tai että asiakkaalla on kotikunta Suomessa.

Jos asiakas kotikunnasta huolimatta kohtaa vaikeuksia saada hoitoa julkisessa terveydenhuollossa, voidaan hänelle lähettää Kelasta kirje IBI28, jossa kerrotaan yleisesti kuntalaisen oikeudesta julkisen terveydenhuollon palveluihin.

1.2.4.7.2. Yhdistelmä lupadirektiivin mukaiset työntekijät

Muualta kuin EU-lainsäädäntöä soveltavista maista Suomeen työskentelemään tulevilla kolmannen maan kansalaisilla voi olla edellytysten täytyessä oikeus hoitoetuuksiin Suomessa. Kansanterveystyö- ja erikoissairaanhoidon lain 3§:n 1 momentissa säädetään, että kunnan asukkaaseen rinnastetaan kunnan alueella oleskelevat muualta kuin EU-lainsäädäntöä soveltavasta maasta tulevat työntekijät, joilla on ulkomaalaislain 78§:n 1 tai 2 momenttiin tai 3 momentin 1,2,4,5 tai 7 kohtiin, tai 79§:n 1 momentin 1-2 tai 6 kohtaan perustuva työskentelyoikeus. Kunnan asukkaaseen rinnastetaan myös henkilö, joka on vähintään kuusi kuukautta työskennellytään rekisteröitynyt työttömäksi työnhakijaksi.

Työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutetulla työntekijällä, joka ei ole sairausvakuutettu, on oikeus:

- Julkisen terveydenhuollon palveluihin vaikka hänellä ei ole kotikuntaa
 - Asiakas todistaa oikeuden Kelan myöntämällä Todistuksella oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa.

Työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutetulla yhdistelmä lupatyöntekijällä ei ole oikeutta eurooppalaiseen sairaanhoitokorttiin.

Sairausvakuutetulla työntekijällä on oikeus:

- Julkisen terveydenhuollon palveluihin, vaikka hänellä ei ole kotikuntaa
 - Asiakas todistaa oikeuden Kelan myöntämällä Todistuksella oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa.
- sairausvakuutuslain mukaisiin korvauksiin yksityisen terveydenhuollon palveluiden ja lääkkeitöiden sekä sairaanhoitoon liittyvien matkojen kustannuksista
- lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon Suomen myöntämällä eurooppalaisella sairaanhoitokortilla muissa EU- tai Eta-maissa tai Sveitsissä

Hoito-oikeus ei kuitenkaan koske työntekijän työelämän ulkopuolella olevia perheenjäseniä.

Huomautus

Maahanmuuttodirektiivien mukaisten työntekijöiden hoito-oikeutta ei käsitellä Onnissa.

Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa

Muualta kuin EU-lainsäädäntöä soveltavasta maasta tulevalle työntekijälle voidaan edellytysten täytyessä myöntää Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa (TOHE).

Edellytyksenä todistuksen myöntämiselle on, että

- asiakkaalla on työskentelyyn oikeuttava oleskelulupa tai työskentelyoikeus Suomessa ja
 - asiakkaalla on voimassa oleva työ- virka- tai muu palvelussuhde suomalaisen työnantajaan (sairausvakuutettu tai työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutettu) tai
- asiakas on vähintään kuusi kuukautta kestäneen työsuhteen päätyttyä rekisteröitynyt työttömäksi työnhakijaksi
- edellä mainittujen edellytysten lisäksi asiakkaalla ei ole kotikuntaa

TOHE myönnetään asiakkaan oleskeluluvan ja Suomessa voimassa olevan työsuhteen voimassaolon ajalle. Poikkeuksena kuitenkin tilanne, jossa asiakkaalla on voimassaoleva

työskentelyyn oikeuttava oleskelulupa ja hänet on rekisteröity työttömäksi työnhakijaksi, jolloin TOHE myönnetään oleskeluluvan voimassaolon ajalle.

Jos asiakas hakee jatko-oleskelulupaa tai hänen oleskelulupa-asiansa otetaan muun syyntä tarkistettavaksi Maahanmuuttovirastossa hänen työnteko-oikeutensa ja hoito-oikeutensa jatkuu siihen saakka kunnes Maahanmuuttovirasto on antanut päätöksensä ja päätös on tullut lainvoimaiseksi. Jos asiakas hakee Maahanmuuttoviraston päätökseen muutosta, hänen työnteko- ja hoito-oikeutensa ovat voimassa siihen kunnes hallinto-oikeus ja/tai korkein hallinto-oikeus ovat antaneet omat päätöksensä ja nämä päätökset ovat lainvoimaisia.

Jos yhdistelmälapadirektiivin piiriin kuuluvan asiakkaan jatko-oleskelulupa on evätty tai hänen oleskelulupansa on peruuttu, tätä koskevan päätöksen lainvoimaisuus on tarkistettava UMA:sta, koska tätä tietoa ei näy Hekyltä. Niin kauan kuin päätös ei ole lainvoimainen, asiakkaalla on oikeus oleskella ja työskennellä Suomessa. Tällaisessa tilanteessa jos asiakkaalle aikaisemmin myönnetyn TOHE:n voimassaoloaika on umpeutunut ja hän tarvitsee uuden TOHE:n, myönnä se hänelle enintään vuodeksi eteenpäin. Luo Oiwaan Seuranta-työ TOHE:n voimassaolon ajalle.

Sairausvakuutettu työntekijä

Jos sairausvakuutetulla yhdistelmälapadirektiivin mukaisella työntekijällä ei ole kotikuntaa, hänelle myönnetään TOHE (IBT42) ja annetaan päätös hoito-oikeudesta (IBP80) asiakaskirjejärjestelmästä.

Työntekijän oleskelulupatiedot siirtyvät Kelaan sähköisesti Maahanmuuttoviraston UMA-järjestelmästä. Oleskelulupa myönnetään Migristä yleensä asiakkaan työsopimuksen voimassaolon ajalle.

Työntekijä tulee kuitenkin hakea Kelasta Suomen sosiaaliturvaan kuulumista, jotta hänen vakuuttamisensa voidaan käsitellä.

Kun vakuuttamisen käsittelijä ratkaisee kolmannesta maasta Suomeen työskentelemään tulevan asiakkaan vakuuttamisen, hän tarkistaa asiakkaan tiedoilta CICS:ltä (Henkilön ylesitiedot > Oleskelulupatiedot) tai UMA-järjestelmästä onko asiakkaalla oikeanlainen oleskelulupa työskentelyoikeudella ja, että asiakkaan työsopimus täyttää vakuuttamisen edellytykset.

Riippumatta siitä tuleeko työntekijä Suomessa sairausvakuutetuksi vai ei, vakuuttamisen käsittelijä tekee toimeksiantotyön hoito-oikeuteen asiakkaan hoito-oikeuden selvittämiseksi ja mahdollisen TOHE:n myöntämiseksi.

Jos julkinen terveydenhuolto tai asiakas itse pyytää hoito-oikeuden selvittämistä/hakee TOHE:a, hoito-oikeuden käsittelijän tulee, ennen TOHE:n myöntämistä, selvittää asiakkaan yleistiedoista CICS:iltä, onko asiakkaalla oikeanlainen oleskelulupa työskentelyoikeudella. Tieto työnteko-oikeuden perusteesta siirtyy Kelaan sähköisesti oleskeluluvan myöntötiedon yhteydessä Migrin UMA-järjestelmästä. Oleskelulupaperusteista kerrotaan tarkemmin alempana.

Jos Heky:llä ei näy oleskelulupatietoja, tarkista UMA:sta, onko siellä tietoja oleskeluluvasta. Hoito-oikeuden käsittelijöillä on pääsy UMA:aan.

Oikeus julkiseen terveydenhuoltoon edellyttää myös työsuhdetta. Selvitä ennen TOHE:n myöntämistä onko yhdistelmälapadirektiivin mukaisella työntekijällä työsuhde pyytämällä asiakkaalta voimassaoleva työsopimus.

Työeläke ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutettu työntekijä

Jos työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutetulla yhdistelmälapadirektiivin mukaisella työntekijällä ei ole kotikuntaa, hänelle myönnetään TOHE (IBT43) ja annetaan päätös hoito-oikeudesta (IBP80) asiakaskirjejärjestelmästä.

Ennen TOHE:n myöntämistä tulee selvittää asiakkaan tiedoista CICS:iltä (Henkilön ylesitiedot > Oleskelulupatiedot), onko asiakkaalla oikeanlainen oleskelulupa työskentelyoikeudella. Tieto työnteko-oikeuden perusteesta siirtyy Kelaan sähköisesti oleskeluluvan myöntötiedon yhteydessä Migrin UMA-järjestelmästä. Oleskelulupatiedoista kerrotaan tarkemmin alempana.

Jos Heky:llä ei näy oleskelulupatietoja, tarkista UMA:sta, onko siellä tietoja oleskeluluvasta. Hoito-oikeuden käsittelijöillä on pääsy UMA:aan.

Oikeus julkiseen terveydenhuoltoon edellyttää myös työsuhdetta. Selvitä ennen TOHE:n myöntämistä onko yhdistelmälapadirektiivin mukaisella työntekijällä työsuhde pyytämällä asiakkaalta voimassaoleva työsopimus.

Kun työeläke- ja tapaturmavakuutetulle asiakkaalle myönnetään Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa eikä hän ole sairausvakuutettu Suomessa, tulisi samassa yhteydessä tutkia myös vakuuttaminen, jos asiakkaan työsopimus on solmittu yli neljän kuukauden ajalle. Tee toimeksiantotyö vakuuttamiseen asiakkaan vakuuttamisen selvittämiseksi.

Esimerkki

Jiang on tullut Kiinasta Suomeen työskentelemään. Hänellä on yhdeksän kuukauden työsuhde ja voimassa oleva oleskelulupa, jossa on työskentelyoikeus. Hänellä ei kuitenkaan ole kotikuntaa. Hänelle voidaan myöntää Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa. Hän tulee myös sairausvakuutetuksi ja hänellä on oikeus saada sairausvakuutuslain mukaista korvausta yksityisen terveydenhuollon, lääketoimen ja sairauden hoidon vuoksi tehtyjen matkojen kustannuksista. Jiangilla on oikeus Suomen myöntämään eurooppalaiseen sairaanhoitokorttiin.

Esimerkki

Dmitri on tullut Venäjältä Suomeen työskentelemään, mutta hänet irtisanotaan kuuden kuukauden työskentelyn jälkeen. Hänellä on voimassa oleva oleskelulupa, jossa on työnteko-oikeus ja se on myönnetty vuodeksi. Irtisanomisen jälkeen Dmitri rekisteröityy työttömäksi työnhakijaksi Työ- ja elinkeinotoimistossa. Hänellä on oikeus saada Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa oleskeluluvan voimassa olon ajalle.

Esimerkki

Kamiko on tullut Japanista Suomeen työskentelemään kolmeksi kuukaudeksi. Hän ei tule sairausvakuutetuksi Suomessa, mutta on työelä- ja/tai tapturma- ja työttömyysvakuutettu. Hänellä on oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin. Hänellä on oikeus saada Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa työsuhteen voimassa olon ajalle.

Milloin TOHE:a ei myönnetä?

Työntekijälle ei voi myöntää Todistusta oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa silloin, kun

1. hänellä ei ole määrätynlaista työskentelyyn oikeuttavaa oleskelulupaa Suomessa tai
2. hänellä on määrätynlainen työskentelyyn oikeuttava oleskelulupa Suomessa, mutta hänellä ei ole voimassa olevaa työ-, virka- tai muuta palvelussuhdetta Suomessa eikä hän ole rekisteröitynyt työttömäksi työnhakijaksi vähintään kuusi kuukautta kestäneen työsuhteen päätyttyä

Tällöin asiakkaalle tulee antaa asiakaskirjejärjestelmässä päätös IBP81.

Asiakkaalle ei myöskään myönnetä TOHE:a, jos hänellä on kotikunta Suomessa. Tässä yhteydessä on hyvä huomata, että asiakkaalla on oikeus hoitoon mutta TOHE ei ole tarpeellinen,

koska asiakkaalla on kotikunta. Asiakkaalle annetaan tässä tilanteessa kuitenkin päätös hoito-oikeudesta IBP80.

Jos todistusta on hakenut julkinen terveydenhuolto, asiakkaalle annetaan päätös vain hänen pyynnöstään. Päätöstä todistuksen antamatta jättämisestä ei anneta julkiselle terveydenhuollolle. Julkiselle terveydenhuollolle lähetetään tieto siitä, ettei asiakkaalla ole hoitoajankohtana ollut erikoissairaanhoidon lain 3 §:n 1 momenttiin ja kansanterveystyön lain 14 §:ään perustuvaa hoito-oikeutta Suomessa tai että asiakkaalla on kotikunta Suomessa. Jos asiakas kotikunnasta huolimatta kohtaa vaikeuksia saada hoitoa julkisessa terveydenhuollossa, voidaan hänelle lähettää Kelasta kirje IBI28, jossa kerrotaan yleisesti kuntalaisen oikeudesta julkisen terveydenhuollon palveluihin.

Työntekijän oleskelulupaperusteet

Ennen todistuksen myöntämistä, tulee selvittää asiakkaan tiedoista CICSiltä (Henkilön yleistiedot > Oleskelulupatiedot), onko asiakkaalla oikeanlainen oleskelulupa työskentelyoikeudella. Tieto työnteko-oikeuden perusteesta siirtyy Kelaan sähköisesti oleskeluluvan myöntötiedon yhteydessä Maahanmuuttoviraston järjestelmästä eli UMA:sta. Oleskelulupa myönnetään aluksi yleensä työsopimuksen voimassaolon ajalle. Jos Hekyllä ei näy oleskelulupatietoja, tulee tarkistaa UMA:sta, onko siellä tietoja.

Ulkomaalaislain mukainen työskentelyoikeuden pykälä, momentti ja alakohta ratkaisevat sen, onko asiakkaalla määrätynlainen työnteko-oikeus Suomessa. Sosiaaliturvalainsäädännön mukainen oleskelulupavaatimus täyttyy, kun työntekijällä on jokin seuraavista ulkomaalaislain kohdan mukaisesta työnteko-oikeudesta, vaikka lupa olisi myönnetty alle vuodeksi:

- 77 § 1 momentti, 1-12
- 78 § 1 mom
- 78 § 2 mom, tai
- 78 § 3 mom 1, 2, 4, 5 tai 7

78§ 1 momentti

Tämä ulkomaalaislain kohta koskee työntekijän oleskelulupaa: asiakkaalla, jolle on myönnetty työntekijän oleskelulupa, on työnteko-oikeus Suomessa. Tällöin Hekyllä näkyy poikkeuksellisesti ”työnteko-oikeuden selite” –kentässä merkintä ”Osaratkaisua edellyttävä työnteko / 78§1k”. Tämä johtuu siitä, että ko. lainkohdan ollessa kyseessä tiedot välittävä Maahanmuuttovirasto ei käytä kenttää ”Työnteko-oikeuden lainkohdat”.

78 § 2 momentti ja 77 § 1 momentti alakohdat 1-12

Asiakkaalle on myönnetty muu oleskelulupa ansiotyötä varten. Hekyllä näkyy säännös eli 78 § 2 momentti ”työnteko-oikeuden lainkohdissa”.

78§ 2 momentin lisäksi Hekyllä ”työnteko-oikeuden selite”- kentässä näkyy 77§:n 1 momentti ja sen tietty alakohta (1-12). Se määrittää, mille alalle muu oleskelulupa ansiotyötä varten on määritetty.

Jos asiakkaalle on myönnetty oleskelulupa muulla kuin työnteon perusteella (sellaiset tilapäiset oleskeluluvat, joihin ei liity työskentelyoikeutta), hänellä on oikeus tehdä työtä seuraavilla aloilla:

- yrityksen yli- tai keskijohdon taikka erityisosaamista vaativat asiantuntijatehtävät
- urheilijana, valmentajana tai urheilutuomarina toimiminen, kun toiminta on ammattimaista
- uskonnollisen tai aatteellisen yhteisön palveluksessa toimiminen
- ammattimaisesti tieteen, kulttuurin tai taiteen alalla toimiminen (pl. ravintolamuusikot)
- kansainvälisessä järjestössä tai valtioiden väliseen viralliseen yhteistyöhön liittyvissä tehtävissä toimiminen

78 § 3 momentti 1, 2, 4, 5 ja 7 kohta

Asiakkaalla on työskentelyoikeus Suomessa myös, kun asiakkaalle on myönnetty 78 § 3 momentin 1, 2, 4, 5 tai 7 kohdissa tarkoitettu oleskelulupa.

Kun Hekyllä näkyy ”työnteko-oikeuden lainkohdassa” 78 § 3 mom. ja lisäksi alakohta 1, 2, 4, 5 tai 7, tarkoittaa se, että asiakkaalla on oikeanlainen työskentelyoikeus Suomessa.

Oikeus työskennellä ilman oleskelulupaa ja voimassa oleva työsopimus

Oikeus tehdä työtä ilman oleskelulupaa sekä oikeus Todistukseen oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa on, jos työntekijä:

1. tulee kutsun tai sopimuksen nojalla tulkiksi, opettajaksi, asiantuntijaksi tai urheilutuomariksi enintään kolmeksi kuukaudeksi;
2. tulee kutsun tai sopimuksen nojalla ammattitaiteilijaksi tai urheilijaksi, mukaan lukien avustava, huoltava ja valmentava henkilökunta, enintään kolmeksi kuukaudeksi;
3. tulee Suomeen tutkijaksi tiettyjen edellytysten täytyessä enintään kolmeksi kuukaudeksi tutkijadirektiivissä tarkoitetun tutkimushankkeen suorittamista varten. Jos tutkijan, jolla ei ole oleskelulupaa Suomessa, hoito-oikeus Suomessa tulee Kelaan selvitettäväksi, ota yhteyttä Kansainvälisten asioiden osaamiskeskukseen lisäohjeiden saamiseksi (eushoito@kela.fi).

Edellä mainituissa tilanteissa työntekijällä siis on oikeus TOHE:een, vaikka hänellä ei olisi oleskelulupaa. Oikeus TOHE:een tulee selvittää pyytämällä

1. työntekijän työsopimus ja tarkistamalla siitä, kuuluuko hän edellä mainittuihin työntekijäryhmiin.
2. työntekijältä kopio viisumista, jos hän on tullut Suomeen sellaisesta maasta, jota viisumivapaus ei koske.

Tarkista viisumin tarve ulkoasiainministeriön verkkosivuilta. Edellytysten täytyessä TOHE tulee myöntää työsopimuksen mukaiselle ajalle eli enintään kolmen kuukauden ajalle.

Kolmen kuukauden työskentelyn jälkeen asiakkaalla ei enää ole työskentelyoikeutta Suomessa, mutta voi olla, että hän on Suomeen tultuaan hakenut oleskelulupaa. Työskentelyoikeutta ei kuitenkaan ole kolmen kuukauden jälkeen, jos asiakkaalla ei silloin ole työntekoon oikeuttavaa oleskelulupaa. Vasta sitten, kun hän on saanut oleskeluluvan määrätynlaisella työskentelyoikeudella ja hänellä on Suomessa voimassa oleva työsopimus, hänellä on uudelleen oikeus TOHE:een.

TOHE:a ei myönnetä, jos asiakkaalla on kotikunta Suomessa. Jos asiakas kohtaa vaikeuksia saada hoitoa julkisessa terveydenhuollossa, vaikka hänellä on kotikunta, voidaan hänelle lähettää kirje, jossa kerrotaan yleisesti kuntalaisen oikeudesta julkisen terveydenhuollon palveluihin (IBI28). Kirjeen voi esittää julkisessa terveydenhuollossa.

Lue lisää

Oleskelulupa

Työntekijä kolmannesta maasta

[Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa](#)

1.2.4.7.3. ICT-direktiivin mukaiset työntekijät

ICT-direktiivi (kolmansien maiden kansalaisten maahantulosta ja oleskelun edellytyksistä yrityksen sisäisen siirron yhteydessä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/36/EU) koskee kolmannesta maasta EU:n alueelle saman yrityksen palveluksessa lähetettävien johtajien, asiantuntijoiden ja harjoittelijoiden maahantuloedellytyksiä ja oikeuksia. ICT on lyhenne englanninkielisestä Intra-corporate transfer. Oleskelun enimmäiskesto on johtajilla ja asiantuntijoilla

kolme vuotta ja harjoittelijoilla yksi vuosi. Direktiivi sisältää lisäksi säännökset oikeudesta siirtyä ICT-luvan myöntäneestä EU-jäsenmaasta toiseen jäsenmaahan ja työskennellä siellä. ICT-direktiivi on saatettu Suomessa voimaan Suomen kansallisella yritysten sisäistä siirtoa koskevalla lailla.

Hoito-oikeus ja Todistus oikeudesta hoitoetuksiin Suomessa

Kolmansista maista tulevilla kolmannen maan kansalaisilla, jotka työskentelevät ICT-työntekijöinä voi olla edellytysten täytyessä oikeus hoitoetuksiin Suomessa. Kansanterveyslain 14§:ssä ja erikoissairaanhoidon lain 3§:n 1 momentissa säädetään, että kunnan asukkaaseen rinnastetaan kunnan alueella oleskelevat muualta kuin EU-lainsäädäntöä soveltavasta maasta tulevat työntekijät, jotka kuuluvat EU:n ICT-direktiivin soveltamisalaan.

Tämä tarkoittaa sitä, että ICT-työntekijä rinnastetaan kunnan asukkaaseen, vaikka hänellä ei olisi Suomessa kotikuntalain mukaista kotikuntaa. Jos asiakkaalla ei ole kotikuntaa, hänelle myönnetään Todistus oikeudesta hoitetuksiin Suomessa (TOHE), jolla hän osoittaa oikeutensa hoitoon.

Oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin kuntalaisen tavoin edellyttää Maahanmuuttoviraston (Migri) asiakkaalle myöntämää ICT-oleskelulupaa. ICT-oleskelulupatyypit vaihtelevat sen mukaan onko kyseessä työntekijästä, joka siirtyy kolmannelta maasta Suomeen saman yrityksen tai yritysryhmän palveluksessa työskentelemään vai onko kyse kolmannelta maasta alun perin tulevasta työntekijästä, joka siirtyy saman yrityksen tai yritysryhmän palveluksessa toisesta EU-maasta Suomeen työskentelemään.

Yrityksen tai yritysryhmän sisällä Suomeen ensimmäisenä EU-jäsenmaana työskentelemään siirtyvälle kolmannelta maasta tulevalle kolmannen maan kansalaiselle myönnetään:

- ICT-oleskelulupa = Oleskelulupakortti, jossa on merkintä ICT

Yrityksen tai yritysryhmän sisällä toisesta EU-jäsenmaasta Suomeen työskentelemään siirtyvälle kolmannelta maasta alun perin tulevalle kolmannen maan kansalaiselle myönnetään:

- Liikkuva ICT-oleskelulupa (Mobile ICT)

Huomautus

Maahanmuuttodirektiivien mukaisten työntekijöiden hoito-oikeutta ei käsitellä Onnissa.

Sairausvakuutettu työntekijä

Jos ICT-työntekijä tulee työntöön perusteella sairausvakuutetuksi (työskentely kestää vähintään 4kk ja täyttää työaika ja palkkaa koskevat edellytykset) hänellä on oikeus:

- julkisen terveydenhuollon palveluihin vaikka ei ole kotikuntaa
 - Asiakas todistaa oikeuden Kelan myöntämällä Todistuksella oikeudesta hoitoetuksiin Suomessa.
- sairausvakuutuslain mukaisiin korvauksiin yksityisen terveydenhuollon palveluiden, lääkeostojen ja sairaanhoitoon liittyvien matkojen kustannuksista
- lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon Suomen myöntämällä eurooppalaisella sairaanhoitokortilla muissa EU- tai Eta-maissa tai Sveitsissä

ICT työntekijän oleskelulupatiedot siirtyvät Kelaan sähköisesti Maahanmuuttoviraston UMA-järjestelmästä.

Oleskelulupa myönnetään yleensä asiakkaan työsopimuksen voimassaolon ajalle.

ICT-työntekijän tulee kuitenkin hakea Kelasta Suomen sosiaaliturvaan kuulumista, jotta hänen vakuuttamisensa voidaan käsitellä.

Kun vakuuttamisen käsittelijä ratkaisee kolmannesta maasta Suomeen työskentelemään tulevan asiakkaan vakuuttamisen, hän tarkistaa asiakkaan yleistiedoilta CICS:iltä tai UMA-järjestelmästä onko asiakkaalla oikeanlainen oleskelulupa työskentelyoikeudella (= ICT oleskelulupa) ja, että asiakkaan työsopimus täyttää vakuuttamisen edellytykset.

Riippumatta siitä tuleeko ICT-työntekijä Suomessa sairausvakuutetuksi vai ei, vakuuttamisen käsittelijä tekee toimeksiantotyön hoito-oikeuteen asiakkaan hoito-oikeuden selvittämiseksi ja mahdollisen TOHE:n myöntämiseksi.

Jos julkinen terveydenhuolto tai asiakas itse pyytää hoito-oikeuden selvittämistä/hakee TOHE:a, hoito-oikeuden käsittelijän tulee, ennen TOHE:n myöntämistä, selvittää asiakkaan yleistiedoista CICS:iltä, onko asiakkaalla oikeanlainen oleskelulupa työskentelyoikeudella (ICT-oleskelulupa). Tieto työnteko-oikeuden perusteesta siirtyy Kelaan sähköisesti oleskeluluvan myöntötiedon yhteydessä Migrin UMA-järjestelmästä.

Jos Heky:llä ei näy oleskelulupatietoja, tarkista UMA:sta, onko siellä tietoja oleskeluluvasta.

Jos sairausvakuutetulla ICT-työntekijällä ei ole kotikuntaa, myönnä asiakkaalle TOHE (IBT53) ja anna päätös hoito-oikeudesta (IPB80) asiakaskirjejärjestelmästä. TOHE myönnetään Migrin myöntämän ICT- oleskeluluvan voimassaolon ajalle, enintään kuitenkin 24 kuukauden ajalle.

Jos asiakas hakee jatko-oleskelulupaa tai hänen oleskelulupa-asiansa otetaan muun syyn takia tarkistettavaksi Maahanmuuttovirastossa hänen työnteko-oikeutensa ja hoito-oikeutensa jatkuu siihen saakka kunnes Maahanmuuttovirasto on antanut päätöksensä ja päätös on tullut lainvoimaiseksi. Jos asiakas hakee Maahanmuuttoviraston päätökseen muutosta, hänen työnteko- ja hoito-oikeutensa ovat voimassa siihen kunnes hallinto-oikeus ja/tai korkein hallinto-oikeus ovat antaneet omat päätöksensä ja nämä päätökset ovat lainvoimaisia.

Jos ICT-työntekijän jatko-oleskelulupa on evätty tai hänen oleskelulupansa on peruuttu, tätä koskevan päätöksen lainvoimaisuus on tarkistettava UMA:sta, koska tätä tietoa ei näy Heky:ltä. Niin kauan kuin päätös ei ole lainvoimainen, asiakkaalla on oikeus oleskella ja työskennellä Suomessa. Tällaisessa tilanteessa jos asiakkaalle aikaisemmin myönnetyn TOHE:n voimassaoloaika on umpeutunut ja hän tarvitsee uuden TOHE:n, myönnä se hänelle enintään vuodeksi eteenpäin. Luo Oiwaan Seuranta-työ TOHE:n voimassaolon ajalle.

Työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutettu työntekijä

Suomessa alle 4 kk työskentelevillä työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutetulla ICT-työntekijäillä on oikeus:

- julkisen terveydenhuollon palveluihin, vaikka hänellä ei ole kotikuntaa
 - Asiakas todistaa oikeuden julkiseen terveydenhuoltoon Kelan myöntämällä Todistuksella oikeudesta hoitoetuksin Suomessa (TOHE)

Suomessa työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutetulla ICT-työntekijäillä ei ole oikeutta eurooppalaiseen sairaanhoitokorttiin.

Kun julkinen terveydenhuolto tai asiakas itse pyytää hoito-oikeuden selvittämistä/hakee TOHE:a, selvitä, ennen TOHE:n myöntämistä, asiakkaan yleistiedoista CICS:iltä, onko asiakkaalla oikeanlainen oleskelulupa työskentelyoikeudella (ICT-oleskelulupa).

Tieto työnteko-oikeuden perusteesta siirtyy Kelaan sähköisesti oleskeluluvan myöntötiedon yhteydessä Migrin UMA-järjestelmästä. Jos Heky:llä ei näy oleskelulupatietoja, tarkista UMA:sta, onko siellä tietoja oleskeluluvasta.

Jos työeläke- ja/tai tapaturma ja työttömyysvakuutetulla ICT-työntekijällä ei ole kotikuntaa, myönnä asiakkaalle TOHE (IBT52) ja anna päätös (IBP80) hoito-oikeudesta asiakaskirjejärjestelmästä. Myönnä asiakkaalle TOHE Migrin myöntämän ICT- oleskeluluvan voimassaolon ajalle.

Jos asiakkaalla ei ole henkilötunnusta, hänelle tulee hakea vajaata henkilötunnusta, jotta asiakkaan tiedot saadaan Oiwaan ja TOHE myönnettyä CICS:n APRE:lta. Lue lisää vajaan henkilötunnuksen hakemisesta täältä.

Kun työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutetulle ICT-työntekijälle myönnetään Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa, eikä asiakas ole sairausvakuutettu Suomessa, tulee samassa yhteydessä tutkia myös vakuuttaminen, jos asiakkaan työsopimus on solmittu yli neljän kuukauden ajalle. Tee toimeksiantotyö vakuuttamiseen asiakkaan vakuuttamisen selvittämiseksi.

Jos asiakas hakee jatko-oleskelulupaa tai hänen oleskelulupa-asiansa otetaan muun syyntä tarkistettavaksi Maahanmuuttovirastossa hänen työnteko-oikeutensa ja hoito-oikeutensa jatkuu siihen saakka kunnes Maahanmuuttovirasto on antanut päätöksensä ja päätös on tullut lainvoimaiseksi. Jos asiakas hakee Maahanmuuttoviraston päätökseen muutosta, hänen työnteko- ja hoito-oikeutensa ovat voimassa siihen kunnes hallinto-oikeus ja/tai korkein hallinto-oikeus ovat antaneet omat päätöksensä ja nämä päätökset ovat lainvoimaisia.

Jos ICT-työntekijän jatko-oleskelulupa on evätty tai hänen oleskelulupansa on peruuttu, tätä koskevan päätöksen lainvoimaisuus on tarkistettava UMA:sta, koska tätä tietoa ei näy Hekyltä. Niin kauan kuin päätös ei ole lainvoimainen, asiakkaalla on oikeus oleskella ja työskennellä Suomessa. Tällaisessa tilanteessa jos asiakkaalle aikaisemmin myönnetyn TOHE:n voimassaoloaika on umpeutunut ja hän tarvitsee uuden TOHE:n, myönnä se hänelle enintään vuodeksi eteenpäin. Luo Oiwaan Seuranta-työ TOHE:n voimassaolon ajalle.

Milloin TOHE:a ei myönnetä?

ICT-työntekijälle ei myönnetä Todistusta oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa silloin, kun hänellä ei ole Migrin myöntämää ICT-oleskelulupaa. Tällöin asiakkaalle annetaan asiakaskirjejärjestelmästä päätös IBP81.

Asiakkaalle ei myöskään myönnetä TOHE:a jos hänellä on ICT-oleskelulupa muttähänellä on kotikunta Suomessa. Tässä yhteydessä on hyvä huomata, että asiakkaalla on oikeus hoitoon mutta TOHE ei ole tarpeellinen, koska asiakkaalla on kotikunta. Asiakkaalle annetaan tässä tilanteessa kuitenkin päätös hoito-oikeudesta IBP80.

Jos Todistusta oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa on hakenut julkinen terveydenhuolto, asiakkaalle annetaan päätös vain hänen pyynnöstään. Päätöstä todistuksen antamatta jättämisestä ei anneta julkiselle terveydenhuollolle. Julkiselle terveydenhuollolle lähetetään tieto siitä, ettei asiakkaalla ole hoitoajankohtana ollut erikoissairaanhoidollain 3 §:n 1 momenttiin ja kansanterveyslain 14 §:ään perustuvaa hoito-oikeutta Suomessa tai että asiakkaalla on kotikunta Suomessa.

Jos asiakas kotikunnasta huolimatta kohtaa vaikeuksia saada hoitoa julkisessa terveydenhuollossa, voidaan hänelle lähettää Kelasta kirje IBI28, jossa kerrotaan yleisesti kuntalaisen oikeudesta julkisen terveydenhuollon palveluihin.

ICT-työntekijän perheenjäsenen oikeus hoitoon

ICT-työntekijän työelämän ulkopuolella olevan ns. ei-aktiivin perheenjäsenen oikeus julkiseen terveydenhuoltoon perustuu kotikunta merkintään. Tämä johtuu siitä, ettei perheenjäsenen hoito-oikeus lain mukaan ole johdettavissa päähenkilön työskentelystä Suomessa. Tämä tarkoittaa sitä, että ICT-työntekijän perheenjäsenellä on oikeus julkiseen terveydenhuoltoon vain, jos hänellä on kotikunta Suomessa.

Migri voi kuitenkin myöntää ICT-työntekijän perheenjäsenelle oleskeluluvan työskentelyoikeudella. Jos perheenjäsen aloittaa työskentelyn, hänen katsotaan olevan kolmannesta maasta Suomeen työskentelemään tuleva kolmannen maan kansalainen eli ns. yhdistelmäladirektiivin mukainen työntekijä. Tällaisessa tilanteessa asiakkaan vakuuttaminen tulee tarkistaa.

1.2.4.7.4. Kausityöntekijät

Kausityödirektiivi (kolmansien maiden kansalaisten maahantulosta ja oleskelun edellytyksistä kausityön tekemistä varten annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/36/EU) koskee kolmannesta maasta EU:n alueelle kausityötä tekemään tulevien maahantuloedellytyksiä ja oikeuksia. Kausityöntekijä työskentelee tilapäisesti, sesongin aikaan Suomessa, enintään 9 kuukautta 12 kuukauden aikana maatalous- tai matkailualan työtehtävissä. Hänellä tulee olla työsuhde suomalaisen työnantajaan. Työskentelyn edellytyksenä on toiminnan kausiluonteisuus. Kausityödirektiivi on saatettu Suomessa voimaan Suomen kansallisella kausityölailla.

Hoito-oikeus ja Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa

Muualta kuin EU-lainsäädäntöä soveltavista maista tulevilla kolmannen maan kansalaisilla, jotka työskentelevät kausityöntekijöinä voi olla edellytysten täytyessä oikeus hoitoetuuksiin Suomessa. Kansanterveystyölaissa 14§:ää ja erikoissairaanhoidolaissa 3§:n 1 momentissa säädetään, että kunnan asukkaaseen rinnastetaan kunnan alueella oleskelevat muualta kuin EU-lainsäädäntöä soveltavasta maasta tulevat työntekijät, jotka kuuluvat EU:n kausityödirektiivin soveltamisalaan.

Tämä tarkoittaa sitä, että kausityöntekijä rinnastetaan kunnan asukkaaseen, vaikka hänellä ei olisi Suomessa kotikuntalaisen mukaista kotikuntaa.

Oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin kuntalaisen tavoin edellyttää

- Migrin myöntämää kausityöntekijän oleskelulupaa tai
- Migrin myöntämää kausityöntekijän todistusta tai
- Suomen edustuston myöntämää kausityöviisumia tai
- Suomen edustuston myöntämää viisumia, johon on liitetty kausityötä koskeva todistus.

Kausityöntekijä oleskelee Suomessa yli 90 päivää:

- Migrin myöntää kausityöhön oikeuttavan oleskeluluvan

Kausityöntekijä oleskelee Suomessa alle 90 päivää ja on viisumivapaan maan kansalainen:

- Migrin myöntää kausityöhön oikeuttavan todistuksen

Kausityöntekijä oleskelee Suomessa alle 90 päivää ja on viisumivelvollisen maan kansalainen:

- Suomen ulkomaanedustusto myöntää kausityötä koskevan viisumin tai viisumin, johon on liitetty kausityönteko-oikeuden vahvistava todistus

Huomautus

Maahanmuuttodirektiivien mukaisten työntekijöiden hoito-oikeutta ei käsitellä Onnissa.

Sairausvakuutettu työntekijä

Jos kausityöntekijä tulee työnteon perusteella sairausvakuutetuksi (työskentely kestää vähintään 4kk ja täyttää työaika ja palkkaa koskevat edellytykset) hänellä on oikeus:

- julkisen terveydenhuollon palveluihin vaikka ei ole kotikuntaa
 - Asiakas todistaa oikeuden Kelan myöntämällä Todistuksella oikeudesta hoitoetuuksiin.
 - sairausvakuutuslain mukaisesti korvauksiin yksityisen terveydenhuollon palveluiden, lääkeostojen ja sairaanhoitoon liittyvien matkojen kustannuksista.
 - lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon Suomen myöntämällä eurooppalaisella sairaanhoitokortilla muissa EU- tai Eta-maissa tai Sveitsissä.

Yli 90 päiväksi Suomeen tulevan kausityöntekijän oleskelulupatiedot siirtyvät Kelaan sähköisesti Migrin UMA-järjestelmästä.

Oleskelulupa myönnetään yleensä asiakkaan työsopimuksen voimassaolon ajalle.

Yli 90 päiväksi tulevan kausityöntekijä tulee hakea Kelasta Suomen sosiaaliturvaan kuulumista, jotta vakuuttaminen voidaan käsitellä.

Kun vakuuttamisen käsittelijä ratkaisee kolmannesta maasta Suomeen työskentelemään tulevan asiakkaan vakuuttamisen, hän tarkistaa onko asiakkaalla oikeanlainen oleskelulupa työskentelyoikeudelle (= kausityöntekijän oleskelulupa) ja, että asiakkaan työsopimus täyttää vakuuttamisen edellytykset.

Riippumatta siitä tuleeko kausityöntekijä Suomessa sairausvakuutetuksi vai ei, vakuuttamisen käsittelijä tekee toimeksiantotyön hoito-oikeuteen asiakkaan hoito-oikeuden selvittämiseksi ja mahdollisen TOHE:n myöntämiseksi.

Jos julkinen terveydenhuolto tai asiakas itse pyytää hoito-oikeuden selvittämistä/hakee TOHE:a, selvitä, ennen TOHE:n myöntämistä, asiakkaan yleistiedoista CICS:iltä, onko asiakkaalla oikeanlainen oleskelulupa työskentelyoikeudella (kausityöntekijän oleskelulupa).

Jos Heky:llä ei näy oleskelulupatietoja, tarkista UMA:sta, onko siellä tietoja oleskeluluvasta.

Jos sairausvakuutetulla kausityöntekijällä ei ole kotikuntaa, myönnä asiakkaalle TOHE (IBT55) ja anna päätös hoito-oikeudesta (IPB80) asiakaskirjejärjestelmästä.

TOHE myönnetään Migrin myöntämän kausityötä koskevan oleskeluluvan voimassaolon ajalle, enintään kuitenkin 24 kuukauden ajalle.

Jos asiakas hakee jatko-oleskelulupaa tai hänen oleskelulupa-asiansa otetaan muun syyn takia tarkistettavaksi Maahanmuuttovirastossa hänen työnteko-oikeutensa ja hoito-oikeutensa jatkuu siihen saakka kunnes Maahanmuuttovirasto on antanut päätöksensä ja päätös on tullut lainvoimaiseksi. Jos asiakas hakee Maahanmuuttoviraston päätökseen muutosta, hänen työnteko- ja hoito-oikeutensa ovat voimassa siihen kunnes hallinto-oikeus ja/tai korkein hallinto-oikeus ovat antaneet omat päätöksensä ja nämä päätökset ovat lainvoimaisia.

Jos kausityöntekijän jatko-oleskelulupa on eväetty tai hänen oleskelulupansa on peruuttu, tätä koskevan päätöksen lainvoimaisuus on tarkistettava UMA:sta, koska tätä tietoa ei näy Heky:ltä. Niin kauan kuin päätös ei ole lainvoimainen, asiakkaalla on oikeus oleskella ja työskennellä Suomessa. Tällaisessa tilanteessa jos asiakkaalle aikaisemmin myönnetyn TOHE:n voimassaoloaika on umpeutunut ja hän tarvitsee uuden TOHE:n, myönnä se hänelle enintään vuodeksi eteenpäin. Luo Oiwaan Seuranta-työ TOHE:n voimassaolon ajalle.

Työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutettu työntekijä

Suomessa alle 4 kk työskentelevillä työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutetulla kausityöntekijällä on oikeus:

- julkisen terveydenhuollon palveluihin vaikka ei ole kotikuntaa
 - osoittaa oikeuden Kelan myöntämällä TOHE:lla

Suomessa työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutetulla kausityöntekijällä ei ole oikeutta eurooppalaiseen sairaanhoitokorttiin.

Alle 90 päiväksi viisumivapaasta maasta tuleva työntekijä, jolla on kausityöntekoa koskeva todistus

Kolmannen maan kansalainen, joka tulee viisumivapaasta maasta Suomeen alle 90 päiväksi (alle 3 kk) kausityöhön, tulee työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutetuksi koska hän työskentelee Suomessa alle 4 kk. Asiakkaalla oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin, vaikka hänellä ei ole kotikuntaa.

Asiakkaalla on Migrin myöntämä kausityötä koskeva todistus. Todistuksesta on tieto Migrin UMA-järjestelmässä, jonne hoito-oikeuden käsittelijöillä on pääsy. Todistuksesta ei ole tietoa CICS:n Heky:llä

Tällaisen asiakkaan hoito-oikeuden käsittelyn yhteydessä tulee selvittää UMA:sta onko asiakkaalle myönnetty kausityötä koskeva todistus.

Jos työeläke- ja/tai tapaturma tai työttömyysvakuutetulla kausityötodistuksen haltijalla ei ole kotikuntaa, hänelle myönnetään TOHE (IBT54) ja annetaan päätös hoito-oikeudesta (IBP80) asiakaskirjejärjestelmästä.

Jos asiakkaalla ei ole henkilötunnusta, hae hänelle vajaata henkilötunnusta, jotta asiakkaan tiedot saadaan Oiwaan ja TOHE myönnettyä CICS:n APRE:lta. Vajaan henkilötunnuksen hakemisesta voit lukea lisää täältä.

TOHE myönnetään Migrin myöntämän kausityötä koskevan todistuksen voimassaolon ajalle.

Alle 90 päiväksi viisumivervollisesta maasta tuleva työntekijä, jolla on kausityöntekoa koskeva viisumi

Kolmannen maan kansalainen, joka tulee Suomeen alle 90 päiväksi (alle 3 kk) kausityöhön, tulee työeläke- ja tapaturmavakuutetuksi koska hän työskentelee Suomessa alle 4 kk. Asiakkaalla oikeus julkiseen terveydenhuoltoon, vaikkei hänellä ole kotikuntaa.

Asiakkaalla on UM:n myöntämä kausityötä koskeva viisumi tai viisumi, johon liitetty kausityötä koskeva todistus.

Alle 90 päiväksi Suomeen tulevalle viisumivervollisen maan kansalaiselle myönnettävästä viisumista tai viisumista ja siihen liittyvästä kausityöntöön vahvistavasta todistuksesta on tieto UM:n SUVI-viisumijärjestelmässä.

Hoito-oikeuden käsittelijöillä on käyttö-/katselu-oikeudet SUVI-järjestelmään, josta voi tarkistaa, onko asiakkaalle myönnetty kausityöhön oikeuttava viisumi.

Tällaisen asiakkaan hoito-oikeuden käsittelyn yhteydessä, hoito-oikeuden käsittelijän tulee selvittää SUVI-järjestelmästä, onko asiakkaalle myönnetty kausityötä koskeva viisumi.

Jos työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutetulla kausityöviisumin haltijalla ei ole kotikuntaa, hänelle myönnetään TOHE (IBT54) ja annetaan päätös hoito-oikeudesta (IBP80) asiakaskirjejärjestelmästä.

Jos asiakkaalla ei ole henkilötunnusta, hae hänelle vajaata henkilötunnusta, jotta asiakkaan tiedot saadaan Oiwaan ja TOHE myönnettyä CICS:n APRE:lta

TOHE myönnetään UM:n myöntämän kausityötä koskevan viisumin voimassaolon ajalle.

Kun asiakkaalle myönnetään Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa eikä hän ole vakuutettu Suomessa, tulisi samassa yhteydessä tutkia myös vakuuttaminen, jos asiakkaan työsopimus on solmittu yli neljän kuukauden ajalle. Tee toimeksiantotyö vakuuttamiseen asiakkaan vakuuttamisen selvittämiseksi.

Jos asiakas hakee jatko-oleskelulupaa tai hänen oleskelulupa-asiansa otetaan muun syyn takia tarkistettavaksi Maahanmuuttovirastossa hänen työnteko-oikeutensa ja hoito-oikeutensa jatkuu siihen saakka kunnes Maahanmuuttovirasto on antanut päätöksensä ja päätös on tullut lainvoimaiseksi. Jos asiakas hakee Maahanmuuttoviraston päätökseen muutosta, hänen työnteko- ja hoito-oikeutensa ovat voimassa siihen kunnes hallinto-oikeus ja/tai korkein hallinto-oikeus ovat antaneet omat päätöksensä ja nämä päätökset ovat lainvoimaisia.

Jos kausityöntekijän jatko-oleskelulupa on evätty tai hänen oleskelulupansa on peruuttu, tätä koskevan päätöksen lainvoimaisuus on tarkistettava UMA:sta, koska tätä tietoa ei näy

Hekyltä. Niin kauan kuin päätös ei ole lainvoimainen, asiakkaalla on oikeus oleskella ja työskennellä Suomessa. Tällaisessa tilanteessa jos asiakkaalle aikaisemmin myönnetyn TOHE:n voimassaoloaika on umpeutunut ja hän tarvitsee uuden TOHE:n, myönnä se hänelle enintään vuodeksi eteenpäin. Luo Oiwaan Seuranta-työ TOHE:n voimassaolon ajalle.

Milloin Todistusta oikeudesta hoitoetuuksiin ei voida myöntää?

Kausityöntekijälle ei voi myöntää Todistusta oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa silloin, kun

1. hänellä ei ole kausityöhön oikeuttavaa oleskelulupaa Suomessa tai
2. hänellä ei ole kausityöhön myönnettävää viisumia tai viisumia ja siihen liitettävä työnteko-oikeuden vahvistavaa todistusta ja kausityöntekijän oleskelu Suomessa kestää alle 90 päivää ja hän saapuu viisumivervollisesta maasta tai
3. hänellä ei ole erillistä kausityöhön oikeuttavaa todistusta ja kausityöntekijän oleskelu Suomessa kestää alle 90 päivää ja hän saapuu viisumivapaasta maasta

Tällöin asiakkaalle tulee antaa asiakaskirjejärjestelmästä päätös IBP81.

Asiakkaalle ei myöskään myönnetä TOHE:a jos hänellä on kausityöhön oikeuttava oleskelulupa, kausityöhön myönnettävä viisumi tai viisumia ja siihen liitettävä työnteko-oikeuden vahvistavaa todistusta tai erillistä kausityöhön oikeuttavaa todistusta mutta hänellä on kotikunta Suomessa. Tässä yhteydessä on hyvä huomata, että asiakkaalla on oikeus hoitoon mutta TOHE ei ole tarpeellinen, koska asiakkaalla on kotikunta. Asiakkaalle annetaan tässä tilanteessa kuitenkin päätös hoito-oikeudesta IBP80.

Jos Todistusta oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa on hakenut julkinen terveydenhuolto, asiakkaalle annetaan päätös vain hänen pyynnöstään. Päätöstä todistuksen antamatta jättämisestä ei anneta julkiselle terveydenhuollolle. Julkiselle terveydenhuollolle lähetetään tieto siitä, ettei asiakkaalla ole hoitoajankohtana ollut erikoissairaanhoidollain 3 §:n 1 momenttiin ja kansanterveyslain 14 §:ään perustuvaa hoito-oikeutta Suomessa tai että asiakkaalla on kotikunta Suomessa.

Jos asiakas kotikunnasta huolimatta kohtaa vaikeuksia saada hoitoa julkisessa terveydenhuollossa, voidaan hänelle lähettää Kelasta kirje IBI28, jossa kerrotaan yleisesti kuntalaisen oikeudesta julkisen terveydenhuollon palveluihin.

Kausityöntekijän perheenjäsenen hoito-oikeus

Kausityöntekijän työelämän ulkopuolella olevalla ns. ei-aktiivilla perheenjäsenellä on oikeus julkiseen terveydenhuoltoon vain jos hänellä on kotikunta Suomessa. Tämä johtuu siitä, että perheenjäsenen hoito-oikeus ei ole lain mukaan johdettavissa päähenkilön työskentelystä Suomessa.

1.2.4.7.5. Tutkijadirektiivin mukaiset tutkijat, työskentelevät opiskelijat, vapaaehtoistyöntekijät ja työharjoittelijat

Lailla kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkijoina, opiskelijoina, työharjoittelijoina ja vapaaehtoistyöntekijöinä ja erällä siihen liittyvillä laeilla on pantu täytäntöön EU-direktiivi (2016/801/EU), joka koskee näihin henkilöryhmiin kuuluvien kolmansien maiden kansalaisten Suomeen tuloon ja täällä oleskelun edellytyksiä, sekä myös heidän oikeuttaan sosiaaliturvaan (nk. tutkijadirektiivi).

Hoito-oikeus ja Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa

Kansanterveyslain ja erikoissairaanhoidon lain muutoksilla nämä kolmansista maista tulevat kolmansien maiden kansalaiset, jotka tulevat Suomeen tutkijoiksi, työskentelemään opintojensa ohessa, työsuhteisiksi työharjoittelijoiksi tai EU:n vapaaehtoisohjelmien puitteissa vapaaehtoistoimijoiksi rinnastetaan kunnan asukkaisiin. Heillä on oikeus julkisiin terveyspalveluihin ja erikoissairaanhoidon yhtenäisesti kunnan asukkaiden kanssa oleskellessaan Suomessa. Yhdenvertainen oikeus terveyspalveluihin tarkoittaa sitä, että heillä on oikeus saada hoitoa julkisessa terveydenhuollossa kuntalaisen asiakasmaksun hinnalla.

Oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin kuntalaisen tavoin edellyttää

- Maahanmuuttoviraston (Migri) myöntämää tutkijan, opiskelijan, työharjoittelijan tai vapaaehtoistyöntekijän oleskelulupaa tai
- toisen EU-jäsenmaan asiakkaalle myöntämää liikkuvan tutkijan tai opiskelijan oleskelulupaa sekä
 - Ensimmäinen maa voi antaa tutkijoille, tutkijoiden perheenjäsenille ja opiskelijoille luvan liikkua toiseen EU-maahan.
- voimassa olevaa työsuhdetta opiskelijoiden, työharjoittelijoiden ja vapaaehtoistyöntekijöiden osalta.

Asiakas voi pyytää Kelaa selvittämään hoito-oikeutensa. Kela antaa asiakkaalle päätöksen hoito-oikeudesta ja myöntää edellytysten täytyessä Todistuksen oikeudesta hoitoetuuksiin, jolla asiakas osoittaa oikeutensa hoitoon Suomen julkisessa terveydenhuollossa. Asiakkaalle tulee edellytysten täytyessä myöntää Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa toisen EU-jäsenmaan myöntämän oleskeluvan (liikkuvan tutkijan tai opiskelijan oleskelulupa) perusteella, kun henkilö hakee hoito-oikeuden selvittämistä Kelasta, vaikka hän ei olisi ollut yhteydessä Maahanmuuttovirastoon Suomeen tultuaan.

Huomautus

Maahanmuuttodirektiivien mukaisten työntekijöiden hoito-oikeutta ei käsitellä Onnissa.

Tutkijat

Tutkijaoleskeluluvan saanut perheenjäsenineen tulee yleensä Suomessa sairausvakuutetuksi, jolloin heillä on oikeus

- Julkisen terveydenhuollon palveluihin, vaikka heillä ei ole kotikuntaa.
 - Asiakas todistaa oikeuden Kelan myöntämällä Todistuksella oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa
- sairausvakuutuslain mukaisesti korvauksiin yksityisen terveydenhuollon palveluiden ja lääketoimen sekä sairaanhoitoon liittyvien matkojen kustannuksista
- lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon Suomen myöntämällä eurooppalaisella sairaanhoitokortilla muissa EU- tai Eta-maissa tai Sveitsissä

Jos sairausvakuutetulla tutkijaoleskeluluvan haltijalla ja hänen ei-aktiiveilla perheenjäsenillään ei ole kotikuntaa, myönnä TOHE (IBT56) ja anna päätös hoito-oikeudesta (IBP80) asiakaskirjejärjestelmästä.

Tutkijan tulee kuitenkin hakea Kelasta Suomen sosiaaliturvaan kuulumista, jotta hänen vakuuttamisensa voidaan käsitellä.

Kun vakuuttamisen käsittelijä ratkaisee kolmannesta maasta Suomeen työskentelemään tulevan asiakkaan vakuuttamisen, hän tarkistaa asiakkaan yleistiedoilta CICS:itä tai UMA-järjestelmästä onko asiakkaalla oikeanlainen oleskelulupa ja, että vakuuttamisen muut edellytykset täyttyvät.

Riippumatta siitä tuleeko työntekijä Suomessa sairausvakuutetuksi vai ei, vakuuttamisen käsittelijä tekee toimeksiantotyön hoito-oikeuteen asiakkaan hoito-oikeuden selvittämiseksi ja mahdollisen TOHE:n myöntämiseksi.

Jos julkinen terveydenhuolto tai asiakas itse pyytää hoito-oikeuden selvittämistä/hakee TOHE:a, hoito-oikeuden käsittelijän tulee, ennen TOHE:n myöntämistä, selvittää asiakkaan yleistiedoista CICS:iltä, onko asiakkaalla oikeanlainen oleskelulupa (Henkilön ylesitiedot > Oleskelulupatiedot).

Tutkijan oleskelulupatiedot siirtyvät Kelaan sähköisesti Maahanmuuttoviraston UMA-järjestelmästä. Tutkijalla voi olla Migrin myöntämä tutkijan oleskelulupa tai toisen EU-jäenmaan myöntämä liikkuvan tutkijan oleskelulupa. Tutkijan perheenjäsenellä on tutkija perheenjäsenen oleskelulupa.

Jos Heky:llä ei näy oleskelulupatietoja, tarkista UMA:sta, onko siellä tietoja oleskeluluvasta. Hoito-oikeuden käsittelijöillä on pääsy UMA:aan.

Toisesta EU-maasta tulevalle kolmannen maan kansalaiselle, jolla on tutkijan oleskelulupa tai tällaisen henkilön perheenjäsenelle tulee tarvittaessa myöntää Todistus oikeudesta hoito-oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa suoraan toisen EU-jäenmaan myöntämän oleskeluluvan (liikkuvan tutkijan oleskelulupa) perusteella. Tieto luvasta tulisi kuitenkin näkyä suoraan UMA:sta. Jos tietoa liikkuvan tutkijan oleskeluluvasta ei näy UMA:sta, tee Oiwassa asiantuntijalausuntopyyntö lisäohjeiden saamiseksi.

Työskentelevät opiskelijat, vapaaehtoistyöntekijät ja työharjoittelijat

Sairausvakuutettu työntekijä

Jos opintojensa ohessa työskentelevä opiskelija, vapaaehtoistyöntekijä (EU:n vapaaehtoisohjelman puitteissa tuleva) tai työharjoittelija tulee työnteon perusteella sairausvakuutetuksi (työskentely kestää vähintään 4kk ja täyttää työaika ja palkkaa koskevat edellytykset) hänellä on oikeus:

- julkisen terveydenhuollon palveluihin, vaikka ei ole kotikuntaa
 - Asiakas todistaa oikeuden Kelan myöntämällä Todistuksella oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa.
- sairausvakuutuslain mukaisesti korvauksiin yksityisen terveydenhuollon palveluiden, lääketojen ja sairaanhoitoon liittyvien matkojen kustannuksista
- lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon Suomen myöntämällä eurooppalaisella sairaanhoitokortilla muissa EU- tai Eta-maissa tai Sveitsissä

Opintojensa ohessa työskentelevä opiskelijan, vapaaehtoistyöntekijän tai työharjoittelijan tulee kuitenkin hakea Kelasta Suomen sosiaaliturvaan kuulumista, jotta hänen vakuuttamisensa voidaan käsitellä.

Kun vakuuttamisen käsittelijä ratkaisee kolmannesta maasta Suomeen työskentelemään tulevan asiakkaan vakuuttamisen, hän tarkistaa asiakkaan yleistiedoilta CICS:ltä tai UMA-järjestelmästä onko asiakkaalla oikeanlainen oleskelulupa työskentelyoikeudella (= "opiskelija", "vapaaehtoistyöntekijä" tai "työharjoittelija") ja, että asiakkaan työsopimus täyttää vakuuttamisen edellytykset. Opiskelijalla voi olla Migrin myöntämä opiskelijan oleskelulupa tai toisen EU-jäenmaan myöntämä liikkuvan opiskelijan oleskelulupa.

Riippumatta siitä tuleeko opintojensa ohessa työskentelevä opiskelija, vapaaehtoistyöntekijä tai työharjoittelija Suomessa sairausvakuutetuksi vai ei, vakuuttamisen käsittelijä tekee toimeksiantotyön hoito-oikeuteen asiakkaan hoito-oikeuden selvittämiseksi ja mahdollisen TOHE:n myöntämiseksi.

Jos julkinen terveydenhuolto tai asiakas itse pyytää hoito-oikeuden selvittämistä/hakee TOHE:a, hoito-oikeuden käsittelijän tulee, ennen TOHE:n myöntämistä, selvittää asiakkaan yleistiedoista

CICS:iltä, onko asiakkaalla oikeanlainen oleskelulupa työskentelyoikeudella ("opiskelija", "vapaaehtoistyöntekijä" tai "työharjoittelija"). Opintojensa ohessa työskentelevä opiskelijan, vapaaehtoistyöntekijän tai työharjoittelijan oleskelulupatiedot siirtyvät Kelaan sähköisesti Maahanmuuttoviraston UMA-järjestelmästä. Oleskelulupa myönnetään yleensä asiakkaan työsopimuksen voimassaolon ajalle.

Jos Heky:llä ei näy oleskelulupatietoja, tarkista UMA:sta, onko siellä tietoja oleskeluluvasta.

Oikeus julkiseen terveydenhuoltoon edellyttää myös työsuhdetta. Selvitä ennen TOHE:n myöntämistä onko opiskelijalla, vapaaehtoistyöntekijällä tai työharjoittelijan työsuhde pyytämällä asiakkaalta voimassaoleva työsopimus.

Jos sairausvakuutetulla opintojensa ohessa työskentelevä opiskelijalla, vapaaehtoistyöntekijällä tai työharjoittelijalla ei ole kotikuntaa, myönnä asiakkaalle TOHE ja anna päätös hoito-oikeudesta (IPB80) asiakaskirjejärjestelmästä. Sairausvakuutetulle opiskelijalle myönnetään TOHE IBT57 ja sairausvakuutetulle työharjoittelijalle TOHE IBT59. TOHE myönnetään Migrin myöntämän oleskeluluvan voimassaolon ajalle, enintään kuitenkin 24 kuukauden ajalle.

Jos asiakas hakee jatko-oleskelulupaa tai hänen oleskelulupa-asiansa otetaan muun syyn takia tarkistettavaksi Migrissä, hänen työnteko-oikeutensa ja hoito-oikeutensa jatkuu siihen saakka kunnes Migri on antanut päätöksensä ja päätös on tullut lainvoimaiseksi. Jos asiakas hakee Migrin päätökseen muutosta, hänen työnteko- ja hoito-oikeutensa ovat voimassa siihen kunnes hallinto-oikeus ja/tai korkein hallinto-oikeus ovat antaneet omat päätöksensä ja nämä päätökset ovat lainvoimaisia.

Jos opintojen ohessa työskentelevän opiskelijan, vapaaehtoistyöntekijän tai työharjoittelijan jatko-oleskelulupa on evätty tai hänen oleskelulupansa on peruuttu, tätä koskevan päätöksen lainvoimaisuus on tarkistettava UMA:sta, koska tätä tietoa ei näy Heky:ltä. Niin kauan kuin päätös ei ole lainvoimainen, asiakkaalla on oikeus oleskella ja työskennellä Suomessa. Tällaisessa tilanteessa, jos asiakkaalle aikaisemmin myönnetyn TOHE:n voimassaoloaika on umpeutunut ja hän tarvitsee uuden TOHE:n, myönnä se hänelle enintään vuodeksi eteenpäin. Luo Oiwaan Seuranta-työ TOHE:n voimassaolon ajalle.

Toisesta EU-maasta tulevalle kolmannen maan kansalaiselle, jolla on opiskelijan oleskelulupa tulee tarvittaessa myöntää Todistus oikeudesta hoito-oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa suoraan toisen EU-jäsenmaan myöntämän oleskeluluvan (liikkuvan opiskelijan oleskelulupa) perusteella. Tieto luvasta tulisi kuitenkin näkyä suoraan UMA:sta. Jos tietoa liikkuvan tutkijan oleskeluluvasta ei näy UMA:sta, tee Oiwasssa asiantuntijalausuntopyyntö lisäohjeiden saamiseksi.

Työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutettu työntekijä

Suomessa alle 4 kk työskentelevillä työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutetulla opintojensa ohessa työskentelevä opiskelijalla, vapaaehtoistyöntekijällä (EU:n vapaaehtoisohjelman puitteissa tuleva) tai työharjoittelijalla on oikeus:

- julkisen terveydenhuollon palveluihin, vaikka hänellä ei ole kotikuntaa
 - Asiakas todistaa oikeuden julkiseen terveydenhuoltoon Kelan myöntämällä Todistuksella oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa

Suomessa työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutetulla opintojensa ohessa työskentelevä opiskelijalla, vapaaehtoistyöntekijällä tai työharjoittelijalla ei ole oikeutta eurooppalaiseen sairaanhoitokorttiin.

Kun julkinen terveydenhuolto tai asiakas itse pyytää hoito-oikeuden selvittämistä/hakee TOHE:a, selvitä, ennen TOHE:n myöntämistä, asiakkaan yleistiedoista CICS:iltä, onko asiakkaalla oikeanlainen oleskelulupa työskentelyoikeudella ("opiskelija", "vapaaehtoistyöntekijä" tai "työharjoittelija"). Opiskelijalla voi olla Migrin myöntämä opiskelijan oleskelulupa tai toisen EU-jäsenmaan myöntämä liikkuvan opiskelijan oleskelulupa.

Tieto työnteko-oikeuden perusteesta siirtyy Kelaan sähköisesti oleskeluluvan myöntötiedon yhteydessä Migrin UMA-järjestelmästä. Jos Heky:llä ei näy oleskelulupatietoja, tarkista UMA:sta, onko siellä tietoja oleskeluluvasta.

Oikeus julkiseen terveydenhuoltoon edellyttää myös työsuhdetta. Selvitä ennen TOHE:n myöntämistä onko opiskelijalla, vapaaehtoistyöntekijällä tai työharjoittelijan työsuhde pyytämällä asiakkaalta voimassaoleva työsopimus.

Jos työeläke- ja/tai tapaturma ja työttömyysvakuutetulla opintojensa ohessa työskentelevä opiskelijalla, vapaaehtoistyöntekijällä tai työharjoittelijalla ei ole kotikuntaa, myönnä asiakkaalle TOHE ja anna päätös (IBP80) hoito-oikeudesta asiakaskirjejärjestelmästä. Myönnä asiakkaalle TOHE Migrin myöntämän oleskeluluvan voimassaolon ajalle. Työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutetulle opiskelijalle myönnetään TOHE IBT58 ja työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutetulle työharjoittelijalle TOHE IBT60.

Jos asiakkaalla ei ole henkilötunnusta, hänelle tulee hakea vajaata henkilötunnusta, jotta asiakkaan tiedot saadaan Oiwaan ja TOHE myönnettyä CICS:n APRE:lta. Lue lisää vajaan henkilötunnuksen hakemisesta täältä.

Kun työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutetulle opintojensa ohessa työskentelevälle opiskelijalle, vapaaehtoistyöntekijälle tai työharjoittelijalle myönnetään Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa, eikä asiakas ole sairausvakuutettu Suomessa, tulee samassa yhteydessä tutkia myös vakuuttaminen, jos asiakkaan työsopimus on solmittu yli neljän kuukauden ajalle. Tee toimeksiantotyö vakuuttamiseen asiakkaan vakuuttamisen selvittämiseksi.

Jos asiakas hakee jatko-oleskelulupaa tai hänen oleskelulupa-asiansa otetaan muun syyn takia tarkistettavaksi Migrissä hänen työnteko-oikeutensa ja hoito-oikeutensa jatkuu siihen saakka kunnes Migri on antanut päätöksensä ja päätös on tullut lainvoimaiseksi. Jos asiakas hakee Migrin päätökseen muutosta, hänen työnteko- ja hoito-oikeutensa ovat voimassa siihen kunnes hallinto-oikeus ja/tai korkein hallinto-oikeus ovat antaneet omat päätöksensä ja nämä päätökset ovat lainvoimaisia.

Jos opintojensa ohessa työskentelevän opiskelijan, vapaaehtoistyöntekijän tai työharjoittelijan jatko-oleskelulupa on evätty tai hänen oleskelulupansa on peruuttu, tätä koskevan päätöksen lainvoimaisuus on tarkistettava UMA:sta, koska tätä tietoa ei näy Heky:ltä. Niin kauan kuin päätös ei ole lainvoimainen, asiakkaalla on oikeus oleskella ja työskennellä Suomessa. Tällaisessa tilanteessa jos asiakkaalle aikaisemmin myönnetyn TOHE:n voimassaoloaika on umpeutunut ja hän tarvitsee uuden TOHE:n, myönnä se hänelle enintään vuodeksi eteenpäin. Luo Oiwaan Seuranta-työ TOHE:n voimassaolon ajalle.

Toisesta EU-maasta tulevalle kolmannen maan kansalaiselle, jolla on opiskelijan oleskelulupa tulee tarvittaessa myöntää Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa suoraan toisen EU-jäsenmaan myöntämän oleskeluluvan (liikkuvan opiskelijan oleskelulupa) perusteella. Tieto luvasta tulisi kuitenkin näkyä suoraan UMA:sta. Jos tietoa liikkuvan tutkijan oleskeluluvasta ei näy UMA:sta, tee Oiwassa asiantuntijalausuntopyyntö lisäohjeiden saamiseksi.

Milloin TOHE:a ei myönnetä?

Tutkijadirektiivin mukaiselle tutkijalle ei myönnetä Todistusta oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa, jos hänellä ei ole Migrin myöntämää tutkijan oleskelulupaa. Tällöin asiakkaalle annetaan asiakaskirjejärjestelmästä päätös IBP81.

Tutkijadirektiivin mukaiselle opiskelijalle, vapaaehtoistyöntekijälle ja työharjoittelijalle ei myönnetä Todistusta oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa silloin, kun

1. hänellä ei ole määrätynlaista työskentelyyn oikeuttavaa oleskelulupaa Suomessa tai
2. hänellä on määrätynlainen työskentelyoikeus synn oikeuttava oleskelulupa Suomessa, mutta hänellä ei ole voimassa olevaa työsuhdetta Suomessa.

Tällöin asiakkaalle tulee antaa asiakaskirjejärjestelmässä päätös IBP81.

Tutkijadirektiivin mukaiselle tutkijalle, opiskelijalle, vapaaehtoistyöntekijälle tai työharjoittelijalle ei myöskään myönnetä TOHE:a, jos hänellä on Migrin myöntämä oleskelulupa, mutta hänellä on kotikunta Suomessa. Tässä yhteydessä on hyvä huomata, että asiakkaalla on oikeus hoitoon mutta TOHE ei ole tarpeellinen, koska asiakkaalla on kotikunta. Asiakkaalle annetaan tässä tilanteessa kuitenkin päätös hoito-oikeudesta IBP80.

Jos Todistusta oikeudesta hoitoetuksiin Suomessa on hakenut julkinen terveydenhuolto, asiakkaalle annetaan päätös vain hänen pyynnöstään. Päätöstä todistuksen antamatta jättämisestä ei anneta julkiselle terveydenhuollolle. Julkiselle terveydenhuollolle lähetetään tieto siitä, ettei asiakkaalla ole hoitoajankohtana ollut erikoissairaanhoidon lain 3 §:n 1 momenttiin ja kansanterveyslain 14 §:ään perustuvaa hoito-oikeutta Suomessa tai että asiakkaalla on kotikunta Suomessa.

Jos asiakas kotikunnasta huolimatta kohtaa vaikeuksia saada hoitoa julkisessa terveydenhuollossa, voidaan hänelle lähettää Kelasta kirje IBI28, jossa kerrotaan yleisesti kuntalaisen oikeudesta julkisen terveydenhuollon palveluihin.

Tutkijan perheenjäsenen oikeus hoitoon

Tutkijaoleskeluluvan haltijan työelämän ulkopuolella olevan ns. ei-aktiivilla perheenjäsenen hoito-oikeus on johdettavissa päähenkilön hoito-oikeudesta. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkijaoleskeluluvan haltijan ei-aktiivilla perheenjäsenellä on samat hoito-oikeudet kuin tutkijalla. Migri myöntää tutkijan perheenjäsenelle tutkijan perheenjäsenen oleskeluluvan. Tutkijan perheenjäsenen oleskelulupatiedot siirtyvät Kelaan sähköisesti Maahanmuuttoviraston UMA-järjestelmästä. Jos Heky:llä ei näy oleskelulupatietoja, tarkista UMA:sta, onko siellä tietoja oleskeluluvasta. Hoito-oikeuden käsittelijöillä on pääsy UMA:aan.

Toisesta EU-maasta liikkuvalla oleskeluluvalla tulevan tutkijan perheenjäsenellä on myös samat hoito-oikeudet kuin päähenkilöllä. Tarkista liikkuvan tutkijan perheenjäsenen oleskelulupa UMA:sta.

Opintojen ohessa työskentelevän opiskelijan, vapaaehtoistyöntekijän ja työharjoittelijan perheenjäsenen oikeus hoitoon

Opintojen ohessa työskentelevän opiskelijan, vapaaehtoistyöntekijän ja työharjoittelijan työelämän ulkopuolella olevan ns. ei-aktiivisen perheenjäsenen oikeus julkiseen terveydenhuoltoon perustuu kotikunta merkintään. Tämä johtuu siitä, ettei perheenjäsenen hoito-oikeus lain mukaan ole johdettavissa päähenkilön työskentelystä Suomessa. Tämä tarkoittaa sitä, että opiskelijan, vapaaehtoistyöntekijän ja työharjoittelijan perheenjäsenellä on oikeus julkiseen terveydenhuoltoon vain, jos hänellä on kotikunta Suomessa.

Migri voi kuitenkin myöntää opiskelijan, vapaaehtoistyöntekijän ja työharjoittelijan perheenjäsenelle oleskeluluvan työskentelyoikeudella. Jos perheenjäsen aloittaa työskentelyn, hänen katsotaan olevan kolmannesta maasta Suomeen työskentelemään tuleva kolmannen maan kansalainen eli ns. yhdistelmäupadirektiivin mukainen työntekijä. Tällaisessa tilanteessa asiakkaan vakuuttaminen tulee tarkistaa.

1.2.4.8. Kansainvälisessä järjestössä työskentelevä

Ulkomaalaiseen, joka työskentelee Suomessa toimivassa kansainvälisessä järjestössä, ei pääsääntöisesti sovelleta asumisperusteista sosiaaliturvalainsäädäntöä eikä sairausvakuutuslakia eli tällainen työntekijä ei kuulu Suomen lainsäädännön piiriin. Edellä mainittu ei koske Suomen kansalaisia, jotka asuvat vakinaisesti Suomessa ja työskentelevät Suomessa sijaitseissa kansainvälisissä järjestöissä.

Myöskään kansainvälisessä järjestössä työskentelevien työntekijöiden työelämän ulkopuolella oleviin ns. ei-aktiiveihin perheenjäseniin ei sovelleta asumisperusteista sosiaaliturvalainsäädäntöä eikä sairausvakuutuslakia, jos he ovat ulkomaan kansalaisia eivätkä ole ennen päähenkilön työskentelyä olleet Suomessa asuvina vakuutettuja

Joissain tapauksissa Suomessa kansainvälisessä järjestössä työskentelevä ulkomaalainen voi kuitenkin saada joitain sairaanhoitoon liittyviä etuuksia, vaikka hän ei kuuluisi Suomen sosiaaliturvaan ja sairausvakuutukseen.

Alla on lueteltu ne kansainväliset järjestöt, joiden sopimuksissa on joitain poikkeuksia sairausvakuutuksen osalta.

Kansainvälisessä järjestössä työskentelevän asiakkaan oikeus hoitoon Suomessa perustuu vain ja ainoastaan kansainvälisen järjestön ns. isäntämaasopimukseen.

Kansainvälisissä järjestöissä työskentelevien työntekijöiden hoito-oikeutta ei käsitellä Onnissa, mutta heille annetaan päätös hoito-oikeudesta ja tarvittaessa Todistus oikeudesta hoitettuihin Suomessa.

Euroopan kemikaalivirasto ECHA

Euroopan kemikaalivirasto (European Chemical Agency) ECHA toimii Euroopan Unionin alaisuudessa. Virasto järjestää sosiaaliturvan työntekijöilleen (ECHA officials) Euroopan yhteisöjen virkamiehiin ja muihin toimenhaltijoihin sovellettavien palvelussuhteen ehtojen mukaisesti.

Koska työntekijät perheenjäsenineen kuuluvat järjestön sosiaaliturvaan, joka sisältää myös eläketurvan, sairausvakuutuksen, terveydenhuollon ja perhe-etuudet, he eivät voi kuulua samaan aikaan Suomen sosiaaliturvan eivätkä olla täällä sairausvakuutettuja. Huomaa kuitenkin, että jos ECHA:ssa työskentelevällä työntekijällä tai hänen perheenjäsenellään on Suomessa kotikunta, hän saa julkisen terveydenhuollon palvelut kuntalaisen asiakasmaksulla.

Jos asiakas työskentelee ECHA:ssa toisen EU- tai Eta-maan tai Sveitsin lähettämänä työntekijänä (seconded national expert), häneen ja hänen ei-aktiiveihin perheenjäseniinsä tulee sovellettavaksi EU-asetus 883/2004. Tällainen lähetettynä työntekijänä ECHA:ssa työskentelevä asiakas ei siis ole sellainen ECHA:n työntekijä (ECHA official), joka ECHA:ssa työskentelynsä kautta kuuluu EU:n omaan sosiaaliturvaan.

ECHA:ssa lähetettynä työntekijänä työskentelevän asiakkaan hoito-oikeus käsitellään normaalisti Onnissa lähetettynä työntekijänä lähettävän maan myöntämien todistusten S1 ja A1 perusteella, vaikka asiakas työskentelee ECHA:ssa.

Pohjoismaiden Investointipankki NIB

Pohjoismaiden Investointipankki (Nordiska Investeringsbanken NIB) on Islannin, Latvian, Liettuan, Norjan, Ruotsin, Suomen, Tanskan ja Viron yhdessä omistama kansainvälinen rahoituslaitos, jonka konttori sijaitsee Helsingissä.

Pohjoismaiden Investointipankin henkilökuntaan kuuluvat, jotka asuvat Suomessa työsuhteen solmimisen tai palvelukseen ottamisen ajankohtana ja joihin sovelletaan Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä ennen työsuhteen alkamista, kuuluvat edelleen Suomen sosiaaliturvan piiriin kansalaisuudesta riippumatta. Sama koskee heidän perheenjäseniään. Nämä asiakkaat kuuluvat sairausvakuutuslain ja työttömyysturvalain piiriin sekä asumiseen perustuvaan sosiaaliturvaan. He saavat julkisen terveydenhuollon palvelut kuten kuntalaiset, vaikkei heillä olisi kotikuntaa Suomessa.

Henkilökuntaan kuuluviin työntekijöihin, joihin ei ennen pankin palvelukseen ottamista ole sovellettu Suomen sosiaaliturvalainsäädäntöä, sovelletaan palvelukseen ottamisen jälkeen

kyseistä lainsäädäntöä. Pohjoismaiden Investointipankin työntekijät ja heidän ei-aktiivit perheenjäsenensä tulevat siis Suomessa sairausvakuutetuiksi. Heillä on näin ollen oikeus Kelan maksamiin sairausvakuutuslain mukaisiin sairaanhoitokorvauksiin.

Heillä on myös oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin kuten kuntalaisilla, vaikkei heillä olisi kotikuntaa Suomessa. Sama koskee heidän perheenjäseniään.

Oikeuden julkiseen terveydenhuoltoon kotikunnattomat Pohjoismaiden Investointipankin työntekijät ja hänen perheenjäsenensä osoittavat Kelan myöntämällä Todistuksella oikeudesta hoitoetuuksiin.

Anna Pohjoismaiden Investointipankin työntekijöille ja heidän perheenjäsenilleen hoito-oikeudesta päätös IBP73 ja myönnä TOHE IBT46, jos asiakkaalla ei ole kotikuntaa.

Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö NEFCO

Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiö NEFCO (Nordic Environment Finance Corporation) on kansainvälinen rahoituslaitos.

Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiön ulkomaalaiset työntekijät ja heidän ei-aktiivit perheenjäsenensä tulevat Suomessa sairausvakuutetuiksi. Heillä on näin ollen oikeus Kelan maksamiin sairausvakuutuslain mukaisiin sairaanhoitokorvauksiin.

Näillä työntekijöillä ja heidän ei-aktiiveilla perheenjäsenillään on myös oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin, riippumatta siitä onko heillä kotikuntaa vai ei. Oikeuden julkisen terveydenhuollon palveluihin he osoittavat Kelan myöntämällä Todistuksella oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa.

Anna NEFCO:n työntekijöille ja heidän perheenjäsenilleen hoito-oikeudesta päätös IBP73 ja myönnä TOHE IBT48, jos heillä ei ole kotikuntaa.

Pohjoismainen kehitysrahasto NDF

Pohjoismaisessa kehitysrahastossa työskentelevät ulkomaalaiset työntekijät ja heidän ei-aktiivit perheenjäsenensä tulevat Suomessa sairausvakuutetuiksi. Näin ollen heillä on oikeus Kelan maksamiin sairausvakuutuslain mukaisiin sairaanhoitokorvauksiin.

Näillä työntekijöillä ja heidän ei-aktiiveilla perheenjäsenillään on myös oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin, riippumatta siitä onko heillä kotikuntaa vai ei. Oikeuden julkisen terveydenhuollon palveluihin he esittävät Kelan myöntämällä Todistuksella oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa (IBT47).

Anna NDF:n työntekijöille ja heidän perheenjäsenilleen hoito-oikeudesta päätös IBP73 ja myönnä TOHE IBT47, jos heillä ei ole kotikuntaa.

Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelukomissio HELCOM

Itämeren suojelukomission ulkomaalaiset työntekijät sekä heidän ei-aktiivit perheenjäsenensä eivät kuulu Suomen sosiaaliturvaan eivätkä sairausvakuutukseen.

Ulkomaalaisilla työntekijöillä ja heidän perheenjäsenillään on kuitenkin oikeus käyttää julkista terveydenhuoltoa riippumatta siitä, onko heillä kotikunta vai ei. Kun asiakkaalla ei ole kotikuntaa, hän osoittaa oikeutensa julkisen terveydenhuollon palveluihin Kelan myöntämällä Todistuksella oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa. Työntekijällä ja hänen perheenjäsenellään on myös oikeus saada sairausvakuutuslain mukaisia sairaanhoitokorvauksia Kelasta, vaikka he eivät ole Suomessa sairausvakuutettuja.

Komission työntekijältä ei peritä sairausvakuutusmaksuja, eikä komissiolla ole velvollisuutta maksaa työnantajien sairausvakuutusmaksuja.

Suomalaiset, jotka työskentelevät Itämeren suojelukomissiossa, kuuluvat Suomen sosiaaliturvaan ja sairausvakuutukseen ja heillä on oikeus kaikkiin sairausvakuutuslain mukaisiin etuuksiin, vaikka heiltä ei peritä sairausvakuutusmaksuja.

Anna HELCOM:in työntekijöille ja heidän perheenjäsenilleen hoito-oikeudesta päätös IBP73. Jos asiakkaalla ei ole kotikuntaa, myönnä TOHE IBT45. Jos asiakkaalla on kotikunta, myönnä TOHE IBT49.

Lue lisää

Suomessa toimivat kansainväliset järjestöt

1.2.4.9. Opiskelija ja tutkija

Opiskelija ja tutkija kuuluvat pääsääntöisesti lähtömaansa sosiaaliturvaan ja sairausvakuutukseen. Heidän katsotaan oleskevan ulkomailla tilapäisesti, vaikka oleskelu kestäisikin yli vuoden. Se maa, jossa opiskelija tai tutkija on vakuutettu, vastaa hänen hoitoetuksiensa kustannuksista.

Opiskelija tai tutkija voi myös tulla vakuutetuksi itsenäisen työn, itsenäisen ammatinharjoittamisen tai muun syyn johdosta maassa, jossa hän opiskelee tai harjoittaa tutkimustoimintaa.

Lue lisää

Suomesta ulkomaille opiskelijana tai tutkijana

[Ulkomailta Suomeen opiskelijana tai tutkijana](#)

1.2.4.9.1. Ulkomailta Suomeen tuleva opiskelija tai tutkija

Ulkomailta Suomeen tuleva opiskelija

Ulkomailta Suomeen tuleva opiskelija on opiskelijaterveydenhuollon piirissä, ja saa sairaanhoidon palvelut pääsääntöisesti sitä kautta. Kelalla ei ole toimivaltaa määritellä asiakkaan hoito-oikeuksia opiskeluterveydenhuollossa.

Kelalla on velvollisuus selvittää, millaisia oikeuksia opiskelijalla on hoitoon, kun opiskelija käyttää julkisen terveydenhuollon palveluita.

Opiskelijan ja tutkijan hoitoon julkisessa terveydenhuollossa vaikuttaa se, mistä maasta hän tulee ja kuinka pitkältä oleskelusta on kyse.

Jos asiakkaalla on kotikunta Suomessa, hänellä on oikeus kaikkeen tarvitsemaansa sairaanhoitoon julkisessa terveydenhuollossa kuntalaisen asiakasmaksulla, riippumatta siitä, kuuluuko hän sairausvakuutuksen piiriin Suomessa vai ei.

Kun opiskelija tai tutkija tulee toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä tilapäisesti Suomeen, hänellä on oikeus lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon eurooppalaisen sairaanhoitokortin esittämällä. Hoidon tarpeen arvioinnin tekee terveydenhuollon ammattihenkilö.

Sosiaaliturvasopimusten osalta Australian ja Kanadan Quebecin sosiaaliturvasopimuksilla on merkitystä opiskelijan terveydenhuoltoon julkisessa terveydenhuollossa Suomessa. Jos opiskelija tulee Australiasta, hänellä on oikeus saada sairaanhoitoa Suomessa tilapäisen oleskelunsa ajalta.

Asiakas todistaa oikeutensa sairaanhoitoon Australian passilla tai muun maan passilla, josta käy ilmi asiakkaan rajoittamaton asumisoikeus Australiassa.

Kanadan Quebecista tulevat opiskelijat kuuluvat sosiaaliturvasopimusjärjestelyn piiriin. Opiskelijoilla, jotka ovat kirjoilla oppilaitoksessa Suomessa, on oikeus kaikkiin julkisen terveydenhuollon palveluihin kuntalaisen asiakasmaksun hinnalla. Opiskelija osoittaa oikeuden sairaanhoitoon toimittamalla Quebecista saadun lomakkeen Q/SF4 ja oppilaitoksen läsnäolotodistuksen Kelalle. Kela voi tarvittaessa myöntää opiskelijalle Todistuksen oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa.

Jos opiskelija tulee muualta kuin EU- lainsäädäntöä soveltavasta maasta, Australiasta tai Quebecista, hänellä on Suomessa tilapäisesti opiskellessaan oikeus vain kiireelliseen sairaanhoitoon kansallisen lainsäädännön nojalla. Näissä tilanteissa asiakkaalta peritään hoidon todelliset kustannukset.

Ulkomailta Suomeen tuleva tutkija

Toisesta EU- tai Eta-maasta tuleva tutkija, joka ei kuulu Suomen sairausvakuutuksen piiriin, voi saada lääketieteellisesti välttämättömän sairaanhoidon lähtömaansa myöntämällä eurooppalaisella sairaanhoitokortilla.

Sosiaaliturvasopimusmaista tai muista maasta tuleva tutkija ei pääsääntöisesti voi kuulua Suomen sosiaaliturvan ja sairausvakuutuksen piiriin, sillä tutkimustyö katsotaan kestoaltaan lyhyeksi. Jos asumisen edellytykset täyttyvät ja asiakkaan apuraha Suomesta tai ulkomailta on myönnetty yli vuodeksi ja se täyttää muut sille asetetut vaatimukset, asiakas voi kuulua Suomen sosiaaliturvan ja sairausvakuutuksen piiriin.

Jos tutkija tulee jostain muualta kuin EU-lainsäädäntöä soveltavasta maasta tai sosiaaliturvasopimusmaasta, hänellä on oikeus vain kiireelliseen sairaanhoitoon kansallisen lainsäädännön nojalla. Näissä tilanteissa asiakkaalta peritään hoidon todelliset kustannukset.

Jos tutkija saa Suomessa kotikunnan, hänellä on oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin riippumatta siitä, onko hän Suomessa sairausvakuutettu vai ei. Kotikunnasta päättää maistraatti.

Lue lisää

Opiskelija

Apurahansaaja

1.2.4.10. Au pairit

Kotitalous voi palkata ulkomaisen au pairin hoitamaan lapsia ja auttamaan kotitöissä. Kotitalous tarjoaa yleensä au pairille majoituksen ja ylläpidon sekä maksaa tälle taskurahaa. Au pair -sijoituksen tarkoituksena on antaa nuorelle henkilölle (iältään 17–30 vuotta) mahdollisuus lastenhoitoa ja kevyitä kotitöitä vastaan tutustua maan kieleen ja kulttuuriin.

Suomesta ulkomailta

EU- tai Eta-maa tai Sveitsi

Au pair työskentelee usein niin lyhyitä jaksoja tai saa työstään niin pientä palkkaa, ettei hän voi kuulua työskentelymaansa sosiaaliturvaan.

Au pair voi edelleen kuulua Suomen sosiaaliturvaan, jos hänen oleskelunsa ulkomailta kestää enintään 1 vuoden.

Suomessa vakuutettu au pair osoittaa oikeutensa lääketieteellisesti välttämättömään hoitoon työskentelymaassaan sekä muissa EU- tai Eta-maissa tai Sveitsissä Kelan myöntämällä eurooppalaisella sairaanhoitokortilla.

Jos au pairin työ kuitenkin ylittää työskentelymaan työaikaan ja palkkaan liittyvät vähimmäisedellytykset, hän siirtyy yleensä työskentelymaansa sosiaaliturvaan.

Jos työ au pairina kestää yli 1 vuoden, oikeus Suomen sosiaaliturvaan päättyy muuttohetkestä. Tällöin au pairin tulisi selvittää mahdollisuutensa päästä työskentelymaansa sosiaaliturvaan.

Muut maat

Au pair työskentelee usein niin lyhyitä jaksoja tai saa työstään niin pientä palkkaa, ettei hän voi kuulua työskentelmaansa sosiaaliturvaan.

Au pair voi edelleen kuulua Suomen sosiaaliturvaan, jos hänen oleskelunsa ulkomailla kestää enintään 1 vuoden.

Jos Suomessa vakuutettu au pair on ulkomailla tilapäisesti oleskellessaan sairastunut tai joutunut raskauden tai synnytyksen vuoksi hoidon tarpeeseen, on hänellä oikeus saada maksamistaan sairaanhoitokustannuksista korvausta jälkikäteen Kelasta.

Jos työ au pairina kestää yli 1 vuoden, oikeus Suomen sosiaaliturvaan päättyy muuttohetkestä. Tällöin au pairin tulisi selvittää mahdollisuutensa päästä työskentelymaansa sosiaaliturvaan.

Ulkomailta Suomeen

EU- tai Eta-maa tai Sveitsi

Au pair työskentelee usein niin lyhyitä jaksoja tai saa työstään niin pientä palkkaa, ettei hän voi kuulua Suomen sosiaaliturvaan.

Toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä Suomeen tulevalle au pairilla on Suomessa tilapäisen oleskelun aikana oikeus lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon eurooppalaisella sairaanhoitokortilla. Kortin asiakkaalle myöntää se maa, jossa hän on vakuutettu.

Jos au pairin työ kuitenkin kestää vähintään 4 kuukautta ja se täyttää työaikaan ja palkkaan liittyvät edellytykset, hän voi tulla Suomessa sairausvakuutetuksi työskentelyn perusteella. Jos Suomessa sairausvakuutetulla työntekijällä ei ole kotikuntaa, Kela voi myöntää hänelle Todistuksen oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa julkista terveydenhuoltoa varten. Suomessa sairausvakuutetulla työntekijällä on myös oikeus saada korvausta yksityisen terveydenhuollon kustannuksista, lääkkeitä ja sairauden hoidon vuoksi tehtyjen matkojen kustannuksista. Suomessa työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutetulla toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä tulevalle työntekijällä, jolla ei ole Suomessa kotikuntaa, on oikeus julkiseen terveydenhuoltoon Kelan myöntämällä Todistuksella oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa. Lue lisää toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä Suomeen työskentelemään tulevan hoito-oikeudesta täältä.

Muut maat

Au pair työskentelee usein niin lyhyitä jaksoja tai saa työstään niin pientä palkkaa, ettei hän voi kuulua Suomen sosiaaliturvaan.

EU- tai Eta-maiden tai Sveitsin ulkopuolelta Suomeen tulevalle au pairilla on oikeus kiireelliseen hoitoon julkisessa terveydenhuollossa. Näissä tilanteissa asiakkaalta peritään hoidon todelliset kustannukset.

EU- tai Eta-maiden tai Sveitsin ulkopuolelta tulevilla au paireilla ei ole sellaista Maahanmuuttoviraston myöntämää oleskelulupaa, jonka perusteella he voisivat saada Kelan myöntämän hoito-oikeuden.

1.2.4.11. Eläkkeensaaja

EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä asuvaan eläkkeensaajaan sovelletaan asuinmaan lainsäädäntöä. Vastuu sairaanhoidon kustannuksista voi kuitenkin kuulua muulle maalle kuin asuinmaalle.

EU-asetuksessa 883/2004 (ns. perusasetus) säädetään eläkkeensaajan sairaanhoidon kustannuksista vastuussa olevasta maasta:

1. Jos eläkettä maksavia maita on yksi, eläkettä maksava maa vastaa eläkkeensaajan sairaanhoidon kustannuksista
2. Jos eläkettä maksavia maita on useita, ja yksi näistä on eläkkeensaajan asuinmaa, asuinmaa vastaa eläkkeensaajan sairaanhoidon kustannuksista.
3. Jos eläkettä maksavia maita on useita, mutta yksikään maista ei ole eläkkeensaajan asuinmaa, sairaanhoidon kustannuksista vastaa se eläkettä maksava maa, jonka vakuutuskaudet ovat pisimmät.
 - a. Jos kahdessa tai useammassa maassa on yhtä pitkät vakuutuskaudet, sairaanhoidon kustannuksista vastaa se eläkettä maksava maa, jossa eläkkeensaaja oli viimeksi vakuutettu.

Lue lisää

[Eläkkeensaaja Suomesta ulkomaille](#)

[Eläkkeensaaja ulkomailta Suomeen](#)

[Eläkkeensaajan perheenjäsen](#)

[Asuminen ja hoitoetuudet](#)

[Espanjan tai Saksan virkamieseläkejärjestelmään kuuluva](#)

1.2.4.11.1. Eläkkeellä oleva rajatyöntekijä

EU-asetuksissa on säännöksiä, jotka koskevat iän tai työkyvyttömyyden vuoksi eläkkeelle jääneen rajatyöntekijän hoito-oikeutta. Erytysäännöt antavat laajemmat hoito-oikeudet eläkkeellä oleville rajatyöntekijöille kuin muille eläkkeensaajille, joilla on oikeus hoitoetuuksiin pelkästään asuinmaassaan.

EU-lainsäädännön mukaisella rajatyöntekijällä, joka on jäänyt vanhuus- tai työkyvyttömyyseläkkeelle on oikeus jatkaa jo aloitettua hoitoa siinä jäsenmaassa, jossa hän on työskennellyt. Lainsäädäntö koskee myös eläkkeellä olevan rajatyöntekijän perheenjäseniä, ellei entistä työntekomaata ole mainittu asetuksen 883/2004 liitteessä III.

Aloitettun hoidon jatkamisella tarkoitetaan sairauden tutkimisen, diagnosoimisen ja hoidon jatkamista koko sen keston ajan. Edellytyksenä hoito-oikeuden syntymiselle on aloitetun hoidon jatkamiskriteerien täyttyminen, jonka etuutta hakeva asiakas eli eläkkeelle jäänyt rajatyöntekijä on velvollinen todentamaan, esimerkiksi lääkärinlausunnolla.

Asetuksella ei ole käytännön merkitystä tilanteessa, jossa muualla asuvan eläkkeellä olevan rajatyöntekijän sairaanhoidon kustannuksista vastaa Suomi ja hänelle on aloitettu hoito entisessä

työskentelymaassaan Suomessa. Muualla asuvalla Suomen kustannusvastuulle kuuluvalla eläkkeensaajalla on oikeus tarvitsemaansa sairaanhoitoon Suomessa oleskellessaan.

Jos eläkkeellä oleva rajatyöntekijä on yhteydessä Kelaan työskentelymaassa aloitetun hoidon jatkamiseen liittyen, pyydä Oiwassa asiantuntijalausuntoa kv-osaamiskeskuksesta.

Toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä asuva eläkkeellä oleva rajatyöntekijä, entinen työskentelymaa Suomi

Kun toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä asuvan eläkkeelle jääneen rajatyöntekijän sairaanhoidon kustannuksista vastaa muu maa kuin entinen työskentelymaa Suomi, hänen on pyydettävä Suomessa jatkettavaa hoitoa varten hoito-oikeustodistus S3 siltä maalta, joka vastaa hänen sairaanhoitonsa kustannuksista. Hoidon todellisista kustannuksista entisessä työskentelymaassa Suomessa vastaa maa, joka on myöntänyt hoito-oikeustodistuksen S3.

Esimerkki

Virolainen Einar on työskennellyt rajatyöntekijänä Suomessa. Einar on jäänyt eläkkeelle ja asuu Virossa. Einar saa eläkettä sekä Suomesta että Virosta. Koska Einar asuu Virossa, Viro vastaa hänen sairaanhoitonsa kustannuksista. Einar haluaa jatkaa Suomessa työskentelynsä aikana aloitettua hoitoa. Einar pyytää Virosta hoito-oikeustodistuksen S3, jonka hän rekisteröi Kelassa. Kela myöntää Einarille Todistuksen oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa, jolla hän osoittaa oikeutensa saada jatkohoitoa Suomen julkisessa terveydenhuollossa. Viro vastaa hoidon todellisista kustannuksista.

Kun toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä asuvan eläkkeellä olevan rajatyöntekijän sairaanhoidon kustannuksista vastaa entinen työskentelymaa Suomi, asiakkaalle ei myönnetä hoito-oikeustodistusta S3 Suomessa jatkettavaa hoitoa varten. Suomen kustannusvastuulla olevalla eläkkeensaajalla on Suomessa oikeus tarvitsemaansa hoitoon Kelan hänelle myöntämällä eläkkeensaajan eurooppalaisella saiaanhoitokortilla.

Esimerkki

Virolainen Einar on työskennellyt rajatyöntekijänä Suomessa. Einar on jäänyt eläkkeelle ja asuu Virossa. Einar saa eläkettä Suomesta. Koska Einar asuu Virossa, mutta saa eläkettä Suomesta Suomi vastaa hänen sairaanhoitonsa kustannuksista. Einar haluaa jatkaa Suomessa työskentelynsä aikana aloitettua hoitoa. Einar saa hoidon Suomessa Suomen hänelle myöntämällä eläkkeensaajan eurooppalaisella sairaanhoitokortilla.

Suomessa asuva eläkkeellä oleva rajatyöntekijä, entinen työskentelymaa toinen EU- tai Eta-maa tai Sveitsi

Kun Suomessa asuvan eläkkeelle jääneen rajatyöntekijän sairaanhoidon kustannukset eivät kuulu Suomen tai entisen työskentelymaan vaan jonkin muun EU- tai Eta-maan tai Sveitsi vastuulle, hänen on pyydettävä entisessä työskentelymaassa jatkettavaa hoitoa varten hoito-oikeustodistus S3 siltä maalta, joka vastaa hänen sairaanhoitonsa kustannuksista.

Esimerkki

Virolainen Agnes on työskennellyt rajatyöntekijänä Puolassa. Agnes on jäänyt eläkkeelle ja asuu Suomessa. Agnes saa eläkettä Puolasta ja Virosta. Agnes ei saa eläkettä Suomesta. Koska Agneksen vakuutuskaudet ovat pisimmät Virossa, Viro vastaa hänen sairaanhoitonsa kustannuksista. Agnes haluaa jatkaa Puolassa työskentelynsä aikana siellä aloitettua hoitoa. Agnes pyytää Virolta hoito-oikeustodistuksen S3, jonka hän

rekisteröi Puolan sairausvakuutuslaitoksessa. Agnes on hoito-oikeustodistuksella S3 oikeutettu Puolassa työskentelynsä aikana aloitetun hoidon jatkoon. Virosta vastaa hoidon todellisista kustannuksista.

Kun Suomessa asuvan eläkkeelle jääneen rajatyöntekijän sairaanhoidon kustannukset kuuluvat Suomen vastuulle, hänen on pyydettävä entisessä työskentelymaassa jatkettavaa hoitoa varten hoito-oikeustodistus S3 Suomelta.

Esimerkki

Suomalainen Pirkko on työskennellyt rajatyöntekijänä Saksassa. Pirkko on jäänyt eläkkeelle ja asuu Suomessa. Pirkko saa eläkettä sekä Suomesta että Saksasta. Koska Pirkko asuu Suomessa, Suomi vastaa hänen sairaanhoitonsa kustannuksista. Pirkko haluaa jatkaa Saksassa työskentelynsä aikana aloitettua hoitoa. Pirkko pyytää Suomelta (Kelasta) hoito-oikeustodistuksen S3, jonka hän rekisteröi Saksan sairausvakuutuslaitoksessa. Pirkko on hoito-oikeustodistuksella S3 oikeutettu Saksassa työskentelynsä aikana aloitetun hoidon jatkoon. Suomi vastaa hoidon todellisista kustannuksista.

Kun Suomessa asuvan eläkkeelle jääneen rajatyöntekijän sairaanhoidon kustannukset kuuluvat entisen työskentelymaan vastuulle, hänen on tiedusteltava oikeuttaan saada hoitoa ko. maalta.

Lue lisää

[Rajatyöntekijä](#)

Rajatyössä Suomessa, asuinmaa ulkomailla

Rajatyössä ulkomailla, asuinmaa Suomessa

1.2.4.11.2. Espanjan ja Saksan virkamiesjärjestelmään kuuluva

Espanjan tai Saksan virkamiesten erityisjärjestelmään kuuluvaan asiakkaaseen ja hänen perheenjäseniinsä ei sovelleta EU-asetusta 883/2004 (Asetus 987/09 Liite 2), joten eläkettä maksava maa ei myönnä asiakkaalle hoito-oikeustodistusta E121 tai S1 eikä eurooppalaista sairaanhoitokorttia.

Kun Suomessa vakinaisesti asuva Espanjan tai Saksan virkamiesjärjestelmään kuuluva asiakas hakee Suomen sosiaaliturvaan kuulumista, hänet vakuutetaan Suomessa asuvana, jos hän täyttää muut vakuuttamisen edellytykset. Suomi ottaa vastuun hänen sairaanhoitonsa kustannuksista, vaikka asiakas saisi eläkettä vain Espanjasta tai Saksasta. Koska asiakkaan Espanjasta tai Saksasta saama eläke ei ole asetuksen mukainen, kyseiset maat eivät ota asiakkaan sairaanhoidon kustannuksia vastuulleen.

Espanjan tai Saksan virkamiesjärjestelmään kuuluva asiakas ja hänen perheenjäsenensä voidaan vapauttaa Suomen sosiaaliturvasta, jos he hakevat Kelasta vapautusta siitä. Tämän jälkeen asiakas ei ole enää vakuutettu Suomessa sairausvakuutuslain mukaisesti, eikä hän kuulu soveltamisalalain piiriin minkään etuuden osalta, vaikka hän asuu pysyvästi Suomessa. Asiakkaalla ei ole oikeutta saada sairaanhoitokorvauksia Kelasta yksityisten terveystalveluiden, lääkkeiden ja sairauden hoidon vuoksi tehtyjen matkojen kustannuksista. Asiakas ei myöskään voi saada Kelasta eurooppalaista sairaanhoitokorttia.

Suomen sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisen ulkopuolella olevalla Suomessa asuvalla Espanjan tai Saksan virkamiesjärjestelmiin kuuluvalla asiakkaalla ja hänen perheenjäsenillään

on Suomessa oikeus hoitoon julkisessa terveydenhuollossa, mutta heidän tulee maksaa kaikki hoidosta syntyvät todelliset kustannukset itse. Asiakkaan tulee maksaa kustannukset itse, vaikka hänellä olisi Suomessa kotikunta. Anna asiakkaalle päätös hoito-oikeudesta (IBPXX) ja myönnä hänelle Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa (IBT50). Todistuksessa on maininta julkisen terveydenhuollon oikeudesta periä asiakkaalta hoidon todelliset kustannukset. Lähetä todistus asiakkaan lisäksi hänen asuinkuntansa mukaiselle sairaanhoitopiirille ja perusterveydenhuollon yksikölle.

Espanjan tai Saksan virkamiesten erityisjärjestelmään kuuluvan asiakkaan perheenjäsenelle kertyy vakuutuskausia Suomessa asumisesta. Jos perheenjäsen on hakenut vapautusta Suomen sosiaaliturvasta, eikä hän siten kuulu Suomen sairaanhoidon kustannusvastuulle, ja hänelle myönnetään vakuutuskausien perusteella myöhemmin esimerkiksi kansaneläke, siirtyy perheenjäsenen sairaanhoidon kustannusvastuu eläkkeen maksun perusteella Suomelle.

Jos käsittelet Espanjan tai Saksan virkamiesten erityisjärjestelmään kuuluvan asiakkaan asiaa, pyydä tarvittaessa Oiwan asiantuntijalausunto Kansainvälisten asioiden osaamiskeskuksesta.

1.2.4.12. Eläkkeenhakija

Eläkkeenhakijalla tarkoitetaan asiakasta

- jolla on eläkehakemus vireillä tai
- jolle on myönnetty eläke, mutta se ei ole vielä maksussa

Kun eläkkeehakija muuttaa toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä toiseen, hänen sairaanhoitonsa kustannuksista vastaa se maa, josta eläkettä on haettu tai josta se on myönnetty. Jos eläkehakemus on vireillä useammassa maassa, eläkkeenhakijan kustannusvastuuvaltio määräytyy samalla tavalla kuin eläkkeensaajalla, joka saa eläkettä useammasta maasta.

Kun eläkettä aletaan maksaa, eläkkeenhakijasta tulee eläkkeensaaja. Status ei muutu enää eläkkeenhakijaksi, kun asiakkaalla on eläke maksussa yhdestä EU-sosiaaliturvalainsäädäntöä soveltavasta maasta, ja hän hakee myöhemmin eläkettä myös toisesta EU-sosiaaliturvalainsäädäntöä soveltavasta maasta.

Lue lisää

Suomesta ulkomaille muuttava eläkkeenhakija

Ulkomailta Suomeen muuttava eläkkeenhakija

1.2.4.13. Perheenjäsen

Sairausvakuutuslaissa perheenjäsenkäsityksen mukaisia perheenjäseniä ovat

- avio- ja avopuoliso
- rekisteröidyn parisuhteen osapuoli
 - Suomessa ei ole rekisteröity uusia rekisteröityjä parisuhteita 1.3.2017 alkaen. Suomessa on edelleen vanhoja rekisteröityjä parisuhteita, jotka rinnastetaan hoito-oikeuden osalta avioliittoihin.
- alle 18-vuotiaat omat lapset
- alle 18-vuotiaat adoptiolapset ja
- samassa taloudessa asuvat puolison alle 18-vuotiaat lapset

Sairausvakuutuslain mukaan puolisoihin rinnastetaan kaksi henkilöä, jotka jatkuvasti elävät avioliitonomaisissa olosuhteissa yhteisessä taloudessa.

Maaliskuussa 2017 avioliittolain muutoksen voimaan tullessa perhekäsittelen tulkinta muuttui sukupuolineutraaliksi myös avioliitonomaisissa olosuhteissa elävien henkilöiden osalta. Näin ollen samaa sukupuolta olevien, avioliitonomaisissa olosuhteissa elävien henkilöiden katsotaan kuuluvan samaan perheeseen samoin perustein kuin eri sukupuolta olevien, avioliitonomaisissa olosuhteissa elävien henkilöiden. Sairausvakuutuslain 1 luvun 4 §:n perheenjäsenen määritelmä muutettiin siten, että perheenjäsenellä tarkoitetaan myös vakuutetun samaa sukupuolta olevaa avopuolisoa. (HE 232/2016 vp)

Suomessa perheenjäsenen sairausvakuutukseen kuulumisen ja oikeus hoitoetuuksiin riippuvat perheen päähenkilöstä, jos perheenjäsen ei tule itsenäisen oikeuden perusteella vakuutetuksi. Toisin sanoen, jos perheenjäsen on ei-aktiivi, eikä häntä vakuuteta Suomessa asumisen perusteella, hänen sairausvakuutukseen kuulumisensa ja oikeutensa hoitoetuuksiin riippuvat perheen päähenkilön oikeudesta.

Muissa maissa perheenjäsenkäsitys voi olla suppeampi tai laajempi kuin Suomessa. Hoito-oikeudessa asuinmaan perheenjäsenkäsitys on ratkaiseva. Suomen perheenjäsenelle myöntämä hoito-oikeus voi olla rekisteröitynä asuinmaassa niin kauan kuin asuinmaa katsoo asiakkaan perheenjäseneksi. Jos toinen EU- tai Eta-maa tai Sveitsi myöntää asiakkaalle hoito-oikeuden perheenjäsenyyden perusteella, Kela rekisteröi kyseisen hoito-oikeuden, jos asiakas on Suomen perheenjäsenkäsityksen mukaan perheenjäsen.

Lue lisää

[Sairausvakuutuslaki 1224/2004](#) (1 luku 4 §)

1.2.4.13.1. Kansainvälisessä järjestössä työskentelevän perheenjäsenen

Ulkomaalaiseen, joka työskentelee Suomessa toimivassa kansainvälisessä järjestössä, ei pääsääntöisesti sovelleta asumisperusteista sosiaaliturvalainsäädäntöä eikä sairausvakuutuslakia eli tällainen työntekijä ei kuulu Suomen lainsäädännön piiriin. Edellä mainittu ei koske Suomen kansalaisia, jotka asuvat vakinaisesti Suomessa ja työskentelevät Suomessa sijaitsevissa kansainvälisissä järjestöissä.

Myöskään kansainvälisessä järjestössä työskentelevien työntekijöiden työelämän ulkopuolella oleviin ns. ei-aktiiveihin perheenjäseniin ei sovelleta asumisperusteista sosiaaliturvalainsäädäntöä eikä sairausvakuutuslakia, jos he ovat ulkomaan kansalaisia eivätkä ole ennen päähenkilön työskentelyä olleet Suomessa asuvina vakuutettuja.

Joissain tapauksissa Suomessa kansainvälisessä järjestössä työskentelevä ulkomaalainen perheenjäsenineen voi kuitenkin saada joitain sairaanhoitoon liittyviä etuisuuksia, vaikka he eivät kuuluisi Suomen sosiaaliturvaan tai sairausvakuutukseen.

Jos perheenjäsenellä on kotikunta, hänellä on oikeus saada julkisen terveydenhuollon palvelut kuntalaisen asiakasmaksulla, riippumatta siitä kuuluuko hän Suomen sosiaaliturvaan tai sairausvakuutukseen.

Kansainvälisissä järjestöissä työskentelevien perheenjäsenien hoito-oikeutta ei käsitellä Onnissa, mutta heille annetaan päätös hoito-oikeudesta ja tarvittaessa Todistus oikeudesta hoitettuihin Suomessa.

Euroopan kemikaalivirasto (European Chemical Agency) ECHA

Koska ECHA:ssa työskentelevät työntekijät perheenjäsenineen ovat järjestön sosiaaliturvan piirissä, joka sisältää myös eläketurvan, sairausvakuutuksen, terveydenhuollon ja perhe-etuudet, he eivät voi kuulua samaan aikaan Suomen sosiaaliturvaan ja sairausvakuutukseen.

Huomaa kuitenkin, että jos perheenjäsenellä on kotikunta, hänellä on oikeus saada julkisen terveydenhuollon palvelut kuntalaisen asiakasmaksulla.

Pohjoismainen investointipankki, Pohjoismainen ympäristörahoitusyhtiö, Pohjoismainen Kehitysrahasto

Ulkomaalaiset perheenjäsenet, joiden samassa taloudessa asuva päähenkilö työskentelee

- Pohjoismaiden investointipankissa (NIB)
- Pohjoismaisessa kehitysrahastossa (NFD) tai
- Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiössä (NEFCO)

kuuluvat Suomen sosiaaliturvaan ja sairausvakuutukseen riippumatta siitä, kuuluivatko he ennen perheen päähenkilön työskentelyn aloittamista sosiaaliturvaan Suomessa vai ei. Suomessa asuvilla perheenjäsenillä on oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin kuntalaisen asiakasmaksulla vaikkei heillä ole kotikuntaa. Oikeuden julkisen terveydenhuollon palveluihin he osoittavat Kelan myöntämällä Todistuksella oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa (NIB = IBT46, NDF = IBT47, NEFCO = IBT48). Lisäksi heillä on oikeus Kelan maksamiin sairausvakuutuslain mukaisiin sairaanhoitokorvauksiin.

Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelukomissio (HELCOM)

HELCOM:issa työskentelevien työntekijöiden ulkomaalaiset ei-aktiivit perheenjäsenet eivät kuulu Suomen sosiaaliturvaan ja sairausvakuutukseen, elleivät he itsenäisen oikeuden kautta pääsisi sosiaaliturvaan ja sairausvakuutukseen, esimerkiksi työskentelyn perusteella. Ulkomaalaisen työntekijän perheenjäsenelle on kuitenkin oikeus:

- käyttää julkista terveydenhuoltoa riippumatta siitä, onko hänellä kotikunta vai ei
 - Oikeuden hän osoittaa Kelan myöntämällä Todistuksella oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa (IBT49)
- saada sairausvakuutuslain mukaisia sairaanhoitokorvauksia Kelasta

Lue lisää

[Kansainvälisessä järjestössä työskentelevä](#)

[Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa](#)

1.2.4.13.2. Sveitsissä vakuutetun Suomeen muuttava perheenjäsen

Suomessa asuva asiakas, joka on Sveitsin pakollisessa sairausvakuutusjärjestelmässä vakuutetun työntekijän tai eläkkeensaajan perheenjäsen voi hakea vapautusta Sveitsin järjestelmästä, jos hän haluaa ja voi tulla vakuutetuksi Suomessa. Hakemus on tehtävä kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun velvoite kuulumisesta Sveitsin vakuutusjärjestelmään alkaa.

Lue lisää

[Sopimus Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden sekä Sveitsin valaliiton välillä henkilöiden vapaasta liikkuvuudesta Liite II](#)

1.2.5. Oikeus apuvälineisiin

Oikeus apuvälineisiin voi syntyä, kun asiakkaalla on oikeus saada hoitoa EU-lainsäädännön, kansainvälisen sopimuksen tai kansallisen lainsäädännön nojalla. Lisäksi asiakkaan hoito-oikeuden laajuus vaikuttaa apuvälineiden saamiseen.

Lue lisää

[Oikeus apuvälineisiin tilapäisen oleskelun aikana](#)

[Oikeus apuvälineisiin asumisen aikana](#)

1.2.5.1. Oikeus apuvälineisiin tilapäisen oleskelun aikana

Oikeus apuvälineisiin tilapäisen oleskelun aikana osoitetaan eurooppalaisella sairaanhoitokortilla. Eurooppalaisella sairaanhoitokortilla tulisi saada apuväline, joka on lääketieteellisesti välttämätön. Kun terveydenhuollon ammattihenkilö arvioi apuvälineen välttämättömyyttä, tulee arvioitaessa ottaa huomioon oleskelun kesto sekä hoitoetuuden luonne.

Suomessa vakuutetun tilapäinen oleskelu ulkomailla

Kun Suomessa sairausvakuutettu asiakas oleskelee tilapäisesti toisessa EU-lainsäädäntöä soveltavassa maassa, hänen tulisi saada sieltä eurooppalaisella sairaanhoitokortilla oleskeluajalle sellainen apuväline, joka on lääketieteellisesti välttämätön. Esimerkiksi, jos asiakas murtaa jalkansa ja tarvitsee kyynärsauvat, hänen tulisi saada ne oleskelumaasta eurooppalaisella sairaanhoitokortilla käyttöönsä oleskeluajalle. Asiakas saa hoidon ja apuvälineet oleskelumaan lainsäädännön mukaisesti, eikä Kela voi ottaa kantaa siihen, pitäisikö asiakkaan saada jokin apuväline. Oleskelumaan hoitolaitoksen ammattihenkilö ottaa kantaa, kuuluuko väline saada vai ei.

Jos asiakas ei saa apuvälinettä eurooppalaisella sairaanhoitokortilla, Kelalla tai julkisella terveydenhuollolla ei ole velvoitetta

- lähettää asiakkaalle ehjää apuvälinettä rikkoutuneen tilalle
- osallistua ulkomailla aiheutuneiden apuvälineiden hoito- tai korjauskuluihin
- osallistua huollon tai korjauksen järjestämiseen ulkomailla

Jos asiakas joutuu itse maksamaan kaikki kustannukset äkillisen sairastumisen vuoksi tarvitsemiensa apuvälineiden kustannuksista, hän voi hakea korvausta jälkikäteen joko Suomen lainsäädännön mukaisesti tai hoitoa antaneen lainsäädännön mukaisesti. Asiakas ei voi saada apuvälineistä sairausvakuutuslain mukaisia korvauksia.

Asiakkaalla on kuitenkin oikeus saada ehjä apuväline rikkoutuneen tilalle, kun hän palaa takaisin Suomeen. Akuutissa tilanteessa asiakkaan tulee kääntyä oleskelumaan sairausvakuutuslaitoksen ja/tai terveydenhuollon puoleen ja selvittää mahdollisuutta saada sieltä apua tilanteeseensa.

Jos asiakas haluaa uuden apuvälineen ulkomaille, hänen on itse vastattava apuvälineen toimittamisjärjestelyistä ja kustannuksista.

Ulkomailla vakuutetun tilapäinen oleskelu Suomessa

Apuvälineet ovat osa julkista terveydenhuoltoa. Kun toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä sairausvakuutettu asiakas oleskelee tilapäisesti Suomessa, hänen tulisi saada Suomessa eurooppalaisella sairaanhoitokortilla oleskeluajalle sellainen apuväline, joka on lääketieteellisesti välttämätön. Kun terveydenhuollon ammattihenkilö arvioi apuvälineen välttämättömyyttä, tulee arvioitaessa ottaa huomioon oleskelun kesto Suomessa sekä hoitoetuuden luonne.

Jos asiakas esimerkiksi murtaa jalkansa ja tarvitsee kyynärsauvat, hänen tulisi saada ne Suomesta eurooppalaisella sairaanhoitokortilla käyttöönsä oleskeluajalle. Jos toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä tuleva asiakas tarvitsee lääketieteellisesti välttämätöntä hoitoa, mutta hänellä ei ole mukanaan asianmukaista hoito-oikeustodistusta, hän vastaa myös apuvälineiden todellisista kustannuksista itse.

Julkisella terveydenhuollolla voi olla oikeus hakea valtion korvausta apuvälineistä syntyneistä kustannuksista Kelasta, esimerkiksi tilanteessa, jossa asiakkaalle annetaan kyynärsauvat kotimatkalta, eikä julkinen terveydenhuolto saa niitä takaisin.

Esimerkki

Suomeen Italiasta viikoksi laskettelulomalle tulleen Giovannin jalka murtuu. Giovanni kuljetetaan ambulanssilla terveyskeskukseen, jossa hänen jalkansa röntgenkuvataan ja kipsataan. Hänellä on eurooppalainen sairaanhoitokortti, joten hän saa hoidon kuntalaisen asiakasmaksulla. Hänelle annetaan kyynärsauvat oleskelun ajaksi. Hoidon antaja voi hakea valtion korvausta Giovannin hoidosta aiheutuneista kustannuksista. Hoidon antaja voi hakea valtion korvausta myös Giovannille annettujen kyynärsauvojen kustannuksista mikäli kyynärsauvat annetaan hänelle mukaan kotimatkalta Italiaan eikä hoidon antaja saa niitä takaisin.

Lue lisää

Suomen lainsäädännön mukainen korvaus

Valtion korvaus, oikeus ja edellytykset

[Eurooppalainen sairaanhoitokortti](#)

Kustannusten korvaaminen

1.2.5.2. Oikeus apuvälineisiin asumisen aikana

Vastuu proteesien, merkittävien apuvälineiden ja hoitoetuksien aiheuttamista kustannuksista säilyy etuudet myöntäneellä maalla, jos oikeus etuuksiin on myönnetty ennen asiakkaan vakuuttamista toisessa EU-lainsäädäntöä soveltavassa maassa. Tarvittaessa toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä voi tiedustella lomakkeella E001 asiakkaan etuuksien myöntämisaikankohdasta.

Lue lisää lainsäädännöstä

- [Asetus 883/2004](#) 33 artikla
- [Asetus 1408/71](#) 24 artikla

Merkittävät sairaanhoitoetudet ovat sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista käsittelevän hallintotoimikunnan kesällä 2011 uusitun päätöksen [S8](#) mukaan luontoisetuuksia

- jotka on mitoitettu erityisten henkilökohtaisten tarpeiden mukaan
- joiden käyttöön antaminen on meneillään tai jotka on myönnetty, mutta joita ei vielä ole annettu käyttöön

- jotka asiakkaan lähtömaa (maa, josta asiakas muuttaa pois) määrittelee sellaisiksi ja/tai joita se pitää sellaisina

Päätöksen S8 liitteessä on ei-tyhjentävä lista luontoisetuuksista, joita pidetään mainitunlaisina luontoisetuksina, jos ne täyttävät edellä mainitut vaatimukset. Liitteessä mainitaan säännöksen koskevan ainakin seuraavia luontoisetuksia:

Proteesit

1. ortopediset proteesit
2. näönhuollon apuvälineet, esimerkiksi silmäproteesit
3. hammasproteesit (kiinteät ja irrotettavat)

Merkittävät apuvälineet

1. pyörätuolit, ortoosit, jalkineet sekä muut liikkumisen, seisomisen ja istumisen apuvälineet
2. piilolinssit, sekä suurentavat ja luuppilasit
3. kuulonhuollon ja kommunikoinnin apuvälineet
4. nebulisaattorit
5. suuontelon tukiproteesit
6. hampaiden oikomiskojeet

Muut merkittävät luontoisetuudet

1. erikoistunut laitoshoido
2. terveyskylpylähoidot
3. hoidollinen kuntoutus
4. täydentävät diagnosointikeinot
5. kaikki avustukset, jotka myönnetään kattamaan osa edellä lueteltujen etuuksien kustannuksista

Jos asiakkaalle on myönnetty jokin edellä mainituista etuuksista ennen muuttoa EU-lainsäädäntöä soveltavasta maasta toiseen, hän ei voi uusia etuutta lähtömaan kustannuksella. Esimerkiksi tilanteet, joissa asiakas muuttaa pysyvästi tai työskentelyn johdosta ovat tällaisia tilanteita. Tämä ei kuitenkaan koske sellaisia asiakkaita, jotka muuttavat pysyvästi toiseen EU-lainsäädäntöä soveltavaan maahan ja joiden sairaanhoidon kustannuksista lähtömaa vastaa EU-asetusten nojalla.

1.2.5.2.1. Suomen kustannusvastuulle kuuluvan asiakkaan asuminen ulkomailta

Kun Suomen kustannusvastuulle kuuluva asiakas asuu toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä, hänen tulisi ensisijaisesti hakea apuvälinettä asuinmaastaan. Jos asiakas siis on Kelaan yhteydessä ja tiedustelee apuvälineestä, ohjaa hänet selvittämään asiaa asuinmaastaan.

Jos hän saa apuvälineen sen maan palveluvalikoiman mukaisesti, laskuttaa asuinmaa toimivaltaista maata Suomea apuvälineestä. Asiakas voi myös toissijaisesti saada apuvälineen Suomesta, jos Suomessa terveydenhuollon ammattihenkilö toteaa, että asiakas tarvitsee kyseistä apuvälinettä. Tällöin asiakas itse vastaa apuvälineen kuljettamisesta ulkomaille ja apuvälineen mahdollisista huoltoon liittyvistä kustannuksista.

Suomen kustannusvastuulle kuuluvalla asiakkaalla on kuitenkin oikeus saada kaikki tarvitsemansa sairaanhoito ja apuvälineet myös Suomessa oleskellessaan, jos

1. hän on muuttanut vakituisesti toiseen EU- tai Eta-maahan tai Sveitsiin tai hän asuu toisessa EU- tai Eta-maassa ja

2. Suomi vastaa hänen sairaanhoitonsa kustannuksista EU-asetusten nojalla

Asiakkaalla, joka on Suomessa sairausvakuutettu, mutta jonka asuinmaa on kuitenkin toinen EU-lainsäädäntöä soveltava maa, on oikeus apuvälineisiin, jos hänellä on laaja sairaanhoito-oikeus Suomessa. Tällaisella asiakkaalla on myös Kela-kortti ja Kelan myöntämä eurooppalainen sairaanhoitokortti.

Lisäksi Suomen sairaanhoidon kustannusvastuulle kuuluvilla eläkkeensaajilla, jotka asuvat toisessa EU-lainsäädäntöä soveltavassa maassa, on oikeus saada kaikki tarvitsemansa sairaanhoito ja apuvälineet Suomessa oleskelun aikana. Tällaisilla eläkkeensaajilla ei kuitenkaan ole enää käytössä Kelan myöntämää Kela-korttia, mutta heillä on Kelan myöntämä eläkkeensaajan eurooppalainen sairaanhoitokortti.

Toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä asuvilla eläkkeensaajilla, joiden sairaanhoidon kustannuksista Suomi vastaa, on oikeus saada tarpeelliseksi todettu apuväline Suomesta samoin perustein kuin Suomessa asuvilla. Suomen kustannusvastuulle kuuluva ulkomailla asuva eläkkeensaaja voi siis esim. saada kuulolaitteen tai pyörätuolin Suomesta, jos hän tulee hoitoon Suomeen ja terveydenhuollon ammattihenkilö toteaa hänen tarvitsevan apuvälinettä.

Jos eläkkeensaajalle myönnetään apuväline, hän vastaa itse laitteen kuljetuskustannuksista Suomen ja asuinmaansa välillä sekä apuvälineen toimittamisesta huoltoon Suomeen. Eläkkeensaajilla, jotka kuuluvat Suomen sairaanhoidon kustannusvastuulle, on Kelan myöntämä eläkkeensaajan eurooppalainen sairaanhoitokortti, jossa on limenvihreä kääntöpuoli.

Esimerkki

Maire on muuttanut pysyvästi Suomesta Portugaliin viettämään eläkepäiviä. Hän sairastuu syöpään ja saa hoidon Portugalissa. Hoitojen vuoksi Maire tarvitsee peruukin, mutta se ei kuulu Portugalin lakisääteisiin etuuksiin. Maire voi tulla asiakkaaksi julkiseen terveydenhuoltoon Suomessa, josta hänelle myönnetään peruukki tai maksusitoumus peruukin hankkimista varten samalla tavalla kuin se myönnettäisiin Suomessa asuvalle asiakkaalle vastaavassa tilanteessa. Maire osoittaa oikeutensa hoitoon Kelan myöntämällä eläkkeensaajan eurooppalaisella sairaanhoitokortilla.

Jos asiakkaalla on ulkomailla käytössä Suomesta saatu apuväline, joka rikkoutuu, Kelalla tai julkisella terveydenhuollolla ei ole velvoitetta lähettää asiakkaalle uutta apuvälinettä ulkomaille. Asiakkaalla on kuitenkin Suomeen palattuaan oikeus saada ehjä apuväline, jos käytössä oleva on ulkomailla rikkoutunut ja muut edellytykset apuvälineen saamiseksi täyttyvät.

Lue lisää

[Eurooppalainen sairaanhoitokortti](#)

[Eläkkeensaaja](#)

1.2.5.2.2. Muun maan kustannusvastuulle kuuluvan asiakkaan asuminen Suomessa

Oikeus apuvälineisiin julkisessa terveydenhuollossa riippuu siitä, kuinka laaja hoito-oikeus asiakkaalla on saada sairaanhoitoa. Jos asiakkaalla on kotikunta, hänellä on samanlainen oikeus apuvälineisiin kuin muilla kuntalaisilla. Jos asiakkaalla on oikeus lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon, hänen tulisi saada eurooppalaisella sairaanhoitokortilla oleskeluajalle sellainen apuväline, joka on lääketieteellisesti välttämätön.

Toisen EU-lainsäädäntöä soveltavan maan sairaanhoidon kustannusvastuulla olevalla asiakkaalla on yhtäläiset oikeudet saada apuvälineitä Suomessa, kuin muillakin kuntalaisilla

on, jos terveydenhuollon ammattihenkilö katsoo apuvälineen tarpeelliseksi. Apuvälineistä syntyneistä kustannuksista laskutetaan kuitenkin sitä maata, joka vastaa asiakkaan sairaanhoidon kustannuksista.

Lue lisää

[Ulkomailla vakuutetun tilapäinen oleskelu Suomessa](#)

1.2.6. Työtapaturmat ja ammattitaudit

Suomessa tapahtuva työtapaturma

Suomen tapaturmavakuutusta ja ammattitauteja koskevaa lainsäädäntöä sovelletaan Suomessa tapahtuvan työskentelyn osalta riippumatta siitä onko työntekijä Suomessa sairausvakuutettu ja/ tai onko hänellä kotikunta Suomessa. Työtapaturma- ja ammattitautivakuutusjärjestelmä perustuu työtapaturma- ja ammattitautilakiin (TyTal 459/2015). Työtapaturma- ja ammattitautivakuutus on osa suomalaista sosiaalivakuutusjärjestelmää ja osa työsuhteeseen liittyvää sosiaaliturvaa.

Näin ollen esimerkiksi asiakkaat, jotka ovat Suomessa pelkästään työeläkevakuutettuja tai ovat tänne lähetettyjä työntekijöitä, kuuluvat tapaturmavakuutusta ja ammattitauteja koskevan lainsäädännön piiriin.

[Tapaturmavakuutuskeskus](#) (TVK) on Suomessa työtapaturma- ja ammattitautietuuksien yhteislaitos EU-lainsäädäntöä soveltavien maiden välillä.

Jos Suomeen toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä lähetetty työntekijä saa Suomessa hoitoa työtapaturman tai ammattitaudin johdosta, asiakkaan sairaanhoidon kustannuksista vastaa lähettävä maa, joka myöntää työtapaturmia ja ammattitauteja koskevan todistuksen E123 tai DA1. Sairaanhoidon kustannusten korvaaminen tapahtuu toimivaltaisen maan ja TVK:n välillä todistuksen E123 tai DA1 perusteella.

Jos TVK ei pyynnöstä huolimatta saa toimivaltaisesta maasta todistusta E123 tai DA1, Kela laskuttaa työtapaturmasta ja/ tai ammattitaudista aiheutuneet hoidon kustannukset toimivaltaiselta maalta.

- Jos kyseessä on Suomessa tilapäisesti olevasta asiakkaasta Kela pyytää eurooppalaisen sairaanhoitokortin tai sen väliaikaisesti korvaavan todistuksen asiakkaalta tai toimivaltaiselta maalta.
- Jos kyseessä on asiakas, jolla on Kelassa rekisteröitynä toimivaltaisen maan myöntämä hoito-oikeustodistus S1 tai E106 Kela laskuttaa sairaanhoidon kustannukset toimivaltaiselta maalta tämän todistuksen perusteella.

Jos Suomen kustannusvastuulle kuuluva asiakas haluaa työtapaturman johdosta hakeutua hoitoon toiseen EU- tai Eta-maahan tai Sveitsiin, asiakkaan tulee olla yhteydessä TVK:seen saadakseen todistuksen E123 tai DA1. Todistuksen perusteella hoitoa antanut maa laskuttaa hoidon kustannukset TVK:lta.

Ulkomailla tapahtuva työtapaturma

Jos Suomessa sairausvakuutettu (esim. lähetetty työntekijä tai työmatkalla oleva) joutuu työtapaturmaan toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä, asiakkaan hoidon kustannuksista vastaa asiakkaan työnantajan suomalainen vakuutusyhtiö. Sairaanhoidon kustannusten korvaaminen tapahtuu hoitoa antavan maan ja TVK:n välillä TVK:n myöntämän todistuksen E123 tai DA1 perusteella.

Jos TVK hylkää toisesta EU-lainsäädäntöä soveltavasta maasta tulleen todistusta E123 tai DA1 koskevan pyynnön, TVK ei katso kyseessä olevan työtapaturma. Tällöin hoitoa antanut maa voi laskuttaa hoidon kustannukset Kelasta.

Kela ja TVK ovat sopineet menettelytavasta tilanteissa, joissa TVK on todennut, ettei kyseessä ole työtapaturma ja hakemus tulisikin ohjata Kelaan. TVK ilmoittaa todistusta E123 tai DA1 pyytäneelle ulkomaan laitokselle, että kyseessä ei ole työtapaturma tai ammattitauti ja, että hoidon kustannukset tulee laskuttaa Kelalta.

Lue lisää

[Tapaturmavakuutuskeskus](#)

Työtapaturmat ja ammattitaudit, valtion korvaus

[Eurooppalainen sairaanhoitokortti](#)

Hoitoetuksien kustannusten hallinnointi valtioiden välillä

1.2.7. Käytössä olevat hoito-oikeustodistukset

Kun asiakas oleskelee tilapäisesti toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä, hän osoittaa oikeutensa lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon

- Eurooppalaisella sairaanhoitokortilla (EHIC) tai
- Eurooppalaisen sairaanhoitokortin väliaikaisesti korvaavalla todistuksella (EHIC Repl.)

Lisäksi Kela voi myöntää edellytysten täytyessä Kanadan Quebeciin lähtevälle asiakkaalle todistuksen SF/Q4.

Kun asiakas asuu toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä mutta sairaanhoidon kustannuksista on vastuussa toinen EU- tai Eta-maa tai Sveitsi, asiakas osoittaa oikeutensa hoitoon

- E100-sarjan lomakkeella,
- Esitettävällä asiakirjalla (PD-asiakirja) tai
- pSEDillä

Kela on siirtynyt käyttämään hoito-oikeudessa E-lomakkeiden sijasta esitettävää asiakirjaa S1:stä ja pSEDejä. Kelaan voi kuitenkin edelleen tulla EESSI-siirtymäajalla E-lomakkeita muista maista.

Suomessa on käytössä myös Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa, jonka Kela voi myöntää asiakkaalle edellytysten täytyessä Suomen julkista terveydenhuoltoa varten.

Lue lisää

[Eurooppalainen sairaanhoitokortti](#)

[Eurooppalaisen sairaanhoitokortin väliaikaisesti korvaava todistus](#)

[E-lomakkeet](#)

[Esitettävät asiakirjat](#)

[Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa](#)

[SF/Q 4](#)

1.2.7.1. Eurooppalainen sairaanhoitokortti

Eurooppalaista sairaanhoitokorttia käytetään EU-lainsäädäntöä soveltavissa maissa. Eurooppalaisen sairaanhoitokortin haltija osoittaa kortilla oikeutensa tilapäisen oleskelun aikana lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon.

Kortti myönnetään aina kunkin maan virallisella kielellä. Suomen eurooppalainen sairaanhoitokortti myönnetään siis joko suomen- tai ruotsinkielisenä asiakkaan asiointikielestä riippuen.

Suomen eurooppalainen sairaanhoitokortti on voimassa kaksi vuotta kerrallaan. Jos kortin myöntämisen edellytykset edelleen täyttyvät, asiakkaalle postitetaan uusi kortti noin kuukausi ennen edellisen voimassaolon päättymistä. Eurooppalasisen sairaanhoitokortin uusimisesta ja uusimisen estosta kerrotaan tarkemmin eurooppalaista sairaanhoitokorttia koskevassa erillisessä etuusohjeessa.

Eurooppalainen sairaanhoitokortti myönnetään ajalle, jolta asiakkaan hoito-oikeus on ratkaistu ja Suomi vastaa asiakkaan sairaanhoidon kustannuksista.

Eurooppalaisen sairaanhoitokortin ulkonäkö riippuu siitä, onko kortti yhdistetty kansalliseen sairausvakuutuskorttiin vai julkaistu erillisenä korttina. Molemmat kortit ovat kaikilla kielillä samannäköisiä ja korttien ulkonäkö noudattaa aina samaa standardia. ([CASSTM päätös S2](#))

Kuka voi hakea korttia?

Eurooppalaista sairaanhoitokorttia voi hakea

- kela.fi -sivujen asiointipalvelusta verkkopankkitunnuksilla tai mobiilivarmenteella
- Puhelimitse (Kela-kortti ja EU-sairanhoitokortti 020 692 203)
- hakemuslomakkeella SV 193.

Eurooppalaista sairaanhoitokorttia voi hakea Kelasta:

- itselleen 15 vuotta täyttänyt henkilö
- toisen puolesta, kun
 - on alle 18-vuotiaan huoltaja
 - on henkilön muu edunvalvoja
 - käyttää puhevaltaa ns. muuna henkilönä sairausvakuutuslain nojalla, silloin kun henkilö itse ei sairauden, vanhuuden tms. muun vastaavan syyn vuoksi kykene hakemaan korttia eikä hänellä ole edunvalvojaa.
 - on valtuutettu
 - Kirjallisen valtakirjan ohella voidaan hyväksyä myös muu luotettava valtuutus, esim. puhelimitse tai henkilökohtaisesti Kelan palvelupisteessä annettu suullinen valtuutus. Myös faksilla tai sähköpostitse annettu valtakirja voidaan hyväksyä, ellei ole syytä epäillä sen luotettavuutta.
 - Suullisesta valtuutuksesta on tehtävä riittävät merkinnät Oiwan yhteydenottoon.

Kuka voi saada kortin?

Eurooppalaisen sairaanhoitokortin voivat saada Kelasta:

- Suomessa sairausvakuutetut henkilöt.
- EU-, tai Eta-maasta tai Sveitsistä Suomeen työskentelemään tulleet henkilöt, jotka ovat Suomessa työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutettuja.
- toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä asuvat eläkkeensaajat ja heidän perheenjäsenensä, joiden sairaanhoitokustannuksista Suomi vastaa.

- Suomessa työskentelevän asiakkaan toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä asuvat työelämän ulkopuolella olevat perheenjäsenet, joiden sairaanhoidon kustannuksista Suomi vastaa.

Kelan korttijärjestelmää on keväällä 2017 muutettu siten, että se mahdollistaa EHC-kortin tilaamisen myös ei-vakuutetulle asiakkaalle, jolla Onnissa tehdyn hoito-oikeusratkaisun perusteella on siihen oikeus. Edellytyksenä kuitenkin on, että asiakkaalla on virallinen henkilötunnus, vajaalla henkilötunnuksella korttia ei voi tilata. Näin ollen asiakkaalle on tietyissä tilanteissa mahdollisuus tilata EHC vaikka hän ei ole Suomessa sairausvakuutettu.

- kortin voi yleensä saada, jos asiakas oleskelee ulkomailla alle vuoden.
- korttia ei saa, jos asiakas työskentelee EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä, koska asiakkaan tulisi silloin olla työskentelynsä perusteella vakuutettu työskentelymaassa.
 - asiakkaan tulee hakea EHC-kortti työskentelymaasta.
- Jos kysymyksessä on vakainainen muutto ulkomaille, asiakkaalla ei yleensä ole oikeutta Suomen myöntämään eurooppalaiseen sairaanhoitokorttiin.

Miksi kortti on tarpeen?

Eurooppalaisella sairaanhoitokortilla asiakas saa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä lääketieteellisistä syistä välttämättömän sairaanhoidon, kun hän oleskelee matkakohteessa enintään 12 kuukautta (esim. loman, vaihto-opiskelun tai alle vuoden kestävän työkomennuksen vuoksi).

Läketieteellisesti välttämätön hoito on hoitoa, jota ei voi siirtää annettavaksi henkilön suunnitellun paluumatkan jälkeen. Asiakas tulee hoitaa vähintään matkustuskuntoon. Hoidon laajuus tilapäisen oleskelun aikana voi vaihdella, sillä kukin maa määrittelee sen oman kansallisen lainsäädäntönsä nojalla. Lisäksi oleskelun ennakoitu kesto vaikuttaa hoidon saamiseen. Esim. parin viikon lomamatkalla olevan asiakkaan sairaanhoito voi olla suppeampaa kuin puolen vuoden vaihto-opiskelun aikana annettava sairaanhoito.

Eurooppalaisella sairaanhoitokortilla asiakkaan tulisi saada sairaanhoito samaan hintaan (asiaksmaksu) ja saman käytännön mukaan kuin oleskelumaassa (matkakohteessa) asuvat henkilöt. Käytännössä se, millaista sairaanhoitoa eurooppalaisella sairaanhoitokortilla saa, riippuu kuitenkin oleskelumaan lainsäädännöstä ja terveydenhuoltojärjestelmästä.

Terveydenhuollon ammattihenkilö tekee arvion ja päätöksen hoidon tarpeesta ja annettavasta hoidosta. Hoidon tarpeen ja hoitotoimenpiteiden arvioinnissa otetaan huomioon annettavan hoidon luonne ja kohdemaassa oleskelun ennakoitu kesto.

Lue lisää

[Suomessa vakuutetun tilapäinen oleskelu ulkomailla](#)

[Ulkomailla vakuutetun tilapäinen oleskelu Suomessa](#)

Kortti lapselle, jolla ei ole henkilötunnusta ja/tai nimeä

Vastasyntynyt lapsi voi saada lääketieteellisesti välttämätöntä hoitoa äidin eurooppalaisella sairaanhoitokortilla vain jos kyseessä on synnytyksessä tai välittömästi sen jälkeen tarvittava hoito (esim. keskosen tehohoito). Jos kyseessä ei ole suoranaisesti synnytykseen liittyvä tai välittömästi sen jälkeen tarvittava hoito, lapsella tulee olla oma eurooppalaisen sairaanhoitokortin korvaava väliaikaistodistus (nk. EHC repl.), jota pyydetään siitä maasta, joka vastaa lapsen sairaanhoidon kustannuksista. Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi, jos lapsi ja äiti ovat kotiutettu sairaalasta synnytyksen jälkeen, mutta lapsi tarvitsee lääketieteellisesti välttämätöntä hoitoa kotiuttamisen jälkeen.

Jos kyse ei ole kiireellisestä tapauksesta, odotetaan, että vakuutetulla lapsella on henkilötunnus ja nimi väestötietojärjestelmässä sekä Kelan tiedoissa. Tämän jälkeen lapselle voi myöntää eurooppalaisen sairaanhoitokortin ja/tai väliaikaistodistuksen.

Jos kyse on kiireellisestä tapauksesta, myönnä lapselle väliaikaistodistus äidin (tai päävakuutetun) tiedoilla. Tätä ei ole mahdollista tehdä järjestelmässä (vain ei-vakuutetulle perheenjäsenelle pystyy kirjoittamaan väliaikaistodistuksen päävakuutetun tiedoilla). Tästä syystä todistus on täytettävä manuaalisesti erillistä Word-versiota käyttäen. Muista skannata ja tallentaa kirjoitettu todistus Oiwaan lapsen tietoihin ja kirjoittaa laskutusta varten päävakuutetun tietoihin kommentti, että EHIC repl. löytyy lapsen tiedoista.

Kortin haltijan kohdalle kirjoitetaan seuraavat tiedot:

Etunimet: esim ”Baby”

Syntymäaika: lapsen syntymäaika

Henkilötunnus: vanhemman henkilötunnus

Saatekirjeessä on hyvä mainita, että kyse on nimettömästä lapsesta, jolle ei vielä voida myöntää eurooppalaista sairaanhoitokorttia tai sen väliaikaisesti korvaavaa todistusta ja tästä syystä hetu ja kortti-tiedot ovat lapsen äidin tai isän, jos isä on päävakuutettuna.

Eläkkeensaajan eurooppalainen sairaanhoitokortti

Kela myöntää eläkkeensaajan eurooppalaisen sairaanhoitokortin muissa EU- tai Eta-maissa tai Sveitsissä vakituisesti asuville eläkkeensaajille, joiden sairaanhoidon kustannuksista Suomi vastaa. Eläkkeensaajan eurooppalainen sairaanhoitokortti on etupuoleltaan samanlainen kuin sininen eurooppalainen sairaanhoitokortti. Kääntöpuoli on limenvihreä ja sisältää tiedon asiakkaan sairaanhoito-oikeuksista Suomessa ja muissa EU- ja Eta-maissa sekä Sveitsissä.

Suomen sairaanhoidon kustannusvastuulle kuuluvat eläkkeensaajat voivat käyttää omaa korttiaan myös Suomessa tilapäisesti oleskellessaan. Heillä on oikeus kaikkeen tarvitsemaansa hoitoon Suomessa.

Eurooppalaisella sairaanhoitokortilla eläkkeensaaja

- osoittaa oikeutensa sairaanhoitoon Suomen julkisessa terveydenhuollossa oleskellessaan tilapäisesti Suomessa
 - asiakas saa hoidon kuntalaisen asiakasmaksulla, vaikka hänellä ei ole kotikuntaa Suomessa
- saa Suomessa suorakorvauksen yksityisen terveydenhuollon kustannuksista (esim. yksityiset lääkäriasemat) ja sairaankuljetuksesta (ambulanssikuljetus)
- saa Suomessa apteekissa korvauksen reseptilääkkeistä suorakorvauksena
- osoittaa oikeutensa lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon muissa EU- tai Eta-maissa tai Sveitsissä tilapäisen oleskelun aikana.

Eläkkeensaajilla on Suomessa oleskellessaan laaja hoito-oikeus eli oikeus kaikkeen tarvitsemaansa sairaanhoitoon. Myös vakituisessa asuinmaassaan eläkkeensaajilla on oikeus kaikkeen tarvitsemaansa sairaanhoitoon. Muissa EU- tai Eta-maissa tai Sveitsissä oleskellessaan eläkkeensaajilla on oikeus lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon.

Lue lisää

Suomesta ulkomaille muuttava eläkkeensaaja

Kortin tilaaminen

Asiakkaalle, joka on Suomessa sairausvakuutettu tai jonka sairaanhoidon kustannuksista Suomi vastaa ja jolla on suomalainen henkilötunnus, voi tilata kortin CICSiltä:

- Kirjoita CICSille HEMU ja asiakkaan henkilötunnus
- Valitse Kela-kortit
- Valitse eurooppalainen sairaanhoitokortti

Korttia ei voi tilata takautuvalle ajalle.

Jos asiakkaalle ei voi myöntää eurooppalaista sairaanhoitokorttia, anna asiakkaalle hakemukseen hylkäävä päätös (IBP27 tai IBP40).

Kortin perumistiedon rekisteröiminen

Asiakkaan eurooppalaisen sairaanhoitokortin perumistieto täytyy rekisteröidä silloin, kun hänellä on voimassa oleva EHIC, mutta hänelle annetaan vakuuttamisesta hylkäävä päätös. Perumistiedon rekisteröinti on tärkeä, jotta korttijärjestelmän tiedot ovat ajan tasalla ja samalla vältetään antamasta asiakkaalle virheellistä tietoa. Perumistiedon rekisteröinti tehdään vakuuttamisen ratkaisun yhteydessä KV-keskuksessa. Rekisteröi perumistieto Kelan järjestelmään HEMUlla.

Huomaa kuitenkin, että kortin perumistietoa ei tarvitse rekisteröidä silloin, kun asiakas lähtee toiseen EU- tai Eta-maahan tai Sveitsiin työskentelemään alle neljäksi kuukaudeksi, esimerkiksi palkalliseen työharjoitteluun, kesätyöhön tai muuhun lyhytaikaiseen työsuhteeseen. Jos Kelalle tulee myöhemmin tieto, että edellä mainittuun ryhmään kuuluva asiakas on käyttänyt eurooppalaista sairaanhoitokorttia ollessaan ei-vakuutettu, selvitä onko asiakas tiedon saapumisen aikaan vakuutettu vai ei-vakuutettu:

- Jos asiakas on lyhyen työsuhteen jälkeen taas vakuutettu, kortin käytöstä ei seuraa jatkotoimenpiteitä
- Jos asiakas on edelleen ei-vakuutettu, lähetä asiakkaalle huomautuskirje ja kehoitus palauttaa tai hävittää eurooppalainen sairaanhoitokortti

Jos Suomen kustannusvastuulle kuuluvan eläkkeensaajan hoito-oikeus ratkaistaan, eikä eläkkeensaajalla ole enää ratkaisun perusteella oikeutta käyttää hänelle aikaisemmin myönnettyä eläkkeensaajan EHIC:iä, hoito-oikeuden käsittelijä kirjaa hoito-oikeusratkaisun tekemisen jälkeen EHIC:ille perumistiedon.

Kortin pois pyytäminen

Pyydä asiakasta hävittämään eurooppalainen sairaanhoitokortti, jos hänellä ei enää ole oikeutta käyttää sitä. Asiakasta on vastaavasti pyydettävä hävittämään toisen EU-lainsäädäntöä soveltavan maan myöntämä kortti, kun hänellä ei ole enää oikeutta käyttää sitä. Voimassaoleva Suomen eurooppalainen sairaanhoitokortti on hävitettävä- esimerkiksi leikkaamalla se kahtia.

Pyydä asiakasta palauttamaan eurooppalainen sairaanhoitokortti Kelaan, jos on syytä epäillä, ettei asiakas lakkaa käyttämästä korttia, vaikka häntä on pyydetty hävittämään se.

Merkitse kortin palautus Cics:ille:

- Kirjoita CICSille HEMU ja asiakkaan henkilötunnus
- Valitse Kela-kortti ja kortin palautus
- Valitse EHIC-kortti/EHIC ja kirjaa palautuspäivä

Voit pyytää apua asiakkaan uudelta asuinmaalta voimassa olevan Suomen eurooppalaisen sairaanhoitokortin poispyytämiseen, kun asiakkaalla ei enää ole oikeutta kortin käyttöön. Voit esittää pyynnön SED:illä H001.

Vastaavasti toinen EU-lainsäädäntöä soveltava maa voi pyytää Kelalta apua sen myöntämän eurooppalaisen sairaanhoitokortin poisottamisessa, kun Suomeen muuttavan asiakkaan sairaanhoitokustannukset eivät enää kuulu sen vastuulle. Jos toinen EU-lainsäädäntöä soveltava maa pyytää Kelalta apua sen myöntämän eurooppalaisen sairaanhoitokortin poisottamisessa asiakkaalta, ole yhteydessä ao. asiakkaaseen ensisijaisesti puhelimitse ja pyydä häntä palauttamaan EHIC-kortti Kelaan. Kun asiakas on palauttanut EHIC-kortin Kelaan, ilmoita asiasta toisen maan laitokselle SED:illä H001.

Kortin väärinkäyttö

Kela voi periä asiakkaalta takaisin kustannukset, jotka ovat aiheutuneet Suomelle siitä, että asiakas on käyttänyt korttia, vaikka hän tiesi tai hänen olisi pitänyt tietää, ettei hän saa käyttää sitä. (Laki rajat ylittävästä terveydenhuollosta, 22 § 1 momentti)

Kustannusten perinnästä voidaan luopua joko kokonaan tai osittain, jos se katsotaan kohtuulliseksi tai jos kortin käytöstä Suomelle aiheutuneiden kustannusten määrä on vähäinen. Lisäksi perinnästä voidaan luopua kustannusten perintää koskevan päätöksen antamisen jälkeen myös silloin, kun perintää ei asiakkaan taloudellinen tilanne huomioon ottaen ole enää tarkoituksenmukaista jatkaa tai kun perinnän jatkamisesta aiheutuisi perimättä olevaan saatavaan nähden kohtuuttomat kustannukset. (Laki rajat ylittävästä terveydenhuollosta, 22 § 2 momentti)

Jos epäilet asiakkaan käyttävän korttia vilpillisesti tai ilman oikeutta korttiin, ota viipymättä yhteys euohoito@kela.fi toimintaohjeiden saamiseksi.

Lue lisää

Eurooppalaista sairaanhoitokorttia koskeva erillinen etuusohje

[Eurooppalaisen sairaanhoitokortin väliaikaisesti korvaava todistus](#)

[Eurooppalaisen sairaanhoitokortin mallikortit maittain](#)

1.2.7.2. Eurooppalaisen sairaanhoitokortin väliaikaisesti korvaava todistus (EHIC Repl.)

Eurooppalaisen sairaanhoitokortin väliaikaisesti korvaava todistus on eurooppalaista sairaanhoitokorttia vastaava asiakirja, joka voidaan tilata asiakkaalle, jos varsinaista korttia ei ehditä toimittamaan ennen kuin asiakas tarvitsee sitä tai jos asiakas sairastuu äkillisesti ulkomaan matkan aikana eikä hänellä ole mukanaan eurooppalaista sairaanhoitokorttia. Todistus vastaa täysin varsinaista korttia.

Väliaikaisen todistuksen voi myöntää asiakkaalle vain, jos eurooppalaisen sairaanhoitokortin myöntämisen edellytykset ovat kunnossa. Jos asiakkaan vakuuttaminen tai sairaanhoidon kustannusvastuu on epäselvä, täytyy ne tutkia ennen kuin väliaikainen todistus voidaan kirjoittaa.

Väliaikaistodistus voidaan kirjoittaa enintään 12 kuukauden ajaksi. Suositeltavaa on kirjoittaa väliaikaistodistus vähintään asiakkaan ulkomaanmatkan ajalle.

Jos on epävarmaa, ehtiikö asiakas saada eurooppalaisen sairaanhoitokortin ennen matkan alkua, asiakkaalle myönnetään väliaikaistodistus, joka on voimassa vähintään matkan ajan. Väliaikaistodistuksen voimassaolo voi alkaa jo ennen matkan alkua ja loppua matkan arvioidun päättymisen jälkeen. Teknisistä syistä väliaikaistodistuksen voimassaoloa ei voi kirjoittaa

alkavaksi yli kahden viikon kuluttua myöntämispäivästä. Asiakkaalle tilataan eurooppalainen sairaanhoitokortti, ennen kuin hänelle myönnetään kortin väliaikaisesti korvaava todistus.

Väliaikaistodistuksen voi kirjoittaa myös silloin, kun Suomessa vakuutetun ulkomailla asuvalla ei-vakuutetulla perheenjäsenellä, joka kuuluu Suomen sairaanhoidon kustannusvastuulle, olisi oikeus korttiin, mutta korttia ei voi tilata ei-vakuutetulle perheenjäsenelle hänen omilla tiedoillaan (asiakkaalla ei ole virallista henkilötunnusta).

Väliaikaistodistuksen myöntäminen henkilöasiakkaalle

Väliaikaistodistus voidaan myöntää asiakkaalle itselleen aina, kun hänet on luotettavasti tunnistettu.

Ohjaa asiakasta pyytämään todistusta ensisijaisesti puhelimitse numerosta 020 692 203 (Kela-kortti ja EU-sairaanhoitokortti). Tällöin asiakas saadaan tunnistettua ja pyydettyä häneltä kerralla todistuksen myöntämistä varten tarvittavat tiedot.

Ainoastaan Kelan kansainvälisten asioiden keskus voi myöntää väliaikaistodistuksen asiakkaan sähköpostitse lähettämän pyynnön perusteella. Asiakas tulee kuitenkin ensin tunnistaa luotettavalla tavalla. KV-keskus lähettää todistuksen asiakkaalle suojatun sähköpostin liitteenä.

Voit kirjoittaa väliaikaistodistuksen enintään 12 kuukauden ajaksi. Suositeltavaa on kirjoittaa väliaikaistodistus vähintään asiakkaan ulkomaanmatkan ajalle.

Jos on epävarmaa, ehtiikö asiakas saada eurooppalaisen sairaanhoitokortin ennen matkan alkua, myönnä asiakkaalle väliaikaistodistus, joka on voimassa vähintään matkan ajan. Väliaikaistodistuksen voimassaolo voi alkaa jo ennen matkan alkua ja loppua matkan arvioidun päättymisen jälkeen. Teknisistä syistä väliaikaistodistuksen voimassaoloa ei voi kirjoittaa alkavaksi yli kahden viikon kuluttua myöntämispäivästä. Tilaa asiakkaalle eurooppalainen sairaanhoitokortti, ennen kuin myönnät hänelle kortin väliaikaisesti korvaavan todistuksen.

Väliaikainen todistus tehdään CICS > HERE + henkilötunnus > uusi hakemus/asia > seuraava sivu (F8-näppäimellä) > KV-lomakkeet > uusi lomake > E1VT (väliaikainen todistus).

Jos postitat tai faksaat väliaikaisen todistuksen asiakkaalle, käytä saatekirjettä IB108 (CICS > HERE + henkilötunnus > uusi hakemus/asia > asiakaskirjeet > kirjoita kirjeen tunnus IB108).

Tämän jälkeen toimita alkuperäinen väliaikaistodistus asiakkaalle.

Väliaikaistodistuksen myöntäminen muulle henkilölle tai taholle kuin asiakas itse tai todistuksen myöntäminen asiakkaan kuoleman jälkeen

Asiakkaan pyynnöstä väliaikaistodistus voidaan esimerkiksi toimittaa sairaalaan, jossa häntä hoidetaan.

Väliaikaistodistus voidaan myöntää ilman valtakirjaa vain

- asiakasta hoitavalle sairaalalle
- suurlähetystölle tai
- toisen maan yhteyslaitokselle

Jos asiakas on EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä sairaalassa ja hän on yhteydessä Kelaan, koska häneltä on pyydetty sairaalassa eurooppalaista sairaanhoitokorttia eikä hänellä ole sitä, kirjaa Oiwaan asiakasta koskevat seuraavat tiedot:

- hänen sairaalassaolonsa aika
- tiedot sairaalasta, johon Kela faksoi väliaikaisen todistuksen.
 - Asiakkaan tulee selvittää sairaalan faksinumero.

Tämän jälkeen lähetä alkuperäinen väliaikastodistus faksilla sairaalaan. Lisätietoja faksien lähettämisestä löytyy Sinetissä olevasta tulostusta, kopiointia, skannaamista ja faksien lähettämistä koskevasta [ohjeesta](#).

Jos väliaikastodistusta ei voida asiakkaalle myöntää (esim. hänen kuulumisensa Suomen sosiaaliturvaan on epäselvä), sairaalalle, suurlähetystölle tai toisen maan yhteyslaitokselle voi kertoa, että asiakkaalla ei ole siihen oikeutta. Tarvittaessa sairaalaa, suurlähetystä tai toisen maan yhteyslaitosta voi pyytää kertomaan asiakkaalle, että hänen tulee olla yhteydessä Kelaan tilanteensa selvittämiseksi.

Jos asiakas on sairauden vuoksi itse estynyt pyytämään väliaikaistodistusta Kelasta, väliaikaistodistus voidaan toimittaa asiakasta hoitavaan sairaalaan asiakkaan lähiomaisen tai muun asiakkaasta huolehtivan (esim. matkakumppani) pyynnöstä. Tällöin väliaikaistodistus tulee toimittaa suoraan sairaalalle, sitä ei voi toimittaa lähimmaiselle tai muulle asiakkaasta huolehtivalle henkilölle. Hallintolain soveltamista koskevassa [ohjeessa](#) on lisätietoja siitä, miten lähuomainen tai muu henkilö, joka pääasiallisesti huolehtii henkilöstä voi hakea etuutta toisen puolesta.

Valtakirjaa tarvitaan, jos väliaikaistodistusta pyytää Kelasta jokin muu taho kuin asiakasta hoitava sairaala, suurlähetystö tai toisen maan yhteyslaitos.

Valtakirjassa asiakkaan tulee valtuuttaa luonnollinen, nimetty henkilö. Jos asiakas on valtuuttanut oikeushenkilön, esimerkiksi vakuutusyhtiön, väliaikaistodistusta ei voida myöntää.

Huomautus

Valtuutus, jonka perusteella väliaikaistodistus **voidaan myöntää**: *Täten valtuutan Maija Meikäläisen pyytämään puolestani eurooppalaisen sairaanhoitokortin väliaikaisesti korvaavaa todistusta Kelasta.*

Huomautus

Valtuutus, jonka perusteella väliaikaistodistusta **ei voida myöntää**: *Täten valtuutan vakuutusyhtiö x:n pyytämään puolestani eurooppalaisen sairaanhoitokortin väliaikaisesti korvaavaa todistusta Kelasta.*

Väliaikaistodistus voidaan myöntää asiakkaan kuoleman jälkeen. Todistus voidaan kuitenkin tällaisessa tilanteessa myöntää vain sille ajalle kun kuolemasta syntyy suoria kustannuksia terveydenhuollossa. Väliaikaistodistusta pyytäneeltä taholta tulee tarvittaessa selvittää, mistä sairaanhoidon kustannukset ovat aiheutuneet (onko esim. kyseessä ruumiinavauksesta aiheutuneet kustannukset). Näin voidaan varmistua, että sairaanhoidon kustannukset ovat kuolemasta johtuvia.

Myöntäminen

Eurooppalaisen sairaanhoitokortin väliaikaisesti korvaavassa todistuksessa tulee olla kortin tunnistenumero. Tarkista ensiksi HEKYltä, onko asiakkaalla jo voimassa oleva eurooppalainen sairaanhoitokortti, tilaa sitten vakuutetulle ensin eurooppalainen sairaanhoitokortti ja vasta sen jälkeen väliaikainen todistus.

Voit myöntää eurooppalaisen sairaanhoitokortin väliaikaisesti korvaavan todistuksen valitsemalla CICS:n HERE-aloitusvalikolta aloitusvalikolta KV-lomakkeet (HERE + henkilötunnus > uusi hakemus > seuraava sivu (F8 näppäimellä) > KV-lomakkeet > uusi lomake > E1VT (väliaikainen todistus).

Lue lisää

[Eurooppalainen sairaanhoitokortti](#)

1.2.7.3. Kansainvälisen sairaanhoidon tiedonvaihdossa käytettävät asiakirjat

E100-sarjan lomakkeita käytetään EU-lainsäädäntöä soveltavissa maissa

- hoitoetuuksien myöntämiseen
- hoito-oikeuksien rekisteröimiseen
- kustannusten laskutukseen ja
- kustannusten maksamiseen

E100-sarjan lomakkeen maatunnus osoittaa lomakkeen myöntäneen valtion. Tunnus on kaksimerkkinen, esimerkiksi Saksan maatunnus on DE.

Ennen EESSI-järjestelmän käyttöönottoa tietojen vaihto tapahtuu E-lomakkeilla, PD-asiakirjoilla tai paperisilla S-SED:eillä.

Kela käyttää EESSI:n siirtymäajalla hoito-oikeudessa PD-asiakirjaa S1 ja pSEDejä. Kelaan voi kuitenkin edelleen tulla muiden maiden myöntämiä E-lomakkeita.

Kansainvälistä sairaanhoitoa koskevat asiakirjat käsitellään pääsääntöisesti Oiwassa. Hoito-oikeutta koskevaan tietojenvaihtoon liittyvät, Kelaan saapuvat, asiakirjat on kuvattava asiakkaan tietoihin Oiwaan. Kelan myöntämät hoito-oikeuden PD-asiakirjat ja pSEdit löytyvät Onnista.

Maiden välistä sairaanhoitokustannusten laskutusta ja maksamista koskevia asiakirjoja (E125/ E127) ei käsitellä Oiwassa.

E-lomakkeiden, PD-asiakirjojen ja pSEDien käsittely on keskitetty KV- keskukselle.

1.2.7.3.1. E106

Kela on siirtynyt käyttämään hoito-oikeudessa E-lomakkeiden sijasta S1:stä ja pSEDejä. Kelaan voi kuitenkin edelleen tulla EESSI-siirtymäajalla E-lomakkeita muista maista.

Lomakkeella E106 asiakas voi osoittaa oikeutensa sairaanhoitoon, kun hän asuu muussa EU-lainsäädäntöä soveltavassa maassa kuin toimivaltaisessa maassa tai kun hän asuu ja työskentelee muualla kuin toimivaltaisessa maassa.

Kelassa voidaan rekisteröidä toisen EU- tai Eta-maan tai Sveitsin myöntämä E106XX esimerkiksi tilanteessa, jossa asiakas on

- toisesta EU-lainsäädäntöä soveltavasta maasta Suomeen lähetetty työntekijä, joka asuu ja työskentelee Suomessa, mutta toimivaltainen maa on toinen EU-lainsäädäntöä soveltava maa
- asuu Suomessa, mutta työskentelee toisessa EU-lainsäädäntöä soveltavassa maassa, joka on hänen sairaanhoitonsa kustannuksista vastuussa oleva maa

Lomake E106 myönnetään vain päähenkilölle. Kela rekisteröi SED:illä S073 päähenkilön mukana mahdollisesti tulevat perheenjäsenet Suomen perheenjäsenkäsityksen mukaisesti. Perheenjäsenet rekisteröidään erikseen omilla S073:lla. Suomen perheenjäsenkäsityksen (SVL 1224/2004 1 luku 4§) mukaisia perheenjäseniä ovat avio- ja avopuoliso, rekisteröidyn parisuhteen osapuoli, alle 18-vuotiaitaat omat lapset ja adoptiolapset, sekä samassa taloudessa asuvat puolison alaikäiset lapset.

Jos perheenjäsen katsotaan Suomessa vakinaisesti asuvaksi, häntä ei rekisteröidä SED:illä S073, koska hän tulee vakuutetuksi Suomessa itsenäisen oikeuden perusteella.

Pohjoismaiden välillä sekä Yhdistyneen kuningaskunnan kanssa on luovuttu kustannusten laskuttamisesta, eikä E-lomakkeita pääsääntöisesti käytetä, paitsi hoitoon hakeutumisen tilanteissa.

Lue lisää

[Esitettävät asiakirjat](#)

Hoito-oikeuden ratkaiseminen (prosessi)

1.2.7.3.2. E107

Kela on siirtynyt käyttämään hoito-oikeudessa E-lomakkeiden sijasta PD-asiakirjoja ja pSEDejä. Kelaan voi kuitenkin edelleen tulla EESSI-siirtymäajalla E-lomakkeita muista maista.

Lomakkeella E107XX toinen EU- tai Eta-maa tai Sveitsi voi pyytää toimivaltaisesta maasta Suomesta hoito-oikeustodistusta, esimerkiksi eurooppalaista sairaanhoitokorttia tai E100-sarjan lomakkeita.

1.2.7.3.3. E108

Kela on siirtynyt käyttämään hoito-oikeudessa E-lomakkeiden sijasta PD-asiakirjaa ja pSEDejä. Kelaan voi kuitenkin edelleen tulla EESSI-siirtymäajalla E-lomakkeita muista maista.

E108-lomaketta käytetään silloin, kun halutaan perua jokin E100-sarjan lomake tai hoito-oikeustodistus S1 tai SED S072. Lomakkeen tai hoito-oikesutodistuksen voi perua sekä toimivaltainen maa, että asuinmaa.

On hyvä huomioida, että E108-lomakkeella voidaan perua päähenkilön sekä päähenkilön hoito-oikeuden perusteella E-lomakkeelle rekisteröityjen perheenjäsenten oikeudet yhdellä kertaa tai vain perheenjäsenen/perheenjäsenten oikeudet. Se miten E108-lomake on täytetty kertoo kummasta tilanteesta on kyse:

- Jos A-osaan on täytetty vain kohtaan 2. päähenkilön tiedot, peruutus koskee päähenkilö ja kaikkia E-lomakkeelle mahdollisesti rekisteröityjä perheenjäseniä.
- Jos A-osaan on täytetty kohtaan 2. päähenkilön tiedot ja kohtaan 3. jonkun perheenjäsenen tiedot, peruutus koskee vain kohdassa 3. mainittua perheenjäsentä (jos mainittu useita, peruutus koskee kaikkia perheenjäseniä).

1.2.7.3.4. E109

Kela on siirtynyt käyttämään hoito-oikeudessa E-lomakkeiden sijasta esitettävää asiakirjaa S1 ja pSEDejä. Kelaan voi kuitenkin edelleen tulla EESSI-siirtymäajalla E-lomakkeita muista maista.

Lomaketta E109 käytetään osoittamaan perheenjäsenen oikeus sairaanhoitoon silloin, kun päähenkilö on vakuutettu EU-lainsäädännön perusteella toimivaltaisessa maassa ja ei-aktiivi perheenjäsen asuu muussa EU-lainsäädäntöä soveltavassa maassa kuin toimivaltaisessa maassa.

Kela ei yleensä pyydä toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä asuvan työntekijän ei-aktiiville perheenjäsenelle lomaketta E109XX, koska yleensä hän on jo Suomessa vakuutettu työnteon, itsenäisen ammatinharjoittamisen tai muun syyn takia.

Joissain poikkeuksellisissa tilanteissa lomake voidaan kuitenkin pyytää, esimerkiksi jos kyseessä on alaikäinen perheenjäsen. Tällöin lomakkeen myöntäjää on vastuussa perheenjäsenen

sairaanhoidon kustannuksista. SED S073:lla rekisteröidään Suomen perheenjäsenkäsityksen (SVL [1224/2004](#) 1 luku 4§) mukainen perheenjäsen, joka ei ole Suomessa vakuutettu työnteon, itsenäisen ammatinharjoittamisen tai muun syyn takia.

Kun SED S073:lla rekisteröidään perheenjäsenen hoito-oikeus, perheenjäsenellä on oikeus sairaanhoitoon Suomessa E109XX-lomakkeen voimassaolon ajan kuten muilla Suomessa vakituisesti asuvilla. Perheenjäsenelle myönnetään Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa, jolla hän osoittaa oikeutensa hoitoetuuksiin julkisessa terveydenhuollossa. Perheenjäsen saa eurooppalaisen sairaanhoitokortin lomakkeen E109XX myöntäneestä maasta.

Esimerkki

Espanjalainen Carlos työskentelee Suomessa diplomaattina, eikä hän tai hänen perheensä kuulu Suomen sosiaaliturvan ja sairausvakuutuksen piiriin. Carlos muuttaa puolisonsa kanssa takaisin Espanjaan, mutta heidän alaikäinen lapsi haluaa suorittaa aloittamansa koulun Suomessa loppuun. Kela pyytää Espanjasta hoito-oikeustodistuksen S1 (vakuutetun perheenjäsenen), jotta lapsella olisi hoito-oikeus, kuten Suomessa asuvilla. Espanja myöntää lapselle hoito-oikeustodistuksen S1 tai E109, jonka Kela rekisteröi SED S073:lla.

Jos perheenjäsen aloittaa työskentelyn tai itsenäisen ammatinharjoittamisen Suomessa, hän tulee sen perusteella Suomessa vakuutetuksi Suomen sairausvakuutuslain nojalla. Tällöin Suomi ei voi enää periä hoitoetuuksien kustannuksia lomakkeen E109XX/S1 myöntäneeltä maalta.

Lue lisää

[Perheenjäsen](#)

[Esitettävät asiakirjat](#)

Hoito-oikeuden ratkaiseminen (prosessi)

1.2.7.3.5. E120

Kela on siirtynyt käyttämään hoito-oikeudessa E-lomakkeiden sijasta esitettävääasiakirjaa S1 pSEDejä. Kelaan voi kuitenkin edelleen tulla EESSI-siirtymäajalla E-lomakkeita muista maista.

Lomaketta E120XX käytetään, kun eläkkeenhakija muuttaa vakituisesti Suomeen toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä ja asiakkaalla on eläkehakemus vireillä toisessa EU-lainsäädäntöä soveltavassa maassa. Tällöin eläkkeenhakijansairaanhoidon kustannusvastuu rekisteröidään SED:illä S073.

Lue lisää

[Eläkkeenhakija](#)

[Esitettävät asiakirjat](#)

Hoito-oikeuden ratkaiseminen (prosessi)

1.2.7.3.6. E121

Kela on siirtynyt käyttämään hoito-oikeudessa E-lomakkeiden sijasta esitettävääasiakirjaa S1 ja pSEDejä. Kelaan voi kuitenkin edelleen tulla EESSI-siirtymäajalla E-lomakkeita muista maista.

Lomaketta E121XX käytetään osoittamaan eläkkeensaajan tai hänen ei-aktiivin perheenjäsenensä oikeus sairaanhoitoon, kun toimivaltainen maa on eri kuin asuinmaa Suomi.

Kun eläkkeensaaja muuttaa toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä Suomeen ja saa eläkettä muusta maasta kuin Suomesta, hänen sairaanhoitonsa kustannusvastuu kuuluu toiselle EU-lainsäädäntöä soveltavalle maalle. Tällöin asiakkaan tulisi toimittaa lomake E121XX maasta, joka vastaa hänen sairaanhoitonsa kustannuksista.

Jos asiakas toimittaa E121XX-lomakkeen ja hänelle on myönnetty EU-asetuksen mukainen eläke Suomesta, lomaketta E121XX ei rekisteröidä. Sairaanhoidon kustannusvastuu kuuluu Suomelle.

Jos asiakas ei ole toimittanut E121XX-lomaketta, varmista ennen lomakkeen pyytämistä, ettei asiakkaalle ole myönnetty EU-asetuksen mukaista eläkettä Suomesta:

- Näet esim. Onnista, onko asiakkaalla maksussa Suomesta eläke, johon sovelletaan EU-asetusta.

Jos asiakkaalle ei synny oikeutta eläkkeeseen Suomessa, mutta hän ilmoittaa esimerkiksi Y77-hakemuksessaan, että saa eläkettä yhdestä tai useammasta maasta pyydä asiakasta toimittamaan E121XX-lomake tai S1. Voit pyytää lomaketta myös suoraan toimivaltaiselta laitokselta S071:lla.

Lue lisää

[S1](#)

[Eläkkeensaaja](#)

Eläkkeensaajan perheenjäsen

[Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa](#)

1.2.7.3.7. E123

Lomakkeella E123 asiakkaalle myönnetään oikeus hoitoetuuksiin työtapaturman ja/tai ammattitaudin johdosta. Kela ei myönnä eikä vastaanota lomaketta E123. Lomakkeen Suomessa myöntää ja vastaanottaa Tapaturmavakuutuskeskus (TVK). EESSI siirtymäajan jälkeen E123-lomakkeen sijasta käytetään esitettävää asiakirjaa DA1.

Lue lisää

[Työtapaturmat ja ammattitaudit](#)

1.2.7.3.8. E125

Lomakkeella E125 laskutetaan EU-lainsäädäntöä soveltavassa oleskelu-/asuinmaassa syntyneitä todellisia sairaanhoidon kustannuksia toimivaltaisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä.

1.2.7.3.9. E126

Toimivaltainen maa käyttää lomaketta E126 tiedustellessaan hoitoa antaneen maan lainsäädännön mukaista korvauksen määrää tilanteessa, jossa asiakas hakee korvausta tilapäisen oleskelunsa aikana saamasta lääketieteellisesti välttämättömän sairaanhoidon kustannuksista.

1.2.7.3.10. E127

Lomakkeella E127 EU-lainsäädäntöä soveltava asuinmaa laskuttaa sairaanhoidon kiinteämääräisiä summia toimivaltaiselta EU- tai Eta-maalta tai Sveitsiltä.

1.2.7.4. Esitettävät asiakirjat

Esitettävät asiakirjat eli PD-asiakirjat (PD = Portable Document) ovat asiakkaalle annettavia todistuksia, joilla asiakas osoittaa oikeutensa hoitoon. Kukin maa myöntää esitettävät asiakirjat virallisella kielellään eli Suomi myöntää hoito-oikeutta osoittavat asiakirjat joko suomen- tai ruotsinkielisenä.

Kela on siirtynyt käyttämään hoito-oikeudessa E-lomakkeiden sijasta esitettävää asiakirjaa S1 sekä pSEDejä. Kelaan voi kuitenkin edelleen tulla EESSI-siirtymäajalla E-lomakkeita muista maista.

Sairaussektorin esitettävät asiakirjat ovat S1, S2 ja S3. Lisäksi työtapaturmasektorilla on oma PD-asiakirja DA1.

Esitettävät asiakirjat ovat asiakkaille myönnettäviä asiakirjoja. Asiakas toimittaa PD-asiakirjan rekisteröitäväksi asuinmaansa sairausvakuutuslaitokselle (pl S2, joka toimitetaan suoraan hoidon antajalle). PD:ssä on ohjeet asiakkaalle minne ko. asiakirja on toimitettava.

S1

Hoito-oikeustodistus S1 osoittaa, että todistuksen myöntänyt maa vastaa sairaanhoidon kustannuksista. Todistuksella sen haltija osoittaa oikeutensa hoitoon. Asiakas toimittaa todistuksen edelleen rekisteröitäväksi asuinmaansa laitokselle

S1 korvaa lomakkeet :

- E106 (työntekijä, rajatyöntekijä, lähetetty työntekijä + näiden ei-aktiivit perheenjäsenet),
- E109 (työntekijän muualla asuva perheenjäsen),
- E120 (eläkkeenhakija) sekä
- E121 (eläkkeensaaja + ei-aktiivit perheenjäsenet)
 - S1:llä oleva status-tieto kertoo mistä henkilöryhmästä on kyse, jolloin tarvetta ei ole enää eri henkilöryhmiä koskeville lomakkeille.

S1 myönnetään asiakaskohtaisesti. Myös päähenkilön perheenjäsenet saavat omat S1:t

Asiakkaalle myönnetään hoito-oikeusratkaisun yhteydessä S1, kun asiakkaalla on laaja hoito-oikeus asuinmaassaan.

Asuinmaan laitos rekisteröi SED:illä S073 tai lomakkeen E106, E109, E120 tai E121 B-osalla Suomen myöntämän S1:en.

Joskus tulee esille tapauksia, joissa toinen EU- tai Eta-maa tai Sveitsi on palauttanut Kelan ulkomaille muuttavalle asiakkaalle myöntämän hoito-oikeustodistuksen S1 ilman rekisteröintiä asiakirjaa S073 tai asiakkaan statuksen mukaista E-lomakkeen B-osaa. Jos asuinmaa palauttaa Kelan myöntämän S1:n, leimattuna ja päivättynä, ilman S073:sta tai E-lomakkeen B-osaa, tulee asuinmaan laitosta pyytää vastaamaan rekisteröintiä asiakirjalla eli S073:lla tai E-lomakkeen B-osalla.

Kela on joulukuusta 2016 alkaen myöntänyt asiakkaalle, jolla on laaja hoito-oikeus asuinmaassaan Suomen kustannuksella, hoito-oikeustodistukseksi S1:n E-lomakkeen sijasta.

Pohjoismaiden välillä on luovuttu hoito-oikeustodistusten käytöstä.

Myös Suomen ja Yhdistyneenkuningaskunnan välillä on luovuttu hoito-oikeustodistusten käytöstä. Epäselvissä tilanteissa hoito-oikeuden tai sairaanhoidon kustannusvastuun selvittämiseksi Iso-Britanniaan tai Pohjois-Irlantiin muuttavalle asiakkaalle voidaan myöntää hoito-oikeustodistus S1, etenkin jos asuinvaltion laitos sitä pyytää.

S2

Todistus S2 voidaan myöntää ennakkoluvallisen hoitoon hakeutumisen tilanteissa. Hoitoon hakeutumisen ennakkolupa myönnetään S2 -todistuksella aiemmin käytetyn E112-lomakkeen sijasta. Asiakas toimittaa asiakirjan suoraan hoitoa antavalle terveydenhuollon yksikölle.

S3

Entisille rajatyöntekijöille, jotka ovat jääneet eläkkeelle voidaan myöntää todistus S3 tietyn hoidon saamiseksi entisessä työskentelymaassa. Todistus voidaan myöntää edellytysten täytyessä myös heidän perheenjäsenilleen. Huomaa, että Suomi ei myönnä lomaketta S3 perheenjäsenille.

DA1

Todistuksen DA1 myöntää Tapaturmavakuutuskeskus (TVK), jolla on toimivalta työtapaturmiin ja ammattitauteihin liittyvän sairaanhoidon osalta. Todistus voidaan myöntää työtapaturmatilanteissa sairaanhoidon saamiseksi.

Lue lisää

[E-lomakkeet](#)

Hoitoon hakeutuminen ennakkoluvalla

[Eläkkeellä oleva rajatyöntekijä](#)

[Tapaturmat ja ammattiaudit](#)

1.2.7.5. Paperiset SEDit

EESSI-järjestelmän (Electronic Exchange of Social Security Information) käyttöönoton jälkeen tiedonvaihto EU- ja Eta-maiden ja Sveitsin välillä toimeenpannaan SEDeillä (Structured Electronic Document) eli rakenteisilla sähköisillä asiakirjoilla. SEDit reititetään jäsenmaiden väliseen EESSI-tietojärjestelmään ja ne siirtyvät sähköisesti laitosten välillä. Asiakkaalle on kuitenkin mahdollista tulostaa kopio häntä koskevasta SEDistä. EESSI siirtymäkauden aikana jäsenmaat voivat käyttää paperisia versioita SEDeistä eli ns. pSEDejä. Kela siirtyi hoito-oikeudessa asumisen pSEDien käyttöön maaliskuussa 2017 hoito-oikeusjärjestelmän käyttöönoton myötä.

Tilapäinen oleskelu toisessa jäsenvaltiossa: Hoito-oikeuden pyytämiseen liittyvät SED:it

SED S044 Hoito-oikeutta koskeva pyyntö (Oikeuttavaa asiakirjaa koskeva pyyntö - Väliaikainen oleskelu)

- Vastaa lomakkeen E107 A-osaa (pyyntö eurooppalaisen sairaanhoitokortin väliaikaisesti korvaavasta todistuksesta).
- Oleskelumaan laitos pyytää toimivaltaisen maan laitokselta hoito-oikeutta tilapäisen oleskelun ajalle.

SED S045 Vastaus hoito-oikeutta koskevaan pyyntöön (Oikeuttava asiakirja - Väliaikainen oleskelu)

- Vastaa eurooppalaisen sairaanhoitokortin väliaikaisesti korvaavaa todistusta tai lomakkeen E 107 B-osaa (kun hoito-oikeutta ei myönnetä).
- Toimivaltaisen maan laitos myöntää S045:n, jonka perusteella asiakkaalla on oikeus hoitoon oleskelumaassaan toimivaltaisen maan kustannuksella. S045:ssa voidaan myös kieltäytyä hoito-oikeuden myöntämisestä.
- S045:ssa ilmoitetaan hoito-oikeuden alkamisen ja päättymisen ajankohta, tai syy hoito-oikeuden hylkäämiselle.

Huomautus

Kela ei käytä pSEDejä S044 ja S045. Kun toinen maa lähettää Kelaan S044:n, vastaa siihen eurooppalaisen sairaanhoitokortin väliaikaisesti korvaavalla todistuksella (EHIC repl) tai jos hoito-oikeutta ei voida myöntää, E 107 -lomakkeen B-osalla.

Asuminen toisessa jäsenvaltiossa: Hoito-oikeuden pyytämiseen, myöntämiseen ja rekisteröintiin liittyvät SEDit

SED S071 Hoito-oikeustodistuksia koskeva pyyntö (Oikeuttavaa asiakirjaa koskeva pyyntö)

- Vastaa lomakkeen E107 A-osaa (pyyntö hoito-oikeustodistuksesta asumisen ajalle).
- Kyseistä SEDIä käytetään silloin kun asuinmaan laitos lähettää pyynnön toimivaltaisen maan laitokselle myöntää hoito-oikeustodistus eli S072 tai S1 asiakkaalle, joka kuuluu toimivaltaisen maan sairaanhoidon kustannusvastuulle.

SED S072 Hoito-oikeustodistus (Oikeuttava asiakirja asuminen)

- Vastaa lomakkeiden E106, E109, E120 ja E21 A-osaa.
- Toimivaltaisen maan laitos myöntää S072:sen, jonka perusteella asiakkaalla on oikeus hoitoon asuinmaassaan toimivaltaisen maan kustannuksella. S072 myönnetään erikseen jokaisen perheenjäsenen osalta. S072 voidaan myöntää myös ilman S071:sta.
- S072:ssa ilmoitetaan hoito-oikeuden alkamisen ja mahdollisen päättymisen ajankohdat tai syy hoito-oikeuden hylkäämiselle.

SED S073 Hoito-oikeustodistuksen rekisteröintiasiakirja (Rekisteröinti - asuminen)

- Vastaa lomakkeiden E106, E109, E120, E121 B-osaa.
- S073:lla asuinmaan laitos lähettää toimivaltaiselle laitokselle vahvistuksen hoito-oikeuden rekisteröinnistä tai rekisteröimättä jättämisestä.

Hoito-oikeustodistuksen pyytäminen toimivaltaisen maan laitokselta

Kela toimittaa S071:sen

- Kela toimittaa toimivaltaisen maan laitokselle S071:sen (E107 A-osa), jolla se pyytää toimivaltaisen maan laitokselta hoito-oikeustodistusta.
- Toimivaltaisen maan laitos myöntää hoito-oikeuden S072:lla tai E106, E109, E120 tai E121 lomakkeen A-osalla. Toimivaltainen maa voi myös hylätä hoito-oikeuden S072:lla tai lomakkeen E107 B-osalla.
- Kela rekisteröi toimivaltaisen maan laitoksen myöntämän hoito-oikeuden S073:lla (E 106, E109, E120, E121 B-osa) tai ilmoittaa rekisteröimättä jättämisestä.
 - Toimivaltainen maa voi riitauttaa S073:n päivämäärät S050:lla.
 - EESSI-siirtymäkauden aikana toimivaltainen maa voi ilmaista erimielisyytensä rekisteröinnistä myös lähettämällä H001:n/E001:n

Esimerkki

Saksalainen Ursula tulee Suomeen lähetettynä työntekijänä 1.1.2017 alkaen. Kela toimittaa Saksan laitokselle S071:n, jolla se pyytää Ursulalle hoito-oikeustodistusta 1.1.2017 alkaen.

Hoito-oikeustodistuspyynnön vastaanottaminen

Kela vastaanottaa S071:sen tai E107-lomakkeen

- Asuinmaan laitos toimittaa Kelalle S071:n tai E107-lomakkeen A-osan, jolla se pyytää Kelalta hoito-oikeustodistusta.
- Kela myöntää tai hylkää hoito-oikeuden S072:lla (E106, E109, E120, E121 A-osa).
- Asuinmaan laitos rekisteröi Kelan myöntämän S072:n joko S073:lla tai lomakkeen E106, E109, E120 tai E121 B-osalla tai ilmoittaa rekisteröimättä jättämisestä.
- Kela voi riitauttaa S073:sen päivämäärät S050:lla .

Esimerkki

Suomalainen eläkkeensaaja Martti muuttaa Espanjaan 1.9.2017 alkaen. Espanjan laitos toimittaa Kelalle S071:n, jolla se pyytää hoito-oikeustodistusta Martille 1.9.2017 alkaen.

Hoito-oikeustodistuksen myöntäminen ilman asuinmaan laitoksen pyyntöä

Kela myöntää S072:sen

- Kela myöntää hoito-oikeuden asiakkaan asuinmaan laitokselle S072:llä (vastaa lomakkeen E106, E109, E120, E121 A-osa).
 - Jos asuinmaan laitos on eri mieltä myönnetyn hoito-oikeuden päivämääristä, se voi lähettää asiasta H001:sen.
- Asuinmaan laitos rekisteröi Kelan myöntämän S072:n joko S073:lla tai lomakkeen E106, E109, E120 tai E121 B-osalla.
- Kela voi riitauttaa S073:n päivämäärät S050:lla

Esimerkki

Kela myöntää Espanjaan muuttavalle eläkkeensaaja Martille hoito-oikeuden 1.9.2017 alkaen S072:lla, jonka se lähettää Espanjan laitokselle. Espanjan laitos rekisteröi S073:lla Kelan myöntämän S072:n 1.9.2017 alkaen.

- Espanjan laitos voisi rekisteröidä S073:lla Kelan myöntämän S072:n esimerkiksi jo 1.8.2017 alkaen, jos se katsoo, että Martti on jo silloin muuttanut Espanjaan. Jos Kela on kuitenkin sitä mieltä, että S072 tulisi rekisteröidä vasta 1.9.2017 alkaen, Kela riitauttaa S073:n S050:lla.

Hoito-oikeustodistuksen vastaanottaminen

Kela vastaanottaa S072:sen

- Henkilön toimivaltaisen maan laitos toimittaa Kelaan S072:n tai E106, E109, E120 tai E121-lomakkeen A-osan.
- Kela rekisteröi hoito-oikeuden S073:lla (E106, E109, E120 tai E121 B-osa).
 - Toimivaltainen maa voi riitauttaa S073:n päivämäärät S050:lla.
 - EESSI-siirtymäkauden aikana toimivaltainen maa voi ilmaista erimielisyytensä rekisteröinnistä myös lähettämällä H001:n/E001:n .

Esimerkki

Saksan laitos myöntää Saksasta Suomeen lähetetyille työntekijälle Ursulalle 1.1.2017 alkaen hoito-oikeuden S072:lla, jonka se lähettää Kelaan. Kela rekisteröi S073:lla Saksan laitoksen Ursulalle myöntämän S072:n 1.1.2017 alkaen.

Hoito-oikeuden perumiseen liittyvät SEDit - Toimivaltaisen maan laitos peruu hoito-oikeuden

SED S016 Hoito-oikeuden perumisasiakirja (Oikeuttavan asiakirjan muuttaminen tai peruminen)

- S016:lla toimivaltainen laitos ilmoittaa hoito-oikeuden perumisesta (tai muutoksesta) asuinmaan laitokselle. Suomi käyttää S016:sta vain hoito-oikeuden perumiseen, ei muuttamiseen. Suomi peruu hoito-oikeuden aina toistaiseksi ilman päättymispäivää. Jos hoito-oikeus on tarpeen perua vain määräajalta, se perutaan kuitenkin toistaiseksi ja hoito-oikeus myönnetään tarvittaessa uudelleen.
- S016 lähetetään erikseen jokaisen perheenjäsenen osalta.
- S016:ssa toimivaltaisen maan laitoksen tulee ilmoittaa perumisen alkamispäivä sekä perumisen (tai muutoksen) syy .

SED S017 Vastaus hoito-oikeuden perumisasiakirjaan (Vastaus oikeuttavan asiakirjan muuttamiseen tai peruuttamiseen)

- S017:lla asuinmaan laitos ilmoittaa toimivaltaisen maan laitokselle, että se on rekisteröinyt S016:n ja että se hyväksyy S016:ssa ilmoitetun hoito-oikeuden perumisen (tai muutoksen)
- Asuinmaan laitos ei voi S017:lla hylätä toimivaltaisen maan laitoksen S016:lla ilmoittamaa perumista. Jos asuinmaan laitoksen mielestä hoito-oikeutta ei pitäisi perua lainkaan, se voi lähettää toimivaltaiselle laitokselle H001:n (Ilmoitus/Tiedonsaantipyyntö) tai E001:n A-osan, jossa se tiedustelee, miksi toimivaltainen maa haluaa perua hoito-oikeuden.

Esimerkki

Jos Kela peruu S016:lla eläkkeensaaja Martille S072:lla myönnetyn hoito-oikeuden mutta Espanja ei hyväksy perumista koska se katsoo, että Martti asuu edelleen Espanjassa eikä ole muuttanut takaisin Suomeen, se voi lähettää Kelalle H001:n tai E001:n A-osan ja tiedustella, miksi Kela haluaa perua Martille myönnetyn S072:n 1.6.2017 alkaen. Kela vastaa Espanjan laitokselle H002:lla (E001:n B-osa) ja vastaa, että Martti on ilmoittanut muuttaneensa takaisin Suomeen 1.6.2017 alkaen.

Hoito-oikeuden peruminen

Kela toimittaa S016:sen

- Kela toimittaa asuinmaalle S016:n (vastaa E108 A-osaa), jolla se peruu myöntämänsä hoito-oikeuden eli S072:n tai S1:n.
- Asuinmaa laitos ilmoittaa vastauksen hoito-oikeuden perumiseen S017:lla tai lomakkeen E108 B-osalla.
 - Jos Kela ei hyväksy asuinmaan laitoksen S017:lla ilmoittamaa päivämäärää, Kela riitauttaa päivämäärät S050:lla.

Esimerkki

Kela peruu S016:lla eläkkeensaaja Martille S072:lla myöntämänsä hoito-oikeuden 1.6.2017 alkaen, koska Martti muuttaa silloin pysyvästi takaisin Suomeen.

Espanjan laitos ilmoittaa S017:lla Kelalle hyväksyvänsä Kelan S016:lla lähettämän Martin hoito-oikeuden perumisen 1.6.2017 alkaen.

Espanjan laitos voi S017:lla myös ilmoittaa, että se hyväksyy Kelan S016:lla lähettämän Martin hoito-oikeuden perumisen vasta 1.7.2017 alkaen koska se katsoo, että Martti on asunut Espanjassa siihen asti. Jos Kela kuitenkin on sitä mieltä, että Martin hoito-oikeus tulee perua 1.6.2017, Kela riitauttaa S017:n päivämäärät S050:lla.

Hoito-oikeuden perumisen vastaanottaminen

Kela vastaanottaa SED S016:n tai lomakkeen E108 A-osan

- Toimivaltaisen maan laitos toimittaa S016:n tai lomakkeen E108 A-osan, jolla se peruu myöntämänsä hoito-oikeuden eli S072:n, S1:n tai lomakkeen E106, E109, E120 tai E121 A-osan.
- Kela vastaa toimivaltaisen maan laitoksen perumiseen S017:lla .
- Toimivaltaisen maan laitos voi riitauttaa S017:n päivämäärät S050:lla.
 - EESSI-siirtymäkauden aikana toimivaltainen maa voi ilmaista erimielisyytensä rekisteröinnistä myös lähettämällä H001:n/E001:n .

Esimerkki

Saksan laitos peruu 31.12.2017 alkaen S016:lla tai E-108-lomakkeen B-osalla lähetetty työntekijä Ursulalle S072:lla myöntämänsä hoito-oikeuden. Kela ilmoittaa Saksalle S017:lla hyväksyvänsä Saksan S016:lla lähettämän Ursulan hoito-oikeuden perumisen 31.12.2017 alkaen.

Perumiseen liittyvät SEDit - Asuinmaan laitos peruu hoito-oikeuden rekisteröinnin

S018 Rekisteröinnin perumisasiakirja (Rekisteröinnin muuttaminen tai peruuttaminen)

- S018:lla asuinmaan laitos ilmoittaa rekisteröinnin perumisesta (tai muuttamisesta) toimivaltaiselle laitokselle. Suomi käyttää S018:sta vain hoito-oikeuden rekisteröinnin perumiseen, ei muuttamiseen. Suomi peruu hoito-oikeuden rekisteröinnin aina toistaiseksi ilman päättymispäivää. Jos rekisteröinti on tarpeen perua vain määräajalta, se perutaan kuitenkin toistaiseksi ja hoito-oikeutta pyydetään tarvittaessa uudelleen.
- S018 lähetetään erikseen jokaisen perheenjäsenen osalta.
- S018:ssa asuinmaan laitoksen tulee ilmoittaa perumisen alkamispäivä ja perumisen (tai muuttamisen) syy.

SED S019 Vastaus rekisteröinnin perumisasiakirjaan (Vastaus rekisteröinnin muuttamiseen tai peruuttamiseen)

- S019:lla toimivaltaisen maan laitos ilmoittaa asuinmaan laitokselle, että se on rekisteröinyt S018:n ja että se hyväksyy S018:ssa ilmoitetun hoito-oikeuden rekisteröinnin perumisen (tai muutoksen).
- Toimivaltainen laitos ei voi S019:lla hylätä asuinmaan laitoksen S018:lla ilmoittamaa hoito-oikeuden rekisteröinnin perumista. Jos toimivaltaisen laitoksen mielestä rekisteröintiä ei pitäisi perua lainkaan, se voi lähettää asuinmaan laitokselle H001:n (E001 A-osa), jossa se tiedustelee, miksi asuinmaan laitos haluaa perua hoito-oikeuden rekisteröinnin.

Esimerkki

Espanjan laitos peruu S018:lla eläkkeensaaja Martille S073:lla rekisteröimänsä hoito-oikeuden. Kela ei hyväksy perumista koska se katsoo, että Martti asuu edelleen Espanjassa. Kela voi lähettää Espanjan laitokselle H001:n ja tiedustella, miksi Espanjan

laitos haluaa 1.6.2017 alkaen perua Martille myönnetyn S072:n rekisteröinnin, jonka Espanjan laitos on tehnyt S073:lla. Espanjan laitos vastaa Kelalle H002:lla tai E001:n B-osalla, että Martti on ilmoittanut muuttaneensa Portugaliin 1.6.2017 alkaen.

Hoito-oikeuden rekisteröinnin peruminen

Kela toimittaa SED S018:sen

- Kela toimittaa toimivaltaisen maan laitokselle S018:sen (vastaa E108 A-osaa), jolla se peruu S073:lla tekemänsä hoito-oikeuden rekisteröinnin.
- Toimivaltaisen maan laitos ilmoittaa vastauksen rekisteröinnin perumiseen S019:lla tai lomakkeen E108 B-osalla.
 - Jos Kela ei hyväksy asuinmaan laitoksen S019:lla ilmoittamaa päivämäärää, Kela riitauttaa S019:n päivämäärät S050:llä .

Esimerkki

S018:lla Kela peruu hoito-oikeuden, joka oli rekisteröity S073:lla Saksaan lähetetylle työntekijälle Ursulalle myöntämän hoito-oikeuden (eli S072:sen) rekisteröinnin 1.10.2017 alkaen koska Ursula on siirtynyt pois lähetetyn työntekijän tehtävästään ja aloittanut työn suomalaisessa yrityksessä. Saksan laitos hyväksyy Kelan S018:lla ilmoittaman Ursulan hoito-oikeuden rekisteröinnin perumisen S019:lla tai lomakkeen E108 B-osalla 1.10.2017 alkaen koska Saksa ei enää vastaa Ursulan sairaanhoidon kustannuksista hänen aloitettuaan työskentelyn Suomessa muuna kuin lähetettynä työntekijänä.

Saksan laitos voi S019:lla myös ilmoittaa, että se hyväksyy Kelan S018:lla lähettämän Ursulan hoito-oikeuden rekisteröinnin perumisen mutta ei 1.10.2017 alkaen vaan 1.9.2017 alkaen. Tämä siksi koska Saksa katsoo, että Ursula ei tästä päivästä alkaen ole enää Saksan sairaanhoidon kustannusvastuulle kuuluva lähetetty työntekijä vaan on aloittanut työskentelyn Suomessa muuna kuin lähetettynä työntekijänä. Jos Kela kuitenkin on sitä mieltä, että Ursulan hoito-oikeuden rekisteröinti tulee perua 1.10.2017 alkaen, koska Kelan tietojen mukaan Ursula on 1.10.2017 asti työskennellyt lähetettynä työntekijänä, Kela riitauttaa S019:n päivämäärät S050:lla.

Hoito-oikeuden rekisteröinnin perumisen vastaanottaminen

Kela vastaanottaa S018 tai lomakkeen E108 A-osan

- Asuinmaan laitos toimittaa S018:sen tai lomakkeen E108 A-osan, jolla se peruu rekisteröimänsä hoito-oikeuden .
- Kela vastaa asuinmaan laitoksen perumiseen S019:lla.
- Asuinmaa voi riitauttaa S019:n päivämäärät S050:lla.
 - EESSI-siirtymäkauden aikana asuinmaa voi myös ilmaista erimielisyytensä rekisteröinnistä lähettämällä H001:n/E001:n.

Esimerkki

Espanjan laitos toimittaa Kelalle S018:sen tai lomakkeen E108 A-osan, jolla se peruu S073:lla tekemänsä eläkkeensaaja Martin hoito-oikeuden rekisteröinnin 1.6.2017, koska Martti on silloin muuttanut Portugaliin. Kela hyväksyy Espanjan laitoksen S018:lla ilmoittaman Martin hoito-oikeuden perumisen S019:lla 1.6.2017 alkaen.

Kela voi S019:lla myös ilmoittaa, että se hyväksyy Espanjan S018:lla lähettämän Martin hoito-oikeuden rekisteröinnin perumisen mutta ei 1.6.2017 alkaen vaan 15.8.2017 alkaen koska Kelan tietojen mukaan Martti on muuttanut vasta silloin Portugaliin. Jos Espanja kuitenkin on sitä mieltä, että Martin hoito-oikeuden rekisteröinti tulee

perua 1.6.2017 alkaen koska Espanjan tietojen mukaan Martti on jo silloin muuttanut Portugaliin, Espanja voi riitauttaa S019 päivämäärät.

EESSI-siirtymäkauden aikana Espanja voi myös ilmaista erimielisyytensä lähettämällä H001:sen tai E001:sen A-osan, jolla se ilmoittaa että hoito-oikeus tulisi perua 1.6.2017 alkaen. Jos Kela on samaa mieltä, hoito-oikeus tulee perua 1.6.2017 alkaen (hoito-oikeus perutaan S016:lla 1.6.2017 alkaen). Jos Kela on edelleen sitä mieltä, että peruminen pitää tehdä vasta 15.8.2017 alkaen, H001:seen vastataan H002:lla.

SED S050 Rekisteröintiä koskevien päivämäärien riitautus (Päivämäärää koskeva erimielisyys)

- S050:lla sen maan laitos, joka on vastaanottanut S073:sen, S017:sen tai S019:sen tai vastaavan E-lomakkeen B-osan voi riitauttaa niissä esitetyt päivämäärät.
- SED S050:lla riitautetaan hoito-oikeuden rekisteröinnin aika.
- S050:n vastaanottavan maan laitos vastaa riitautukseen S073:lla, S017:lla tai S019:lla. Riitautuksen eli S050:n vastaanottamisen jälkeen vastataan aina rekisteröintilomakkeella eli S073:lla, S016:lla tai S017:lla vaikka riitautus hyväksyttäisiin.
 - Riitautusprosessi kestää siihen asti kunnes asia on ratkaistu.

Riitautuksen eli S050:sen lähettäminen

- Kela riitauttaa toisen maan lähettämän S073:n (tai lomakkeen E106, E109, E120 tai E121 B-osa), S017:n (tai lomakkeen E108 B-osa) tai S019:n (lomakkeen E018 B-osa) päivämäärät:

Esimerkki

Kela on myöntänyt Espanjaan muuttavalle eläkkeensaaja Martille S072:lla hoito-oikeuden 1.9.2016 alkaen. Espanjan laitos rekisteröi Kelan myöntämän S072:n S073:lla tai E121-lomakkeen B-osalla 1.8.2016 alkaen, koska katsoo, että Martti on jo silloin muuttanut Espanjaan. Kela riitauttaa Espanjan S073:ssa ilmoittaman päivämäärän S050:lla koska katsoo, että Espanjan tulisi rekisteröidä Kelan Martille myöntämä S072:n 1.9.2016 alkaen. Jos Espanja on edelleen sitä mieltä, että Martti on muuttanut Espanjaan jo 1.8.2016, jolloin se rekisteröi Kelan myöntämä S072:n se vastaa S073:lla Kelalle. Kela puolestaan vastaa jälleen S050:lla jos Kela on edelleen sitä mieltä, että S072:nen tulisi rekisteröidä 1.9.2016 alkaen.

Esimerkki

Kela on perunut eläkkeensaaja Martille S072:lla myöntämänsä hoito-oikeuden S016:lla 1.6.2017 alkaen, koska Martti muuttaa silloin takaisin Suomeen. Espanjan laitos on ilmoittanut S017:lla tai E108 B-osalla, että se hyväksyy Kelan S016:lla lähettämän Martin hoito-oikeuden perumisen vasta 1.7.2017 alkaen, koska se katsoo, että Martti on asunut Espanjassa siihen asti. Kela riitauttaa Espanjan S107:ssa ilmoittaman päivämäärän S050:lla.

Esimerkki

Kela on perunut S073:lla rekisteröimänsä saksalaiselle lähetetty työntekijä Ursulalle Saksan S072:lla tai E106 A-osalla myöntämän hoito-oikeuden rekisteröinnin S018:lla 1.10.2017 alkaen, koska Ursula ei tästä päivämäärästä alkaen työskentele enää lähetettynä työntekijänä vaan on aloittanut työskentelyn Suomessa. Saksan laitos vastaa Kelan S018:lla ilmoittaman Ursulan hoito-oikeiden rekisteröinnin perumisen S019:lla tai lomakkeen E 108 B-osalla, mutta katsoo, että Ursulan hoito-oikeuden rekisteröinti tulee perua jo 15.8.2017 alkaen. Kela riitauttaa Saksan S019:lla ilmoittaman päivämäärän S050:lla. Jos Saksa ei ole samaa mieltä Kelan kanssa Ursulan hoito-

oikeuden rekisteröinnin perumispäivämäärästä, se vastaa Kelalle S019:lla. Kela vastaa tarvittaessa jälleen Saksalle S050:lla jne.

Riitautuksen eli S050:sen vastaanottaminen

- Toinen maa riitauttaa Kelan lähettämän S073:n, S017:n tai S019:n päivämäärät :

Esimerkki

Saksan laitos on myöntänyt Saksasta Suomeen lähetetylle työntekijälle Ursulalle 1.1.2017 alkaen hoito-oikeuden S072:lla tai lomakkeen E106 A-osalla. Kela on vastannut Saksan laitoksen myöntämään S072:een tai E106 A-osaan S073:lla, jossa se kertoo rekisteröivänsä Ursulalle myönnetyn S072:n tai E106 A-osan 1.2.2017 alkaen. Saksa riitauttaa S050:lla Kelan S073:lla ilmoittaman päivämäärän. Kela vastaa riitautukseen S073:lla

Esimerkki

Saksan laitos on perunut lähetetty työntekijä Ursulalle myöntämänsä hoito-oikeuden S016:lla tai E106-lomakkeen B-osalla 31.12.2016 alkaen. Kela on ilmoittanut Saksalle S017:lla hyväksyvänsä Saksan S016:lla lähettämän Ursulan hoito-oikeuden perumisen 31.1.2017 alkaen. Saksa riitauttaa S050:lla Kelan S017:lla ilmoittaman päivämäärän. Kela vastaa riitautukseen S017:lla.

Esimerkki

Espanjan laitos on toimittanut Kelalle S018:sen tai lomakkeen E108 A-osan, jolla se peruu S073:lla rekisteröimänsä eläkkeensaaja Martin hoito-oikeuden 1.6.2017 koska Martti on silloin muuttanut Portugaliin. Kela on ilmoittanut S019:lla, että se hyväksyy Espanjan laitoksen S018:lla tai E108 A-osalla lähettämän Martin hoito-oikeuden rekisteröinnin perumisen 15.8.2017 alkaen koska Kelan tietojen mukaan Martti on muuttanut vasta silloin Portugaliin. Espanjan laitos riitauttaa Kelan S019:lla ilmoittaman päivämäärän S050:lla. Kela vastaa riitautukseen S019:lla.

Yleiset tietojenvaihtoa koskevat SED:it

SED H001 Ilmoitus/Tiedonsaantipyyntö

- H001:lla voidaan pyytää tai antaa lisätietoja esimerkiksi jos asiakirjoissa vaikuttaa olevan asiavirheitä. Se vastaa E-lomakkeen 001 A-osaa.

SED H002 Vastaus ilmoitukseen/Tiedonsaantipyyntöön

- H002:lla vastataan ilmoitukseen/tiedonsaantipyyntöön H001. Se vastaa E-lomakkeen 001-B-osaa .

1.2.7.6. Sähköiset asiakirjat

E-lomakkeet poistuvat käytöstä viimeistään, kun EESSI-järjestelmä (Electronic Exchange of Social Security Information) otetaan käyttöön. Sitä ennen tietojen vaihto tapahtuu E-lomakkeilla, paperisilla SEDeillä (structured electronic document) eli pSEDeillä ja esitettävällä asiakirjalla (portable document), nk. PD-asiakirjalla. PD-asiakirja myönnetään pääsääntöisesti toimivaltaisesta laitoksesta asiakkaalle, joka toimittaa sen edelleen asuin-/oleskelupaikan laitokselle. PD-asiakirjan kaikki tietokentät täytetään laitoksessa.

EESSI-järjestelmän käyttöönoton jälkeen kaikki vastaava tiedonvaihto maiden välillä toimeenpannaan rakenteisilla sähköisillä asiakirjoilla (structured electronic documents), eli nk. SEDeillä, mutta asiakkaalle voidaan kuitenkin edelleen myöntää PD-asiakirja.

Rakenteiset sähköiset asiakirjat (eSEdit) reititetään maiden väliseen EESSI-tietojärjestelmään ja niitä lähetetään vain maiden välillä. Asiakkaille on mahdollista tulostaa kopio häntä koskevasta rakenteisesta sähköisestä asiakirjasta.

Hoito-oikeudessa Suomi on käyttänyt E-lomakkeiden sijasta esitettävää asiakirjaa S1 joulukuusta 2016 alkaen ja hoito-oikeuden pSEDejä maaliskuusta 2017 alkaen.

Ennakkoluvallisen hoitoon hakautumisen tilanteissa Suomi käyttää esitettävää asiakirjaa S2. Esitettävää asiakirjaa S3 käytetään kun eläkkeellä oleva rajatyöntekijä haluaa jatkaa jo ennen eläkkeelle jäämistä aloitettua hoitoa siinä jäsenmaassa, jossa hän on työskennellyt. Tapaturmavakuutuskeskus (TVK) on toimivaltainen laitos esitettävän asiakirjan DA1 osalta, joka korvaa lomakkeen E123.

Hoito-oikeutta koskevat asiakirjat käsitellään pääsääntöisesti Oiwassa. Asiakirjaa koskevat pyynnöt, Kelasta myönnetty tai Kelaan ulkomailta lähetetty hoito-oikeutta koskeva asiakirja (esim. E-lomakkeet, pSED tai PD-asiakirja) on kuvattava asiakkaan tietoihin.

Maiden välistä sairaanhoitokustannusten laskutusta ja maksamista koskevia asiakirjoja ei kuitenkaan käsitellä Oiwassa.

1.2.7.7. SF/Q4 ja Q/SF4

Hoito-oikeustodistus SF/Q4

Kela myöntää hoito-oikeustodistuksen SF/Q4 tilanteessa, jossa asiakas on lähdössä Kanadan Quebeciin opiskelemaan, tutkimustyöhön tai tilapäisesti paikalliselle työnantajalle töihin tai on edellä mainitun perheenjäsen.

Jos asiakas on lähetettyä työntekijänä Suomesta Quebeciin, on Eläketurvakeskus (ETK) toimivaltainen viranomainen myöntämään lomakkeen SF/Q1, joka on tarkoitettu lähetettyjä työntekijöitä varten.

Kelan myöntämä hoito-oikeustodistus SF/Q4 löytyy Y-levyllä sijaitsevan kv-sairaanhoidon kansion alla olevasta hoito-oikeuskansioista Y > Kv-sairaanhoito > Hoito-oikeus. Todistus on tallennettu PDF muodossa ja sen voi täyttää sähköisesti tarvittavilla tiedoilla ennenkuin se tulostetaan ja toimitetaan asiakkaalle.

Todistus on suomen ja ranskankielinen.

Todistuksesta ei ole tällä hetkellä olemassa virallista ruotsinkielistä versiota. Y-levyllä on kuitenkin epävirallinen ruotsinnos todistuksesta, jonka voi liittää virallisen hoito-oikeustodistuksen SF/Q4 liitteeksi, silloin kun todistus myönnetään asiakkaalle, jonka asiointikieli on ruotsi. Ruotsinkielistä versiota todistuksesta ei siis tule täyttää vaan se tulee liittää suomen- ja ranskankielisen todistuksen liitteeksi silloin kun asiakkaan asiointikieli on ruotsi. Näin asiakas saa tiedoksi ruotsinnoksen todistuksesta.

Suomesta Quebeciin lähtevien hoito-oikeutta ei ratkaista Onnissa. Asiakkaalle annetaan kuitenkin hoito-oikeudesta päätös IBP78.

Lue lisää

[Kansainväliset sopimukset](#)

Suomesta ulkomaille lähtevä opiskelija

Suomesta ulkomaille lähetetty työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja

Hoito-oikeustodistus Q/SF4

Quebec myöntää hoito-oikeustodistuksen Q/SF4 tilanteissa, joissa asiakas tulee Kanadan Quebecistä Suomeen opiskelemaan, tutkimustyöhön tai tilapäisesti paikalliselle työnantajalle töihin tai on edellä mainitun perheenjäsen. Asiakkaan tulee rekisteröidä todistus Kelassa.

Jos asiakas on lähetettynä työntekijä Quebecistä Suomeen hän rekisteröityy Eläketurvakeskuksessa ja Kelassa Quebecin myöntämällä lomakkeella Q/SF1.

Quebecistä Suomeen tulevien hoito-oikeutta ei ratkaista Onnissa. Asiakkaalle annetaan kuitenkin hoito-oikeudesta päätös IBP75 ja myönnetään Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa (IBT41).

Lue lisää

[Kansainväliset sopimukset](#)

[Ulkomailta Suomeen tuleva opiskelija tai tutkija](#)

Ulkomailta Suomeen lähetetty työntekijä tai itsenäinen ammatinharjoittaja

1.2.7.8. Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa

Todistuksella oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa asiakas osoittaa ensisijaisesti oikeutensa Suomessa julkisen terveydenhuollon palveluihin. Todistukseen on myös kirjattu julkisen terveydenhuollon oikeudesta hakea näistä hoitokustannuksista valtion korvausta. Todistuksessa on lisäksi tieto asiakkaan oikeudesta Kelan maksamiin sairaanhoitokorvauksiin. Todistus sitoo julkista terveydenhuoltoa sen antaessa terveydenhuollon palveluja.

Todistuksen myöntäminen on säädetty Kelan tehtäväksi (Laki rajat ylittävästä terveydenhuollosta [1201/2013](#), 16 §). Ruotsiksi Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin on Intyg över rätt till vårdformåner i Finland ja englanniksi Certificate of entitlement to medical care in Finland.

Suomen kansallisen lainsäädännön mukaan julkisen terveydenhuollon palveluihin on oikeus, jos asiakkaalla on kotikuntalainen (201/1994) mukainen kotikunta Suomessa. Julkisen terveydenhuollon yksiköt soveltavat itsenäisesti kotikuntalakeja, jonka mukaisesta oikeudesta kotikuntaan Suomessa päättää kuitenkin ensisijaisesti maistraatti.

Eräillä asiakasryhmillä on kuitenkin EU-lainsäädännön, tiettyjen sosiaaliturvasopimusten, muun kansainvälisen sopimuksen ja kansallisen lainsäädännön nojalla oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin, vaikka heillä ei olisi kotikuntaa Suomessa. On myös mahdollista, että asiakkaalla ei ole oikeutta Suomen sairausvakuutuslain mukaisiin korvauksiin, mutta hänellä on oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin maksamalla

- samat asiakasmaksut kuin muut kuntalaiset tai
- hoidon todelliset kustannukset.

Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa voidaan myöntää Kelasta, kun kyse on asiakkaasta, jonka oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin perustuu

- EU-asetuksiin [883/2004](#) tai [1408/71](#) tai
- Suomea sitovaan sosiaaliturva- tai sairaanhoitosopimukseen, jos siinä on määräyksiä sairaanhoidon saamisesta.
- muuhun kansainväliseen sopimukseen tai
- kansalliseen lainsäädäntöön

Muulla kansainvälisellä sopimuksella tarkoitetaan esim. Suomen ja kansainvälisen järjestön välistä isäntämaasopimusta, jolla on sovittu järjestön henkilöstön sosiaaliturvasta ja kuulumisesta julkisen terveydenhuollon palveluiden piiriin. Tällainen sopimus on esimerkiksi Pohjoismaiden Investointipankin kanssa tehty sopimus (SopS 124–125/2010). Kansallisella lainsäädännöllä viitataan kansanterveyslain 14 §:ään ja erikoissairaanhoidolain 3 §:n 1 momenttiin, joiden nojalla tietyt kolmansista maista Suomeen työskentelemään tulevat kolmannen maan kansalaiset rinnastetaan kuntalaisiin.

Todistusta ei voida myöntää, jos edellä mainitut edellytykset eivät täyty. Todistusta ei voi myöntää myöskään tilanteessa, jossa asiakkaan oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin perustuu yksinomaan kotikuntalakiin.

Lue lisää

[Todistuksen antaminen](#)

[Saatekirjeet, ilmoitukset ja hoito-oikeustodistukset](#)

1.2.7.8.1. Todistuksen antaminen

Todistuksen oikeudesta hoitoetuksiin Suomessa antaminen

Asiakkaan hoito-oikeus tutkitaan asiakkaan omasta, toisen laitoksen tai julkisen terveydenhuollon pyynnöstä tai Kelan omasta aloitteesta.

Asiakkaalle annetaan Todistus oikeudesta hoitoetuksiin Suomessa (TOHE) hoito-oikeutta koskevan ratkaisun yhteydessä tai päätöksenannon yhteydessä, jos tilanteessa annetaan päätös.

TOHEN mukana tulee lähettää saatekirje kun:

- asiakkaan TOHE on umpeutunut ja sille pitää myöntää jatkoa mutta asiakkaalle ei tarvitse antaa uutta päätöstä hoito-oikeudesta koska hänen olosuhteissaan ei ole tapahtunut muutosta.
 - Kyseessä on Suomessa asuva, toisen maan kustannusvastuulle kuuluva työntekijä tai ei-aktiivi perheenjäsen, jolla on virallinen henkilötunnus. Näille asiakkaille on annettu TOHE IBT20.
 - Lähetä uuden TOHEN mukana saatekirje IBI23
- vieraskieliselle asiakkaalle annetaan hoito-oikeuspäätös ja TOHE sekä vieraskielinen saatekirje.
- julkiselle terveydenhuollolle lähetetään kopio asiakkaalle annetusta TOHEsta
 - Kun myönnät asiakkaalle IBT20:n (Toisen maan sairaanhoidon kustannusvastuulla Suomessa, ei eläkkeensaaja tai eläkkeensaajan perheenjäsen) tai IBT21:n (Toisen maan kustannusvastuulla Suomessa, EI HETUA, ei eläkkeensaaja tai eläkkeensaajan perheenjäsen), lähetä annetusta TOHE:sta kopio tiedoksi asiakkaan asuinpaikan terveyskeskukselle ja sairaanhoitopiirille
 - Saatekirje ja kopio TOHE:sta lähetetään kirjepostissa kyseessä olevan julkisen terveydenhuollon yksikön kirjaamoon. Saatekirje ja kopio TOHEsta voidaan lähettää julkiselle terveydenhuollolle myös sähköpostilla. Em. asiakirjat voidaan lähettää julkisen terveydenhuollon edustajan henkilökohtaiseen työsähköpostiin kun ensiksi on asiallisella tavalla varmennettu, että kyseinen sähköposti kuuluu ao. henkilölle.

Kenelle Todistus oikeudesta hoitoetuksiin Suomessa voidaan antaa

Todistus annetaan yleensä asiakkaalle, jolla ei ole Suomessa kotikuntaa. Tämä johtuu siitä, että valtion korvausta maksetaan julkiselle terveydenhuollolle pääsääntöisesti vain silloin,

kun asiakkaalla ei ole Suomessa kotikuntaa. Hoito-oikeustodistuksessa on tästä syystä maininta, että jos asiakas saa Suomessa kotikunnan todistuksen voimassaolon aikana, julkiselle terveydenhuollolle ei enää makseta valtion korvausta asiakkaan sairaanhoitokustannuksista.

Jos asiakas on tullut Suomeen EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä, ja hän on Suomessa asuvana vakuutettu, mutta hänellä ei ole Suomessa kotikuntaa, asiakasta tulee kehottaa hakemaan kotikuntaa. Jos asiakas ei halua hakea kotikuntaa tai ei sitä saa, voit myöntää asiakkaalle Todistuksen oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa (IBT10).

Suomeen EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä tulleelle, Suomessa asuvana vakuutetulle asiakkaalle voidaan myöntää Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa, vaikka hän ei olisi vielä hakenut kotikuntaa. Todistus voidaan myöntää, jos käy ilmi, että asiakas on käyttänyt julkisen terveydenhuollon palveluita tai tulee käyttämään niitä ajalla, jolla hänellä ei ole kotikuntaa. Myönnä näissä tilanteissa asiakkaalle todistus, jonka voimassaolo on enintään 6 kuukautta tulevaa aikaa. Kehota asiakasta kuitenkin hakemaan kotikuntaa. Jos asiakas tässä yhteydessä toteaa, ettei halua hakea kotikuntaa voit myöntää todistuksen normaalisti. Jos asiakkaalle on syntynyt kustannuksia julkisessa terveydenhuollossa takautuvalta ajalta, voit myöntää todistuksen kuluvan kuukauden alusta lukien enintään vuosi takautuen sillä edellytyksellä, että asiakas on ollut vakuutettu.

Huomautus

Kotikuntamerkinne tekemisestä säädetään kotikuntalaissa. Jos asiakas tekee muuttoilmoituksen Maistraatille yli kuukausi muuton jälkeen, Maistraatti merkitsee lain mukaan muuttopäiväksi muuttoilmoituksen saapumispäivän. Lain mukaan maistraatti ei voi jälkikäteen korjata osoitetietoja, jos väärä osoitetieto johtuu siitä, ettei asiakas ole tehnyt muuttoilmoitusta ajallaan.

Asiakasta ei tule kehottaa korjauttamaan kotikuntatietoja takautuvalta ajalta, jos Maistraatti ei pysty tekemään sitä kotikuntalain puitteissa.

Esimerkki

Julie on muuttanut vakinaisesti Suomeen 1.1.2018, mutta hän on ilmoittanut muutosta Maistraatille vasta 15.4.2018. Näin ollen Julie on saanut kotikunnan Suomesta vasta 15.4.2018 alkaen. Julieta ei tule kehottaa hakemaan kotikuntaa todellisesta muuttopäivästä lukien, koska Maistraatti ei pysty enää jälkikäteen korjaamaan tietoa.

Todistus oikeudesta hoitotuuksiin Suomessa annetaan asiakkaalle myös tilanteessa, jossa asiakkaalla on Suomessa kotikunta mutta hänen sairaanhoitokustannuksensa eivät kuulu Suomelle:

- Suomessa asuva asiakas, joka on työskentelynsä perusteella sairausvakuutettu toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä. Tällaisella asiakkaalla tulee olla työskentelymaahan myöntämä hoito-oikeustodistus S1, S072 tai E106 (pl. Pohjoismaiden tai Yhdistynyt kuningaskunta). Tällaisella asiakkaalla on pääsääntöisesti Suomessa kotikunta mutta koska Suomi ei vastaa hänen sairaanhoitonsa kustannuksista, julkisella terveydenhuollolla on oikeus valtion korvaukseen hänen hoitokustannuksistaan.
 - Jos asiakas ei ole toimittanut hoito-oikeustodistusta, häntä tulee pyytää toimittamaan se Kelaan neljän viikon määräajassa.
 - Tarvittaessa voit käyttää kirjepohjaa IBL44.
 - Voit pyytää hoito-oikeustodistusta myös suoraan asiakkaan työskentelymaan sairausvakuutuslaitoksesta lähettämällä Onnista pSED S071:n, jos asiakas näin pyytää.

- Hoito-oikeus tulee ratkaista Onnissa riippumatta siitä, toimittaako asiakas tai sairausvakuutuslaitos hoito-oikeustodistuksen vai ei. Onni ottaa huomioon ratkaisun sisällössä hoito-oikeustodistuksen ja sen puuttumisen.
 - Kun asiakas tai työskentelymaan sairausvakuutuslaitos on toimittanut hoito-oikeustodistuksen S1, S072 tai E106, anna asiakkaalle päätös IBP68.
 - Myönnä asiakkaalle myös Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa enintään yksi vuosi takautuen, kuukauden alusta lukien.
 - Myönnä asiakkaalle IBT20 (Toisen maan kustannusvastuulla Suomessa, ei eläkkeensaaja/:n pj) tai IBT21 (Toisen maan kustannusvastuulla Suomessa, Ei HETUA, ei eläkkeensaaja/:n pj).
 - Lähetä asiakkaalle myönnetystä IBT20:sta tai IBT21:sta kopio asiakkaan kotikunnan mukaiseen sairaanhoitopiiriin ja terveystieteeseen.
 - Jos asiakas tai työskentelymaan sairausvakuutuslaitos ei ole toimittanut hoito-oikeustodistusta, anna asiakkaalle päätös IBP66.
 - Asiakkaalle ei saa myöntää Todistusta oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa.
- Suomessa asuva asiakas, joka kuuluu Saksan tai Espanjan virkamiesjärjestelmään. Asiakas ei ole Suomessa sairausvakuutettu, mutta hänellä on Suomessa kotikunta. Suomi ei vastaa asiakkaan sairaanhoidon kustannuksista. Julkisella terveydenhuollolla on oikeus periä asiakkaalta hänelle annetun hoidon todelliset kustannukset, joten asiakkaan hoitokustannuksista ei makseta valtion korvausta.

Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa -pohjia on käytössä sekä suomen- että ruotsinkielellä.

Todistuksen kuvaus asiakaskirjejärjestelmässä kertoo, missä tilanteessa todistusta käytetään

Onnissa ratkaistavien tapausten osalta käytetään samaa todistus pohjaa asiakkaan statuksesta riippumatta silloin kun kyseessä on saman sisältöinen hoito-oikeus.

Onnin ulkopuolella ratkaistavien tapausten osalta eri tilanteisiin on omat todistus pohjat, esim. yhdistelmä lupadirektiiviyöntekijöiden ja kv-järjestöissä työskentelevien osalta.

Todistuksesta käy ilmi

- hoito-oikeuden voimassaoloaika
- hoito-oikeuden laajuus
- tieto maasta, jonka puolesta hoitoetuuudet Suomessa annetaan
- toimintaohje julkisen terveydenhuollon yksikölle hoidosta aiheutuvien kustannusten ilmoittamista varten
- toimintaohje julkisen terveydenhuollon yksikölle valtion korvauksen hakemista varten
- tieto onko asiakkaalla oikeus Kelan maksamiin sairaanhoitokorvauksiin

Lähetä todistus hoito-oikeutta koskevan päätöksen mukana. Jos asiakkaan hoito-oikeuspäätös on toistaiseksi voimassa mutta TOHE:n voimassaoloaika on päättymässä, asiakkaalle ei tarvitse antaa uutta päätöstä vaan uuden TOHEN mukana lähetetään saatekirje (IBI23).

TOHE myönnetään määräajalle vakuuttamispäätöksen mukaisesti silloin, kun asiakkaalle on tehty määräaikainen vakuuttamisratkaisu. TOHE myönnetään enintään 24 kuukauden ajalle, silloin kun asiakkaalle on tehty toistaiseksi voimassa oleva vakuuttamisratkaisu.

Ennen uuden todistuksen myöntämistä varmista asiakkaalta, ovatko edellytykset todistuksen myöntämiselle vielä voimassa. Käytä olosuhteiden tarkistamista varten kirjepohjia IBL19-21.

Jos asiakkaalle ei ole hoito-oikeutta, hänellä ei myöskään ole oikeutta Todistukseen oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa.

Todistuksen myöntäminen kun asiakkaalla on Onnissa voimassa oleva hoito-oikeus

Kun asiakkaalle myönnetyn Todistuksen oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa voimassaolo päättyy ja asiakkaalla on voimassa oleva hoito-oikeus Onnissa, uuden todistuksen myöntämisen tilanteessa ei tehdä ratkaisua Onnissa. Näin tulee toimia myös tilanteissa, joissa asiakkaalla on oikeus TOHE:een mutta hänellä ei ole sitä aikaisemmin ollut. Jos asiakkaalla on edelleen oikeus todistukseen, myönnä hänelle TOHE asiakaskirjajärjestelmässä. Varmista, että Oiwaan jää Seuranta-työ odottamaan uuden TOHEN myöntämisen ajankohtaa. Jos Oiwasssa ei ole Seuranta-työtä, luo Oiwaan Seuranta-työ odottamaan uuden TOHE:n myöntämisen ajankohtaa.

Voit tulostaa aiemmin myönnetystä asiakirjasta asiakaspalvelussa kopion asiakkaalle, jos se on tarpeen.

Lue lisää

[Saatekirjeet, ilmoitukset ja hoito-oikeustodistukset](#)

[Ratkaiseminen](#)

Valtion korvaus

1.2.7.8.2. Saatekirjeet, ilmoitukset ja Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa

Alla on listattu yleisimmät saatekirjeet ja muut ilmoitukset sekä Todistukset oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa. Lisää saatekirjeitä ja ilmoituksia löytyy asiakaskirjajärjestelmästä.

Saatekirjeet ja muut ilmoitukset

IBI23 Saatekirje

Saatekirje TOHElle IBT20; Suomessa asuva, toisen maan kustannusvastuulle kuuluva työntekijä tai ei-aktiivi, jolla on virallinen henkilötunnus. Saatekirjettä käytetään kun asiakkaan TOHE on umpeutunut ja sille pitää myöntää jatkoa mutta asiakkaalle ei tarvitse antaa uutta päätöstä hoito-oikeudesta koska asiakkaan olosuhteissa ei ole tapahtunut muutosta.

IBI25 Saatekirje

Saatekirje julkiselle terveydenhuollolle, kun lähetät sairaanhoitopiirille ja/tai terveyskeskukselle kopion asiakkaalle myönnetystä TOHEsta. Lähetä saatekirje ja kopio TOHE:sta kirjepostissa kyseessä olevan julkisen terveydenhuollon yksikön kirjaamoon.

Käytössä suomen- ja ruotsinkielisenä.

IBI26 Ilmoitus: Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin peruttu

Ilmoitus henkilöasiakkaalle kun hänelle myönnetty TOHE on peruttu. Ilmoitusta voi käyttää kun kyseessä on

- Suomessa sairausvakuutettu työntekijä, joka on saanut kotikunnan,
- Suomessa asuva toisen EU- tai Eta-maan tai Sveitsin kustannusvastuulle kuuluva työntekijä, joka on lopettanut työskentelyn ja siirtynyt Suomen sosiaaliturvaan
- Suomessa asuva toisen EU- tai Eta-maan tai Sveitsin lipun alla työskennellyt merityöntekijä, jonka työ on päättynyt ja hän on siirtynyt Suomen sosiaaliturvaan.
- Suomessa asuva tosen EU- tai Eta-maan tai Sveitsin kustannusvastuulle kuuluva eläkkeensaaja, joka on alkanut saamaan EU-asetuksen 883/04 mukaista eläkettä Suomesta ja siirtynyt Suomen sairaanhoidon kustannusvastuulle

- Suomessa asuva toisen EU- tai Eta-maan tai Sveitsin kustannusvastuulle kuuluva eläkkeensaaja, joka on aloittanut työskentelyn Suomessa ja siirtynyt Suomen sairaanhoidon kustannusvastuulle

Päätöstä ei tässä tilanteessa tarvitse antaa, koska hoito-oikeus Suomessa ei ole muuttunut, vain sen peruste on muuttunut (esim. saanut kotikunnan). Muissa tilanteissa, kun hoito-oikeus päättyy ja TOHE perutaan ennen sen voimassaolon päättymistä, tulee antaa päätös.

Vahvasta ilmoituksella aiemmin lähetetyn TOHEN voimassaolon päättyminen hoito-oikeuden muutospäivämäärän mukaisesti (esim. kotikunnan saamisen, vakuuttamisajankohdan tai hoito-oikeustodistuksen perumisajankohdan). Käytössä suomen- ja ruotsinkielisenä.

IBI27 Ilmoitus

Ilmoitus julkiselle terveydenhuollolle, kun asiakkaalle myönnetyn TOHEN voimassaolo on päättynyt.

Vahvasta ilmoituksella aiemmin lähetetyn TOHEN voimassaolon päättyminen hoito-oikeuden muutospäivämäärän mukaisesti (esim. vakuuttamisajankohdan tai hoito-oikeustodistuksen S1 perumisajankohdan).

Lähetä ilmoitus samoilla yhteystiedoilla julkiselle terveydenhuollolle kuin aiemmin myönnetty hoito-oikeutta osoittavat asiakirjat. Käytössä suomen- ja ruotsinkielisenä.

IBI28 Ilmoitus

Tiedote asiakkaalle tai julkiselle terveydenhuollolle lähettäväksi kuntalaisen oikeudesta julkiseen terveydenhuoltoon sekä asiakkaan sairausvakuuttamisesta Suomessa.

IBI30 Ilmoitus

Käytä kirjettä, jos kotikunnattomalla asiakkaalla on ongelmia saada sairaanhoitoa julkisessa terveydenhuollossa ja hänellä on oikeus hoitoon EU-lainsäädännön, kansainvälisen sosiaaliturvasopimuksen tai kansallisen lainsäädännön nojalla. Lähetä kirje sille julkisen terveydenhuollon yksikölle, jossa asiakas ei ole saanut hoitoa. Käytössä suomen- ja ruotsinkielisenä.

Todistus oikeudesta hoitoetuksiin Suomessa

Alla on jaoteltuna todistukset oikeudesta hoitoetuksiin Suomessa sen mukaan, ratkaistaanko asiakkaan hoito-oikeus Onnissa ja kuka vastaa sairaanhoidon kustannuksista.

Sairanhoidon kustannuksista vastaa Suomi

IBT10 Suomen kustannusvastuulla, vakuutettu, ei eläkkeensaaja/eläkkeensaajan perheenjäsen

Myönnä todistus kotikunnattomalle asiakkaalle, joka oleskelee tai asuu toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä ja on Suomessa sairausvakuutettu. Suomi vastaa asiakkaan sairaanhoidon kustannuksista.

IBT11 Suomen kustannusvastuulla, ei vakuutettu, ei eläkkeensaaja/eläkkeensaajan perheenjäsen

Myönnä todistus kotikunnattomalle, toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä asuvalle perheenjäsenelle, joka ei ole sairausvakuutettu Suomessa, mutta jonka sairaanhoidon kustannukset kuuluvat Suomen vastuulle.

IBT12 Suomen kustannusvastuulla, ei vakuutettu, ei henkilötunnusta, ei eläkkeensaaja/eläkkeensaajan perheenjäsen

Myönnä todistus kotikunnattomalle, toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä asuvalle perheenjäsenelle, joka ei ole sairausvakuutettu Suomessa ja jolla ei ole virallista Suomen henkilötunnusta, mutta jonka sairaanhoidon kustannukset kuuluvat Suomen vastuulle.

IBT13 Ulkomailla Suomen kustannusvastuulla, eläkkeensaaja/eläkkeensaajan perheenjäsen

Myönnä todistus tarvittaessa toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä asuvalle eläkkeensaajalle tai hänen perheenjäsenelleen, jonka sairaanhoidon kustannukset kuuluvat Suomen vastuulle.

IBT14 Ulkomailla Suomen kustannusvastuulla, eläkkeenhakija

Myönnä todistus tarvittaessa toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä asuvalle eläkkeenhakijalle, jonka sairaanhoidon kustannukset kuuluvat Suomen vastuulle.

IBT15 Suomessa työeläke- ja/tai tapaturmavakuutettu työntekijä tai perheenjäsen, ei sairausvakuutettu

Myönnä todistus asiakkaalle, kun ratkaiset työeläke- ja/tai tapaturmavakuutetun, mutta ei-sairausvakuutetun työntekijän tai hänen perheenjäsenen hoito-oikeuden, eikä asiakkaalla ole kotikuntaa.

IBT16 Suomessa työeläke- ja/tai tapaturmavakuutettu työntekijä tai perheenjäsen, ei sairausvakuutettu, ei sairausvakuutettu

Myönnä todistus asiakkaalle, kun ratkaiset hoito-oikeuden ei-sairausvakuutetulle asiakkaalle, jolla ei ole virallista henkilötunnusta ja kotikuntaa Suomessa, mutta hän on Suomessa työeläke- ja/tai tapaturmavakuutettu työntekijä tai edellämämainitun perheenjäsen.

Sairanhoidon kustannuksista vastaa toinen EU-tai Eta-maa tai Sveitsi

IBT20 Toisen maan kustannusvastuulla Suomessa, ei eläkkeensaaja/eläkkeensaajan perheenjäsen

Myönnä todistus, kun rekisteröit ratkaisun yhteydessä toisen EU- tai Eta-maan tai Sveitsin myöntämän hoito-oikeustodistuksen E106,E109,S1 tai S072. Myönnä todistus myös kun Suomessa asuvan asiakkaan sairaanhoidon kustannusvastuu kuuluu toisen Pohjoismaan tai Iso-Britannian ja Pohjois-Irlannin vastuulle (maiden välillä ei käytetä hoito-oikeustodistuksia). Lähetä kopio todistuksesta tiedoksi asiakkaan kotikunnan mukaiseen sairaanhoitopiiriin ja terveyskeskukseen. Vaikka asiakkaalla on Suomessa kotikunta, julkisella terveydenhuollolla on oikeus valtion korvaukseen asiakkaan hoitokustannuksista. Oikeus korvaukseen on, koska hoitokustannuksista ei vastaa Suomi vaan se maa, missä asiakas on vakuutettu työskentelynsä perusteella.

IBT21 Toisen maan kustannusvastuulla Suomessa, ei hetua, ei eläkkeensaaja/eläkkeensaajan perheenjäsen

Myönnä todistus, kun rekisteröit ratkaisun yhteydessä toisen EU- tai Eta-maan tai Sveitsin myöntämän hoito-oikeustodistuksen E106,E109,S1 tai S072, eikä asiakkaalla ole virallista henkilötunnusta.

Todistukset tapauksiin joita ei ratkaista Onnissa

IBT40 Suomessa sairausvakuutettu, Israeliin lähetetty työntekijä (päähenkilö ja hetullinen perheenjäsen)

Myönnä todistus, kun olet tehnyt myönteisen vakuuttamisratkaisun Suomessa sairausvakuutetulle Israeliin lähetetylle työntekijälle, jolla ei ole Suomessa kotikuntaa. Asiakkaan sairaanhoidon kustannukset kuuluvat Suomen vastuulle. Myönnä todistus päähenkilölle ja perheenjäsenelle, jolla on suomalainen henkilötunnus.

Myönnä todistus määräjälle vakuuttamispäätöksen mukaisesti, kun asiakkaalle on tehty määräaikainen vakuuttamisratkaisu, kuitenkin enintään 24 kuukauden ajaksi.

Myönnä todistus perheenjäsenelle jolla ei ole Suomessa kotikuntaa, jos hänen hoitoetuusoikeutensa on selvä vakuuttamisen käsittelyajankohtana.

IBT41 Kanadan Quebecissa sairausvakuutettu, Kelassa rekisteröity lomake Q/SF 1 tai Q/SF4

Käytä todistusta, kun Kela on rekisteröinyt Kanadan Quebecin sairausvakuutuslaitoksen myöntämän lomakkeen Q/SF 1 tai Q/SF 4.

IBT42 Yhdistelmäluopadirektiivi-työntekijä, sairausvakuutettu, hetullinen

Myönnä todistus Suomessa työskentelevälle asiakkaalle

- jolla on Suomessa Maahanmuuttoviraston myöntämä oleskelulupa, jossa on työnteko-oikeus JA
- joka on Suomessa työ-, virka-, tai muussa palvelusuhteessa TAI
- joka vähintään kuusi kuukautta sellaisessa oltuaan on rekisteröity työttömäksi työnhakijaksi Suomessa.

Myönnä todistus jos asiakkaalla ei ole Suomessa kotikuntaa. Kyse on tietyistä EU- tai Eta-maan tai Sveitsin ulkopuolelta Suomeen työskentelemään tulevista kolmannen maan kansalaisista.

Myönnä todistus työntekijälle hänelle myönnetyn oleskeluluvan ja työ-, virka-, tai muun palvelusuhteen voimassaolon ajalle, enintään kuitenkin 24 kuukauden ajalle.

Sellaiselle työntekijälle, joka ei tarvitse Suomessa oleskelulupaa tietyllä alalla työskennellessään, myönnetään asiakirja työnteko-oikeuden keston mukaiselle ajalle eli enintään 3kk ajalle.

Jos asiakas on rekisteröity työttömäksi työnhakijaksi vähintään kuusi kuukautta kestäneen työ-, virka- tai muun palvelusuhteen päätyttyä, myönnä asiakirja asiakkaalle myönnetyn oleskeluluvan voimassaolon ajalle.

IBT43 Yhdistelmäluopadirektiivi-työntekijä, ei-sairausvakuutettu, hetullinen tai hetuton

Myönnä todistus IBT42:n tavoin asiakkaalle, joka ei ole Suomessa sairausvakuutettu. Myönnä todistus, jos asiakkaalla ei ole Suomessa kotikuntaa. Myönnä todistus enintään 24 kuukauden ajaksi kerrallaan.

IBT44 Eritysosaajadirektiivin tarkoittama Suomessa työskentelevä asiakas, sairausvakuutettu, hetullinen

Myönnä todistus Suomessa työskentelevälle EU:n sinisen kortin haltijalle tai tämän Suomessa asuvalle tai oleskelevalle perheenjäsenelle, joka on Suomessa sairausvakuutettu mutta jolla ei ole Suomessa kotikuntaa.

Myönnä hoito-oikeustodistus asiakkaalle sinisen kortin voimassaolon ajalle, kuitenkin enintään 24 kuukauden ajaksi.

IBT45 Suomessa asuva, ei-sairausvakuutettu, Itämeren suojelukomission työntekijä tai perheenjäsen (hetullinen)

Myönnä todistus Itämeren suojelukomission (Helsinki Commission, HELCOM) työntekijälle tai tämän Suomessa asuvalle sairausvakuutuslain mukaiselle perheenjäsenelle, jolla on suomalainen henkilötunnus ja jonka sairaanhoitokustannuksista Suomi vastaa Itämeren suojelukomission kanssa tehdyn sopimuksen perusteella.

Kyse voi olla EU- tai muun maan kansalaisesta, joka asuu Suomessa, mutta jolla ei ole Suomessa kotikuntaa. Asiakkaalla voi olla ulkoasianministeriön myöntämä diplomaattistatus.

Myönnä todistus työntekijälle tai tämän perheenjäsenelle, työsopimuksen ja/tai oleskeluluvan mukaiselle ajalle ja/tai ajanjaksolle, jonka asiakas on sairausvakuutuslain mukainen perheenjäsen (alaikäinen tai samassa taloudessa asuva puoliso).

IBT46 Pohjoismaiden Investointipankin päätoimipaikassa työskentelevä ja perheenjäsen, sairausvakuutettu (hetullinen)

Myönnä todistus Pohjoismaiden Investointipankin (NIB) päätoimipaikassa Helsingissä työskentelevälle asiakkaalle tai tämän Suomessa asuvalle tai oleskelevälle perheenjäsenelle.

Kyse voi olla EU- tai muun maan kansalaisesta, joka työskentelee Pohjoismaiden Investointipankissa, mutta jolla ei ole Suomessa kotikuntaa.

Myönnä asiakirja työntekijälle tai tämän perheenjäsenelle, työsopimuksen ja/tai oleskeluluvan mukaiselle ajalle ja/tai ajanjaksolle, jonka asiakas on perheenjäsen.

IBT47 Pohjoismaiden kehitysrahaston päätoimipaikassa työskentelevä ja perheenjäsen, sairausvakuutettu (hetullinen)

Myönnä todistus Pohjoismaiden kehitysrahaston (NDF) päätoimipaikassa Helsingissä työskentelevälle asiakkaalle tai tämän Suomessa asuvalle tai oleskelevälle perheenjäsenelle.

Kyse voi olla EU- tai muun maan kansalaisesta, joka työskentelee Pohjoismaiden kehitysrahastossa, mutta jolla ei ole Suomessa kotikuntaa.

Myönnä todistus työntekijälle tai tämän perheenjäsenelle, työsopimuksen ja/tai oleskeluluvan mukaiselle ajalle ja/tai ajanjaksolle, jonka asiakas on perheenjäsen.

IBT48 Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiön päätoimipaikassa työskentelevä ja perheenjäsen, sairausvakuutettu (hetullinen)

Myönnä todistus Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiön (NEFCO) päätoimipaikassa Helsingissä työskentelevälle asiakkaalle tai tämän Suomessa asuvalle tai oleskelevälle perheenjäsenelle.

Kyse voi olla EU- tai muun maan kansalaisesta, joka työskentelee Pohjoismaiden ympäristörahoitusyhtiössä, mutta jolla ei ole Suomessa kotikuntaa.

Myönnä todistus työntekijälle tai tämän perheenjäsenelle, työsopimuksen ja/tai oleskeluluvan mukaiselle ajalle ja/tai ajanjaksolle, jonka asiakas on perheenjäsen.

IBT49 Itämeren suojelukomission työntekijä tai perheenjäsen, ei-vakuutettu, kotikunta on

Myönnä todistus Itämeren suojelukomissiossa (HELCOM) työskentelevälle asiakkaalle ja tämän Suomessa asuvalle tai oleskelevälle perheenjäsenelle.

Myönnä todistus työntekijälle tai tämän perheenjäsenelle työsopimuksen ja/tai oleskeluluvan mukaiselle ajalle ja/tai ajanjaksolle, jonka asiakas on perheenjäsen.

IBT50 Suomessa asuva ei-vakuutettu virkamiesjärjestelmään kuuluva henkilö ja hänen ei-aktiivi perheenjäsen

Myönnä todistus, jos Suomessa pysyvästi asuva asiakas ilmoittaa, että kuuluu Espanjan tai Saksan virkamiesten erityisjärjestelmään, eikä asiakkaaseen ja hänen perheenjäseniinsä sovelleta EU-asetusten 883/2004 tai 987/09 hoitoetuksia koskevia säännöksiä (Asetus 987/09 Liite 2).

IBT51 Muualla vakuutettu, tilapäisesti Suomessa oleskeleva, jonka EHIC ei toimi julkisessa terveydenhuollossa

Myönnä todistus asiakkaalle, joka ei saa asuinmaansa eurooppalaisella sairaanhoitokortilla lääketieteellisesti välttämätöntä hoitoa julkisessa terveydenhuollossa.

IBT52 ICT-työntekijä, ei-sairausvakuutettu, hetullinen tai hetuton

Myönnä todistus Suomessa työskentelevälle asiakkaalle, jolla on Suomessa Maahanmuuttoviraston myöntämä ICT-oleskelulupa, jossa on työnteko-oikeus. Asiakas on Suomessa työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutettu.

Myönnä todistus jos asiakkaalla ei ole Suomessa kotikuntaa. Kyse on tietyistä EU- tai Eta-maan tai Sveitsin ulkopuolelta Suomeen työskentelemään tulevista kolmannen maan kansalaisista.

Myönnä todistus ICT-oleskeluluvan voimassaolon ajalle.

IBT53 ICT-työntekijä, sairausvakuutettu, hetullinen

Myönnä todistus Suomessa työskentelevälle asiakkaalle, jolla on Suomessa Maahanmuuttoviraston myöntämä ICT-oleskelulupa, jossa on työnteko-oikeus.

Myönnä todistus jos asiakkaalla ei ole Suomessa kotikuntaa. Kyse on tietyistä EU- tai Eta-maan tai Sveitsin ulkopuolelta Suomeen työskentelemään tulevista kolmannen maan kansalaisista.

Myönnä todistus työntekijälle hänelle myönnetyn ICT- oleskeluluvan voimassaolon ajalle, enintään kuitenkin 24 kuukauden ajalle.

IBT54 Kausityöntekijä, ei-sairausvakuutettu, hetullinen tai hetuton

Myönnä todistus Suomessa työskentelevälle asiakkaalle, jolla on Maahanmuuttoviraston myöntämä kausityöhön oikeuttava todistus. Kausityöntekijä, jolle Maahanmuuttovirasto on myöntänyt kausityöhön oikeuttavan todistuksen tulee Suomeen viisumivapaasta maasta ja oleskelee Suomessa alle 90 päivää. Asiakas on Suomessa työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutettu.

Myönnä todistus Suomessa työskentelevälle asiakkaalle, jolla on Ulkoasiainministeriön myöntämä kausityöhön oikeuttava viisumi. Kausityöntekijä, jolle Ulkoasiainministeriö on myöntänyt kausityöhön oikeuttavan viisumin tulee Suomeen viisumivollisesta maasta ja oleskelee Suomessa alle 90 päivää. Asiakas on Suomessa työeläke- ja/tai tapaturma- ja työttömyysvakuutettu.

Myönnä todistus jos asiakkaalla ei ole Suomessa kotikuntaa. Kyse on tietyistä EU- tai Eta-maan tai Sveitsin ulkopuolelta Suomeen työskentelemään tulevista kolmannen maan kansalaisista.

Myönnä todistus työntekijälle hänelle myönnetyn kausityötä koskevan todistuksen tai viisumin voimassaolon ajalle.

IBT55 Kausityöntekijä, sairausvakuutettu, hetullinen

Myönnä todistus Suomessa työskentelevälle asiakkaalle, jolla on Maahanmuuttoviraston myöntämä kausityöhön oikeuttava oleskelulupa. Kausityöntekijä, jolle Maahanmuuttovirasto on myöntänyt kausityöhön oikeuttavan oleskeluluvan oleskelee Suomessa yli 90 päivää.

Myönnä todistus jos asiakkaalla ei ole Suomessa kotikuntaa. Kyse on tietyistä EU- tai Eta-maan tai Sveitsin ulkopuolelta Suomeen työskentelemään tulevista kolmannen maan kansalaisista.

Myönnä todistus työntekijälle hänelle myönnetyn kausityötä koskevan oleskeluluvan voimassaolon ajalle, enintään kuitenkin 24 kuukauden ajalle.

1.2.8. Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu

Suomessa verottaja on toimivaltainen viranomaisen sairausvakuutus- ja sairaanhoitomaksujen toimeenpanossa.

Sairausvakuutusmaksu jakaantuu sairaanhoitomaksuun ja päivärahamaksuun, joista voit lukea lisää [Verohallinnon sivuilta](#).

Lue lisää sairauvakuutusmaksujen perimisestä ja vakuutusmaksuista vapautumisesta vakuuttamisen etuusohjeesta.

1.3. Suhde muihin etuuksiin

Hoito-oikeuteen vaikuttavat vakuuttaminen, työskentely, eläkkeen ja rahaetuuden maksu ja perheenjäsenyys.

Hoito-oikeuden myöntämisellä on vaikutus hoitokustannusten korvaamiseen, hoitoon hakeutumiseen sekä valtioiden väliseen laskutukseen.

Lue lisää

Valtion korvaus

Kustannusten korvaaminen

[Hoitoon hakeutuminen](#)

Laskutus

1.4. Hakeminen

Hoito-oikeuden vireilletulo

Hoito-oikeus voi tulla ratkaistavaksi

- asiakkaan omasta pyynnöstä
 - esim. asiakas hakee hoito-oikeutta hoito-oikeuden hakemuslomakkeilla SV 140 (Suomesta muutettaessa) tai SV 141 (Suomeen muutettaessa) tai vapaamuotoisesti, esimerkiksi asiointipalvelun kautta viesti-toiminnolla tai puhelimitse
- toisen laitoksen pyynnöstä
 - esim. asiakkaan asuinmaan laitos pyytää Kelaä myöntämään asiakkaalle hoito-oikeustodistuksen
- julkisen terveydenhuollon pyynnöstä
 - esim. julkinen terveydenhuolto pyytää Kelaä myöntämään asiakkaalle Todistuksen oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa
- toisessa etuudessa tai asiakkaan yleistiedoissa tapahtuvan muutoksen takia

Hoito-oikeuden hakemuslomakkeet

Asiakas voi hakea hoito-oikeutta lomakkeilla:

- SV 140 Hakemus - Hoito-oikeus Suomesta muutettaessa
- SV 141 Hakemus - Hoito-oikeus Suomeen muutettaessa
- SV 142 Ilmoitus - Ulkomailla asuvan perheenjäsenen hoito-oikeuden selvittäminen

Hakemuksia SV 140 ja SV 141 ja ilmoitusta SV 142 käytetään tilanteissa, joissa sovelletaan EU-lainsäädäntöä. Asiakas voi hakea Suomen ja Quebecin väliseen sosiaaliturvajärjestelyyn perustuvaa hoito-oikeutta vapaamuotoisesti puhelimitse tai asiointipalvelun kautta.

SV 140 Hakemus Hoito-oikeus Suomesta muutettaessa

Asiakas voi hakea hoito-oikeutta lomakkeella SV 140, kun hän

- muuttaa Suomesta toiseen EU- tai Eta-maahan tai Sveitsiin ja hän haluaa hakea oikeutta saada sairaanhoitoa samoin edellytyksin kuin ulkomailla asuvat
- asuu Suomessa, mutta työskentelee toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä
- asuu Suomessa, mutta työskentelee toisen EU- tai Eta-maan tai Sveitsin lipun alla purjehtivalla aluksella
- asuu toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä ja hänestä tulee perheenjäsen (puoliso) henkilölle, jonka sairaanhoidon kustannuksista Suomi vastaa

SV 140 lomaketta ei tarvitse täyttää, jos asiakas on

- työkomennukselle toiseen EU- tai Eta-maahan tai Sveitsiin lähetetty työntekijä tai
 - Lähetetty työntekijä hakee todistusta Suomen sosiaaliturvan soveltamisesta (A1) ETK:lta. Kela voi tutkia lähetetyn työntekijän hoito-oikeuden ja myöntää tarvittavan hoito-oikeustodistuksen vasta ETK:n ratkaisun jälkeen. ETK välittää Kelaan tiedon ratkaisustaan.
- toiseen EU- tai Eta-maahan tai Sveitsiin yli vuodeksi muuttava eläkkeensaaja, opiskelija tai näiden perheenjäsen
 - Näissä tapauksissa asiakas täyttää Y 38 lomakkeen (Muutto ulkomaille tai työskentely ulkomailla), josta saadaan myös hoito-oikeutta varten tarvittavat tiedot.

SV 140 lomakkeella kysytään mm.

- ulkomailla oleskelun kesto,
- ulkomailla oleskelun tarkoitusta
 - työskentely ulkomailla paikallisen työnantajan palveluksessa: onko määräaikainen vai vakituinen, minkä tyyppisestä työstä kyse (esim. merityö, kv-järjestössä työskentely), asuuko työntekijä ulkomailla työskentelyn aikana kuitenkin Suomessa jne.
 - työnhaku tai muu työskentelytilanne,
 - puolison kanssa muutto tai
 - muu tarkoitus
- ulkomaille muuttavien lasten tietoja

Esimerkki

Suomalainen eläkkeensaaja Martti, joka saa eläkettä Suomesta, on muuttanut Espanjaan viettämään eläkepäiviä. Hän on Espanjassa vietettyjen vuosien aikana tutustunut paikalliseen rouva Carmeniin ja he solmivat avioliiton. Carmen ei ole enää työelämässä mutta ei myöskään ole vielä eläkeiässä eikä siten saa Espanjasta eläkettä. Carmen ei saa eläkettä myöskään Suomesta tai muusta EU-alueen maasta. Tutkittuaan kela.fi sivuja Martti ja Carmen päättävät, että Carmenin on hyvä täyttää SV 140 ja lähettää se Kelaan hänen hoito-oikeutensa selvittämiseksi.

SV 141 Hakemus Hoito-oikeus Suomeen muutettaessa

Asiakas voi hakea hoito-oikeutta lomakkeella SV 141, kun hän

- muuttaa Suomeen toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä ja hän haluaa hakea oikeutta saada sairaanhoitoa samoin edellytyksin kuin Suomessa asuvat
- asuu toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä, mutta työskentelee Suomessa
- asuu toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä, mutta työskentelee Suomen lipun alla purjehtivalla aluksella

SV 141 lomakkeella kysytään mm.

- Muuttoon liittyviä tietoja
 - mistä maasta muuttaa Suomeen ja muuttaako määräajaksi vai toistaiseksi
- Suomessa oleskelun tarkoitusta

- työskentely: onko määräaikainen vai vakituinen, minkä tyyppisestä työstä kyse (esim. merityö, kv-järjestössä työskentely), asuuko työntekijä Suomessa työskentelyn aikana kuitenkin ulkomailla jne. työnhaku tai muu työskentelytilanne,
- opiskelu,
- eläkepäivien vietto
- puolison kanssa muutto,
- muu tarkoitus
- Suomeen muuttavien lasten tiedot
- Ulkomailta maksettava päiväraha

Asiakasta voi pyytää täyttämään SV 141 lomakkeen esim. lisätietopyyntönä silloin, kun vakuuttamishakemuksesta ei ilmene kaikkia tarvittavia tietoja.

- Esim. rajan yli työskentelevän osalta ei vakuuttamista koskevassa Y77 (Hakemus – Muutto Suomeen) lomakkeessa kysytä, kuinka usein hän palaa asuinmaahansa.

SV 142 Ilmoitus Ulkomailla asuvan perheenjäsenen hoito-oikeuden selvittämiseksi

Suomessa työskentelevä asiakas voi hakea hoito-oikeutta lomakkeella SV 142 toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä asuvalle perheenjäsenelleen.

Esimerkki

Helsingissä rakennuksella työskentelevän latvialaisen Erikin vaimo Elis ja heidän kolme lastaan asuvat Riikassa. Elis hoitaa perheen kolmea alaikäistä lasta kotona eikä ole työelämässä tällä hetkellä. Pyydetään Erikiä täyttämään ilmoitus SV 142 Elisin ja heidän lastensa hoito-oikeuden selvittämiseksi.

Esimerkki

Suomen lippua käyttävällä aluksella työskentelevän virolaisen Agneksen alaikäinen poika Valter asuu Tallinnassa Agneksen kanssa. Kelalla ei ole tietoa kuka Valterin isä on tai siitä onko Valterilla muita huoltajia kuin Agnes. Ainoastaan lapsilisiin liittyen löytyy tietoa Valterin isästä Virossa. Pyydetään Agnesta täyttämään SV 142 Valterin hoito-oikeuden selvittämiseksi. SV 142:ssa olevien tietojen perusteella Kela pyytää Viroa pyytämään Valterille hoito-oikeutta.

Suomeen toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä muuttaneen ja/tai hänen perheenjäsentensä hoito-oikeuden selvittämiseksi on käytettävissä lisäselvityspyyntö IBL23. Kirjeessä asiakasta kehoitetaan tarpeen mukaan täyttämään ja palauttamaan Kelaan SV 141 ja/tai SV 142.

Muissa etuuksissa tai yleistiedoissa tapahtuvat muutokset

Asiakkaan hoito-oikeuteen voi vaikuttaa muutos asiakkaan:

- yleistiedoissa, esim.
 - osoitteenmuutos
 - kuolintieto
- muussa etuudessa, esim.
 - asiakkaalle myönnetään Suomesta eläke
 - asiakkaan vakuuttaminen ratkaistaan
- päähenkilön hoito-oikeudessa, esim.
 - päähenkilön hoito-oikeus perutaan

Asiakkaan olosuhteiden muutos luo Oiwaan Hoito-oikeuden työn. Työtä ei synny, jos asiakkaalla on jo vireillä hoito-oikeuden etuusasia.

Muutoksen johdosta asiakkaan hoito-oikeus voi tulla ensimmäistä kertaa ratkaistavaksi tai aiemmin myönnetty hoito-oikeus tarkistettavaksi.

1.4.1. Vireilletulo

Lue asian vireilletulosta.

Asian vireillepanotavat

Asia pannaan vireille **kirjallisesti** (myös sähköisesti) tai **Kelan suostumuksella suullisesti**. Hakemuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Kelan etuuskien hakemisesta on erityissäännöksiä, joiden perusteella niitä haetaan yleensä erikseen vahvistetuilla hakemuslomakkeilla.

Postitse tai henkilökohtaisesti toimitettuna

Kun etuutta haetaan hakemuksella, hakemuslomake on allekirjoitettava. Jos hakemusta ei ole laadittu hakemuslomakkeelle, asia rekisteröidään vireille ja hakijaa pyydetään täyttämään hakemuslomake. Jos hakemus saapuu allekirjoittamattomana esimerkiksi postitse, siihen ei tarvitse pyytää allekirjoitusta, ellei ole syytä epäillä hakemuksen alkuperäisyyttä tai eheyttä eikä esimerkiksi sitä, että hakemus olisi asiakkaan tahdon vastainen. Lue myös Asiakirjan täydentämisestä kohdat [Hakemuslomakkeen täydentäminen](#) ja [Allekirjoitus](#).

Asia tulee vireille myös puutteellisella hakemuksella. Puutteellista hakemusta ei palauteta asiakkaalle, vaan asiakasta pyydetään täydentämään sitä. Pyydä hakemuksen täydentämistä viestillä, puhelimitse tai kirjeellä. Lue myös Asiakirjan täydentäminen.

Asiakkaalla on oikeus pyynnöstä saada todistus asiakirjan vastaanottamisesta (Kuitti Kelan toimistoon jätetyistä asiakirjoista YHT02)

Sähköisen asiointipalvelun kautta

Osassa etuuksista asiakas voi saattaa asian vireille myös sähköisellä hakemuksella käyttämällä Kelan sähköisiä asiointipalveluja.

Hänen on tällöin tunnistauduttava joko pankin verkkotunnuksilla, mobiilivarmenteella tai sähköisen henkilökortin avulla. Sähköisen asiointipalvelun kautta jätetyistä hakemuksista lähtee automaattinen vastaanottokuittaus lähettäjälle.

Asia voi tulla vireille myös viestipalvelun kautta viestillä.

Tutustu verkkoasiointiin Kelassa .

Sähköpostitse tai faksilla

Asia voi tulla vireille myös sähköpostilla tai faksilla. Vireilletulotiedoista tulee käydä ilmi mitä asia koskee sekä lähettäjän nimi ja yhteystiedot.

Etuasioita (etuuteen liittyvät tiedot, hakemus tai hakemuksen liitteet) **ei** kuitenkaan tule Kelaan lähettää **sähköpostilla** tietoturvasyistä, koska sähköpostin lähettäjää koskevaa tietoa voidaan muokata helposti teknisesti. Henkilön sähköinen tunnistaminen ei ole käytössä Kelan sähköpostissa. Kela ei voi ohjata tai suositella asiakasta lähettämään salassa pidettäviä tietoja suojaamattomassa sähköpostissa. Tämän vuoksi Kela ei ilmoita sähköpostiyhteystietoja, johon etuasioita voidaan lähettää. Kela tarjoaa sähköisenä palveluna tietoturvalaisen [Asiointipalvelun](#). Jos etuutta koskeva viesti lähetetään Kelaan sähköpostilla, Kelassa ei voida turvata sitä, että sähköposti saapuu Kelaan ja etuasiasia tulee vireille. Sähköinen viesti toimitetaan viranomaiselle

lähettäjän omalla vastuulla, joten vastuu sähköpostin perille menosta jää sähköpostia lähetettäessä lähettäjälle. [Katso poikkeukset](#).

Faksina toimitettu hakemus tulee vireille faksin saapumispäivänä. Faksatussa hakemuksessa oleva allekirjoitus on riittävä, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä ole syytä epäillä asiakirjan alkuperäisyyttä ja säilymistä muuttumattomana. Tällöin alkuperäistä hakemuslomaketta ei tarvitse toimittaa myöhemmin.

Suullisesti

Tietyissä tilanteissa asia voi tulla vireille myös asiakkaan suullisen hakemuksen tai ilmoituksen perusteella (esimerkiksi etuuden lakkautus tai päätöksen oikaisu asiakkaan eduksi). Suullisesti saadut tiedot on aina dokumentoitava Oivan yhteydenottoon. Luo tarvittaessa toimeksiantotyö ja liitä yhteydenotto siihen.

Lue [suullisesta hakemisesta](#).

1.4.1.1. Lähettäjän vastuu

Lähettäjä vastaa asiakirjan perillemenosta oikeaan osoitteeseen oikeassa ajassa. Asiakkaalla on ensisijainen velvollisuus selvittää, minkä viranomaisen tehtäviin asiakirjan käsittely kuuluu. Asiakas vastaa myös siitä, että asiakirja tulee perille toimivaltaiseen viranomaiseen ennen määräajan päättymistä. Esimerkiksi postinkulun viivästyminen ei poista lähettäjän vastuuta. Asiakkaan on varmistettava, että kirjeessä on tarpeeksi postimerkkejä. Lue myös [asiakirjan siirrosta](#).

1.4.1.2. Asiakirjan siirto

Jos Kelaan on erehdyksessä toimitettu hakemus tai muu asiakirja, sitä ei saa jättää käsittelemättä vaan se on viipymättä siirrettävä toimivaltaiseksi katsottavalle viranomaiselle.

Lue asiakirjan siirrosta.

1.4.2. Kuka voi hakea etuutta?

Tässä ohjeessa on kerrottu yleiset säännöt siitä, kuka voi hakea etuutta missäkin tilanteessa. Tämän lisäksi on olemassa etuuskohtaisia säännöksiä, jotka voivat joko poiketa näistä yleisistä ohjeista tai täydentää niitä. Etuuksien osalta katso myös kohta Maksaminen.

1.4.2.1. Henkilö itse

18 vuotta täyttänyt henkilö

- hakee etuutta yleensä itse
- voi valtuuttaa toisen henkilön eli asiamiehen toimimaan puolestaan (esimerkiksi hakemaan etuutta)
- voi itse hakea etuutta, vaikka hänelle olisi määrätty edunvalvoja
 - ellei holhousviranomainen ole rajoittanut hänen toimintakelpoisuuttaan
- on täysivaltainen, ellei holhousviranomainen edunvalvojan määrätessään ole julistanut häntä vajaavaltaiseksi

- vajaavaltaiseksi julistetun puolesta etuutta hakee edunvalvoja

Lue lisää asianosaisasemasta ja puhevallan käyttämisestä, täysi-ikäiselle määrätystä edunvalvojasta, rinnakkaisesta puhevallasta, toimintakelpoisuuden rajoittamisesta ja vajaavaltaisen puhevallasta

Alle 18-vuotias

- on vajaavaltainen ja hänen puolestaan etuuksia hakee yleensä hänen edunvalvojansa
 - edunvalvojina ovat yleensä hänen **huoltajansa**
- 15 vuotta täyttänyt on vajaavaltainen
 - mutta hänellä **on oikeus myös itse hakea** etuutta
- **katso tarkemmin etuuskohtaiset menettelyt**

Jos henkilöllä itsellään ei ole oikeutta hakea etuutta ja hän on jättänyt etuushakemuksen, ota yhteyttä tämän edunvalvojaan tai huoltajaan.

Lue lisää alaikäisen puhevallan käyttämisestä

1.4.2.2. Edunvalvoja

Jos edunvalvoja on **määrätty hoitamaan päämiehen** (edunvalvonnan alainen henkilö) **taloudellisia asioita** tai taloudellisia asioita ja varallisuutta/omaisuutta

- edunvalvojalla **on oikeus** hakea etuutta päämiehen puolesta
- eikä päämiehen **toimintakelpoisuutta ole rajoitettu taloudellisten asioiden hoitamisen osalta**, etuutta voi hakea ja hakemuksen allekirjoittaa **joko päämies itse tai edunvalvoja**
- mutta päämiehen oikeustoimikelpoisuutta **on rajoitettu** siten, ettei hän voi hoitaa taloudellisia asioitaan, etuutta voi hakea ja hakemuksen allekirjoittaa **vain** edunvalvoja.
- ja päämies on **julistettu vajaavaltaiseksi** etuutta voi hakea **vain** edunvalvoja
- etuus **maksetaan** edunvalvojalle tai hänen määräämälleen etuudensaajan tilille

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon edunvalvojasta.

Tieto edunvalvonnasta näkyy Henkilötietojen kyselyllä HEKY/Henkilötiedot/Perhetiedot.

Tieto edunvalvonnasta näkyy Oiwan Asiakkaan palvelutiedot – näytöltä. **Tarkista** edunvalvojan **tehtävän sisältö** [holhousasioiden rekisterikyselyllä](#). Holhousasioiden rekisteristä näkyy

- edunvalvojan nimi ja tunniste tiedot
- tieto edunvalvonnan alkamis- tai lakkaamisajankohdasta
- tieto edunvalvojan tehtävästä ja henkilön toimintakelpoisuuden rajoittamisesta (onko rajoitettu vai ei)
- tieto siitä, mikä viranomainen on ratkaissut asian.

Kyselyä pääset käyttämään Ratkaisutyön etuuskohtaisilta sivuilta kohdasta Työvälineet (Holhousasioiden rekisteri). Tee kysely antamalla etuudensaajan henkilötunnus. Kyselyä varten tulee anoa käyttöoikeudet Tahdin Käyttövaltuuksienhallintajärjestelmästä (KVH) / Etuuskyselyt / Holhousrekisterin kyselijä.

Huomaa, että voimassa oleva edunvalvontamääräys on voitu toimittaa Kelaan myös jo muun hakemuksen yhteydessä, jolloin määräys löytyy Oiwasta asiakkaan asiakirjoista.

Lue lisää edunvalvoja täysi-ikäiselle henkilölle, edunvalvojan rinnakkainen puhevalta, toimintakelpoisuuden rajoittaminen ja edunvalvojan puhevalta, täysi-ikäisen vajaavaltaisen puhevalta ja edunvalvonnan päättyminen.

1.4.2.3. Edunvalvontavaltuutettu

Edunvalvontavaltuutettu voi hakea etuutta päämiehensä puolesta

- jos edunvalvontavaltuutus on asianmukaisesti vahvistettu ja rekisteröity ja kun edunvalvontavaltuutus kattaa taloudellisten asioiden, kuten etuusasioiden hoidon
 - tuki maksetaan edunvalvontavaltuutetun ilmoittamalla tilille

Kela saa väestötietojärjestelmästä tiedon edunvalvontavaltuutuksesta.

- Edunvalvontavaltuutus merkitään holhousasioiden rekisteriin.
- Tiedon voimassa olevasta edunvalvontavaltuutuksesta saat henkilötietojen kyselyllä HEKY/ Henkilötiedot/Perhetiedot.
- Tieto edunvalvontavaltuutuksesta näkyy Oiwan Asiakkaan palvelutiedot – näytöltä.
- **Holhousasioiden rekisteristä** rekisterikyselyllä näkyy **edunvalvontavaltuutetun nimi** ja tunniste.
- Tarkempi tieto edunvalvontavaltuutetun tehtävästä selviää edunvalvontavaltakirjasta.
- Selvitä aina myös edunvalvontavaltuutuksen sisältö
- Jos valtuutusta ei ole liitetty hakemukseen tai sitä ei ole toimitettu aiemmin Kelaan, tarkista **valtuutuksen sisältö** edunvalvontavaltuutetulta tai maistraatista ja dokumentoi Oiwaan.

Lue lisää edunvalvontavaltuutuksesta ja miten menetellään kun edunvalvontavaltuutettu hoitaa taloudellisia asioita.

1.4.2.4. Asiamies eli valtuutettu

Asiamies eli valtuutettu voi hakea etuutta päämiehen puolesta. Asiamiehen on

- esitettävä valtakirja tai
- muulla luotettavalla tavalla osoitettava olevansa oikeutettu edustamaan valtuuttajaa

Jos asiamiehenä toimii julkinen oikeusavustaja, Suomen Asianajajaliittoon kuuluva asianajaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, hänen ei tarvitse esittää valtakirjaa Kelassa, **ellei ole syytä epäillä** valtuutuksen todenperäisyyttä.

Luvan saaneista oikeudenkäyntiavustajista pidetään julkista luetteloa (oikeudenkäyntiavustajaluettelo). Tiedon siitä, onko lakimies saanut luvan toimia oikeudenkäyntiavustajana, voi tarkistaa oikeushallinnon asiointipalvelusta (<https://asiointi.oikeus.fi/web/asiointi/oikeudenkaayntiavustajaluettelo>). Asianajajan kuulumisen Asianajajaliittoon voi tarkistaa Asianajajaliiton sivuilta etsi asianajaja –haulla (https://www.asianajajaliitto.fi/etsi_asianajaja).

Valtuuttajan on kuitenkin **asioitava henkilökohtaisesti, jos** se on tarpeen asian selvittämiseksi.

Lue lisää asiamiehen valtuutukseen perustuvasta oikeudesta toimia päämiehen puolesta ja asiamiehestä ilman valtakirjaa.

1.4.2.5. Lähiomainen tai muu henkilö

Lähiomainen tai muu henkilö, joka pääasiallisesti huolehtii henkilöstä **voi hakea etuutta** toisen puolesta

- jos henkilö **ei** sairauden, vanhuuden tai muun sellaisen syyn takia **itse pysty** hakemaan etuutta (tai muutoin huolehtimaan eduistaan ja oikeuksistaan) **eikä** hänellä ole **edunvalvojaa**.

Tämä edellyttää myös sitä, että Kela **hyväksyy** lähiomaisen tai muun henkilön toimimaan toisen puolesta ja että **etuuslaissa on tästä asiasta säännös**

- kansaneläkelain etuudet (KEL 568/2007 54 § 2 mom.)
- vammaisetuudet (570/2007 15 § 2 mom.)
- kuntoutusetuudet ja kuntoutusrahaetuudet (566/2005 5 luku 42 §)
- eläkkeensaajan asumistuki (EAL 571/2007 3 luku 20 § 2 mom.)
- sairausvakuutuslain mukaiset etuudet (SVL 1224/2004 15 luku 2 § 3 mom.) ja
- vammaisten henkilöiden tulkkaukspalvelua koskevat asiat (133/2010 13 § 2 mom.)

Tällaisen henkilön ei tarvitse esittää valtakirjaa, vaan hänen esiintymisensä perustuu Kelan hyväksyntään.

Lue lisää miten lähiomainen tai muu päämiehestä huolehtinut henkilö voi käyttää puhevaltaa ja miten hyväksyminen kirjataan.

1.4.2.6. Kunta

Jos lapsi on otettu kunnan sosiaalihuollon toimielimen huostaan, sillä on oikeus hakea lapselle kuuluvaa etuutta.

1.4.2.7. Lisäselvitysten pyytäminen

Lue asian selvittämisestä ja lisäselvitysten pyytämisestä.

Jos asiakkaan toimittama hakemus on puutteellinen, pyydä asiakasta täydentämään hakemuslomakkeella ilmoitettuja tietoja tai toimittamaan hakemuslomakkeen liitteenä tarvittavia asiakirjoja. Selvitä ennen lisäselvitysten pyytämistä, onko tieto jo Kelassa ja voiko sitä käyttää (esimerkiksi asiakkaan aiempien hakemusten tai toisen etuuden hakemisen yhteydessä toimitetut tiedot, asiakkaan perheenjäsenten tiedot). Jos tieto on jo Kelassa käytävissä, älä pyydä selvityksiä uudelleen. Tärkeää on, että pyydät kaikki asian ratkaisemiseksi tarvittavat lisäselvitykset mahdollisuuksien mukaan kerralla.

Huomaa, että eri etuuslaeissa on määritelty, milloin Kela saa pyytää lisäselvityksiä suoraan ulkopuoliselta taholta. Lue lisää [tietojen saamisesta muilta tahoilta](#).

Viestipalvelulla, soittamalla tai kirjallisesti

- Lisäselvitysten pyytämisen priorisointijärjestys on etuskäsittelyssä
 - Viestipalvelu tai puhelin
 - Asiakaskirje (jos viestipalvelu tai puhelin eivät ole mahdollisia tai eivät sovellu asiakkaan tilanteeseen)
- Lisäselvitykset pyydetään ensisijaisesti viestipalvelulla tai puhelimella sen mukaan, kumpi näistä on tarkoituksenmukaisempi, ja saattaa asian paremmin päätökseen.
- Jos asiakasta ei tavoiteta viestillä tai soittamalla, asiakkaalle lähetetään asiakaskirje.
- Ilmoita asiakkaalle määräaika, mihin mennessä hänen tulee toimittaa pyydetty lisäselvitys. Kerro samalla, että asia voidaan määräajan kuluttua ratkaista, vaikka hän ei toimittaisi pyydettyä lisäselvitystä.
- Kirjaa suullisen lisäselvityspyynnön yhteydessä Oiwan yhteydenottoon, mitä lisäselvityksiä olet pyytänyt asiakkaalta ja mihin mennessä hänen tulee toimittaa ne.
- Jos asiakkaalla on jo vireillä työ Oiwassa, liitä yhteydenotto työhön, ja aseta sille tarvittaessa uusi odottamisaika.
- Ohjaa asiakas toimittamaan tarvittavat liitteet ensisijaisesti kela.fi/asiointi Liitteet ja viestit -palvelun kautta tai kerro asiakkaalle vastausosoite, johon liitteet voi lähettää. Osoitteet

löydät esim. Kela.fi:stä kohdasta Henkilöasiakkaat - [Postiosoitteet](#). Käytössä on asiakkaan asuinpaikan mukaiset postilokero-osoitteet.

Viestipalvelua käytetään etuuskäsittelyssä silloin, kun asiakas on hyväksynyt viestipalvelun käytön verkossa. Sitä kannattaa käyttää erityisesti sellaisissa tilanteissa, joissa ei ole tarvetta asiakkaan kokonaisvaltaiseen elämäntilanteen tai palvelutarpeen kartoittamiseen.

Jos asiakkaalle soitetaan, ja hän ei vastaa puheluun, hänelle lähetetään tekstiviesti tietokoneelta 0100100-palvelusta (**Sinetin etusivu**)

- Kelassa on käytössä yhteiset tekstiviestimallit erilaisia tilanteita ja tarpeita varten. Etuuskäsittelyn omat viestimallit löytyvät Etuuskäsittelyn ohje –sivuilta Työvälineet otsikon alta.
- Muokkaa käyttämäsi mallia tarvittaessa asiakkaalle annetun puhelinnumeron osalta.
- Kopioi tekstiviesti ennen sen lähettämistä ja kirjaa se Oivan yhteydenottoon

Lisäselvitykset on hyvä pyytää asiakaskirjeellä silloin, jos tämä on tarkoituksenmukaista asiakkaan tilanne, selvitysten määrä tai laatu huomioon ottaen. Vaativissa etuusasioissa voi olla kuitenkin järkevää tavoitella asiakasta esim. puhelimitse parikin vuorokautta ennen asiakaskirjeen lähettämistä.

Asiakas voi toimittaa lisäselvityksen joko viestipalvelun liitteenä, suullisesti tai kirjallisesti. Asiakas voi esimerkiksi puhelimitse täydentää hakemuslomakkeella ilmoittamatta jääneitä tietoja. Hakemuksen liitteenä toimitettavat ulkopuolisen tahon antamat selvitykset, kuten palkkatodistus tai vuokrasopimus, on kuitenkin toimitettava viestin liitteenä tai kirjallisesti. Etuuskohtaisesti on määriteltävä, mitkä tiedot asiakkaan tulee aina toimittaa kirjallisesti.

Sähköposti ei ole tietoturvasyistä Kelassa virallinen asiointikanava. Jos asiakas kuitenkin toimittaa lisäselvityksen tai liitteitä sähköpostilla, ne hyväksytään. Lue lisää lisäselvitysten toimittamisesta sähköisesti ja liitetiedostojen vastaanottamisesta muistitikulla, CD:llä tai kännykällä.

Hakemuslomakkeen täydentäminen

- Jos asiakkaan toimittama hakemuslomake on **puutteellisesti täytetty**, älä palauta alkuperäistä hakemusta asiakkaalle täydennettäväksi, vaan pyydä häntä muutoin selvittämään hakemuslomakkeesta puuttuvia tietoja, ensisijaisesti viestipalvelun avulla.
- Kirjaa asiakkaan asiaan liittyvä täydennys tai muu tieto Oivaan (ei-skannattavissa etuuskäsittelyssä hakemuslomakkeelle tai erilliselle paperille). Jos kirjaat hakemuslomakkeelle asiakkaan ilmoittamia tietoja, erottele kirjaamasi tiedot asiakkaan omakätisistä merkinnöistä (esim. puumerkilläsi).
- Jos hakemuslomakkeesta puuttuu allekirjoitus, lue lisää allekirjoituksesta.

Lue lisää hakemuslomakkeen täydentämisestä ja asiakirjan täydentämisestä.

Määräaika lisäselvitysten toimittamiselle

Lue määräajasta lisäselvityksen toimittamiselle.

- Ilmoita lisäselvityspyynnön yhteydessä asiakkaalle määräaika, mihin mennessä pyydyt lisäselvitykset tulee toimittaa. Määräaika lisäselvitysten toimittamiselle on yleensä kaksi viikkoa, mutta se voi olla pidempikin, jos selvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Ulkomaille lähetettävään lisäselvityspyyntöön on syytä antaa pidempi määräaika. Määräaika voi olla toisaalta lyhyempikin kuin kaksi viikkoa, jos asiakas kertoo pystyvänsä toimittamaan selvityksen jo aiemmin.
- Älä pyydä samaa kerran jo pyydettyä lisäselvitystä uudelleen. Jos asiakas on kirjallisesti hakemuslomakkeessa tai muutoin ilmoittanut toimittavansa lisäselvityksiä tiettyyn määräpäivään mennessä, älä pyydä asiakasta toimittamaan näitä lisäselvityksiä.

- Jos asiakas ei toimita lisäselvityksiä määräajassa, asia voidaan määräajan kuluttua käsitellä käytettävissä olevien tietojen perusteella.
- Erityisesti ennen hylkäävän päätöksen antamista on hyvä tarkistaa, onko yhteydenotoissa, kommentteissa tai asiakaskirjeissä mainintaa asiakkaan kanssa sovitusta tai hänelle annetusta poikkeavasta määräajasta.
- Määräaikaa voidaan asiakkaan pyynnöstä pidentää, jos asiakas ei pysty toimittamaan lisäselvityksiä alkuperäiseen määräaikaan mennessä. Jos asiakas pyytää lisää aikaa, sovi hänen kanssaan uusi määräaika, kirjaa se Oiwan yhteydenottoon, liitä tämä odottavaan työhön ja aseta työlle tarvittaessa uusi odottamisaika. Voit antaa lisää aikaa yleensä vain kerran. Tarvittaessa määräaikaa voidaan tämänkin jälkeen pidentää, jos selvityksen viipyminen johtuu asiakkaasta riippumattomista syistä.
- Vaikka selvitys olisi saapunut määräajan kuluttua umpeen, se otetaan huomioon päätöksenteossa. Jos päätös on jo tehty, se voidaan tarvittaessa oikaista.

1.5. Ratkaiseminen

Hoito-oikeudet ratkaistaan Kansainvälisten asioiden keskuksessa.

Suurin osa hoito-oikeuden tilanteista käsitellään hoito-oikeusjärjestelmässä, joka on osa etuuskäsittelyjärjestelmä Onnia.

Hoito-oikeus ratkaistaan Onnissa, kun asiakas muuttaa:

- Suomesta toiseen EU- tai Eta-maahan tai Sveitsiin tai
- toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä Suomeen tai
- jos asiakas ei muuta, mutta sairaanhoidon kustannusvastuu siirtyy
 - toiselle EU- tai Eta-maalle tai Sveitsille (esim. Suomessa asuva merityöntekijä, joka aloittaa työskentelyn toisen EU-lainsäädäntöä soveltavan maan lipun alla purjehtivalla aluksella)
 - Suomelle (esim. Suomessa työskentelevän asiakkaan toisessa EU-lainsäädäntöä soveltavassa maassa asuva perheenjäsen)

Hoito-oikeusratkaisut tehdään Onnissa, mutta päätökset laaditaan edelleen CICS:in asiakaskirjejärjestelmässä.

Lue lisää hoito-oikeuden ratkaisemisesta Onnissa [täältä](#).

On myös hoito-oikeuden tilanteista, joita ei ratkaista Onnissa, esim.

- muutto EU- tai Eta-maiden tai Sveitsin ulkopuolelle tai
- muutto EU- tai Eta-maiden tai Sveitsin ulkopuolelta
- sosiaaliturvasopimusmaista muutto tai muutto sosiaaliturvasopimusmaihiin.

Lue lisää tilanteista, joita ei ratkaista Onnissa [täältä](#).

Hoito-oikeudessa on myös tilanteita, joita ei ole tarpeen ratkaista. Näistä tilanteista kerrotaan tarkemmin [täällä](#).

1.5.1. Onnin ulkopuolella ratkaistavat

Tilanteet, joita ei ratkaista Onnissa

Hoito-oikeutta ei ratkaista hoito-oikeusjärjestelmässä, kun kyseessä on:

- muutto EU- tai Eta-maiden tai Sveitsin ulkopuolelle

- poikkeus: asiakkaan hoito-oikeus on ratkaistu Onnissa, asiakas kuuluu Suomen sairaanhoidon kustannusvastuulle
 - esim. Suomen kustannusvastuulle kuuluva eläkkeensaaja muuttaa Espanjasta Marokkoon
 - esim. Suomessa vakuutettu, Saksassa lähtettynä työntekijänä työskentelevä asiakas muuttaa USA:n
 - Hoito-oikeus lakkautetaan Onnissa, silloin kun toisessa EU-lainsäädäntöä soveltavassa massa oleskeleva tai asuva Suomen kustannusvastuulle kuuluva asiakas muuttaa EU-asetusta soveltavien maiden ulkopuolelle.
- muutto EU- tai Eta-maiden tai Sveitsin ulkopuolelta
 - esim. kolmansista maista Suomeen työskentelemään tulevat kolmannen maan kansalaiset, joilla on työskentelyn perusteella oikeus hoitoon Suomessa, esim. ICT- ja kausityöntekijät.
 - poikkeus: asiakas muuttaa EU- tai Eta-maiden tai Sveitsiin niiden ulkopuolelta ja kuuluu Suomen kustannusvastuulle
 - esim. lähetettynä työntekijänä Kiinassa ollut asiakas muuttaa lähetettynä työntekijänä Ranskaan
- työskentely kansainvälisessä järjestössä (esim. NIB, NEFCO)
- muutto Suomesta maahan, jonka kanssa Suomi on solminut sosiaaliturvasopimuksen (esim. Australia, Quebec)
- muutto Suomeen maasta, jonka kanssa Suomi on solminut sosiaaliturvasopimuksen
- Saksan ja Espanjan virkamiesjärjestelmään kuuluvat eläkkeensaajat

Anna näissä tilanteissa hoito-oikeuspäätös ja TOHE asiakaskirjejärjestelmästä.

1.5.2. Milloin ei ratkaista

Tapaukset, joissa hoito-oikeutta ei ratkaista

- Suomessa vakuutetun asiakkaan tilapäinen oleskelu EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä (alle 1 vuosi)
 - Poikkeus: Asiakas tai asiakkaan oleskelumaan laitos hakee hoito-oikeuden selvittämistä ja/tai hoito-oikeustodistusta S1
- Tilapäisesti ulkomailla oleskellut vakuutettu asiakas, jonka hoito-oikeutta ei ole ratkaistu Onnissa, palaa Suomeen
- Asiakas palaa Suomeen määräaikaisen hoito-oikeuden päätyttyä
 - Esim. Asiakas on ollut Suomesta lähetettynä työntekijänä ajalla 1.1.2017 - 31.12.2019, asiakas palaa komennuksen päätyttyä Suomeen.
- Suomessa asuvana vakuutettava asiakas, jolla on kotikunta Suomessa
 - Poikkeus: Asiakkaan hoito-oikeus on ratkaistu Onnissa, asiakas tulee asuvana vakuutetuksi hoito-oikeuden voimassaoloaikana
 - Esim. Suomen sairaanhoidon kustannusvastuulle kuuluva eläkkeensaaja muuttaa Espanjasta takaisin Suomeen
 - Esim. Suomessa asuva, Viron lippua käyttävällä aluksella työskentelevä asiakas aloittaa työskentelyn Suomessa
- Vakinaisesti Suomesta muuttava asiakas, jolla on Suomessa ollut kotikunta ja joka ennen muuttoa on kuulunut Suomen kustannusvastuulle Suomessa asuvana, mutta ei kuulu enää muuton jälkeen
 - Poikkeus: Asiakas tai asuinmaan laitos hakee hoito-oikeuden selvittämistä ja/tai S1:stä (hoito-oikeus hylätään)

- Eläkkeensaaja, joka kuuluu yksityiseen sairauskassaan tai on irtisanonut pakollisen sairausvakuutuksensa eläkettä maksavasta maasta, eikä tämän vuoksi saa S1/E121 – lomaketta (Saksan ja Sveitsin eläkkeensaajat)
 - Poikkeus: Asiakkaalla ei ole Suomessa kotikuntaa
 - Asiakas saa oikeuden julkiseen terveydenhuoltoon, koska hänet sairausvakuutetaan Suomessa asuvana ei-aktiivina henkilönä, mikä tarkoittaa sitä, että asiakas vakuutuu EU-asetuksen kattaman sairauksien osalta.
 - Ennen TOHE:n myöntämistä (IBT10) asiakkaalta tulisi selvittää onko hän hakenut kotikuntaa ja jos ei ole, häntä tulisi kehottaa hakemaan sitä. TOHE myönnetään, jos asiakas ei kuitenkaan saa Suomessa kotikuntaa.

1.5.3. Käsittelypaikka

[Turvakieltoasiakkaiden etuusasiat](#)

[Vankilassa olevien henkilöiden etuusasiat](#)

[Muutoksenhaku-, takaisinperintä- ja väärinkäytösasiat](#)

Käsittelypaikalla tarkoitetaan tässä ohjeessa etuusasian valmistelu- ja ratkaisupaikkaa.

Etuusasian valmistelu ja ratkaiseminen tapahtuvat pääsääntöisesti asiakkaan kotikunnan mukaan määräytyvässä vakuutuspiirissä. Hakemus voidaan valmistella ja ratkaista myös muussa kuin kotikunnan mukaan määräytyvässä vakuutuspiirissä siten, kun siitä on erikseen sovittu. Esimerkiksi tiettyjen etuuksien tai asiakasryhmien valmistelu- ja ratkaisutoiminta on keskitetty Kelassa. Lue tarkemmin poikkeavista käsittelypaikoista kyseisen etuuden ohjeista.

Kotikunnan mukaan määräytyvä vakuutuspiiri

Kelan etuusjärjestelmien toiminta pohjautuu henkilön toimistotietoon. Toimisto määräytyy yleensä henkilön väestötietojärjestelmän (VTJ) vakituisen asuinkunnan ja postinumeron mukaan. Jos henkilölle rekisteröidään Kelassa poikkeava toimisto, myös vakuutuspiiri voi muuttua.

Toimisto ja vakuutuspiiri näkyvät henkilön Henkilön tietojen kyselyllä (HEKY) (Henkilön tietojen kysely HEKY > Henkilön yleistiedot > Kunta- ja toimistotiedot).

Vakuutuspiirin vaihtuminen

Jos henkilö muuttaa toiseen vakuutuspiiriin, vastuuyksikkötiedot muodostuvat etuusjärjestelmiin yleensä ohjelmallisesti. Tarvittaessa tulee kuitenkin tehdä henkilötietomuutokset HEMU-aloitusvalikon kautta. Lue lisää henkilön yleistietojen muutoksista.

Vakuutuspiiriin tulee siirtää asiakasta koskevat vireillä olevat asiat uuteen vakuutuspiiriin käsiteltäviksi.

Muutolla toiseen vakuutuspiiriin voi olla vaikutusta myös maksussa oleviin Kelan etuuksiin. Esimerkiksi jos henkilö saa asumistukea, tulee hänelle muuton vuoksi lähettää tarkistushakemus.

Vakuutuspiirit voivat keskenään sopia asian käsittelyn siirrosta, jos henkilö esittää, että tietty häntä koskeva etuusasia käsiteltäisiin jossakin muussa toimipaikassa tai vakuutuspiirissä kuin siinä, jossa hänen asiansa normaalin työnkulun mukaan käsiteltäisiin. Lue lisää vakuutuspiirin vaihtamisesta kohdasta Kunta- ja toimistotiedot.

Turvakieltoasiakkaiden etuusasiat

Turvakieltoasiakkaiden etuusasiat valmistellaan ja ratkaistaan keskitetysti. Lue lisää turvakieltoasiakkaiden ratkaisutyön keskittämisestä kohdasta Turvakielto.

Vankilassa olevien henkilöiden etuusasiat

Vankilassa olevien henkilöiden etuusasiat valmistellaan ja ratkaistaan keskitetysti. Lue lisää vankila-asioiden ratkaisutyön keskittämisestä ohjeesta [Vankilassaolo ja Kelan etuudet](#) sekä prosessikuvauksesta [Vankilailmoitusten käsittely](#).

Muutoksenhaku-, takaisinperintä- ja väärinkäytösasiat

Muutoksenhakuasia

Muutoksenhakuasia käsitellään siinä yksikössä, joka on antanut valituksenalaisen päätöksen.

Takaisinperintä

Kotivakuutuspiiri, etuuden vastuuyksikkö tai muu erikseen sovittu vakuutuspiiri ratkaisee liikaa maksetun etuuden takaisinperinnän, antaa siitä päätöksen ja vastaa päätöksestä sen lainvoimaiseksi tulon saakka. Lue lisää takaisinperintäpäätöksen antopaikasta.

Kotivakuutuspiiri ja etuuden vastuuyksikkö vastaavat myös perintätoimenpiteistä Perintäkeskuksen vastuulle siirtymiseen saakka.

Kelan perintäkeskuksessa hoidetaan erääntyneiden saatavien perintä keskitetysti. Saatava katsotaan erääntyneeksi, kun sen takaisinperinnästä annettu päätös on tullut lainvoimaiseksi eikä asiakas ole maksanut saatavaa sovitulla tavalla. Perintäkeskus hoitaa perintätoimenpiteet sellaisten etuuksien osalta, joiden takaisinmaksua seurataan ohjelmallisesti YHTE-takaisinperintäjärjestelmässä.

Etuuden vastuuyksikkö huolehtii pääsääntöisesti RAKE-järjestelmän perinnöistä.

Perintäkeskus

Perintäkeskuksessa hoidetaan elatusapuvelan, etuuksien perinnän ja takausvastuusaatavien perintä. Perintäkeskuksessa hoidetaan myös muita täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä kuten velkajärjestelyt ja -sovinnot, kuolinpesältä ja sen osakkailta perimiset sekä täytäntöönpanon lopettamista ja jatkamista koskevat päätökset (ns. toivottomat perinnät). Perintäkeskus hoitaa sekä Suomessa että ulkomailla asuviin velallisiin kohdistuvat perintätoimet.

Lue lisää saatavien perinnästä.

Väärinkäytösepäily

Useimmiten epäily väärinkäytöksestä syntyy liikamaksun havaitsemisen yhteydessä. Kelan maksamaan etuuteen kohdistuvan väärinkäytösepäilyn selvittäminen aloitetaan Kelan vakuutuspiirissä. Myös työpaikkakassa selvittää myöntämässään etuudessa esiin tulleen väärinkäytösepäilyn, kuten myös Perintäkeskus myöntämässään maksuvapautuksessa. Useamman vakuutuspiirin alueella tehdyksi epäillyn väärinkäytöksen selvittämisestä neuvotellaan asianomaisten vakuutuspiirien kesken. Yhteisten palvelujen Lakipalveluryhmän asiantuntija päättää tutkintapyyntöön tekemisestä tai päättää siitä, että tutkintapyyntöä ei kyseessä olevassa tapauksessa tehdä.

Lue lisää väärinkäytösepäilyn tunnistamisesta.

Lue myös [väärinkäytöksistä](#).

1.5.3.1. Käsittelypaikka

Hoito-oikeudet ratkaistaan Kansainvälisten asioiden keskuksessa. Eurooppalainen sairaanhoitokortti tai sen väliaikaisesti korvaava todistus voidaan kuitenkin myöntää asiakkaalle myös muista Kelan toimintayksiköistä (esim. asiakaspalvelusta). Eurooppalaista sairaanhoitokortti ja sen väliaikaisesti korvaava todistus voidaan myös pyytää toimivaltaiselta maalta muista Kelan toimintayksiköistä kuin Kansainvälisten asioiden keskuksesta.

1.5.4. Esteellisyydestä

Hallintolaissa säädettyjä virkamiesten esteellisyysperusteita sovelletaan Kelan toimihenkilöihin. Lue lisää esteellisyydestä sekä käsittely- ja läsnäolokiellosta.

1.5.4.1. Käsittely- ja ratkaisukielto

Jos olet esteellinen, **et saa käsitellä tai ratkaista asiaa etkä olla läsnä asiaa käsiteltäessä**, jottei läsnäolosi vaikuta asian käsittelyyn.

Lue lisää esteellisyydestä.

1.5.4.2. Esteellisyyden toteaminen

Sinun on ensisijaisesti **itse** havaittava ja todettava oma esteellisyytesi.

Jos **asiakas** esittää **väitteen** asiaa käsittelevän toimihenkilön esteellisyydestä, väitteeseen on viipymättä otettava kanta ja esteellisyysasia ratkaistava.

Lue lisää esteellisyyden ratkaisemisesta.

1.5.5. Kuuleminen

Kuuleminen merkitsee tilaisuuden varaamista asiakkaalle esittää oma käsityksensä asiasta ennen ratkaisua.

Lue lisää kuulemisesta.

1.5.5.1. Milloin asiakasta on kuultava?

Lue lisää milloin asiakasta on kuultava ja milloin asiakasta ei tarvitse kuulla.

1.5.5.2. Miten kuullaan?

Lue miten asiakasta kuullaan ja päämiehen ja edunvalvojan tai huoltajan kuulemisesta sekä suullisesta vaatimuksesta ja selvityksestä.

1.5.6. Päätöksen antaminen

Etuuspäätökset ovat **hallintopäätöksiä**. Hallintopäätöksellä tarkoitetaan viranomaisen hallintoasiassa tekemää ratkaisua, jolla on asian käsittelyn päättävä vaikutus.

Hakijalle tulee yleensä antaa kirjallinen päätös etuuden myöntämisestä, hylkäämisestä, lakkauttamisesta, tarkistamisesta, oikaisemisesta ja takaisinperinnästä. Kun päätös on kirjallinen, asiakas saa tietoonsa päätöksen perustelut ja hän voi harkintansa mukaan valittaa päätöksestä.

Lue etuuskohtaisista ohjeista, kuinka päätöksen antamisessa menetellään etuudensaajan, lapsen tai edunvalvojan kuolemantapauksessa. Lue myös hallintolain soveltamisen ohjeista [edunvalvonnan päättymisestä etuudensaajan tai edunvalvojan kuoleman johdosta](#). Silloin, kun annat päätöstä etuudensaajan tai lapsen kuoleman vuoksi, lisää päätökseen sopivaan kohtaan pahoittelu, esim. *Osanottomme menetyksenne johdosta*. Mikäli asiaa on jo aiemmin pahoiteltu Kelan taholta kirjallisesti, ei osanottoa ole enää syytä uudelleen ilmaista päätöksessä tai kirjeessä.

Silloin, kun on kyse indeksitarkistuksesta johtuvasta etuuden tarkistamisesta, päätös annetaan vain pyynnöstä.

Lainmuutoksen yhteydessä voidaan säätää erikseen siitä, annetaanko lainmuutoksesta johtuvasta etuuden tarkistamisesta päätös. Kun etuus tarkistetaan viran puolesta lainmuutoksen vuoksi, ei tarkistuksesta aina anneta päätöstä muutoin kuin etuudensaajan pyynnöstä.

Etuuspäätös annetaan pääsääntöisesti lopullisena ja siihen voi hakea muutosta siten, kuin etuuslainsäädännössä on säädetty. Tietyissä tilanteissa päätös tulee kuitenkin antaa väliaikaisena. Päätöksen antamisesta väliaikaisena kerrotaan etuuskohtaisissa ohjeissa, muutoksenhaku-ohjeessa ja päätöksen oikaisu ja poistaminen -ohjeessa.

Etuuspäätökset annetaan maksutta.

Päätökset annetaan suomeksi tai ruotsiksi väestötietojärjestelmästä saatavan asiakkaan kielitiedon perusteella.

Etuuskohtaisissa ohjeissa on kerrottu, kenelle päätös tulee antaa.

Lue lisää myös asiaratkaisu vai tutkimatta jättäminen, päätöksen muoto ja sisältö ja päätöksen perusteleva.

1.5.6.1. Hoito-oikeuden päätökset

Hoito-oikeuspäätöksien antaminen Kelassa

Kela on antanut hoito-oikeudesta päätöksiä toukokuusta 2010 alkaen. Hoito-oikeuspäätösten antamisen taustalla on Suomen perustuslain säännös oikeusturvasta (Suomen perustuslaki, 731/1999, 21 §) sekä hallintolain säännökset (hallintolaki, 434/2003 7 luku). Hallintolain mukaan hallintopäätös on lähtökohtaisesti annettava kirjallisesti ja se on perusteltava.

Yleiset laillisuusvalvojat, eli eduskunnan oikeusasiamies ja valtioneuvoston oikeuskansleri ovat kiinnittäneet Kelaa koskevissa kanteluratkaisuissaan huomiota siihen, että hoito-oikeuslomakkeista tulisi antaa asiakkaalle valituskelpoinen päätös. Päätös hoito-oikeudesta annetaan asiakkaalle henkilön hoito-oikeuksien toteutukseksi sekä asianmukaisen selvittämisen vuoksi. Henkilöllä on oikeus tietää mihin hoitoetuuksiin hän on oikeutettu Suomessa sekä asuinmaassaan/oleskelumaassaan.

Rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013, nk. Rajalaki) 16 §:n mukaan Kansaneläkelaitoksen on kuitenkin selvítettävä asianomaisen henkilön tai julkisen

terveydenhuollon pyynnöstä, onko henkilöllä EU-asetuksen 883/2004, sosiaaliturvasopimuksen, muun kansainvälisen sopimuksen tai kansallisen lainsäädännön mukainen oikeus käyttää Suomessa terveydenhuollon palveluja ja saada muita sairaus- ja äitiysetuuksia. Kansaneläkelaitos voi tehdä selvityksen myös omasta aloitteestaan. Kansaneläkelaitos antaa 1 momentissa tarkoitetun selvityksen perusteella todistuksen henkilön oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa. Päätös todistuksen antamatta jättämisestä annetaan asianomaiselle henkilölle. Jos todistusta on hakenut muu kuin asianomainen henkilö, todistuksen antamatta jättämisestä annetaan päätös vain henkilön pyynnöstä. Rajalaissa ei ole kuitenkaan yleistä säännöstä siitä, että hoito-oikeudesta tulisi antaa päätös.

Hoito-oikeudet käsitellään ja ratkaistaan keskitetysti Kelan kansainvälisten asioiden keskuksen korvausryhmässä. Korvausryhmän lisäksi myös eläkeryhmä käsittelee eläkeläisten hoito-oikeusasioita. Hoito-oikeuspäätökset annetaan CICS -asiakaskirjejärjestelmässä, josta valikoidaan oikea päätöspohja. Hoito-oikeudesta annetaan päätös lähtökohtaisesti sille asiakkaalle, jonka hoito-oikeutta päätös koskee. Perheenjäsenille on omat pohjansa, jos henkilön hoito-oikeus johtuu päähenkilön statuksesta ja perheenjäsen on itse ns. "ei aktiivi". Perheenjäsenen saamassa hoito-oikeuspäätöksessä voidaan kuitenkin viitata päähenkilölle annettuun päätökseen. Osa hoito-oikeusratkaisuista tehdään Onnissa ja osa Onnin ulkopuolella kts. ohjeen kohdat: [Onnin ulkopuolella ratkaistavat](#) ja Hoito-oikeuden ratkaisu Onnissa.

Hoito-oikeuspäätöksien sisältö ja rakenne

Hoito-oikeuden rakenne riippuu monesta yksittäisestä tekijästä. Päätöksen sisältöön vaikuttavia seikkoja ovat mm.

- ratkaistava asia
- päätöksen tyyppi
 - hylkäävä vai myönteinen päätös
- ratkaistava aika
- asiakkaan status ja sen tarkenne

Hoito-oikeuspäätöksessä otetaan kantaa

Myönteisessä hoito-oikeuspäätöksessä:

1. Ratkaisun sisältöön/ratkaisun perusteeseen
 - "hoito-oikeutesi on ratkaistu, koska.."
2. Kustannusvastuuseen - vastaako Suomi henkilön sairaanhoidon kustannuksista vai ei
 - "Suomi vastaa sairaanhoitosi kustannuksista."
3. Hoito-oikeuden laajuuteen asuinmaassa/oleskelumaassa
 - Esim. "Asuinmaassasi sinulla on oikeus hoitoon samalla tavalla kuin muillakin siellä asuvilla".
4. Millä hoito-oikeustodistuksella hoito-oikeus osoitetaan.
 - Esim. kehoitetaan asiakasta rekisteröimään S1-todistus tai vaihtoehtoisesti ilmoitetaan asiakkaalle, että Kela on lähettänyt hoito-oikeustodistuksen suoraan asuinmaan/oleskelumaan laitokselle.
5. Hoito-oikeuden laajuuteen Suomessa
 - Oikeus julkiseen terveydenhuoltoon, myönnetään tarvittaessa Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa, jos henkilöllä ei ole kotikuntaa
 - Oikeus sairaanhoitokorvauksiin yksityisen terveydenhuollon palveluista, apteekista ostetuista lääkkeistä sekä sairauden vuoksi tehtyjen matkojen kustannuksista

6. Hoito-oikeuden laajuuteen muissa EU-, Eta-maissa tai Sveitsissä

- Oikeus lääketieteellisesti välttämättömään hoitoon osoitetaan eurooppalaisella sairaanhoitokortilla

7. Myönteinen päätös tulee myös perustella

- Perustelut päätökselle tulevat EU-asetuksesta 883/2004 tai Suomea velvoittavasta kansainvälisestä sosiaaliturvasopimuksesta tai kansallisesta lainsäädännöstä (esim. laki rajat ylittävästä terveydenhuollosta)

8. Lainkohdat

- esim. EU-asetukset: 883/2004 ja 987/2009 sekä laki rajat ylittävästä terveydenhuollosta (1201/2013)

Hylkäävässä hoito-oikeuspäätöksessä:

1. Mistä lukien Suomi ei vastaa sairaanhoidon kustannuksista.

2. Tieto siitä, ettei asiakkaalla ole oikeutta käyttää eurooppalaista sairaanhoitokorttia eikä oikeutta käyttää Todistusta oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa, jos niihin on ollut edeltävänä aikana oikeutettu.

3. Kielteisissä hoito-oikeuspäätöksissä täytyy olla perustelut päätökselle.

- Asiakas todennäköisemmin myös valittaa kielteisestä päätöksestä.

4. Ohjeistetaan kääntymään esim. työskentelymaan tai eläkettä maksavan maan sairausvakuutuslaitoksen puoleen hoito-oikeuden selvittämiseksi ja hakemaan EHCiä sairaanhoidon kustannuksista vastuussa olevalta valtiolta.

5. Lainkohdat, joihin päätös perustuu.

Hoito-oikeuspäätöksen antaminen eri tilanteissa

Hoito-oikeuspäätöksiä voidaan antaa myös muissa tilanteissa kuin edellä on kerrottu. Tällaisia tilanteita ovat esim. tarkistus, oikaisu, väliaikainen päätös, lakkautus ja tutkimatta jättäminen tai hylkääminen selvitysten puuttuessa.

Hoito-oikeuspäätöksen tarkistaminen

Tarkistusta käytetään silloin, kun alkuperäisen hoito-oikeusjakson alkamisajankohdan jälkeen tapahtuu olosuhdemuutos. Olosuhdemuutoksen vuoksi ratkaistava uusi hoito-oikeusjakso on osittain päällekkäinen alkuperäisen hoito-oikeusjakson kanssa, mutta ei ulota vaikutustaan alkuperäisen ratkaistun hoito-oikeusjakson alkamisajankohtaan saakka tai lakkautusajankohtaa aikaistetaan. Tarkistustilanteissa päätös ei ole virheellinen, kuten oikaisutilanteissa. Kun hoito-oikeuspäätöstä tarkistetaan, asiakasta ei tarvitse kuulla, jos hoito-oikeus perustuu vakuuttamisessa tapahtuneeseen muutokseen tai kun asiakas on itse toimittanut tiedon Kelaan hoito-oikeuteen vaikuttavasta olosuhdemuutoksesta.

Tarkistus tehdään samoilla päätöspohjilla kuin ensikertaiset päätökset. Päätökseen valitaan tarkistusta koskeva lisäteksti: "Hoito-oikeutesi on tarkistettu xx.xx.xxxx alkaen./ajalla xx.xx.xxxx - xx.xx.xxxx."

Lakkautuspäätökset

Lakkautuksessa ei oteta kantaa hoito-oikeuteen lakkautuksen jälkeen.

Voimassa oleva hoito-oikeus lakkautetaan, kun esim.

- Suomen kustannusvastuulle kuuluva asiakas kuolee
 - Pääsääntöisesti tehdään ratkaisu ilman kirjallista päätöstä
 - Poikkeuksellisesti voidaan antaa kirjallinen päätös kuolinpesälle, jos nimenomaisesti sitä pyydetään
- Suomen kustannusvastuulle kuuluva asiakas palaa takaisin Suomeen
- Suomen kustannusvastuulle kuuluva asiakas muuttaa EU-tai Eta-maan tai Sveitsin ulkopuoliseen maahan voimassa olevan hoito-oikeuden aikana
- toisen maan kustannusvastuulle kuuluva asiakas muuttaa Suomesta ennen hoito-oikeuspäätöksen voimassaolon päättymistä
- ulkomailla asuva asiakas lopettaa työskentelyn Suomessa
- Suomessa asuva asiakas lopettaa työskentelyn toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä

Yleistä hoito-oikeuspäätöksen oikaisusta

Oikaisutilanne syntyy joko silloin kun asiakkaalle aikaisemmin annettuun päätökseen tulee uutta tietoa, jolla on vaikutusta etuuden alkamisajankohtaan tai kun huomataan, että Kelasta tai muusta tahosta riippuvasta syystä tiedot aikaisemmin asiakkaalle annettussa päätöksessä ovat virheellisiä. Päätöksessä oleva virhe ulottaa yleensä vaikutuksensa hoito-oikeuden alkamisajankohtaan tai vaikuttaa myönnetyn hoito-oikeuden laajuuteen (esim. asiakkaalle on myönnetty laajat hoito-oikeudet, mutta hoito-oikeuden laajuutta rajoitetaan kun hoito-oikeuspäätöstä oikaistaan.

Päätös voi olla virheellinen siinä olevan asia-, menettely-, kirjoitus- tai laskuvirheen vuoksi. Päätöksessä on asiavirhe silloin kun päätös perustuu väärään tai puutteelliseen lainsoveltamiseen tai on ilmeisesti lain vastainen. Päätöksessä on menettelyvirhe esimerkiksi silloin, kun päätöksenteon yhteydessä ei ole kuultu asiakasta, vaikka olisi pitänyt.

Kirjoitus - ja laskuvirheelle on ominaista se, että tiedot, jotka ovat olleet päätöksen perustana, ovat olleet oikeita, mutta päätöstä tehtäessä on sattunut kirjoitus- tai laskuvirhe tai niihin rinnastettava tiedonsiirtovirhe.

Päätöksessä oleva asiavirhe tulee korjata sairausvakuutuslain 17 luvun 5 § mukaisesti kun:

- päätös perustuu väärään tai puutteelliseen selvitykseen
- päätöstä tehtäessä on tapahtunut menettelyvirhe esim. ei ole kuultu asiakasta
- päätöksessä on lasku- tai kirjoitusvirhe

Päätös voidaan korjata asianosaisen eduksi tai vahingoksi. Päätöksen korjaaminen asianosaisen vahingoksi edellyttää, että asianosainen suostuu päätöksen korjaamiseen. Luottamuksen suojaamisen periaatteen keskeisenä sisältönä on, että yksityisten tulee voida luottaa viranomaisten toiminnan oikeellisuuteen ja virheettömyyteen sekä viranomaisten tekemien hallintopäätösten pysyvyyteen eikä siksi hoito-oikeuspäätöstä voi yksipuolisesti muuttaa asianosaisen vahingoksi ilman suostumusta tai jos suostumusta ei ole saatu, muutoksenhakuelimen päätöstä, kun Kela on ensin hakenut virheellisen päätöksen poistoa.

Oikaisussa voi olla kyse tilanteesta, jolloin virhe oikaistaan

1. asiakkaan eduksi
2. vahingoksi ilman valituksen vireilläoloa tai
3. oikaistaan eduksi ja oikaisu on tullut vireille valituksen johdosta.

Huomautus

Vahingoksi oikaisuun tarvitaan aina asiakkaan suostumus. Jos asiakkaalta ei saada kirjallista suostumusta, Kela hakee päätöksen poistoa sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalta.

Itseoikaisu - Oikaisu eduksi ilman asiakkaan valitusta

Kela voi itsenäisesti oikaista asiakkaalle annetun päätöksen eduksi joko osittain tai kokonaan.

Esimerkki

Esim. Asiakkaalle on myönnetty hoito-oikeus 1.3.2016 lukien Italiaan työntekijän statuksella (lähetetty työntekijä, A1). Myöhemmin käy ilmi, että asiakas on aloittanut työt Italiassa jo 1.1.2016. Tästä tulee ETK:lta vakuuttamiseen tieto, jolloin vakuuttaminen oikaistaan. Hoito-oikeuspäätös oikaistaan myös tämän jälkeen.

Päätöspohjasta valitaan fraasi: " olemme oikaisseet sinulle xx.xx.xxxx annetun hoito-oikeuspäätöksen, koska..."

Oikaisu eduksi valituksen johdosta

Asiakkaan tekemän valituksen johdosta tulee aina ensisijaisesti tutkia, että voidaanko päätös oikaista. Lue valituskirjelmä huolella ja huomioi kaikki valittajan esittämät vaatimukset. Jos valituksessa esitetyt asiakkaan esittämät vaatimukset hyväksytään kokonaisuudessaan, annetaan hoito-oikeuspäätös (oikaisupäätös) lopullisena. Hoito-oikeuspäätös oikaistaan lopullisella päätöksellä, jos Kela hyväksyy valittajan esittämät vaatimukset kaikilta osin. Tällöin valitus raukeaa eikä sitä lähetetä muutoksenhakuelimen tutkittavaksi. Asiakkaalla on oikeus hakea lopullisena tehtyyn oikaisupäätökseen muutosta valittamalla. Päätös voidaan oikaista valituksen myöhästymisestä huolimatta.

Jos päätös oikaistaan asiakkaan eduksi, päätöksessä valitaan fraasiksi: "Olemme oikaisseet sinulle XX.XX.XXXX annetun hoito-oikeuspäätöksen. Olemme hyväksyneet kaikki valituksessa esittämäsi vaatimukset. Siksi emme lähetä valitustasi muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi."

Oikaisupäätökseen saa hakea myös muutosta, koska kyseessä on lopullinen ja valituskelpoinen päätös valitusosoituksineen. Jos asiakas vaatii oikeudenkäyntikuluja, esim. asianajajan käyttämisestä aiheutuneista kustannuksista, on valitus niiden osalta kuitenkin toimitettava muutoksenhakuelimelle eikä silloin asiaa voida ratkaista pelkällä itseoikaisupäätöksellä.

Esimerkki

Oikaisu eduksi valituksen johdosta

Eläkkeensaaja Mikolle on tehty hoito-oikeusratkaisu 1.6.2017 lukien Portugaliin, jossa hän asuu ja hänelle on myönnetty S1-todistus, jonka perusteella Suomi vastaa Mikon sairaanhoidon kustannuksista eläkkeenmaksun perusteella. Mikko oli tyytymätön saamaansa päätökseen, koska katsoi, että hänelle olisi tullut myöntää hoito-oikeus jo 1.3.2017 lähtien, eli 3 kk aikaisemmin. Vakuuttamispäätös oli myöhemmin oikaistu Mikon valituksessa esittämien vaatimusten mukaisesti. Valituksessa esitetyt vaatimukset hyväksytään kokonaan, koska hoito-oikeuspäätöksessä oli virhe, jonka vuoksi päätös tulisi antaa uudelleen. Hoito-oikeus oikaistiin Mikon eduksi 1.3.2017 lukien. Valitus raukeaa myös samalla, koska vaatimuksessa ei ollut esitetty oikeudenkäyntikuluvaatimusta.

Oikaisupäätös vain osittain eduksi, kun valitus on vireillä

Jos Kela ei voi oikaista valituksen kohteena olevaa hoito-oikeuspäätöstä kokonaan itseoikaisulla, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa muutoksenhakuelimelle. Jos vaatimukset hyväksytään osittain, voidaan oikaista siltä osin annettua päätöstä antamalla asiassa väliaikainen päätös. Ero itseoikaisussa ja osittaisessa itseoikaisussa on juurikin se, että itseoikaisussa hyväksytään kaikki vaatimukset ja annetaan lopullinen päätös. Osittaisessa itseoikaisussa hyväksytään vain osa vaatimuksesta ja sen vuoksi annetaan väliaikainen hoito-oikeuspäätös.

Väliaikaiseen päätökseen ei voi hakea muutosta eikä siihen liitetä valitusosoitusta. Täysin hylkäävää päätöstä ei voi sen sijaan antaa väliaikaisella päätöksellä, koska oikaisu vahingoksi vaatii asiakkaan suostumuksen.

30 päivän määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

Oikaisu vahingoksi suostumuksella

Hoito-oikeuspäätöksessä oleva asiavirhe tai menettelyvirhe voidaan korjata asiakkaan vahingoksi, jos asiakas suostuu siihen. Suostumusta pyydetessä asiakkaalle on selvitettävä virheen korjaamisen vaikutukset. Suostumuksen on oltava kirjallinen ja tarkasti yksilöity. Suullinen suostumus ei ole riittävä.

Esimerkki

Eläkkeensaaja muuttaa ulkomaille ja hänelle myönnetään asuinmaahan Portugaliin laajat hoito-oikeudet. Asiakas valittaa vakuuttamispäätöksestä ja vakuuttamispäätös oikaistaan asiakkaan valituksen johdosta eduksi. Valitusta ei siis lähetetä edelleen SAMU:n käsiteltäväksi. Asiakkaan hoito-oikeus muuttuu vakuuttamisen oikaisemisen vuoksi. Hoito-oikeus tulee oikaista asiakkaan haitaksi, koska asiakkaalle ei ole enää uuden vakuuttamispäätöksen perusteella oikeutta laajaan hoitoon Portugalissa. Asiakkaalta tulee pyytää kirjallinen suostumus hoito-oikeuspäätöksen oikaisuun vahingoksi.

Mikäli asiakas suostuu päätöksen vahingoksi oikaisuun, valitaan päätökseen fraasi:" Olemme oikaisseet sinulle XX.XX.XXXX annetun hoito-oikeuspäätöksen, koska olet antanut suostumuksesi päätöksen oikaisuun.

Huomautus

Jos asiakas valittaa *hoito-oikeuden päätöksestä*, ja päätös tulisi asiakkaan vaatimusten perusteella oikaistavaksi vahingoksi, Kela ei voi ratkaista asiaa ennen kuin muutoksenhakuelin on antanut asiassa päätöksen. Sama koskee tilannetta, jossa asiakas on valittanut vakuuttamispäätöksestä, ja vakuuttaminen on oikaistu osittain eduksi ja lähetetty muilta osin SAMU:n käsiteltäväksi. Jos hoito-oikeusratkaisu tulisi vakuuttamisen oikaisun perusteella oikaistavaksi vahingoksi, Kela ei voi ratkaista asiaa ennen kuin muutoksenhakuelin on antanut asiassa päätöksen.

Esimerkki 4

Asiakkaan hoito-oikeus on ratkaistu 1.1. alkaen eläkkeensaajana Espanjaan, ja hänellä on myönnetty hoito-oikeustodistus S1. Asiakas valittaa päätöksestä. Asiakas esittää valituksessa, että hän on muuttanut vakinaisesti Espanjaan vasta 1.5. alkaen. Vakuuttaminen oikaistaan asiakkaan valituksen perusteella. Hoito-oikeutta ei voida oikaista, koska kyseessä olisi vahingoksi oikaisu. Valitus lähetetään SAMU:n ratkaistavaksi.

Jos SAMU katsoo päätöksessään, että asiakas on muuttanut Espanjaan vasta 1.5., Kela ratkaisee asian uudelleen.

Päätöksen poisto

Jos suostumusta ei saada, haetaan poistoa sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalta (kts. lisää päätöksen poistosta muutoksenhakuohjeen kohdasta: Päätöksen poistaminen.)

Päätöksen poistamista koskeva esitys lähetetään kirjepohjalla:

YHV13 - Päätöksen poistoesitys sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnalle

Väliaikaisen päätöksen antaminen hoito-oikeudessa

Väliaikaisella päätöksellä tarkoitetaan päätöstä, joka on annettu siksi ajaksi kunnes hoito-oikeus saadaan ratkaistua lopullisella päätöksellä. Väliaikaisesta päätöksestä ei voi valittaa, joten sen liitteenä ei ole valitusosoitusta.

Hoito-oikeudessa voidaan antaa väliaikainen päätös, kun

1. asiakkaalle annettu päätös oikaistaan valituksen johdosta osittain eduksi

- Kun asiakkaan valituksen vaatimukset hyväksytään osittain, Kela oikaisee väliaikaisella päätöksellä aikaisemman päätöksen siltä osin, kuin se hyväksyy valituksessa esitetyt vaatimukset. Muilta osin asia siirretään SAMU:n ratkaistavaksi.

2. asiakas ei toimita suostumusta vahingoksi oikaisuun, ja asiakkaalle on myönnetty hoito-oikeustodistus

- Kun asiakkaalle on myönnetty ratkaisussa hoito-oikeustodistus, mutta asiakkaan sairaanhoidon kustannusvastuu ei kuulu Suomelle myönnetyn todistuksen ajalla, Kela ratkaisee asiakkaan hoito-oikeuden väliaikaisella päätöksellä kustannusvastuun keskeyttämistä varten. Kyseessä ei katsota kuitenkaan olevan täysin hylkäävä ratkaisu, vaan virheellisen päätöksen täytäntöönpanon keskeytys poistoesityksen ajaksi. Jos Kela tekee päätöksen poistamista koskevan vaatimuksen, se voi keskeyttää etuuden maksamisen, kunnes asia on uudelleen ratkaistu. Sairaanhoidon kustannusvastuu rinnastetaan tällaisessa tapauksessa etuuden maksuun.

Hoito-oikeudessa ei anneta muissa tilanteissa väliaikaisia päätöksiä.

Tutkimatta jättämispäätös tai hylkääminen selvitysten puuttuessa

Päätös tutkimatta jättämisestä voidaan antaa, jos asiakkaalta ei saada hoito-oikeuden ratkaisemiseen tarvittavia tietoja, eikä Kelalla ole varmuutta, miten asia tulisi ratkaista. Tutkimatta jättämispäätöksessä ei lausuta mitään asiakkaan hoito-oikeudesta eikä oteta kantaa siihen, vastaako Suomi sairaanhoidon kustannuksista.

Hoito-oikeus voidaan jättää tutkimatta, jos asiakas ei ole esim.

- toimittanut hakemukseen pyydettyjä selvityksiä, tai
- asiakas hakee uudelleen etuutta, eikä hänen tilanteessaan ole tapahtunut muutoksia edellisen etuuspäätöksen antamiseen nähden.

Esimerkki

Mark on ilmoittanut työskentelevänsä Suomessa, mutta ei ole toimittanut Kelaan työsopimusta. Arekissa olevat tiedot eivät ole ajan tasalla. Asiakkaan työskentely ei täytä sairausvakuuttamisen edellytyksiä, mutta asiakkaalla voisi olla hoito-oikeus työeläke- ja tapaturmavakuutuksen perusteella. Hoito-oikeudesta annetaan kuitenkin tutkimatta jättämispäätös, koska Kelassa ei ole ratkaisun tekemiseen tarvittavia tietoja.

Esimerkki

Asiakas on hakenut hoito-oikeutta ja saanut siitä hylkäävän päätöksen. Asiakas hakee hoito-oikeutta uudelleen, mutta hänen olosuhteissaan ei ole tapahtunut muutosta. Hoito-oikeudesta annetaan päätös tutkimatta jättämisestä.

Onnissa hoito-oikeuden tutkimatta jättäminen ratkaistaan Poikkeuksellisena käsittelynä, syyllä Tutkimatta jättäminen. Asian voi ratkaista tutkimatta jättämisenä, kun hoito-oikeus tulee ratkaistavaksi ei-vakuutetulle asiakkaalle, jolla ei ole voimassaolevaa hoito-oikeutta Onnissa. Jos asiakkaalla on Onnissa voimassaoleva hoito-oikeus, sen ajalle ei tule tehdä ratkaisua tutkimatta jättämisestä, vaikka asiakas ei toimittaisi pyydettyjä selvityksiä voimassa olevan hoito-oikeuden paikkansapitävyyden toteamiseksi. Jos asiakas on Suomessa vakuutettu, hänen hoito-oikeuttaan ei tule ratkaista Onnissa tutkimatta jättämisenä, koska tällöin asiakkaalle ei ole mahdollista maksaa sairaanhoitokorvauksia.

Hoito-oikeuspäätökset

Eläkkeensaaja ja eläkkeensaajan perheenjäsen

- IBP15 PM tai UK kust. vast, eläkkeensaajan perheenjäsen, asuu FI
- IBP16 EU-maa kust. vast, eläkkeensaajan perheenjäsen, asuu FI
- IBP20 FI kust.vast, Eläkkeensaajan muutto Suomeen, FI ei aimmin kust.vast
- IBP21 EU-maa kust.vast, Eläkkeensaaja, asuu FI
- IBP25 FI kust. vast, Suomessa asuva eläkkeensaaja, ei rekisteröidä
- IBP33 Lakkautus, Eläkkeensaajan/pj:n paluumuutto Suomeen
- IBP34 PM tai UK kust.vast, Eläkkeensaaja, asuu FI
- IBP50 FI kust.vast, Eläkkeensaaja, asuu EU-maa
- IBP51 FI kust.vast, Eläkkeensaajan perheenjäsen, asuu EU-maa
- IBP53 FI kust.vast, Eläkkeensaaja, asuu PM tai UK
- IBP54 FI kust.vast, Eläkkeensaajan perheenjäsen, asuu PM tai UK
- IBP77 Eläkkeensaaja, Suomi ei kust.vast, muutto EU-maat, myös PMt ja UK

Eläkkeenhakija

- IBP79 Suomi kust. vast. muutto EU-maat (pl. PMt ja UK)

Työntekijä

- IBP19 Lakkautus, Paluumuutto tai vakinainen muutto Suomeen (ei elsa/:n pj)
- IBP37 Työntekijä, yrittäjä, vakituinen muutto, muussa maassa työskt. hylk.päätös
- IBP42 FI kust.vast, Työssä Suomessa, ei sv-vakuutettu, asuu EU-maa
- IBP45 FI peruu rekisteröinnin, asiakas töissä Suomessa
- IBP57 FI kust.vast, Läh TT/dipl/yrittäjä/tt useassa maassa, asuu EU
- IBP58 Suomessa työskentelevän ja asuvan työntekijän/yrittäjän perheenjäsen, asuu EU
- IBP66 Työntekijä/Yrittäjä, erityistyöntekijä, EU-maat (pl PMt ja UK), asuinmaa FI, ei saatu S1:stä
- IBP68 EU-maa kust.vast, tt/yritt/rajatt/merimies/lentävä, asuu FI
- IBP71 Suomessa työsk. EU-työntekijän pj, Ei-vakuutettu, oleskelee Suomessa, pyytänyt hoito-oikeuden selvittämistä

Päivärahakaudella muuttava

- IBP12 EU-maa/PM/UK kust.vast.,päivärahakaudella Suomeen muuttava
- IBP61 FI kust.vast, Päivärahakaudella Suomesta muuttava

Lähetetyt työntekijät/yrittäjät, diplomaatit +perheenjäsenet

- IBP13 PM tai UK kust. vast, lähTT/yrittäjä/dipl perheenjäsen, asuu FI
- IBP14 EU-maa kust. vast, lähTT/yrittäjä/dipl perheenjäsen, asuu FI

- IBP39 EU-maa kust.vast, Läh TT/yrittäjä/dipl/tt useassa maassa, asuu FI
- IBP52 PM tai UK kust.vast,Läh TT/yrittäjä/dipl/tt useassa maassa,asuu FI
- IBP59 FI kust. vast, perheenjäsen läh tt/yritt/dipl, asuu EU
- IBP60 FI kust.vast, Läh TT/dipl/yrittäjä/tt useassa maassa, asuu PM/UK
- IBP61 Työntekijä/yrittäjä Suomessa - tark.päivärahakaudella Suomesta muuttava
- IBP67 FI kust. vast, perheenjäsen läh tt/yritt/dipl, asuu PM tai UK

Merityöntekijä, rajatyöntekijä

- IBP36 FI kust.vast, vakuutettu tt/rajatt/merimies/lentävä, asuu PM/UK
- IBP62 FI kust.vast, vakuutettu tt/rajatt/merimies/lentävä, asuu EU-maa
- IBP66 Työntekijä/Yrittäjä, merityöntekijä, EU-maat (pl PMt ja UK), asuinmaa FI, ei saatu S1:stä
- IBP68 EU-maa kust.vast, tt/yritt/rajatt/merimies/lentävä, asuu FI
- IBP69 PM tai UK kust.vast, tt/yritt/rajatt/merimies/lentävä, asuu FI

Tilapäisesti ulkomailla oleskeleva - vakuutettu

IBP22 Tilapäisesti ulkomailla oleskeleva vakuutettu

IBP64 Suomen myöntämä S1 peruttu, muutto, hoito-oikeus jatk.

IBP65 Tilapäinen ulkomailla oleskelu, vakuutettu, tarve laajaan hoitoon

Tilapäisesti Suomessa oleskeleva - ei vakuutettu

- IBP26 Tilapäisesti Suomessa oleskeleva ei-vakuutettu, ilm. tarkennetta
- IBP29 Tilapäinen Suomessa oleskelu, ei-vakuutettu, tarve laaja.hoit.
 - Esim. Suomeen tilapäisesti muuttava lähetetty työntekijä, jonka kustannuksista Suomi ei vastaa.Toimittanut lähtömaan sairausvakuutuslaitoksen myöntämän hoito-oikeustodistuksen (S1/E106/E109) Kelaan.

Suomessa asuminen

- IBP23 Suomessa asuvalle hakemuksesta annettava päätös
- IBP24 FI kust.vast, Suomessa asuva pj (ei elsan pj), ei rekisteröidä
- IBP74 Suomessa Sovala-vakuutettu, ei aktiivi, ei kotikuntaa, Suomi vastaa kustannuksista
- IBP76 Päätös hoito-oikeuden peruuttamisesta Suomessa, ei enää Suomessa asuva/työskentelevä

Sosiaaliturvasopimukset

- IBP75 Suomeen Quebecistä tullut henkilö (päähenkilö ja mahdollinen pj)

Maahanmuuttodirektiivitulanteet

- IBP80 ICT- ja kausityö ja yhdistelmäluopadirektiivi
- IBP81 ICT- ja kausityö ja yhdistelmäluopadirektiivi, hylkyp.

KV-organisaatiossa työskentelevät

- IBP73 KV-organisaatiossa työskentelevä (Helcom, NIB, Nefco, NDF) tai pj

Lakkautuksessa käytettävät päätöspohjat

Ulkomailla Suomen kustannusvastuulla, paluu Suomeen

- IBP19 Lakkautus, Paluumuutto tai vakainainen muutto Suomeen (ei elsa/:n pj)
- IBP33 Lakkautus, Eläkkeensaajan/pj:n paluumuutto Suomeen

Suomessa muun maan kustannusvastuulla, paluu ulkomaille

- IBP41 Lakkautus, EU/PM/UK kust.vast. päättyy, muutto (ei elsa/:n pj)
- IBP47 Lakkautus, EU/PM/UK kust.vast, eläkkeensaajan tai pj:n muutto

Suomessa asuva, muun maan kustannusvastuu päättyy

- IBP44 Lakkautus, EU/PM/UK kust.vast. päättyy, Eläke Suomesta
- IBP45 Lakkautus, EU/PM/UK kust.vast. päättyy, Asiakas työssä Suomessa
- IBP46 Lakkautus, EU/PM/UK kust.vast. päättyy, Työskentely päättynyt

Ulkomailla asuva, Suomen kustannusvastuu päättyy

- IBP32 Lakkautus, FI kust.vast. päättyy, muutto 3. maahan
- IBP38 Lakkautus, FI kust.vast. päättyy, työskentely päättynyt
- IBP63 Lakkautus, FI kust.vast. päättyy, aloittanut työskentelyn
- IBP83 Lakkautus, FI kust.vast. päättyy, Eläke tai perhesuhteen muutos

Tutkimatta jättämistapauksissa käytettävä päätöspohja

IBP31 Tutkimatta jättäminen, EU-tilanteet

- poikkeuksellinen käsittely

Väliaikaisen päätöksen pohja

IBI80 - Poistoesitys, Kelan kustannusvastuu keskeytetty.

Poikkeustilanteet, joissa annetaan erilliset tarkistuspäätökset, muuten tarkistus tehdään lisäfraaseilla

IBP63 Tarkistuspäätös, Suomen kustannusvastuulla oleva aloittaa työskentelyn asuinmaassaan. Hoito-oikeus perutaan.

IBP44 Toisen maan kustannusvastuulle kuuluva eläkkeensaaja siirtyy Suomen eläkkeen perusteella Suomen sairaanhoidon kustannusvastuulle.

- Hoito-oikeustodistus perutaan, jos asuinmaa ei ole Pohjoismaa tai Yhdistynyt kuningaskunta.

1.6. Päätöksen oikaisu ja poistaminen

Kaikille etuuksille yhteinen Päätöksen oikaisu ja poistaminen.

1.7. Muutoksenhaku

Kaikille etuuksille yhteinen Muutoksenhaku-ohje.